

วารสาร

วิเทศศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Journal of International Studies
Prince of Songkla University

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1
Vol. 16 No. 1
January - June 2026

ISSN: 2730-4167 (Online)

วารสารวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2569)

วารสารวิชาการที่ได้รับการยอมรับในฐานะข้อมูลของ
ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
กลุ่มที่ 1
ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2569 ไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2572

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jis/index>

วารสารวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2569

ผู้จัดพิมพ์

บรรณาธิการบริหาร

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

ดร.สุदारัตน์ ศรีวัชร

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

อีเมล sudarat.sr@phuket.psu.ac.th

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรารภนา กาลเนากุล

(คณะศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

ศาสตราจารย์ ดร.ยศ สันตสมบัติ

(คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ ภักดีอักษร

(คณะการบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เบ็ญฤทธิ์

(คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.เมฆม เมธจิรนนท์

(คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี)

ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง

(คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ พิมพ์วง

(คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรรณชศักดิ์

(คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิทธิธิตกุล

(สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์

(สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล)

รองศาสตราจารย์ ดร.สิงหนาท น้อมเนียน

(สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล)

รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล

(คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต สงสม

(คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ)

ผู้พิสูจน์อักษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมีล่า แวอีซอ

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิชา ไตรวรรณเกษม

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

นางสาวอรพรรณ ลีละนิกุล

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

นางสาวโสพิตา สุขช่วย

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

นางสาววันจรรย์ เดชวิสัย

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

Mr. Peter Coan

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

Mr. Richard Mansbridge

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

บรรณาธิการจัดการ

นายณัฐนันท์ ปานคง

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

อีเมล nuttanon.p@phuket.psu.ac.th

บรรณาธิการฝ่ายศิลป์

นางสาวศศิธร เสนีตันติกุล

(คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

อีเมล sasitorn.s@phuket.psu.ac.th

วารสารออนไลน์

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jis/index>

ข้อความและความคิดเห็นที่แสดงในบทความ เป็นแนวคิดของผู้เขียน
มิใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำแต่อย่างใด

**Journal of International Studies,
Prince of Songkla University**

VOL. 16 Issue NO. 1 January - June 2026

Publisher	Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus
Editor-in-Chief	Sudarat Srirak, Ph.D. (Faculty of International Studies, Prince of Songkla University) E-mail: sudarat.sr@phuket.psu.ac.th
Consulting Editors	Assoc. Prof. Dr. Prathana Kannaovakun (Dean, Faculty of International Studies, Prince of Songkla University) Prof. Dr. Yos Santasombat (Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University)
Internal Editorial Board	Assoc. Prof. Dr. Panuwat Phakdee-auksorn (Faculty of Hospitality and Tourism, Prince of Songkla University) Asst. Prof. Dr. Parichard Benrit (Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University)
External Editorial Board	Prof. Dr. Mech Metjiranont (Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University) Prof. Dr. Kanokporn Numtong (Faculty of Humanities, Kasetsart University) Assoc. Prof. Dr. Kowit Pimpuang (Faculty of Humanities, Kasetsart University) Assoc. Prof. Dr. Surasit Amornwanitsak (Faculty of Liberal Arts, Thammasat University) Assoc. Prof. Dr. Prakit Sitthitikul (Language Institute, Thammasat University) Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawangdee (Institute for Population and Social Research, Mahidol University) Assoc. Prof. Dr. Singhanat Nomnian (Asian Language and Culture Research Institute, Mahidol University) Assoc. Prof. Dr. Burin Srisomtawil (Faculty of Humanities, University of the Thai Chamber of Commerce) Assist. Prof. Dr. Anuwat Songsom (Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University)

Proof Readers**Assist. Prof. Dr. Emeela Wae-Esor**

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

Assist. Prof. Dr. Nicha Tovankasame

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

Ms. Oraphan Leenanithikul

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

Ms. Sophita Sukchuay

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

Ms. Wancharat Dachwilai

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

Mr. Peter Coan

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

Mr. Richard Majellan Mansbridge

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

Managing Editor**Mr. Nuttnon Pankong**

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

E-mail: nuttanon.p@phuket.psu.ac.th

Art Editor**Ms. Sasitorn Seneetantikul**

(Faculty of International Studies, Prince of Songkla University)

E-mail: sasitorn.s@phuket.psu.ac.th

Online Journal**<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jis/index>**

**Statements and opinions expressed in articles herein
are those of the authors and do not necessarily reflect
the position of the editors or publisher.**

สารบัญ | Contents

Redesigning Blended Lessons in the Learning Management System.....	1
.....Davín Scampton	
การสร้างอุดมการณ์ของความเป็นปักษ์ของเด็กอิสราเอลต่อชาวปาเลสไตน์: การวิเคราะห์ จากกรอบแนวคิดของ John Locke และ Michel Foucault	12
.....นุติ พรหมศิวัพล	
The Ideological Construction of Israeli Children's Animosity Towards the Palestinian: An Analysis Based on Locke's Tabula Rasa and Foucauldian Subjectivity	
.....Nuti Promsivapallop	
ความกลัวและพฤติกรรมการป้องกันของนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อโรคไข้เลือดออก: การประยุกต์ ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกัน.....	24
.....ชนวัฒน์ เอกวัฒนพล, ปราธนา กาลเนากุล, พรพิชญ์ พรหมศิวัพล, คณพศ กาลเนากุล	
Chinese Tourists' Dengue-Related Fear and Protective Behaviors: A Protection Motivation Theory Approach.....	
...Thanawat Aekwattanaphol, Prathana Kannaovakun, Pompisanu Promsivapallop, Knapot Kalnaovakul.....	
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับวิวัฒนาการของลัทธิขงจื๊อใหม่: การศึกษาทฤษฎีของ Toynbee ผ่านกรณีของชองโดจองและพระเจ้าเซจง.....	44
.....ยองซู คิม, เนติมา บุรพาศิริวัฒน์	
Creative Leadership and the Evolution of Neo-Confucianism: A Study of Toynbee's Theory with Jeong Do-jeon and King Sejong	
.....Youngsu Kim, Asst. Prof. Netima Burapasiriwat	
ความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต	55
.....เอมีล่า แวอีซอร์, นาทฏกานต์ ดิลท์ส	
The Needs of Chinese Language Proficiency Development among Employees in Hospitality and Tourism Industry in Phuket.....	
.....Emeela Wae-Esor, Nattakan Dilts	

สารบัญ | Contents

ผลกระทบของการตลาดสัมพันธ์ต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาดผ่านศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด: บทบาทของความผูกพันของลูกค้าและการยอมรับของตลาดในธุรกิจโรงแรมจังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย.....

67

.....อัจฉรวรรณ รัตน์พันธ์

The Impact of Relationship Marketing on Marketing Profitability through Marketing Competitive Capability: The Roles of Customer Commitment and Market Acceptance in Phuket Hotels, Thailand*Atcharawan Rattanaphan*

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการเลือกโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต.....

94

.....ณัฐตฤณา ราชโสม ปุณฺชิดา แสนพิทักษ์

Factors Influencing the Decision of South Korean Families in Choosing International Schools in Phuket.....

.....Nattatinna Ratchasom, Punchida Saenphithak

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัล แบบมีปฏิสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3.....

106

.....ริมธาร พันธุรงค์, สิรินธร สินจินดาวงศ์

English Language Learning through Collaborative Interactive Digital Storytelling to Enhance Analytical Thinking Skills of Grade 3 Students

..... Rimtarn Punthuchong, Sirinthorn Sinjindawong

การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอาง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.....

119

.....พรพรหมนตร์ พาลี

An evaluation of the Master of Science Program and the Doctor of Philosophy Program in Drug and Cosmetic Innovation, Walailak University

.....Patsamon Palee

Redesigning Blended Lessons in the Learning Management System.

Davin Scampton^{1*}

Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus

Article Info

Article Type: *Academic Articles*

Article History:

Received April 22, 2025

Revised August 31, 2025

Accepted September 19, 2025

Keywords :

Cognitive load, Zone of Proximal

Development, Moodle,

Scaffolding, LMS

Abstract

This case study explores the redesign ('re-jig') of course materials at a Middle Eastern tertiary institution with a view to reducing cognitive load and enhancing scaffolding through improved use of a Learning Management System (LMS). Drawing on theories of cognitive load and Vygotsky's Zone of Proximal Development, the study investigates how instructional design practices impacted usability, accessibility, and student learning outcomes. A series of course re-jigs are documented across disciplines, and the findings are discussed in terms of both pedagogical and technological implications. Recommendations are offered for teacher training, instructional design, and institutional policy.

* Corresponding author: Davin Scampton

E-mail address: davin.s@phuket.psu.ac.th

1. Introduction

Cognitive load theory has become an influential framework in education, particularly in relation to online and blended learning design. As defined by the Medical College of Wisconsin (2022), cognitive load refers to the amount of information that working memory can process at a given time. Within the educational context, this has significant implications for how learning materials are structured and delivered.

This case study examines how principles of cognitive load and scaffolding were applied to the redesign of course materials at a tertiary institution in the Middle East. The focus is on how staff, often limited by time and resources, were provided new ways of using the LMS to support student learning, while balancing institutional constraints.

2. Definitions

1.1 Files: Anything uploaded into a Learning management system (LMS) course that uses the resource 'File' to be added.

1.2 Books: A Moodle resource that allows the creation of chapters (or pages) where text, links, images and multimedia can be added

1.3 Teacher and Tutor are used interchangeably in this article, both to indicate the person facilitating learning in the classroom and/or through learning activities.

1.4 Accessibility – this refers to access provided to all users, particularly those requiring the support of screen readers.

3. Literature Review

Cognitive Load Theory

Cognitive load theory distinguishes between three categories of load. First, intrinsic cognitive load is the brain power required by the inherent difficulty of a specific topic. This includes the difficulty of the language, the materials and prior information, or schemata, associated with the topic. The second category is extraneous cognitive load – the way that material or tasks are presented to the student which increases or decreases interaction difficulty. If material is presented in a lot of unnecessary language, or is difficult to get to (high number of clicks, unavailable or difficult to use software), then the extraneous loading is high and reduces students' opportunity and ability to interact with the materials. The third category is the germane cognitive load. This refers to the effort required by the student to move the information from short term to long-term memory, so, to create schemata (Shibli & West, 2018). Poor design of digital learning environments can increase extraneous load, diverting student attention away from core learning objectives. One further aspect, although not considered here, is the interference of affective factors and the impact of messages and enticements on devices used in the classroom (Frein et al., 2013).

To briefly illustrate the impact of cognitive loading, consider learning to drive. How the car functions and how to drive, both prior knowledge and what you are told at the time, represent intrinsic cognitive load. Unfamiliar symbols and road signs, and driving instructor language represent the extraneous cognitive load. The ability to practice in a safe environment represent the germane cognitive load. If the experience of learning to drive was difficult, then one (or several) of the categories of cognitive loading must have been high.

The concept of cognitive load has received a lot of attention in the literature. Some pertinent historical examples include Sweller (1994), Sweller (2024), de Jong (2010), Paas & van Merriënboer (2020) and Plass et al. (2010). Indeed, Gathercole and Alloway (2007, p. 15) suggest that a high cognitive loading may result in "... incomplete recall, failing to follow instructions, place-keeping errors and task abandonment." More recently, Baxter et al. (2025) suggest that attention to cognitive loading facilitates engagement, retention, and effectiveness of learning programmes. Further, Mayer (2024) posits that humans process visual and verbal information differently, so students need to select which information they mentally organize into their working memory. Therefore, if the cognitive loading is high, learning may take longer or not at all.

In this article a high cognitive load is taken to mean that learning has been made more difficult in some manner. This does not suggest that the materials are in any way incorrect or deficient, but rather that attention may not have been paid to the manner in which they were presented, therefore increasing the cognitive load.

Scaffolding and the Zone of Proximal Development

In addition to considering cognitive loading in course materials, this article will include discussion on lessons and materials in terms of Vygotski's Zone of Proximal Development (ZPD) and Scaffolding (Bruner, 1985)

Vygotski's Zone of Proximal Development (ZPD) has become a useful framework for teachers since his books were published 1956. Although Vygotsky did not use the term 'scaffolding,' subsequent research (Wood et al., 1976; Bruner, 1985) established the term to mean a series of 'ZPD's, providing a framework for course material preparation. Scaffolding entails breaking complex learning into manageable stages or 'chunks', gradually removing the support of expert others and/or peers as learners progress. The application of this can be both within a lesson or more holistically, within a course. Shibli and West (2018) argue that scaffolded sequencing reduces cognitive load by supporting students'

progression from simple to complex tasks. Additionally, providing information physically integrated in the same location, including images and figures within the text (and related to the text), helps to prevent split-attention effect (Chandler & Sweller, 1992). In this way, "...extraneous cognitive load is reduced and working memory capacity can be used for intrinsic and germane cognitive load instead." (Shibli & West, 2018, para. 11). Post-pandemic meta-analysis done by Zuo et al. (2023) showed statistically significant results that scaffolding enhances student uptake in online courses.

LMS Design and Usability

Research indicates that LMS usability is a critical factor in student engagement (Wali et al., 2023). Poor interface design, unclear instructions, and overreliance on uploaded files rather than integrated LMS tools can hinder student learning by increasing the cognitive loading. Conversely, integrating materials within the LMS—through resources such as 'Books,' embedded videos, and scaffolded activities—can enhance accessibility, reduce server strain, and support inclusive pedagogy (Smith, 2011).

4. Background and Methodology

The author worked as a teacher trainer, Moodle administrator, and IT liaison at a tertiary institution hosting approximately 3,000 students and 100 courses per semester. Anecdotal staff feedback indicated that while teachers were skilled in classroom delivery, they lacked expertise in LMS design and often relied heavily on file uploads (e.g., Word, PDF, PowerPoint). File uploads were easier for teachers as the 'Drag and Drop' feature, introduced in 2011 (Smith, 2011), reduced time as the features of 'Word' and 'PowerPoint' were well known to staff. However, this increased weight on the servers, increased course loading times, and made the back-up of courses every semester more time consuming for the Information Communication Technology (ICT) staff.

The 're-jig' initiative was developed in collaboration with staff, ICT, and senior management. Individual sections of courses from diverse subject areas were redesigned with the following in mind –

1. If the user interface is difficult, learning will be harder and take longer;
2. If the relationship between the resources and materials is unclear, learning will be harder and take longer;
3. If the instructions for the task are unclear, learning will be harder and take longer; and
4. If the materials are too large or difficult to understand, learning will be harder and take longer;

The aim of these ideals was to:

1. reduce cognitive load;
2. increase scaffolding;
3. improve accessibility; and
4. decrease strain on institutional servers.

Staff concerns were addressed through assurances that original resources would be preserved and that redesigned courses could be used immediately in classrooms.

In each case, the approach taken was to provide a useable alternative. In most cases this involved the addition of 'Books' where information could be added to 'chapters' containing text, images, links and multi-media materials. The use of 'Books' meant that materials could be added in a manner that clearly suggested to students a process, and provided materials in a manner that was 'distraction-free'. Moodle Books are both accessible and resize according to student devices.

Finally, it should also be noted that this was one suggested alternative to presenting information to students. It was supported by the IT department as it reduced the weight on the server and decreased back-up time. Additionally, although unappreciated at the time, the institution was more prepared to teach remotely during the 'CoVid' Pandemic as the lessons were more in line with Level One or Two online learning resources (Articulate Global, 2015) and Quality Matters (Wali et al. 2023).

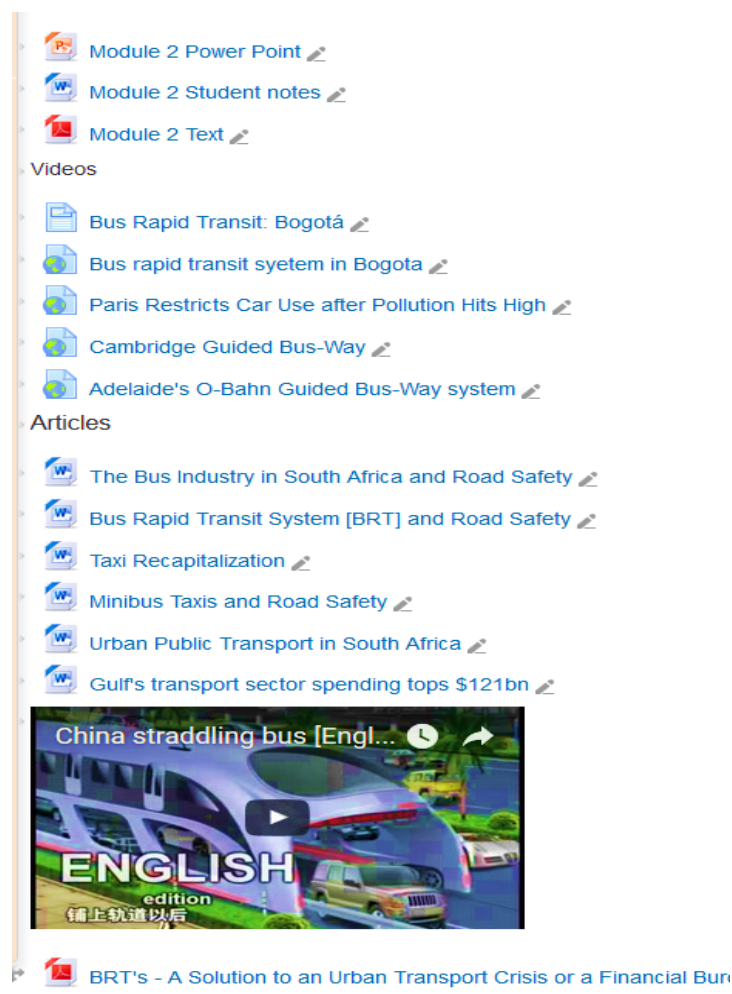
5. Case Description and Findings

Re-Jig One: Logistics Course

The original course relied heavily on uploaded files with minimal instructional guidance provided in the module (Figure 1), possibly creating confusion and split-attention effects. This guidance may have been provided by the teacher in the classroom. Yet, a reduction in instruction giving should allow the staff member to spend more time teaching and facilitating classes, rather than organizing what needs to be done in the classroom.

Figure 1

Logistics Course Original

By restructuring resources into a Moodle Book (Figure 2 & 3) with embedded notes, videos, and linked readings, instructions and materials were consolidated, reducing extraneous load and improving accessibility.

Figure 2

Module Two Book Image

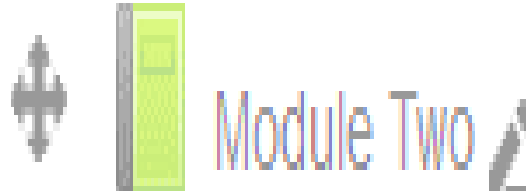

Figure 3

Inside Module Two Book

TABLE OF CONTENTS

- [Class Notes](#)
- [Student Notes](#)
- [Additional Video Information](#)
- [Additional Readings](#)

ADD A BLOCK

Add...

Module Two

Additional Readings

The following blurbs are all created from documents that will be useful to you in understanding Urban Public Transport world. You can access the complete version by **clicking on the images**. These will open 'Word' documents which are view-able on a Personal Computer or a laptop but may not be as good on a mobile device.

Bus Rapid Transit System Urban Public Transport

The Department of Transport has made it clear that the Bus Rapid Transit System (BRT) is crucial to the success of South Africa's transport system. Without a good bus service that is accessible, affordable and attractive to a broad range of people across society, local transport simply cannot work. Bus Rapid Transit (BRT) is a mass road-based public transport system that mimics rail systems. A BRT system is a high quality, customer oriented transport system which will deliver fast, comfortable, and low cost urban mobility with a modern, efficient and comfortable service to public transport users...

Minibus Taxis and Road Safety

The biggest challenge for the Department of Transport is the restructuring of the public transportation system. In South Africa public transportation for the poor is often depicted through gory pictures of minibus crashes, bodies of loved ones scattered on our roads. The South Africa public transportation system however also represents a model of successful black economic self-empowerment. It is the only sector where blacks control an entire sector through their ownership of the Taxi mode of transportation...

Gulf's transport sector spending tops \$121bn

MANAMA: The Gulf region is forging ahead with plans to improve its regional transportation infrastructure, with \$121.3 billion worth of road

Scaffolding was accomplished through the class and student notes. Attention to how the information was presented in Figure 3 increased student 'Time On Task' (TOT). Providing links to resources with information (Blurbs) meant that students were quickly able to find the appropriate resource and reduced the split attention deficit. Additionally, removing videos stored in the course vastly decreased the weight of the course. Providing information in this manner also

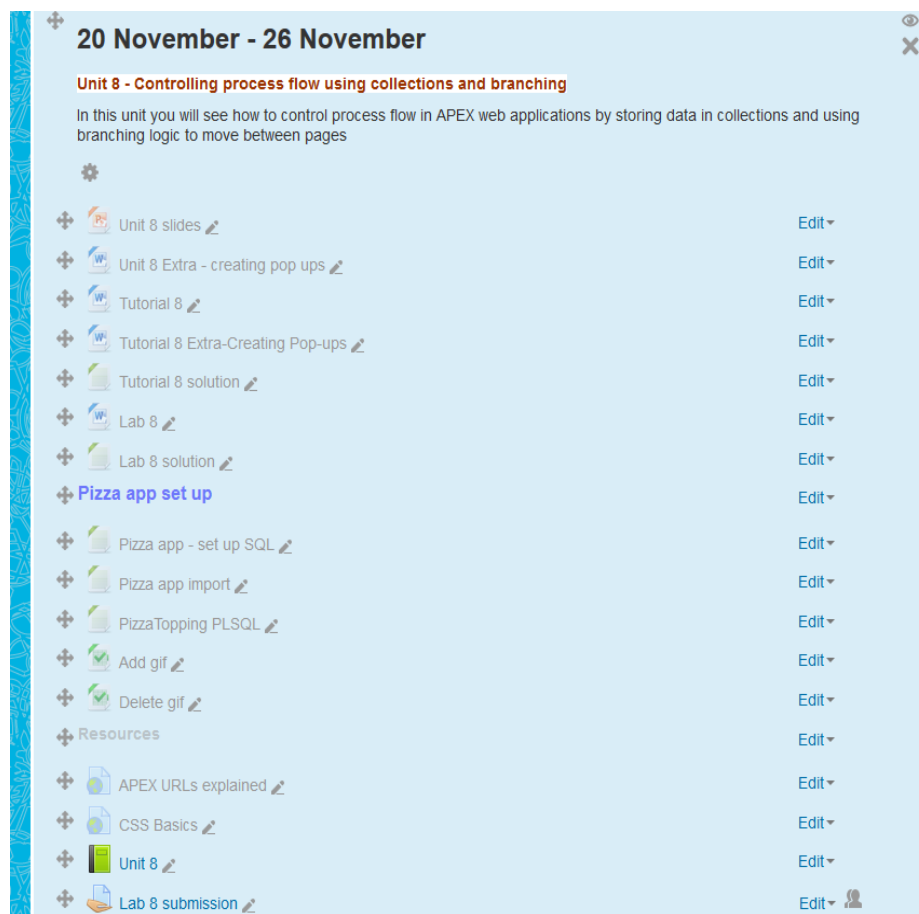
meant that the information was accessible to those students who were using screen readers. Finally, as the tutor was able to complete this module more quickly, the students were more easily scaffolded into Module Three.

Re-Jig Two: IT Course

The large documentation files were converted into LMS Books. While this improved searchability and accessibility, students expressed a preference for downloadable Word documents where they made their notes. A hybrid solution was implemented, embedding materials while still providing downloadable versions.

Figure 4

IT Course Image

The main advantage provided in this case was that the information on the front of the course (Figure 4) was removed. Students were scaffolded through each step inside the Book (Figure 5) removing the need for the teacher to explain each step, as students could complete the lesson at their own pace. This provided opportunity for the staff to facilitate the classes and provide individual instruction where necessary. Finally, the removal of many the files reduced the weight on the server.

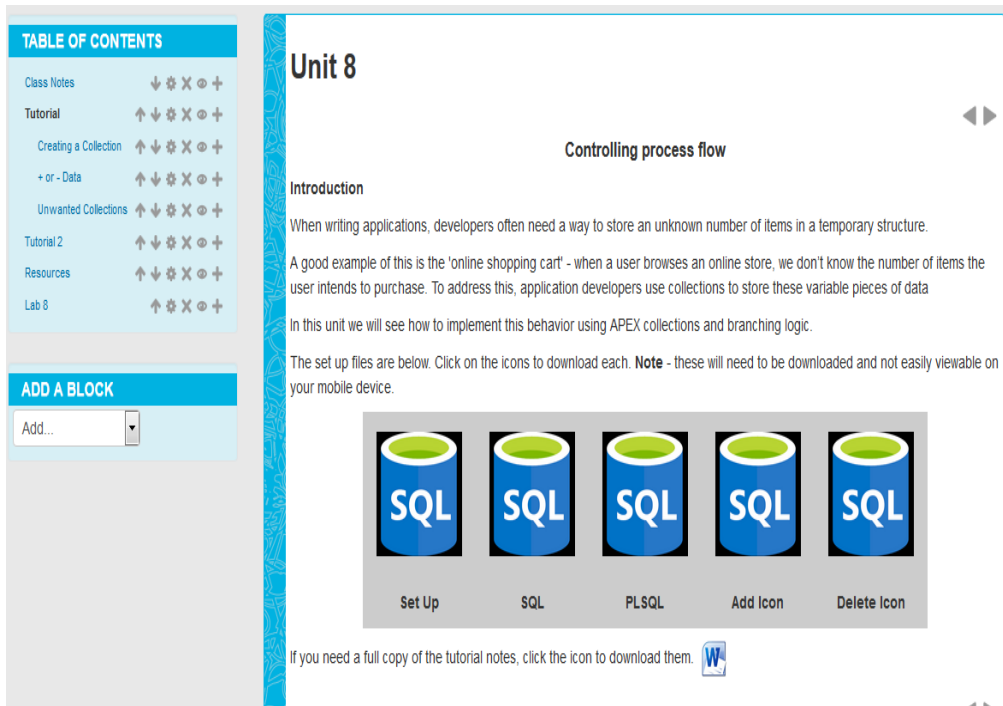
Figure 5*Unit 8 Book Image*

TABLE OF CONTENTS

- Class Notes
- Tutorial
- Creating a Collection
- + or - Data
- Unwanted Collections
- Tutorial 2
- Resources
- Lab 8

ADD A BLOCK

Add...

Unit 8

Controlling process flow

Introduction

When writing applications, developers often need a way to store an unknown number of items in a temporary structure.

A good example of this is the 'online shopping cart' - when a user browses an online store, we don't know the number of items the user intends to purchase. To address this, application developers use collections to store these variable pieces of data

In this unit we will see how to implement this behavior using APEX collections and branching logic.

The set up files are below. Click on the icons to download each. **Note** - these will need to be downloaded and not easily viewable on your mobile device.

If you need a full copy of the tutorial notes, click the icon to download them.

Figure 6*Text with Readability Grade Levels Shown*

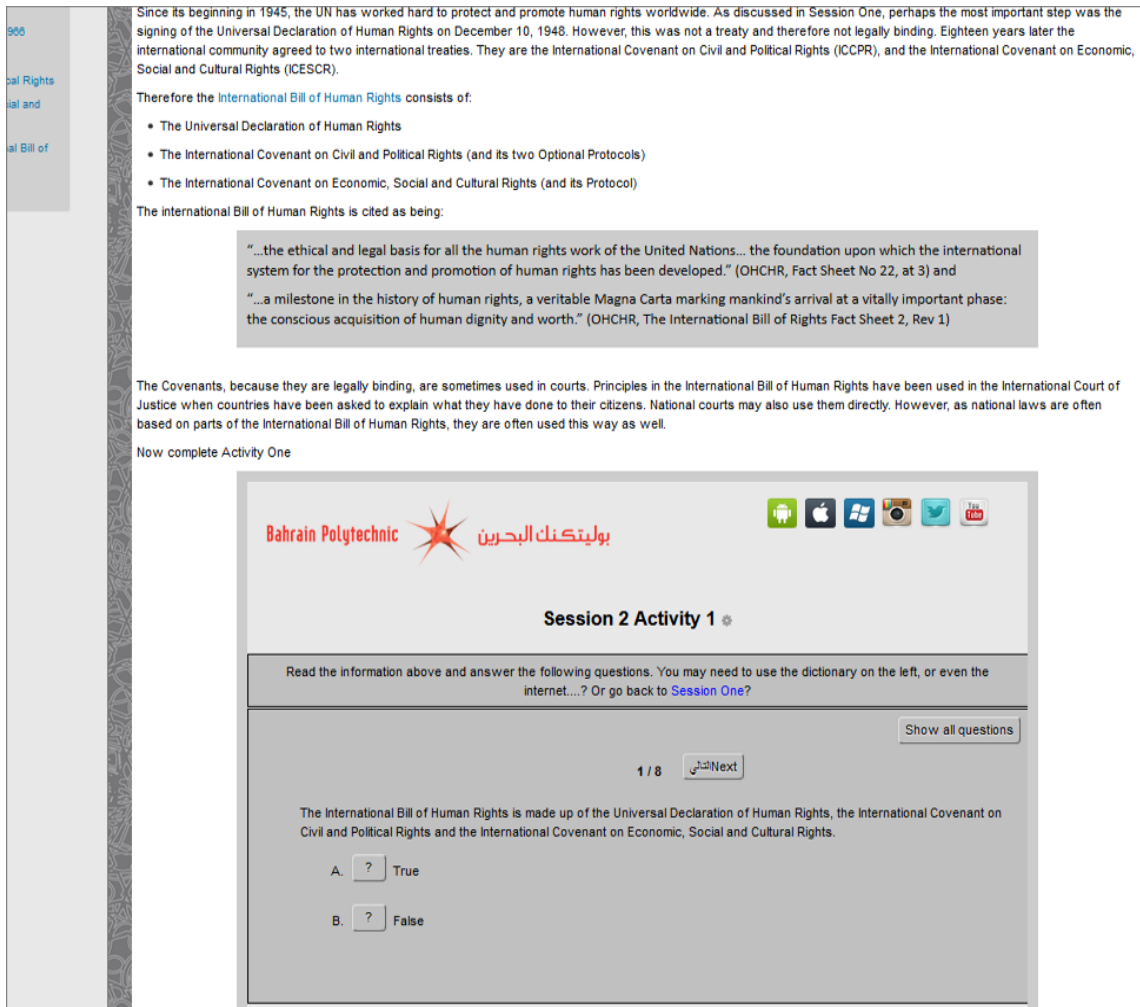
acknowledgement of the role of international law in protecting the rights of individuals and effectively marks the beginning of the end of the exclusivity of State jurisdiction over nationals.

Having pledged to promote universal observance of, and respect for, human rights, the United Nations required an institutional framework to exercise responsibility therefore. Accordingly, Chapter IX of the UN Charter – International Economic and Social Co-operation – elaborates on the economic and social foundations of peace. [17.0]

Including references to Human Rights in the UN Charter was very unusual at the time. It meant that the rights of individuals were now seen as something that needed to be protected by international law. Individual countries were no longer had complete responsibility for their citizens. They now had the UN watching them

Because the UN included universal respect for human rights in the Charter, they needed to define an institutional framework or guidelines to work from. Chapter IX and Chapter X of the UN Charter include some of these definitions.

The following exercise includes links to these sections in the Charter. Click on them and answer the questions below. [9.8]

Figure 7*Tasks embedded in Chapters*

Since its beginning in 1945, the UN has worked hard to protect and promote human rights worldwide. As discussed in Session One, perhaps the most important step was the signing of the Universal Declaration of Human Rights on December 10, 1948. However, this was not a treaty and therefore not legally binding. Eighteen years later the international community agreed to two international treaties. They are the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR).

Therefore the **International Bill of Human Rights** consists of:

- The Universal Declaration of Human Rights
- The International Covenant on Civil and Political Rights (and its two Optional Protocols)
- The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (and its Protocol)

The international Bill of Human Rights is cited as being:

“...the ethical and legal basis for all the human rights work of the United Nations... the foundation upon which the international system for the protection and promotion of human rights has been developed.” (OHCHR, Fact Sheet No 22, at 3) and

“...a milestone in the history of human rights, a veritable Magna Carta marking mankind’s arrival at a vitally important phase: the conscious acquisition of human dignity and worth.” (OHCHR, The International Bill of Rights Fact Sheet 2, Rev 1)

The Covenants, because they are legally binding, are sometimes used in courts. Principles in the International Bill of Human Rights have been used in the International Court of Justice when countries have been asked to explain what they have done to their citizens. National courts may also use them directly. However, as national laws are often based on parts of the International Bill of Human Rights, they are often used this way as well.

Now complete Activity One

Session 2 Activity 1

Read the information above and answer the following questions. You may need to use the dictionary on the left, or even the internet....? Or go back to [Session One](#)?

[Show all questions](#)

1 / 8 [التالي](#)Next

The International Bill of Human Rights is made up of the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

A. ☐ True

B. ☐ False

Each lesson of the course built on the one before, scaffolding students’ understanding of the language initially, and then focused more on the content. By providing formative tasks within the content that addressed both language and content, the cognitive loading was reduced.

Re-Jig Four: IT Assessments

Finally, and less associated with scaffolding, a series of 10 separate Word-based assessments created usability issues. Consolidating these into a single Book with linked submission areas streamlined navigation and reduced staff and student frustration. The resources to complete each assessment were included in the submission area, reducing both extrinsic and extrinsic cognitive loading.

Figure 8

Ten Theory Labs added as
Word Documents

Theory Labs

Figure 9

Assessment Book

TABLE OF CONTENTS	
Lab One	
Lab Two	
Lab Three	
Lab Four	
Lab Five	
Lab Six	
Lab Seven	
Lab Eight	
Lab Nine	
Lab Ten	

Theory Labs

In each Theory Lab assignment, you will need to submit something for marking. The submission area link is at the b

Lab Three

Create your own online store

Introduction

Shopify is an e-commerce platform that enables individuals and businesses to create online stores

Shopify was founded in 2004 after the founder attempting to open an online store, found he could not find a produ decided to build one of his own. The founder, Lutke, a programmer by profession, designed a custom store coded ir platform. The issues he faced encouraged Lutke to share this code to help others sell items online. He created a ten would provide the pictures and products. Shopify was a natural progression from this and launched in June 2006. Li used to take months in 2004, can now be done in about 20 minutes.

Shopify works with over 150,000 merchants across 150 different countries with sales totaling over \$8 billion. Custo starting at \$14 a month.

- Decide a business for Shopify. You could pick something like a hobby that i equipment, accessories or another that you like
- Now create a trail Shopify account. Remember the 14 day limit.

6. Discussion

The re-jigs illustrate how principles of cognitive load theory and scaffolding can be applied in practice to LMS design. While staff initially expressed hesitation, the redesigned courses demonstrated improvements in usability, accessibility, and pedagogical alignment. Importantly, some students still preferred familiar document-based approaches, indicating that any redesign must balance institutional goals, staff capacity, and student preferences.

The initiative also highlights the institutional implications of LMS design. Server overload caused by excessive file storage underscored the importance of sustainable digital practices. Furthermore, the COVID-19 pandemic revealed the value of having LMS resources aligned with recognized e-learning levels (Articulate Global, 2015; Wali et al., 2023).

Although no 'One-size-fits-all' model can be drawn from the process, the following recommendations grew out of staff, ICT and student feedback.

7. Recommendations

The following principles emerged as effective strategies for reducing cognitive load and enhancing scaffolding:

1. Cut unnecessary content – Remove 'Extra' resources and eliminate redundant or ethnocentric language.
2. Provide clear instructions - Explicitly state the purpose and outcomes of activities in simple language.
3. Simplify language - Adapt resources to student reading levels.

4. Design natively in the LMS - Avoid overreliance on uploaded files.
5. Tie all together – Include all lesson materials in one location where possible.
6. Collaborate with designers - Utilize instructional design expertise.
7. Ensure coherence - Align scaffolding with learning outcomes.
8. Engage students - Involve learners in course evaluation and training.

8. Conclusion

This case study demonstrates that attending to cognitive load and scaffolding principles within LMS design can significantly improve student learning experiences. Although institutional and individual constraints may limit implementation, even modest changes can reduce extraneous load and support meaningful learning. Using native Moodle tools also served to decrease server weight, loading times and back-up complications according to ICT staff. Future research should investigate the balance between student preferences for familiar file-based formats and the pedagogical advantages of integrated LMS resources.

Reference List

- Articulate Global. (2015). *E-learning heroes: Get to know the four levels of e-learning*. Articulate.
<https://community.articulate.com/blog/articles/get-to-know-the-4-levels-of-e-learning/1081372>
- Baxter, K. A., Sachdeva, N., & Baker, S. (2025). The application of cognitive load theory to the design of health and behavior change programs: Principles and recommendations. *Health Education & Behavior*, 52(4), 469-477.
<https://doi.org/10.1177/10901981251327185>
- Bruner, J. S. (1985). Vygotsky: A historical and conceptual perspective. In J. Wertsch (Ed.), *Culture, Communication, and Cognition: Vygotskian Perspectives*. (pp. 21–34). Cambridge University Press.
- Chandler, P., & Sweller, J. (1992). The split-attention effect as a factor in the design of instruction. *British Journal of Educational Psychology*, 62(2), 233–246. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.1992.tb01017.x>
- de Jong, T. (2010). Cognitive load theory, educational research, and instructional design: Some food for thought. *Instructional Science*, 38, 105–134. <https://doi.org/10.1007/s11251-009-9110-0>
- Frein, S. T., Jones, S. L., & Gerow, J. E. (2013). When it comes to Facebook there may be more to bad memory than just multitasking. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2179–2182. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.04.031>
- Gathercole, S., & Alloway, T. (2007). *Understanding working memory: A classroom guide*. Harcourt Assessment.
<https://pdnet.org.uk/media/WM-classroom-guide.pdf>
- Mayer, R. E. (2024). The past, present, and future of the cognitive theory of multimedia learning. *Educational Psychology Review*, 36(8). <https://doi.org/10.1007/s10648-023-09842-1>
- Medical College of Wisconsin. (2022). *Cognitive load theory – A guide to applying cognitive load theory to your teaching*.
<https://www.mcw.edu/-/media/MCW/Education/Academic-Affairs/OEI/Faculty-Quick-Guides/Cognitive-Load-Theory.pdf>
- Paas, F., & van Merriënboer, J. J. G. (2020). Cognitive load theory: Methods to manage working memory load in the learning of complex tasks. *Current Directions in Psychological Science*, 29(4), 394–398.
<https://doi.org/10.1177/0963721420922183>
- Plass, J. L., Moreno, R., & Brünken, R. (2010). *Cognitive Load Theory*. Cambridge University Press.

- Shibli, D., & West, R. (2018, February 22). *Cognitive load theory and its application in the classroom*. The Chartered College of Teaching. Retrieved January 1, 2025, from https://my.chartered.college/impact_article/cognitive-load-theory-and-its-application-in-the-classroom/
- Smith, D. (2011, July 27). *Drag and drop file upload – new block* [Online forum post]. Moodle. Retrieved January 1, 2025, from <https://moodle.org/mod/forum/discuss.php?d=181988>
- Sweller, J. (1994). Cognitive load theory, learning difficulty, and instructional design. *Learning and Instruction*, 4(4), 295–312. [https://doi.org/10.1016/0959-4752\(94\)90003-5](https://doi.org/10.1016/0959-4752(94)90003-5)
- Sweller, J. (2024). Cognitive load theory and individual differences. *Learning and Individual Differences*, 110. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2024.102423>
- Wali, F., Scampton, D., Alesh, R., Ebrahim, K., Tammam, Z., Abdulnabi, H., & Huijser, H. (2023). Developing and evaluating blended learning environments in English courses based on Quality Matters standards. In E. Meletiadou (Ed.), *Handbook of research on redesigning teaching, learning, and assessment in the digital era* (pp. 287-303). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-8292-6>
- Wood, D., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17(2), 89–100. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1976.tb00381.x>
- Zuo, M., Kong, S., Ma, Y., Hu, Y., & Xiao, M. (2023). The effects of using scaffolding in online learning: A meta-analysis. *Education Sciences*, 13(7). <https://doi.org/10.3390/educsci13070705>

การสร้างอุดมการณ์ของความเป็นปักษ์ของเด็กริสรเอลต่อชาวปาเลสไตน์: การวิเคราะห์จากกรอบแนวคิดของ John Locke และ Michel Foucault

นุติ พรหมศิวัชพัลลภ¹

¹นักวิชาการอิสระ promsivapallopnuti@gmail.com

The Ideological Construction of Israeli Children's Animosity Towards the Palestinian: An Analysis Based on Locke's Tabula Rasa and Foucauldian Subjectivity

Nuti Promsivapallop¹

¹Independent researcher, promsivapallopnuti@gmail.com

Article Info

Article Type: Academic Articles

Article History:

Received November 10, 2025

Revised April 2, 2026

Accepted April 7, 2026

คำสำคัญ

ไซออนิสม์, ล็อก, Tabula Rasa, ฟูโกต์, Subjectivity

บทคัดย่อ

ความเป็นปักษ์ของเด็กริสรเอลต่อชาวปาเลสไตน์มิได้เป็นเพียง เรื่องเฉพาะปัจเจกบุคคล หากแต่เป็นปรากฏการณ์เชิงอุดมการณ์และ เป็นระบบที่ควรได้รับการวิเคราะห์เชิงวาทกรรมอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น บทความนี้จึงอาศัยกรอบแนวคิด Tabula Rasa ของล็อก และแนวคิด เรื่องการก่อรูปตัวตนของฟูโกต์ เพื่อวิเคราะห์ว่ารัฐอิสราเอลมีบทบาทต่อการหล่อหลอมความคิดและการรับรู้ของเด็กซึ่งยังอยู่ในวัยที่ขาดประสบการณ์อย่างไร โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อความในการ พัฒนาข้อถกเถียง และการวิเคราะห์บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าช่วงวัยก่อรูป ของเด็กเป็นทั้งช่วงเวลาสำคัญและกระบวนการที่มีนัยสำคัญทาง การเมือง โดยเฉพาะผ่านกระบวนการทางสังคม เช่น การรำลึก ในโรงเรียน พิธีกรรมรำลึก และการศึกษาหน้าที่พลเมือง บทความนี้มุ่งเน้นให้เห็นว่า วัยเด็กในพื้นที่ความขัดแย้งมิได้เป็นเพียงช่วงวัยอันบริสุทธิ์ไร้เดียงสา แต่เป็นพื้นที่สำคัญที่ความทรงจำของชาติ ความรู้สึกผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของชาติ และการก่อรูปความเป็นตัวตนถูกสร้างและผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่อง

Abstract

Israeli children's hostility towards Palestinians is not just an individualistic attitude, but an ideological and systematic one, which calls for further discursive exploration. This paper, therefore, employs Locke's tabula rasa and Foucauldian subjectivity to explore how the Israeli state engages with the Israeli child's inexperience. Using a discourse analysis method to build its arguments and analysis, the article reveals how children's formative years are an important and politically significant period, especially through social mechanisms like school commemorations, memorial ceremonies, and civics education. This highlights that childhood in conflict zones is not innocent or neutral; rather, it is a critical site in which national memory, belonging, and subjectivity are constantly produced and reproduced.

* Corresponding author: Nuti Promsivapallop

E-mail address: promsivapallopnuti@gmail.com

1. Introduction

While the concept of childhood is often considered a biological construct, it also has significant social and political implications. In societies where conflict is an integral part of life, with the state playing an active role, the child is seen to emerge as an integral construct where issues of identity, fear, and loyalty are constructed (Peltonen, 2025). In this paper, I propose to examine the construct of the Israeli child in terms of animosity towards the Palestinian and Zionism. In this respect, this paper argues that the child's mind does not develop in a social vacuum but rather becomes a site of social inscription in terms of meanings, values, and subjectivities.

The conceptual basis of this paper begins from a perspective inspired by John Locke's idea of a *tabula rasa*, or blank slate, mind in which all knowledge and ideas are developed through experience. Locke's philosophy begins from an idea of a mind that is like "white paper" and developed through sensation and reflection (Locke, 2014). While Locke's philosophy does not provide a direct explanation of nationalism or conditioning, it provides a tool for thinking about the role of childhood as a site in which nationalism might be developed (Resnick, 1992). Locke's philosophy is not used in a literal or simplistic fashion in this paper, but rather as a tool for thinking about the role of childhood in the development of animosity towards the Palestinian.

This Lockean perspective is combined with the perspective of Michel Foucault on the construction of discourse, discipline, and the subject. Foucault's perspective suggests that educational institutions such as the school do not simply impart knowledge to the child; rather, they contribute to the construction of the subject itself (Foucault, 1982). His perspective reveals the construction of the modern forms of power that do not simply involve coercion but also involve the construction of everyday institutions and the construction of the subject's understanding of the self and the world around it (Haugaard, 2022). Thus, the child is not simply imparted knowledge from the outside; rather, the child is constructed as a recognizable political subject through a series of encounters with the dominant narratives and symbols of the institution (Burman, 2023).

Within this approach, Zionism can be analyzed not only as a political ideology or a historical process but also as a discursive practice that is articulated through children's literature, school practices, commemoration, media, and speech. Education has been acknowledged as a significant arena in the development of political culture and citizenship in Israel, including the creation of national ethos in education and citizenship studies (Reifen-Tagar & Cimpian, 2022). Therefore, childhood becomes a significant locus for analysis in understanding the normalization of national identity, the moralization of history, and the politicization of subjectivities as ordinary and acceptable.

This paper thus poses the following question: How does the Israeli child figure in Israeli Zionist discourse? More specifically, it examines the ways in which texts and discourses may be seen to carry or convey meanings related to notions of belonging, security, history, threat, nation, and citizenship, and the ways in which these may be seen to contribute to the socialization process. The focus of the paper is not to make broad psychological claims about Israeli children in general, but to examine the representational and discursive processes through which childhood might be said to be politically constructed. In these ways, the paper might be seen to be situated at the crossroads of childhood studies, political socialization, nationalism, and critical discourse analysis.

Little literature as of recent discusses and penetrates the complications of Zionist thought from the lens of Locke (Mor, 2023; Murray, 2022) or Foucault (Rakipoglu, 2024; Jamal, 2023). Although the existing literature has provided a broad foundation of knowledge on the subject, few studies have offered comprehensive views by applying both theories to consider the ideological formation of childhood, the Israeli child in this study, hence the purpose of this paper. Thus,

the literature gaps in this matter pertain to how Lockean and Foucauldian thought are seldom utilised to analyse the mind of a Zionist and how a Zionist becomes one.

The paper aims to fill these literature gaps. In bringing these two theories together, this paper offers a theoretically rich reading of the ways in which childhood might be understood as a site of nationalist meaning-making, and therefore offers a contribution to debates around the ways in which political identities are not simply inherited, but discursively constructed and naturalized. In addition, my analysis intends to shed light on the situation of the Palestinians in a new light; that is, by analysing the horrors and events of the Israel-Palestine conflict, my research will analyse the nature of man's political mind pertaining to this conflict. My analysis also aims to look into how the Israel-Palestine conflict will remain unresolved due to the nature of a collective ideology.

This study employs a discourse analysis approach to develop its argument and analysis. It engages in a critical analysis of texts that are relevant to the concepts of childhood, education, and national identity in the Israeli context in order to explore the ways in which the figure of the child is constructed as a political subject in development. The approach examines the texts in question, exploring common themes, story patterns, and ideas about nationhood. The texts in question are interpreted through two theoretical prisms: Locke's construction of the human mind as shaped by experience and Foucault's construction of subject formation in discourse and institutional power. The aim is not to generalize statistically but to construct a theoretical argument about the potential role of childhood as a site of ideological inscription and political socialization.

2. A Lockean Perspective

Locke, the father of empiricism, advocated for an epistemology which has been subject to criticism (Duschinsky, 2012), with rationalism rising as the more logical explanation of man's mind. In essence, the following quote from Locke's "An Essay Concerning Human Understanding" best encapsulates the empiricist argument: *"Let us suppose the mind to be, as we say, white paper, void of all characters without any ideas; how comes it to be furnished? Whence comes it by that vast store, which the busy and boundless fancy of man has painted on it with an almost endless variety? Whence has it all the materials of reason and knowledge? To this I answer, in one word, from experience"* (Locke, 2014, p.95).

According to Locke (2014), man's mind is born as a blank slate which awaits to be filled with experience. As mentioned, current cognitive science literature challenges his proposition (Peper et.al, 2007). Some have even sought to dismantle and study the origins of Locke's notion altogether (Petryszak, 1981). Still, this paper seeks to uphold the logical side of Locke's argument in which the experiential aspect of Tabula Rasa remains true; that is, socially created information such as religion and ideology are socially acquired by man in accordance with the state.

Man's mind is born with genetic structures which influence his behavioural patterns (Sultana et. al, 2024). However, there is a profound distinction to be made between fear as influenced by one's parents (Sawyers et. al, 2019) and believing that one is chosen by God. Therefore, although a newborn child is born with genetics and brain structures influenced by his parents, it is inconceivable for a child to be born with animosity towards another people of a different identity. In other words, in Israel a child's experiential side of his mind is born empty and is to be therefore filled with experience regarding Israel and Palestine thereafter.

This paper concedes that empiricism and the notion by which man is born with a completely blank mind are, as research has proven, false (Duschinsky, 2012). Nonetheless, the paper argues that by synthesizing Locke's Tabula Rasa with other relevant theoretical methodologies, the phenomenon of the Israeli child's hatred towards the Palestinian can

be explored in a new theoretical light of “mental engineering”. As such, the term this paper will hereby use is Fledgling Mind. According to Merriam Webster, the term “fledgling” means “new” and “inexperienced.” The latter term is emphasised in this paper as the core foundation of its argument. By combining “Fledgling” with “Mind”, this paper seeks to apply the child as an inexperienced being whose mind is initially “fledgling” and thereby made to become “experienced” through pedagogical approaches, practised customs and cultures, institutional settings, as well as the ways in which the state of Israel mentally engineers its fledgling children to embrace nationalism and their identity at the lethal expense of another people.

3. A Foucauldian Explanation

Michel Foucault was a man of many philosophical and political achievements. One such example was his theoretical notion of subjectivity. As Foucault writes in his seminal essay “The Subject and Power”: “My objective ... has been to create a history of the different modes by which, in our culture, human beings are made subjects” (Foucault, 1982, p.777). In essence, subjectivity is how individuals become subjects through social forces and the permeation of power in a state. This paper argues that a Foucauldian explanation is applicable to the structure of Israeli society and thought.

Human beings possess the ability to subjectivise themselves in accordance with the state’s apparatus. However, according to Foucault, the process of individualization nullifies any potential for one’s sense of Self to become “truly with one’s sense of Self”. According to Foucault (1982, p.781): “[Individualisation] applies itself to immediate everyday life which categorises the individual, imposes a law of truth on him which he must recognize and which others have to recognise him. It is a form of power which makes individual subjects”. This quote is in relation to the state’s overarching apparatus: the permeation of the state’s structure of norms and ideas renders man as a subject of the state who is to be shaped and mended in accordance with the surrounding apparatus. In other words, the state chooses how its subjects become subjects of the state as a means of mass individualisation (Foucault, 1982).

There is a sense of emancipation which arises as a response to this mass individualisation. Foucault addresses emancipatory politics, citing it as a core part and subsequent response to the practices of the state: “[Emancipatory] struggles is due to ... the state. But most of the time, the state is envisioned as a kind of political power which ignores individuals, looking only at the totality ... of a class or a group among the citizens” (Foucault, 1982, p.782). There is perhaps a contradiction here: Foucault asserts that emancipation from the state’s apparatus is contingent on man’s need for freedom in terms of their Self. However, Foucault also says: “[W]e should consider the ‘modern state’ as a very sophisticated structure, in which individuals can be integrated, under one condition: that this individuality would be shaped in a new form and submitted to a set of very specific patterns ... We can see the state as a modern matrix of individualisation” (Foucault, 1982, p.783).

The state is aware of man’s need for emancipation. Therefore, it must address this by socially engineering man’s Fledgling Mind until it is applicable to the state’s apparatus which, as Agamben says in a selected definition from a French dictionary, is summed up as: “The way in which the parts of a machine or of a mechanism and, by extension, the mechanism itself, are arranged” (Agamben, 2009, p.7). Then, to sustain this apparatus, both the state and the collective subject is exerted by the exercise of power. That is, Foucault says, “[Power] is a structure of actions brought together to bear upon possible actions; it incites, it induces, it seduces, it makes easier or more difficult; in the extreme it constrains or forbids absolutely; it is nevertheless always a way of acting upon an acting subject or acting subjects by virtue of their

acting or being capable of action” (Foucault, 1982, p.789). Therefore, power overwhelms the need for emancipation. There are cases in Israel where subjects are essentially emancipated and believe in the Palestine cause (Nashed, 2024); yet the overwhelming subject body of Israel believes in the annihilation of Palestine and “Arabs” (Rapaport, 2025).

Therefore, the state is a nexus by which power relations are constructed and refer back to it. And in contemporary Israel, the child is born as a subject with a logically Fledgling Mind who must be engineered to fit the apparatus of Israeli thought, and he therefore sustains the overarching system through anti-Palestine discourse and practices. Such social structures, unless drastically assaulted in certain cases (American Jewish Committee, n.d.), ensure the child remains anti-Palestine and a staunch follower of Israel. Whether the child grows up and consequently emancipates himself from being a subject of Israel depends on his exposure to the Other, that is, to the Palestinian. Nonetheless, a state’s ideological apparatus must imply a process of subjectivation which produces subjects of the state’s wellbeing and structure; thus, anything which poses a threat to the state’s ideology is considered dangerous (Makhmudkhanovna, 2025).

4. Integrating Locke and Foucault

The theoretical contribution of this paper lies in bringing Locke and Foucault into analysis. Locke helps explain why childhood matters: the mind is formed through experience rather than born with fixed political ideas. Foucault explains how those experiences are not neutral, but organized through discourse, institutions, and power. Together, these perspectives allow the paper to theorize the Israeli child as a subject formed through cultural and educational encounters in which Zionist meanings are repeated, normalized, and made emotionally and morally intelligible. In this sense, the child’s “fledgling mind” is not treated as naturally nationalist, but as historically and discursively shaped.

This research suggests that the political subjectivity of the Israeli child is constructed by the interplay of three factors. Firstly, there is the construction of childhood as a formative period in which experience and meaning are learned, in line with Locke’s tabula rasa. Secondly, there are the ways in which experience and meaning are constructed by discourse, institutions, and normative systems, in line with Foucault’s construction of subject formation. Thirdly, there are the discourses of Zionism in which narratives of homeland, memory, security, and belonging are constructed.

Consequently, the paper seeks to analyze a number of texts as a site where the above processes meet. Textbooks, children’s literature, educational materials, speeches, and other media materials are considered as discursive practices through which the child is positioned as a national subject. In this case, the analysis seeks to understand the ways in which the child is constructed, the underlying assumptions made about nationhood and identity, and the role played in the socialization of the child as a national subject.

5. Ideology Construction

The essence of ideology is explained by Terry Eagleton: “‘Ideology’ means, literally, [the] study or knowledge of ideas...” (Eagleton, 1994, p.1). Ideology therefore concerns the ways man interprets his ideas (as constructed, influenced, and permeated by social phenomena) surrounding him. Ideology begins the moment consciousness is obtained; in doing so, the child comes to realise the society around him and begins his process of ingratiation, with help from those surrounding him. There is, however, one issue. Eagleton emphasises the importance of reason over religion and theology. Israeli thought is deeply rooted in theology and theism. The issue here is when a faith of religion over reason is mistaken as the universal norm and is therefore applicable to phenomena of the Other. As Eagleton says, “[I]deology in the classical

sense of the word is ideology in one contemporary sense: the partisan perspective of a social group or class, which then mistakes itself as universal and eternal” (Eagleton, 1994, p.4).

Consequently, the ideological construction of Israel is characterised by a sense of universality and places faith over reason. To delineate this point, Marx and Engels see “ideology as essentially an inversion of the relation between consciousness and reality as they themselves conceive it” (Eagleton, 1994). Israeli children enter an apparatus wherein they subscribe to a reality constructed by the state of Israel; their acquired social stance is further corroborated by people of the same system of thought, doctrines, and ideology, of whom went through the same state-led process. They become conscious of the reality they see themselves in – and they are encouraged to stay in such a reality as such. Inevitably, the horror of knowing the Palestinian Other reinforces their need to protect their sense of Self (Bishara, 2022).

We can link this ideological formation to Althusser’s “Ideology and Ideological State Apparatuses” (Althusser, 2001). According to Althusser, ideological state apparatuses (ISAs) function as “a certain number of realities which present themselves to the immediate observer in the form of distinct and specialized institutions” (Althusser, 2001). Such a structure of institutions in Israel places the Israeli subject since childhood as a believer and subscriber of Israeli and Jewish doctrines. The children go through programmes where they partake in anti-Palestine practices and customs – of which, as mentioned, include a video of children singing about “eliminating” the “entire [Palestinian] people within one year” (Audeh, 2023).

More examples include Edward Said’s “The Question of Palestine” wherein he explores the Israeli phenomenon of children’s literature in Israel being “made up of valiant Jews who always end up killing low, treacherous Arabs...” (Said, 1979, p.91). Furthermore, according to Israeli academic Daniel Bar-Tal, in 124 Israeli textbooks approved by the Israeli Ministry of Education prior to 1998 resulted in a research paper analysing Israeli “societal beliefs in a manner approaching indoctrination” that sought to “deligitimise Arabs” (Bar-Tal, 1998). In addition, research on Israeli stereotypes towards the Palestinian, from 1,700 Hebrew-language children’s books, discovered that 520 of them contained humiliating depictions of the Palestinians (Audeh, 2023).

Such examples combine to create a structure of realities which present to the immediate Israeli child (as a subject) that “such is reality.” In Althusser’s (2001, p.82) terms:

An individual believes in God, or Duty, or Justice, etc. This belief derives ... from the ideas of the individual concerned, i.e. from him as a subject with a consciousness which contains the ideas of his belief. In this way, i.e. by means of the absolutely ideological “conceptual” devices (dispositif) thus set up (a subject endowed with a consciousness in which he freely forms or freely recognises ideas in which he believes), the (material) attitude of the subject concerned naturally follows.

The individual in question behaves in such and such a way, adopts such and such a practical attitude, and, what is more, participates in certain regular practices which are those of the ideological apparatus on which “depend” the ideas which he has in all consciousness freely chosen as a subject. Thus, the ideological formation of the state of Israel is summed up as a system of religious and faith-based ideas, which compel the children of Israel (through their Fledgling Minds) to become and accept themselves as subjects of the Israeli state.

6. A Discursive Analysis of the Fledgling Mind in Israeli Society

Social processes in Israeli society render its children as subjects of the greater cause of the state. There are several instances worth investigating which the paper will use to demonstrate the claim by which Israel as a state subjectivises the Israeli child through the mental engineering of Israel's apparatus. This paper also argues that a chance of a resolution, which will be explored in the next section, is unlikely and will therefore remain elusive – whether that be in the form of a permanent ceasefire or a treaty.

First, we must consider the discursive nature of Israeli sentiments towards the Palestinians. According to a survey conducted by the Hebrew University's aChord Centre in 2025, 64% of the surveyed Israelis believe that “there are no innocents in Gaza” (Arnaout & Sio, 2025). Moreover, according to a three-year study carried out by the Council of Religious Institutions of the Holy Land, which sought to provide an objective look at bias in Israeli and Palestinian textbooks, both sides painted the other as “the enemy,” that they were evil and a being which must be destroyed (Abramson, 2013). To illustrate, Abramson (2013) provided an example in the NPR report based on “Country and Its Inhabitants: Israel Studies, Grade 4, p.188” as follows:

Israel is a young country and surrounded by enemies: Syria, Egypt, Jordan. [...] Like a little lamb in a sea of seventy wolves in Israel among the Arab states, which, ever since she was established to this day have not come to terms with the fact of her existence even after they have threatened to destroy all the inhabitants...

Furthermore, Israel's hatred towards the Palestinians is, according to an article by Al Jazeera, based on three sentiments: fear, envy, and anger (Bishara, 2022). In terms of fear, it is based on events conducted by Hamas on 7th October 2023, for instance, and any other sobering events inflicted upon the Israeli state. However, it is also Palestinian solidarity which poses an existential threat towards the state of Israel (Bishara, 2022). Envy, according to Bishara (2022), is related to Israel's being envious of Palestine's internal power and pride, through which it seeks to survive as a proud people. And in terms of anger, Israel has won all its conflicts against the Palestinians, yet finds itself constantly waging war and battle against them over and over again, with the latest development yet to fully materialize in the utter destruction of the Palestinian identity (Bishara, 2022).

Additionally, an argument omnipresent amongst Israelis is whether Palestine was *terra nullius* (nobody's land) (Omer, 2025). This is due to the Balfour Declaration which claimed that Palestine was “a land without a people, for a people without a land” (Balfour, 1917). Now, if we take into consideration the countless arguments surrounding this matter, we can observe how Israeli children respond to this through the lessons they were taught, through Zionism. As an ideology, Zionism refers to a political movement that had as its original aim the creation of a country for Jewish people, and that now supports the state of Israel. It is an international movement originally for the establishment of a Jewish national or religious community in the historical region of Palestine and later for the support of modern Israel (Divine, 2014). Zionism is today considered a contested rather than a unifying ideological apparatus (Rosenbaum, 2019).

What matters here is the response of Israeli children. As subjects, Israeli children are exposed to Zionism from a young age and are encouraged to unite under the same set of ideas (Herzog, 2025). As such, they remain entrenched in such beliefs. The collective ethos with the accompanying sentiments regarding the Palestinian as “Hamas” and “the enemy” is omnipresent in Israel, which further corroborates the permeating ethos in the Israeli state (Silver & Smerkovich,

2024). As a mission, Israel's establishment as a Jewish state in 1948 certifies the successful, albeit fragile, accomplishment of Zionism – and this is further supported by the social practices which permeate the lives of young Israelis and their Fledgling Minds. In addition, three additional examples of specific social processes and practices are discussed below to demonstrate how these Israelis' attitudes and fledgling minds emerge.

6.1 Childhood, memory, and the making of the national subject

If we take childhood to be, in Locke's terms, a formative period in which the mind is shaped through repetition, then school-based commemoration is seen to be about more than simply an educational exercise. Indeed, an examination of materials prepared by the Israeli Ministry of Education on Memorial Day and Independence Day reveals a commitment to integrating themes of memory and nation-state within pedagogy itself (Ariely, 2025; Gideon, 2022). What is at stake here is not merely the transmission of a series of historical facts, but rather the incremental provision of the child's consciousness with a specific moral and affective topography. Through repetition, the child learns to encounter the nation as if it were already saturated with themes of sacrifice, loss, continuity, and legitimacy (Sheftel-Gomes, 2025).

This is precisely where Foucault steps in, and I think he is indispensable here. While Locke provides us with the key to why childhood is such an important site of inscription, Foucault provides us with the key to how inscription actually works. School commemorative texts do not merely recount events to children; they also place remembrance in relation to an authorized discourse, determining what needs to be remembered, what attitude should accompany remembrance, and what attitude the child should adopt towards remembrance. In this sense, the pedagogical text is not merely descriptive; it is productive. It actually helps to constitute a subject for whom national memory is not merely optional knowledge, but rather an ethical way to be.

6.2 Memorial ceremony as discipline and emotional pedagogy

The memorial ceremony takes this process a step further still. As research into Israeli school ceremonies has demonstrated, school ceremonies are not isolated events but rather regular institutional spaces where national identity is performed and reproduced. Any reading of the text of the ceremony must therefore go beyond the words spoken aloud. Silence, posture, music, sequencing, stillness, and participation all function as signifiers, generating a symbolic text that not only transmits to the child what the nation remembers but also how it should remember it (Zamir & Flavian, 2024; Alfi-Nissan et al., 2025).

Once again, the Lockean element is the constitutive effect of repeated, sensory experiences. The child is not merely instructed in the idea of sacrifice; the child is immersed in ritualistic episodes in which sacrifice is made experientially real. But Locke's theory cannot account for the normative significance of such experiences. Foucault's discipline concept shows that there is also a power at work in the ceremony, one that normalizes conduct, elicits proper feeling, and distinguishes proper national emotions from their absence. The child is taught to properly grieve, to properly participate, and to properly belong. Thus, the ceremony generates what might be called the emotionally governed subject, one whose relation to the nation is carefully cultivated through proper discipline in memory, grief, and reverence.

6.3 Civics education and the narration of proper citizenship

The same logic extends into civics education. Research on Israeli civic studies notes that the subject is compulsory in high school and explicitly concerned with teaching good citizenship, public involvement, and the core values

and characteristics of Jewish Israeli democracy. At first glance, this may appear to be a straightforward example of democratic education. Yet, from the perspective developed in this paper, civics education is also a site where the child is narrated into a particular relationship with the state (Neubauer-Shani, 2022; Neubauer-Shani & Friedman, 2023).

Locke's relevance here lies in reflection as well as experience. The child is not only exposed to national symbols and rituals, but also taught how to conceptualize authority, membership, and public duty. Civics supplies interpretive categories through which the world becomes intelligible. Foucault, however, reveals the deeper operation of power: civics education does not merely inform the student about citizenship, it helps produce the very figure of the proper citizen. It defines what forms of attachment, participation, and political self-understanding appear legitimate. The point is therefore not simply that schools teach civic content, but that they help form governable subjects whose maturation is already tied to the state's preferred narrative of belonging. The child is positioned not as a detached observer of political life, but as a future citizen whose identity is being prepared in advance.

7. A Resolution?

This academic paper asserts that the Israel-Palestine conflict will remain unresolved. In other words, a resolution is out of sight for two reasons. First and foremost, for both countries this is not a matter of achieving peace; rather, it is a matter of preserving identity (Cook, 2021). An identity is based on an ideology – and both Israel and Palestine hold onto vastly different identities. Both sides are deeply committed to the cause of their ideology. Therefore, an ideological and ideational change is necessary for both sides to achieve peace. In addition, according to the United Nations, the task of rebuilding Gaza will take at least \$53 billion (United Nations, 2025). Furthermore, according to a UND report (Kozul-Wright, 2025), rebuilding Gaza will take until at least 2040.

8. Conclusion

This paper argues that the development of the Israeli child's mind can be understood not as a natural development of national consciousness, but as a discursively constructed process. By putting Locke's *tabula rasa* together with Foucault's concepts of discourse and subjectivity, this article will highlight childhood as a formative and politically relevant period during which identities, memories, and notions of the "other" are constructed.

The analysis of text reveals that school commemorations, memorial ceremonies, and civics education are sites of subject formation. In such sites, memory is organized, emotions are regulated, and distinctions between self and other are made. The child, therefore, emerges as a carrier of collective memory, a future citizen, and a subject of a morally ordered nation. The paper does not attribute this process of subject formation to any particular text or ritual but draws attention to the cumulative power of narratives and practices that produce normalization of Zionist identity among children.

The research also makes a theoretical contribution in its articulation of formative experience and discursive power. It argues that childhood is an important site for analysis in relation to how nationhood is naturalized through everyday education and cultural practices in terms of its familiarity and legitimacy. In general terms, this paper emphasizes that childhood in areas of conflict is not an innocent or neutral concept, but one which is integral to the production and reproduction of national memory, belonging, and subjectivity.

References

- Abramson, L. (2013, February 4). *How Do Israeli and Palestinian Textbooks Treat the Other Side?*. NPR. Retrieved April 2, 2026, from <https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2013/02/04/171087036/how-do-israeli-and-palestinian-textbooks-treat-the-other-side>.
- Agamben, G. (2009). *"What Is an Apparatus?" and Other Essays*. Stanford University Press.
- Alfi-Nissan, S. R., Guzman-Carmeli, S., & Werczberger, R. (2025). "The Light within Me": celebrating the self through Jewish holidays in Israeli state education. *Journal of Contemporary Religion*, 40(2), 239-257.
<https://doi.org/10.1080/13537903.2025.2520059>
- Althusser, L. (2001). Ideology and ideological state apparatuses (Notes towards an investigation). In L. Althusser (Ed.), *Lenin and philosophy and other essays*. (pp. 142–147, 166–176). Monthly Review Press.
- American Jewish Committee. (n.d.). *What you need to know about anti-Zionist Jews*. Retrieved November 8, 2025, from www.ajc.org/news/anti-zionist-jews.
- Ariely, G. (2025). Practising the nations and national identity: A longitudinal study of Independence Day in Israel. *Nations and Nationalism*, 31(1), 262-279. <https://doi.org/10.1111/nana.13065>
- Arnaout, A. R., & Sio, M. (2025, June 11). *64% of Israelis Believe There Are "No Innocents" in Gaza: Poll*. Anadolu Agency. Retrieved November 8, 2025, from www.aa.com.tr/en/middle-east/64-of-israelis-believe-there-are-no-innocents-in-gaza-poll/3594355.
- Audeh, R. (2023, December 23). *It's not shocking to see Israeli children celebrate the Gaza genocide*. Al Jazeera. Retrieved November 6, 2025, from <https://www.aljazeera.com/opinions/2023/12/13/its-not-shocking-to-see-israeli-children-celebrate-the-gaza-genocide>
- Balfour, A.J. (1917, November 29). *Balfour Declaration*. Israeli Ministry of Foreign Affairs. Retrieved November 8, 2025, from http://www.mfa.gov.il/MFA_Graphics/MFA%20Gallery/2003/3/MFAJ0ca10.jpg
- Bar-Tal, D. (1998). The Rocky Road Toward Peace: Beliefs on Conflict in Israeli Textbooks. *Journal of Peace Research*, 35(6), 723-742. <https://doi.org/10.1177/0022343398035006005>
- Bishara, M. (2022, August 22). *Why Israel hates the Palestinians so much*. Al Jazeera. Retrieved November 5, 2025, from <https://www.aljazeera.com/opinions/2022/8/8/why-israel-hates-the-palestinians-so-much>
- Burman, E. (2023). Child as method and/as childism: Conceptual–political intersections and tensions. *Children & Society*, 37(4), 1021-1036. <https://doi.org/10.1111/chso.12615>
- Cook, S. A. (2021, July 11). *Israel's War Will Never End*. Council on Foreign Relations. Retrieved November 8, 2025, from <https://www.cfr.org/article/israels-war-will-never-end>
- Divine, D. R. (2014). Zionism and the Politics of Authenticity. *Israel Studies*, 19(2), 94–110.
<https://doi.org/10.2979/israelstudies.19.2.94>
- Duschinsky, R. (2012). "Tabula Rasa" and Human Nature. *Philosophy*, 87(342), 509–529.
<https://doi.org/10.1017/S0031819112000393>
- Eagleton, T. (1994). *Ideology: An introduction*. Longman.
- Foucault, M. (1982). *The Subject and Power*. *Critical Inquiry*, 8(4), 777–795.
- Gideon, I. (2022). Epistemology of the Nakba in Israeli education. *British Educational Research Journal*, 48, 182-200.
<https://doi.org/10.1002/berj.3759>
- Haugaard, M. (2022). Foucault and power: A critique and retheorization. *Critical Review*, 34(3-4), 341-371.

- Herzog, I. (2025). Zionism as a Method of Diversity, *SAPIR Journal*, 16, 1-8.
<https://sapijournal.org/diversity/2025/zionism-as-a-method-of-diversity/>
- Jamal, A. (2023). The epistemology of Zionist settler colonialism and the ontological securitization of Palestinians. In A. H. Sa'di & N. Masalha (Eds.), *Decolonizing the study of Palestine: Indigenous perspectives and settler colonialism after Elia Zureik* (pp. 93–114). Bloomsbury Publishing. <https://doi.org/10.5040/9780755648337.ch-004>
- Kozul-Wright, A. (2025, February 13). *Rebuilding Gaza: What it would take to win this uphill battle*. Al Jazeera. Retrieved November 8, 2025, from <https://www.aljazeera.com/news/2025/2/13/rebuilding-gaza-what-it-would-take-to-win-this-uphill-battle>
- Locke, J. (2014). *An essay concerning human understanding* (M. G. Spencer, Ed.). Wordsworth Editions.
- Makhmudkhanovna, M. I. (2025). Ideological threats and the problem of social stability in the 21st Century. *Sciental Journal of Education Humanities and Social Sciences*. 3(12), 93-98.
<https://doi.org/10.62536/sjehss.2025.v3.i12.pp93-98>
- Mor, L. (2023). Zionist Speculation: Colonial Vision and Its Sublime Turn. *Theory & Event*, 26(1), 154-185.
<https://doi.org/10.1353/TAE.2023.0007>
- Murray, C. (2022). John Locke's theory of property, and the dispossession of Indigenous peoples in the settler-colony. *American Indian Law Journal*, 10(4). <https://digitalcommons.law.seattleu.edu/ailj/vol10/>
- Nashed, M. (2024, March 9). *Israel's "anti-Zionists" brave police beatings, smears to demand end to war*. Al Jazeera. 9 March 2024. Retrieved November 6 2025, from <https://www.aljazeera.com/features/2024/3/9/the-anti-zionists-israelis-calling-for-end-to-their-countrys-war-on-gaza>
- Neubauer-Shani, M. (2022). Tackling the challenge of liberal democracy in Israel: The role of political scientists in the civic studies debate. *European Political Science*, 21(1), 115-131. <https://doi.org/10.1057/s41304-021-00336-8>
- Neubauer-Shani, M., & Friedman, E. (2023). An Examination of Liberal-Conservative Polarization in Mediated Discourse on Civic Studies in Israel. In E. Friedman, M. Neubauer-Shani, & P. Scham (Eds.), *Polarization and Consensus-Building in Israel* (pp. 116-138). Routledge.
- Omer, A. (2025). Turning Palestine into a Terra Nullius: On Amalek and "Miracles." *Journal of Genocide Research*, 28(2), 272–293. <https://doi.org/10.1080/14623528.2025.2504737>
- Peltonen, K. (2025). Children and war–vulnerability and resilience. *European journal of developmental psychology*, 22(3), 340-352. <https://doi.org/10.1080/17405629.2024.2382410>
- Peper, J. S., Brouwer, R. M., Boomsma, D. I., Kahn, R. S., & Hulshoff Pol, H. E. (2007). Genetic influences on human brain structure: A review of brain imaging studies in twins. *Human Brain Mapping*, 28(6), 464–473.
<https://doi.org/10.1002/hbm.20398>
- Petryszak, N.G. (1981), Tabula rasa—its origins and implications. *Journal of the History of the Behavioral Science*, 17, 15-27. [https://doi.org/10.1002/1520-6696\(198101\)17:1<15::AID-JHBS2300170104>3.0.CO;2-3](https://doi.org/10.1002/1520-6696(198101)17:1<15::AID-JHBS2300170104>3.0.CO;2-3)
- Rakipoğlu, M. (2024). Zionism and Academic Hegemony: The Intersection of Power, Knowledge, and Suppression in the United States Universities. *Milel ve Nihal*, 21(The Critique of Zionism), 25-46.
<https://doi.org/10.17131/milel.1556769>
- Rapaport, N. (2025, May 24). *Nearly half of Israelis support army killing all Palestinians in Gaza, poll finds*. Middle East Eye. Retrieved April 2, 2026, from <https://www.middleeasteye.net/news/majority-israelis-support-expulsion-palestinians-gaza-poll>.

- Reifen-Tagar, M., & Cimpian, A. (2022). Political ideology in early childhood: Making the case for studying young children in political psychology. *Political Psychology*, 43, 77-105. <https://doi.org/10.1111/pops.12853>
- Resnick, D. (1992). John Locke and liberal nationalism. *History of European Ideas*, 15(4-6), 511-517.
- Rosenbaum, T. (2019). Zionism. *Israel Studies*, 24(2), 119–127. <https://doi.org/10.2979/israelstudies.24.2.10>
- Said, E. W. (1979). *The Question of Palestine*. Vintage Books.
- Sawyers, C., Ollendick, T., Brotman, M. A., Pine, D. S., Leibenluft, E., Carney, D. M., Roberson-Nay, R., & Hettema, J. M. (2019). The genetic and environmental structure of fear and anxiety in juvenile twins. *American Journal of Medical Genetics. Part B, Neuropsychiatric Genetics: The Official Publication of the International Society of Psychiatric Genetics*, 180(3), 204–212. <https://doi.org/10.1002/ajmg.b.32714>
- Silver, L., & Smerkovich, M. (2024, May 30). *Israeli Views of the Israel-Hamas War*. Pew Research Center. Retrieved November 5, 2025, from <https://www.pewresearch.org/global/2024/05/30/israeli-views-of-the-israel-hamas-war/>
- Sheftel-Gomes, N. E. (2025). *Conflicts Teaching About Conflicts: How Jewish Educators Engage with Israel-Palestine* [Doctoral dissertation, University of San Francisco].
- Sultana, O. F., Bandaru, M., Islam, M. A., & Reddy, P. H. (2024). Unraveling the complexity of human brain: Structure, function in healthy and disease states. *Ageing Research Reviews*, 100. <https://doi.org/10.1016/j.arr.2024.102414>
- United Nations. (2025, February 19). *UN Official: \$53.2 billion needed for Palestinian recovery*. Palestine. Retrieved November 6, 2025, from <https://palestine.un.org/en/289490-un-official-532-billion-needed-palestinian-recovery>
- Zamir, S., & Flavian, H. (2024). Expression of political views by school teachers: Teachers' and parents' perspectives and mindsets regarding the real and the ideal. *PCS–Politics, Culture and Socialization*, 10-11, 79-92. <https://budrich-journals.de/index.php/pcs/article/view/44094>

ความกลัวและพฤติกรรมการป้องกันของนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อโรคไข้เลือดออก:

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกัน

ธวัชณ์ เอกวัฒนพล¹ ปราธนา กาลเนากุล² พรพิชญ์ พรหมศิวัชพัลลภ³ และคนพศ กาลเนากุล⁴

¹คณะการบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ T.aekwattanaphol@outlook.com

²คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ prathana.k@phuket.psu.ac.th

³คณะการบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ pompisanu.p@phuket.psu.ac.th

⁴คณะการบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ kanapot.k@phuket.psu.ac.th

Chinese Tourists' Dengue-Related Fear and Protective Behaviors: A Protection

Motivation Theory Approach

Thanawat Aekwattanaphol^{1*}, Prathana Kannaovakun², Pornpisanu Promsivapallop³ and Kanapot Kalnaovakul⁴

¹Faculty of Hospitality and Tourism, Prince of Songkla University, T.aekwattanaphol@outlook.com

²Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, prathana.k@phuket.psu.ac.th

³Faculty of Hospitality and Tourism, Prince of Songkla University, pornpisanu.p@phuket.psu.ac.th

⁴Faculty of Hospitality and Tourism, Prince of Songkla University, kanapot.k@phuket.psu.ac.th

Article Info

Article Type: Research Articles

Article History:

Received November 26, 2025

Revised January 24, 2026

Accepted January 29, 2026

คำสำคัญ

โรคไข้เลือดออก, กรอบแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกัน (PMT), นักท่องเที่ยวชาวจีน, ภูเก็, ความเสี่ยงด้านสุขภาพของแหล่งท่องเที่ยว, การท่องเที่ยว, ความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวภายใต้บริบทของความเสี่ยงด้านสุขภาพ

Keywords:

Dengue fever, Protection Motivation Theory, Chinese tourist, Phuket, Destination health risk, Tourism, Intention to visit in the context of health risk

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกัน (Protection Motivation Theory: PMT) ฉบับขยาย เพื่อศึกษาว่านักท่องเที่ยวต่างชาติมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพจากโรคไข้เลือดออกและพฤติกรรมการป้องกันตนเองระหว่างการเดินทางอย่างไร งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของปัจจัยตามทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกัน (Protection Motivation Theory: PMT) ที่มีต่อความกลัวและแรงจูงใจในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ตลอดจนประเมินบทบาทการเป็นตัวแปรคั่นกลางของความกลัว แบบจำลองที่เสนอได้บูรณาการทั้งกระบวนการประเมินทางปัญญา ได้แก่ การประเมินภัยคุกคามและการประเมินการรับมือ ร่วมกับการตอบสนองทางอารมณ์โดยเฉพาะความกลัว เพื่ออธิบายแรงจูงใจในการป้องกันของนักท่องเที่ยวอย่างครอบคลุม การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านแบบสอบถามเชิงโครงสร้างจากนักท่องเที่ยวชาวจีน จำนวน 431 คน ที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดภูเก็ต แบบสอบถามได้วัดตัวแปรหลักของทฤษฎี PMT ได้แก่ การรับรู้ความเปราะบาง การรับรู้ความรุนแรง ประสิทธิภาพของการตอบสนอง ประสิทธิภาพตนเอง ต้นทุนของการตอบสนอง ความกลัวต่อโรคไข้เลือดออก และแรงจูงใจในการป้องกัน จากนั้นใช้แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง (SEM) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและตรวจสอบบทบาทการเป็นตัวกลางของความกลัว ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ของสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้รับการสนับสนุน ซึ่งยืนยันถึงความเหมาะสมของทฤษฎี PMT ในการอธิบายพฤติกรรมการป้องกันด้านสุขภาพในบริบทการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม พบว่าสมมติฐานบางข้อ ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรง ต้นทุนของการตอบสนอง ประสิทธิภาพของการตอบสนอง และประสิทธิภาพตนเอง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ามีมิติของทฤษฎี PMT มิได้มีอิทธิพลเท่ากันต่อกระบวนการทางอารมณ์และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว งานวิจัยยังได้อภิปรายถึงนัยเชิงทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ

Abstract

This research adopts an extended Protection Motivation Theory (PMT) framework to explore how international tourists perceive the health risk of dengue fever and engage in protective actions during their travels. Specifically, this research aims to examine the effects of PMT factors on fear and protection motivation related to dengue fever, as well as to assess the mediating role of fear. The proposed model integrates both cognitive components which are

threat and coping appraisals, and the affective response of fear to provide a holistic explanation of tourists' protection motivation. Data were collected through a structured questionnaire administered to 431 Chinese tourists at key tourist attractions in Phuket, Thailand. The survey captured core PMT constructs, including perceived vulnerability, perceived severity, response efficacy, self-efficacy, response cost, fear of dengue fever, and protection motivation. Structural Equation Modeling (SEM) was applied to examine the interrelationships among these variables and to test the mediating role of fear. The analysis demonstrated that most hypothesized relationships were supported, confirming the applicability of PMT in predicting health-related behavioral intentions in tourism settings. Nevertheless, four hypotheses, including concerning perceived severity, response cost, response efficacy, and self-efficacy, were found to be non-significant, indicating that the influence of PMT components varies across emotional and motivational pathways. Theoretical and managerial implications are also discussed.

* Corresponding author: Kanapot Kalnaovakul

E-mail address: kanapot.k@phuket.psu.ac.th

1. Introduction

Dengue fever has emerged as a major travel-related infectious disease, becoming one of the leading causes of fever among travelers returning from abroad and serving as an early indicator of emerging outbreaks in endemic regions. It is identified as the second most common pathogen responsible for febrile illness among travelers, particularly those returning from Southeast Asia (Farber & Taylor, 2023). International tourists, especially those from countries where dengue is rare, often perceive heightened health risks when visiting dengue-prone destinations. Such concerns can significantly influence travel decisions and behaviors, including the adoption of preventive measures (Tan & Lee, 2022). Understanding the factors shaping tourists' responses to health threats like dengue is therefore critical for developing effective public health interventions and sustaining tourism resilience in affected regions. Although research on travelers' health risk perceptions has expanded during global health crises such as COVID-19 (Ryu et al., 2023), tourists' responses to persistent endemic threats like dengue fever remain underexplored.

Chinese outbound tourists represent the largest tourism market segment worldwide and offer a valuable context for examining behavioral responses to dengue risk. Many Chinese travelers originate from temperate or non-tropical provinces such as Beijing, Tianjin, Heilongjiang, Sichuan, and Shaanxi—where dengue transmission is rare due to limited local endemicity (Ni et al., 2024; Yue et al., 2022). As a result, many Chinese tourists have limited experience with dengue transmission, prevention, or symptom recognition. This lack of prior exposure may heighten perceived vulnerability, reduce confidence in self-protection, or generate uncertainty regarding the effectiveness of preventive measures when traveling to tropical destinations. Conversely, some travelers may underestimate dengue risk due to optimism bias or the belief that tropical diseases primarily affect local populations rather than international visitors (Tan & Lee, 2022). These divergent risk perceptions make Chinese outbound tourists an ideal population for testing Protection Motivation Theory (PMT), particularly in examining how perceived vulnerability, severity, and coping appraisals influence fear responses and motivation to adopt protective behaviors among travelers with minimal exposure to dengue-endemic environments.

Previous health risk research has drawn on multiple theoretical frameworks, including the Health Belief Model (HBM) (Suess et al., 2022), the Extended Parallel Process Model (EPPM) (Narimani et al., 2023), and Protection Motivation Theory (PMT) (Balla & Hagger, 2025). Within tourism health risk research, PMT has been most widely adopted due to its strong explanatory power, particularly in pandemic contexts. Studies applying PMT have examined destination

health risks associated with COVID-19 (Alam et al., 2023; Bęben et al., 2019), influenza A/H1N (Sharifirad et al., 2014), as well as other health threats such as rabies (Wang et al., 2019) and air pollution (Ruan et al., 2020).

Despite this growing literature, two key gaps remain. First, tourists are typically treated as a homogeneous group, limiting understanding of how cultural factors shape health risk perceptions and protective responses. This limitation is particularly salient for culturally distinct segments such as Chinese tourists, whose interpretation of health information and responses to perceived risks may differ significantly (Bi et al., 2021). Second, fear has received limited attention as a core psychological mechanism influencing tourists' perceptions and behaviors during destination health crises, resulting in an incomplete understanding of travel decision-making during pandemics.

To address these gaps, the present study examines Chinese tourists' fear and protective behaviors in response to dengue fever, thereby extending the application of Protection Motivation Theory in tourism health research. Originally proposed by Rogers (1975) and rooted in the Health Belief Model (Seow et al., 2022), PMT offers a robust framework for explaining how individuals appraise health threats and adopt protective behaviors. It involves two main cognitive processes: Threat Appraisal, which considers perceived vulnerability and severity of the health threat, and Coping Appraisal, which evaluates the effectiveness of protective measures (response efficacy), confidence in performing these measures (self-efficacy), and perceived barriers (response cost) (Floyd et al., 2000; Rogers, 1983). Together, these processes shape the motivation to engage in protective behaviors.

Recognizing that emotions also influence health decisions, this study extends PMT by incorporating fear of dengue fever as a mediating factor. Fear can either encourage or discourage protective behaviors depending on how it interacts with threat and coping assessments (Jarumaneerat et al., 2023; Luo & Lam, 2020). While PMT has been applied to understand travelers' health risk perceptions during pandemics (e.g. Chua et al., 2021), its use in studying ongoing endemic threats like dengue fever in tourism is limited. Therefore, in order to help fulfil this academic gap, this study attempts to achieve three objectives. The first objective is to investigate the effects of Protection Motivation Theory (PMT) factors on fear of dengue fever. Secondly, the study aims to investigate the effects of Protection Motivation Theory (PMT) factors on protection motivation toward dengue fever. Thirdly, the research aims to examine the mediation role of dengue fever fear between the influencing factors and protection motivation.

The study is expected to offer both theoretical and practical contributions. Theoretically, it extends PMT by integrating fear as a mediator, offering a deeper understanding of how cognition and emotion together influence protective behaviors. In addition, the study contributes to the existing body of knowledge by providing in-depth insights into the fear responses and protective behaviours of a specific group of Chinese tourists, who possess a distinct cultural background. Practically, the findings will help public health authorities, destination managers, and policymakers design effective communication and preventive strategies to reduce dengue risks and enhance tourist safety. Ultimately, the research aims to support sustainable tourism management in dengue-endemic areas, balancing public health concerns with the needs of the tourism industry.

2. Dengue Fever and Tourism

Dengue fever remains a significant health risk in Thailand, with ongoing implications for international tourism. Recent studies confirm persistent dengue transmission across the country, including major tourism regions, with seasonal peaks during the rainy months reinforcing Thailand's endemic status (Saita et al., 2022). Although dengue dynamics fluctuated during the COVID-19 period, evidence indicates continued risk to international travelers, who often lack prior

immunity and awareness of preventive measures (Grobusch et al., 2025). Recent macroeconomic analyses further demonstrate that dengue outbreaks can negatively affect tourism demand and economic performance in endemic countries, highlighting the vulnerability of tourism-dependent destinations such as Thailand to vector-borne disease risks (Marczell et al., 2024).

In response, Thai government bodies play a central role in dengue risk management through coordinated surveillance, vector control, and public communication. The Department of Disease Control under the Ministry of Public Health implements nationwide larval surveillance and geographically targeted vector control using digital monitoring systems to identify high-risk areas (Sahavechaphan et al., 2024). These efforts support localized interventions in communities and destinations frequented by tourists. In addition, Thailand's participation in regional dengue prevention initiatives reflects a multisectoral approach that integrates public health governance, community engagement, and risk communication. Overall, recent literature emphasizes that effective dengue management in tourism contexts depends on sustained governmental capacity, policy coordination, and proactive communication to mitigate health risks and maintain destination attractiveness.

3. Protection Motivation Theory (PMT)

Protection Motivation Theory (PMT), introduced by Rogers (1975, 1983), is a prominent social-psychological framework used to predict behavioral intention in response to perceived health threats. The theory posits that individuals' motivation to protect themselves (Protection Motivation) is a function of two key cognitive appraisal processes: Threat Appraisal and Coping Appraisal. PMT has been extensively applied in public health to examine behaviors related to infectious diseases, health risk management, and the intention to vaccinate (Bae & Chang, 2021; Prasetyo et al., 2020). More recently, scholars have applied PMT in tourism research to understand how travelers perceive health risks and engage in protective behaviors in response to pandemics and emerging infectious diseases (Ryu et al., 2023).

However, while PMT has been instrumental in understanding health-related behaviors in acute global crises such as COVID-19, its application to endemic and persistent health risks, such as dengue fever, in tourism contexts remains underexplored. Given the cyclical and ongoing nature of dengue outbreaks in regions like Southeast Asia, it is critical to examine how PMT constructs apply to tourists navigating these risks during holiday travel (Tan & Lee, 2022). Furthermore, a complete model must incorporate affective factors, as behavioral intention may not fully translate into action when emotions, particularly fear, are involved (Milne et al., 2000).

3.1 Threat Appraisal and Tourists' Risk Perception

Threat appraisal, comprising Perceived Vulnerability (PV) and Perceived Severity (PS), serves as the initial cognitive trigger for protection motivation. These two constructs are essential for understanding tourists' health-related decisions, particularly when traveling to endemic regions.

Perceived Vulnerability reflects individuals' subjective beliefs about their personal susceptibility to the dengue threat. In tourism, travelers from non-endemic regions, such as Chinese tourists, may experience varying degrees of vulnerability, from a heightened sense of risk due to unfamiliarity, to a low sense of risk due to optimism bias (Kock et al., 2020). Studies confirm that a higher perceived vulnerability motivates tourists to alter travel plans or seek protective measures (Chua et al., 2021; Zheng, 2021).

Perceived Severity concerns the beliefs about the seriousness of the consequences if the threat occurs. For dengue fever, the perceived severity involves the possibility of debilitating symptoms, hospitalization, or even fatal complications. The more severe a tourist perceives the potential outcome of dengue infection, the stronger the psychological arousal, which often translates into greater emotional response (fear) and an enhanced motivation to protect themselves (Rogers, 1975; Floyd et al., 2000). Therefore, both Perceived Vulnerability and Perceived Severity are expected to positively influence the emotional response (fear) and the resulting motivation to adopt protective behaviors against dengue fever.

3.2 Coping Appraisal and Protective Behaviors

Coping appraisal is the rational component of PMT, where individuals evaluate their capacity to manage or avoid the threat. This process is crucial because a strong perception of threat will only lead to effective protection motivation if the individual believes they can cope. It includes Response Efficacy (RE), Self-Efficacy (SE), and Response Cost (RC).

Response efficacy refers to an individual's belief that specific protective behaviors, including using DEET (N, N-diethyl-m-toluamide)-based repellents, wearing long-sleeved clothing, or staying in screened accommodations are effective in preventing mosquito bites and dengue infection. When individuals perceive these measures as highly effective, they tend to feel more in control of the situation. Consequently, higher response efficacy often reduces fear, as individuals believe that the threat can be successfully managed through appropriate actions (Rogers, 1983). In other words, response efficacy mitigates the emotional impact of perceived risk by reinforcing confidence in preventive strategies. Numerous studies within Protection Motivation Theory (PMT) have confirmed that higher perceived response efficacy directly increases protection motivation, as individuals believe their efforts will produce tangible results (Rogers, 1983; Ryu et al., 2023).

Self-efficacy represents individuals' confidence in their own ability to perform protective behaviors successfully. In a tourism context, a traveler with high self-efficacy trusts their capacity to consistently apply mosquito repellent, choose safe accommodations, and avoid high-risk environments even amidst distractions. Studies have demonstrated that self-efficacy is a strong determinant of preventive behavior across various health-related contexts (Ryu et al., 2023). When individuals believe in their own capability to take effective preventive measures, they are less likely to experience fear or anxiety toward dengue fever because they perceive themselves as capable of managing the risk. This sense of control and capability significantly enhances one's motivation to engage in protective actions. Prior empirical findings consistently identify self-efficacy as one of the strongest predictors of protection motivation and subsequent behavioral compliance across health and safety contexts (Ryu et al., 2023).

Response cost encompasses the perceived barriers or drawbacks associated with performing protective behaviors, including the financial cost of repellents, their unpleasant odor, or the inconvenience of frequent application. When tourists perceive these protective actions as costly, inconvenient, or uncomfortable, they may become less willing to adopt them (Xiao et al., 2016). These perceived obstacles can heighten the sense of vulnerability and helplessness toward dengue infection, thereby intensifying fear. In this case, high response cost undermines both perceived efficacy and coping confidence, contributing to elevated fear levels. High response cost generates psychological resistance and reduces the likelihood of translating awareness or concern into actual protective behavior (Xiao et al., 2016). Therefore, while response efficacy and self-efficacy enhance motivation, response cost functions as an inhibiting factor.

3.3 Fear and Health Protection Motivation

Although PMT was initially conceived as a cognitive model, there is increasing empirical evidence supporting the vital, dual role of the affective response, Fear, in shaping protective motivation. Fear, in this context, is defined as the negative emotional arousal experienced when exposed to the dengue threat, which can range from mild anxiety to intense dread (Jarmunaeerat et al., 2023).

Fear serves as an emotional amplifier between the cognitive appraisal of the threat and the behavioral response. Fear can heighten risk perception and mobilize mental resources, leading to a strong intention to protect oneself, especially when coupled with high coping efficacy. Conversely, if fear is overwhelming and the individual perceives low coping efficacy (i.e., they believe they cannot avoid or manage the threat), excessive fear can lead to maladaptive responses, such as avoidance, denial, or simply ignoring the threat (Babcicky & Seebauer, 2019).

This study, consistent with an extended PMT framework, positions fear as a mediating factor. The premise is that the cognitive appraisals of the threat (vulnerability, severity) and coping (efficacy, cost) first influence the emotional state (fear of dengue fever), and this emotional state, in turn, influences the final Protection Motivation. Understanding this mediation is critical, as it explains the psychological pathway through which travelers translate objective risk information into a subjective emotional state that ultimately dictates their willingness to protect themselves during their holiday.

4. Study Framework and Hypotheses Development

Based on the review of the literature in PMT and the role of fear in health behavior, this study proposes an extended conceptual model to investigate the protective motivation of Chinese international tourists regarding dengue fever in Phuket.

The framework, as shown in Figure 1, proposes that PMT factors (Perceived Vulnerability, Perceived Severity, Response Efficacy, Self-Efficacy, and Response Cost) influence Protection Motivation through the mediating role of Fear of Dengue Fever.

H1: Perceived vulnerability of dengue fever has a positive effect on fear of dengue fever.

H2: Perceived severity of dengue fever has a positive effect on fear of dengue fever.

H3: Perceived response efficacy has a negative effect on fear of dengue fever.

H4: Perceived self-efficacy has a negative effect on fear of dengue fever.

H5: Perceived response cost has a positive effect on fear of dengue fever.

H6: Perceived vulnerability of dengue fever has a positive effect on protection motivation.

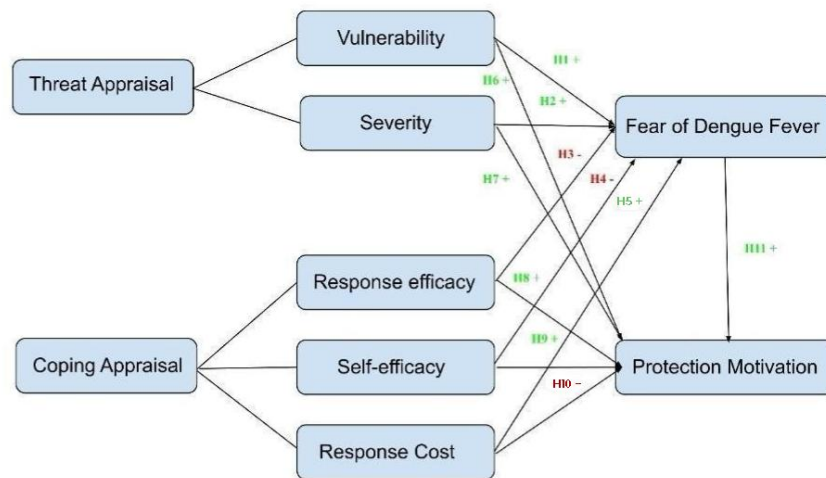
H7: Perceived severity of dengue fever has a positive effect on protection motivation.

H8: Perceived response efficacy has a positive effect on protection motivation.

H9: Perceived self-efficacy has a positive effect on protection motivation.

H10: Perceived response cost has a negative effect on protection motivation.

H11: Fear of dengue fever has a positive effect on protection motivation

Figure 1*Study Framework*

5. Research Design

This study applies a quantitative research approach. Specifically, it examines whether five latent variables such as perceived vulnerability, perceived severity, response efficacy, self-efficacy, and response cost are correlated with the mediator (fear) and the dependent variable (protection motivation), as outlined in the study framework.

The study focuses on Chinese tourists, who represent the largest group of international visitors to Phuket during the study period. Quantitative research is appropriate because it enables the identification of patterns, hypothesis testing, verification of relationships among variables using numerical data, and the generalization of findings to a broader population. Phuket was selected as the study location because it is a popular, world-renowned tourist destination with direct flights from many Chinese airports. In addition, the destination has experienced recurrent dengue outbreaks.

5.1 Questionnaire Development

The questionnaire for this study measures the variables depicted in Figure 1. Items were adapted from prior studies, including:

- Perceived vulnerability: three items adapted from Kock et al. (2020).
- Perceived severity: four items adapted from Xiao et al. (2016), Kock et al. (2020).
- Response efficacy: three items adapted from Zheng et al. (2021).
- Self-efficacy: five items adapted from Zheng et al. (2021).
- Response cost: three items adapted from Xiao et al. (2016).
- Fear: five items adapted from Babcicky and Seebauer (2019), Zheng et al. (2021).
- Protection motivation: four items adapted from Van Zomeren et al. (2010).

The questionnaire was initially developed in English based on previous studies and subsequently reviewed by three academic experts using the Index of Item–Objective Congruence (IOC) process. Minor revisions were made in response to the reviewers' comments. The target respondents were Chinese tourists aged 18 years and above. The questionnaire was translated into Chinese and subsequently proofread by a language expert. It was then pre-tested with

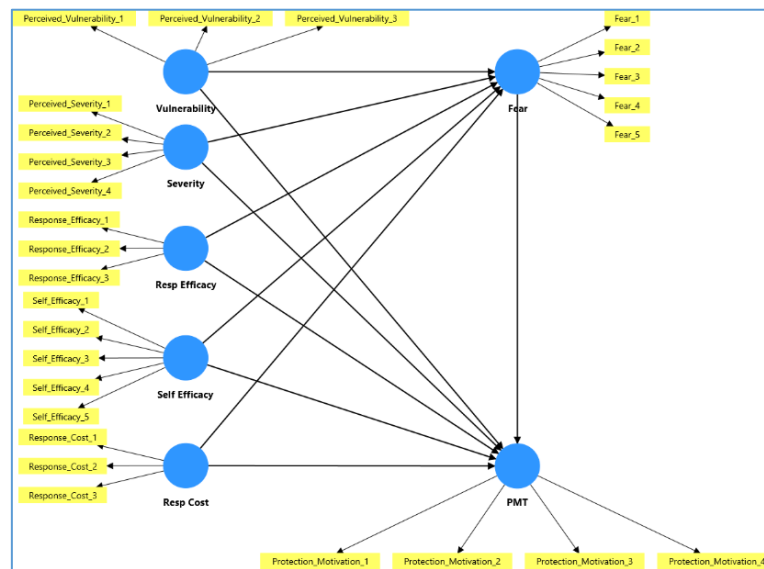
a small group of Chinese tourists to ensure clarity, reliability, and cultural appropriateness before large-scale distribution. A screening question, “Have you ever heard about dengue fever?”, was used to ensure that only participants who were aware of dengue fever were included, as these individuals were more likely to have relevant perceptions and concerns. Participation was voluntary, and withdrawal from the survey could be done at any time.

5.2 Data Collection

On-site data collection took place in Phuket in June 2024, which coincided with the early rainy season when dengue cases typically rise in Thailand (Ministry of Public Health, 2023). Trained bilingual research assistants would approach tourists, provide a brief explanation of the study, and emphasize anonymity and voluntary participation. According to Sekaran and Bougie (2016), a minimum of 384 respondents was required for statistical significance at a 95% confidence level. To account for potential non-response or incomplete surveys, the study aimed to obtain at least 400 valid responses. Because no official sampling frame exists for international tourists in Phuket, a convenience sampling approach was used. The survey was conducted at different times of the day (morning, afternoon, evening) at a variety of popular sites, including the airport, beaches, attractions, shopping centers, hotels, and cultural landmarks, in order to increase the diversity and representativeness of the sample to the population. In total, 455 respondents participated in the survey. After screening out unusable questionnaires due to incomplete answers, 431 questionnaires were retained for further analysis. Most participants in this study are from non-dengue areas (96.1%), with most of them having never visited Thailand before (60.1%). Among those who had visited Thailand previously (39.9%), some may have experienced dengue fever. Most Chinese tourists in this study are male (49.2%), while females account for 41.9%. More than half of the respondents are between 25 and 44 years old, with 24.8% aged 25–34 and 29.9% aged 35–44. In terms of education, 60.8% of respondents hold a bachelor's degree, followed by 14.6% with a master's degree. Furthermore, most respondents are self-employed. The data was then analyzed using Structural Equation Modeling (SEM) to examine the interrelationships among the variables and to test the mediating role of fear.

6. Results

In line with the conceptual framework (Figure 1), the collected data were cleaned to remove missing values and errors, resulting in 431 valid responses for further analysis. The dataset was then imported into SmartPLS version 4 for analysis using Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM), as illustrated in Figure 2.

Figure 2*Path model of the study*

To ensure the quality, reliability, and validity of the observed variables (indicators) representing latent constructs, which are unobservable concepts such as perceived vulnerability and response cost, the measurement model was assessed prior to evaluating the structural model and drawing inferences about the relationships among constructs. The assessment of the reflective measurement model, as shown in Table 1, confirmed satisfactory reliability (composite reliability), convergent validity (indicator loadings and AVE), discriminant validity (HTMT), and the absence of multicollinearity, as indicated by VIF values ranging from 1.050 to 1.726 for the outer model and from 1.076 to 1.423 for the inner model. The model produced an adjusted R^2 value of 0.411, indicating that approximately 41.1% of the variance in protection motivation is explained by the five exogenous variables: perceived vulnerability, perceived severity, response efficacy, self-efficacy, and response cost, as well as the mediating variable, fear.

Table 1*Reflective measurement model assessment summary*

Latent Variables	Indicators	Convergent Validity		Internal Consistency Reliability			Discriminant Validity	
		Loadings	AVE	Cronbach's Alpha	rho_A	Composite Reliability	HTMT	
		> 0.7	> 0.5	0.60 – 0.90	0.60 -0.90	0.60 -0.90	Significantly lower than 0.85	
Perceived Vulnerability	Perceived Vulnerability 1	0.785	0.609	0.359	0.359	0.757	Yes	
	Perceived Vulnerability 2	0.776						
Perceived Severity	Perceived Severity 2	0.846	0.625	0.405	0.420	0.768	Yes	
	Perceived Severity 3	0.731						

Latent Variables	Indicators	Convergent Validity		Internal Consistency Reliability			Discriminant Validity
		Loadings	AVE	Cronbach's Alpha	rho_A	Composite Reliability	HTMT
		> 0.7	> 0.5	0.60 – 0.90	0.60 -0.90	0.60 -0.90	Significantly lower than 0.85
Response Efficacy	Response Efficacy 2	0.728	0.638	0.442	0.469	0.778	Yes
	Response Efficacy 3	0.864					
Self-Efficacy	Self- Efficacy 2	0.731	0.565	0.619	0.622	0.796	Yes
	Self-Efficacy 4	0.760					
	Self-Efficacy 5	0.764					
Response Cost	Response Cost 1	0.783	0.582	0.641	0.641	0.807	Yes
	Response Cost 2	0.762					
	Response Cost 3	0.743					
Fear	Fear 1	0.740	0.577	0.817	0.818	0.872	Yes
	Fear 2	0.742					
	Fear 3	0.780					
	Fear 4	0.769					
	Fear 5	0.768					
Protection Motivation	Protection Motivation 2	0.756	0.551	0.593	0.593	0.786	Yes

6.1 Model Fit

Unlike covariance-based SEM, variance-based SEM lacks well-established model fit indices. However, the Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) is commonly used, with values below 0.08 indicating a good fit. The tested model yielded an SRMR value of 0.079, suggesting an acceptable model fit (Table 2)

Table 2

Model Fit – SRMR

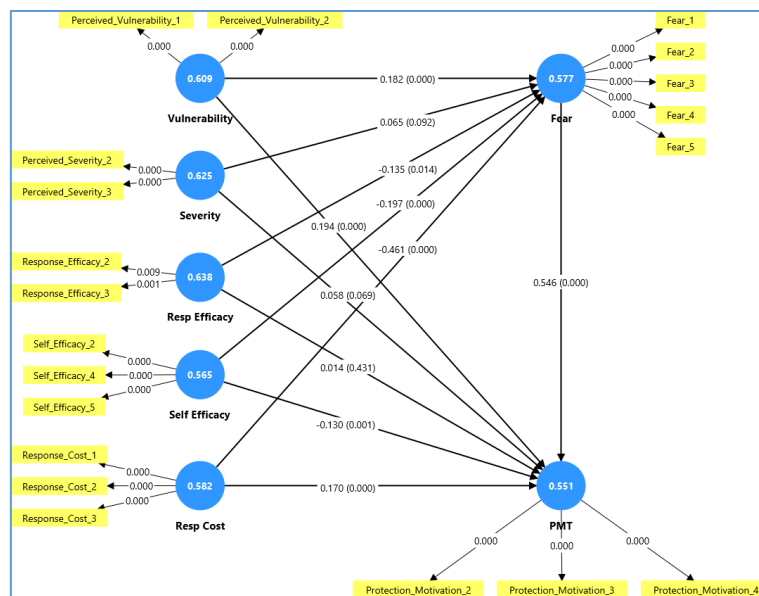
	Saturated model	Estimated model
SRMR	0.079	0.079
d_ULS	1.306	1.306
d_G	0.404	0.404
Chi-square	1065.400	1065.400
NFI	0.447	0.447

6.2 Path analysis

Concerning the final model of the study, the measurement model was first evaluated to assess the reliability and validity of all indicators, followed by an examination of overall model fit. Path analysis was employed to examine the associations between the study variables and levels of protection motivation among Chinese tourists. The results of the model are presented in Figure 3.

Figure 3

Structural Equation Model for the study

The findings (Table 3) indicate several statistically significant direct effects: fear and protection motivation ($\beta = 0.546$, $p = 0.000$), response cost and fear ($\beta = -0.461$, $p = 0.000$), response cost and protection motivation ($\beta = 0.170$, $p = 0.000$), response efficacy and fear ($\beta = -0.135$, $p = 0.014$), self-efficacy and fear ($\beta = -0.197$, $p = 0.000$), self-efficacy and protection motivation ($\beta = -0.130$, $p = 0.000$), perceived vulnerability and fear ($\beta = 0.182$, $p = 0.000$), and perceived vulnerability and protection motivation ($\beta = 0.194$, $p = 0.000$). However, some paths were not statistically significant. These include the relationships between response efficacy and protection motivation ($\beta = 0.014$, $p = 0.431$), perceived severity and fear ($\beta = 0.065$, $p = 0.092$), and perceived severity and protection motivation ($\beta = 0.058$, $p = 0.069$).

It is particularly noteworthy that fear demonstrated a robust and most positive effect on protection motivation ($\beta = 0.546$, $p = 0.000$) in the final model. Fear, acting as a mediating variable, emerged as the primary predictor of protection motivation among Chinese tourists. In general, the results suggest that response cost and perceived vulnerability directly and positively influence protection motivation, whereas response efficacy and perceived severity do not. Additionally, self-efficacy exhibited a negative association with protection motivation.

Table 3*Test for direct effects by controlling mediator*

Direct effects	β	T values	P values	Result (p < 0.05)
Fear -> PMT	0.546	12.216	0.000	Sig.
Resp Cost -> Fear	-0.461	11.451	0.000	Sig.
Resp Cost -> PMT	0.170	3.625	0.000	Sig.
Resp Efficacy -> Fear	-0.135	2.204	0.014	Sig.
Resp Efficacy -> PMT	0.014	0.173	0.431	Not sig.
Self-Efficacy -> Fear	-0.197	4.674	0.000	Sig.
Self-Efficacy -> PMT	-0.130	3.003	0.001	Sig.
Severity -> Fear	0.065	1.327	0.092	Not sig.
Severity -> PMT	0.058	1.484	0.069	Not sig.
Vulnerability -> Fear	0.182	4.018	0.000	Sig.
Vulnerability -> PMT	0.194	4.269	0.000	Sig.

The final model indicates that the mediation process involves a single mediating variable, namely fear. The causal influence of the independent variables on the dependent variable (PMT) can be decomposed into two components: (1) direct effects of response cost, response efficacy, self-efficacy, perceived severity, and perceived vulnerability on PMT; and (2) indirect effects of these variables on PMT operating through fear as the mediator. The total effect of each independent variable on PMT is therefore the sum of its direct and indirect effects. Partial mediation is inferred when both the direct and indirect effects are statistically significant in explaining the relationship between the independent and dependent variables, whereas full mediation is established when the indirect effect is significant and the direct effect is no longer significant after the mediator is included in the model.

Regarding indirect effects through the mediator fear, there were statistically significant results that fear mediated the negative relationships between response cost, response efficacy, self-efficacy, and protection motivation, but mediated the positive relationship between perceived vulnerability and protection motivation; on the other hand, it did not mediate the relationship between perceived severity and protection motivation (Table 4). Nevertheless, the analysis of total effects (direct + indirect) presented in Table 5 revealed that relationships exist between latent variables supporting seven hypotheses (H1, H3, H4, H6, H7, H10, H11).

Table 4:*Total indirect effects (through mediator)*

Indirect effects	β	T values	P values	Result (p < 0.05)
Resp Cost -> Fear -> PMT	-0.252	7.663	0.000	Sig.
Resp Efficacy -> Fear -> PMT	-0.074	2.146	0.016	Sig.
Self-Efficacy -> Fear -> PMT	-0.107	4.554	0.000	Sig.
Severity -> Fear -> PMT	0.036	1.308	0.096	Not sig.
Vulnerability -> Fear -> PMT	0.099	3.859	0.000	Sig.

Table 5*Test for Hypothesis (Total effects)*

Hypothesis (Total effects)	β	T values	P values	Result (p < 0.05)
H11: Fear -> PMT	0.546	12.216	0.000	Supported
H5: Resp Cost -> Fear	-0.461	11.451	0.000	Not supported
H10: Resp Cost -> PMT	-0.081	1.752	0.040	Supported
H3: Resp Efficacy -> Fear	-0.135	2.204	0.014	Supported
H8: Resp Efficacy -> PMT	-0.060	0.872	0.192	Not supported
H4: Self-Efficacy -> Fear	-0.197	4.674	0.000	Supported
H9: Self-Efficacy -> PMT	-0.238	5.210	0.000	Not supported
H2: Severity -> Fear	0.065	1.327	0.092	Not supported
H7: Severity -> PMT	0.094	2.142	0.016	Supported
H1: Vulnerability -> Fear	0.182	4.018	0.000	Supported
H6: Vulnerability -> PMT	0.293	6.096	0.000	Supported

Table 6*Results of mediation analysis*

Effects	Path	β	T values	P values	Result
Total	Resp Cost -> PMT	-0.081	1.752	0.040	Partially mediated/ supported
Indirect	Resp Cost -> Fear -> PMT	-0.252	7.663	0.000	
Direct	Resp Cost -> PMT	0.170	3.625	0.000	
Total	Resp Efficacy -> PMT	-0.060	0.872	0.192	Fully mediated/ but not supported
Indirect	Resp Efficacy -> Fear -> PMT	-0.074	2.146	0.016	
Direct	Resp Efficacy -> PMT	0.014	0.173	0.431	
Total	Self-Efficacy -> PMT	-0.238	5.210	0.000	Partial mediated/ but not supported
Indirect	Self-Efficacy -> Fear -> PMT	-0.107	4.554	0.000	
Direct	Self-Efficacy -> PMT	-0.130	3.003	0.001	
Total	Severity -> PMT	0.094	2.142	0.016	Not mediate
Indirect	Severity -> Fear -> PMT	0.036	1.308	0.096	
Direct	Severity -> PMT	0.058	1.484	0.069	
Total	Vulnerability -> PMT	0.293	6.096	0.000	Partially mediated/ supported
Indirect	Vulnerability -> Fear -> PMT	0.099	3.859	0.000	
Direct	Vulnerability -> PMT	0.194	4.269	0.000	

According to the mediation analysis result reported in Table 6, total effect revealed that response cost negatively predicts the protection motivation, $\beta = -0.081$, $p < 0.05$. Furthermore, the indirect effect showed that fear significantly mediates this relationship $\beta = -0.252$, $p < 0.05$. However, response cost has a significant positive direct effect, $\beta = 0.170$, $p < 0.05$. Since not only the direct effect between response cost and protection motivation is statistically significant, but

also the indirect effect between response cost and protection motivation, therefore, it can be concluded that fear partially mediates this relationship. Furthermore, response cost was found to negatively predict protection motivation ($\beta = -0.081$, $p < 0.05$). Furthermore, the indirect effect indicated that fear significantly mediates this relationship ($\beta = -0.252$, $p < 0.05$). However, response cost also exerts a significant positive direct effect ($\beta = 0.170$, $p < 0.05$). Since both the direct and indirect effects between response cost and protection motivation are statistically significant, it can be concluded that fear partially mediates this relationship.

In addition, the total effect revealed that self-efficacy negatively predicts protection motivation ($\beta = -0.238$, $p < 0.05$). The indirect effect further demonstrated that fear significantly mediates this relationship ($\beta = -0.107$, $p < 0.05$). In addition, self-efficacy has a significant negative direct effect ($\beta = -0.130$, $p < 0.05$). Since both direct and indirect effects are statistically significant, fear can be concluded to partially mediate this relationship. Moreover, perceived severity significantly predicts protection motivation ($\beta = 0.094$, $p < 0.05$). However, the indirect effect did not indicate a significant mediation effect of fear ($\beta = 0.036$, $p > 0.05$). Similarly, the direct effect of perceived severity on protection motivation was not significant ($\beta = 0.058$, $p > 0.05$). Because both direct and indirect effects are non-significant, this suggests that fear does not mediate the relationship. The total effect further revealed that perceived vulnerability significantly predicts protection motivation ($\beta = 0.293$, $p < 0.05$). The indirect effect also indicated that fear significantly mediates this relationship ($\beta = 0.099$, $p < 0.05$). Moreover, perceived vulnerability exerts a significant positive direct effect ($\beta = 0.194$, $p < 0.05$). Since both direct and indirect effects are statistically significant, it can be concluded that fear partially mediates this relationship.

6.3 Significance of Hypotheses

1) The Roles of Threat and Coping Appraisals in Fear and Motivation.

The analysis demonstrated that perceived vulnerability (H1) exerted a strong positive influence on fear of dengue fever. Tourists who believed they were personally at risk of infection exhibited higher emotional arousal, consistent with earlier findings that highlight personal susceptibility as a key trigger of fear and risk perception in travel health behavior (Kock et al., 2020).

Both response efficacy (H3) and self-efficacy (H4) showed negative relationships with fear, aligning with PMT's theoretical premise that higher coping ability reduces emotional distress (Rogers, 1983). When travelers feel capable of preventing mosquito bites and confident in applying protective measures, their fear levels decline. This reinforces the idea that coping appraisal serves as an emotional buffer, mitigating the psychological impact of perceived threats.

Moreover, response cost (H10) was found to negatively affect protection motivation, indicating that perceptions of inconvenience or discomfort discourage engagement in preventive behavior. This finding aligns with prior PMT-based research showing that perceived barriers can hinder the translation of awareness into protective action (Zheng et al., 2021). Hence, while fear and efficacy influence emotional and cognitive pathways, practical considerations, including cost and convenience, remain critical in shaping tourists' willingness to act.

2) Direct and Mediating Roles of Fear in Protection Motivation

Perceived vulnerability (H6) and perceived severity (H7) both had significant positive impacts on protection motivation, suggesting that tourists who recognize the seriousness and likelihood of dengue infection are more likely to

take preventive measures. These results support PMT's assertion that threat appraisal forms the cognitive foundation of protective intentions (Bae & Chang, 2021; Prasetyo et al., 2020).

Furthermore, fear of dengue fever (H11) was found to significantly enhance protection motivation, confirming its mediating role between cognitive evaluations and behavioral intention. Emotional activation thus acts as a psychological mechanism converting perceived threats into proactive motivation. Moderate fear levels appear to heighten alertness and preparedness, echoing prior findings that adaptive fear can facilitate protection rather than avoidance (Grothmann & Reusswig, 2006; Babicky & Seebauer, 2019).

Overall, the supported hypotheses reinforce that protection motivation in tourism health behavior is shaped by an interaction between cognitive appraisals of risk and emotional responses, particularly perceived vulnerability and fear.

3) Non-Significance of Hypotheses

While PMT received strong overall support, four hypothesized relationships (H2, H5, H8, and H9) were not significant, suggesting that some theoretical mechanisms may operate differently in tourism environments with the Chinese tourist context.

The lack of a significant relationship between perceived severity and fear suggests that recognizing the seriousness of dengue fever did not necessarily trigger stronger emotional arousal. This may reflect risk habituation, in which tourists acknowledge the severity of dengue but have become desensitized due to repetitive warnings (Witte & Allen, 2000). Moreover, when travelers believe the disease is manageable through simple preventive actions, its perceived seriousness may no longer evoke fear. Cultural tendencies might also contribute, as Chinese tourists, for example, tend to process risk more cognitively than emotionally, leading to lower fear responses (Kock et al., 2020).

Response cost was not significantly associated with fear, implying that perceived inconvenience or expense did not amplify emotional concern. Preventive actions such as applying repellent or wearing suitable clothing may be regarded as minor inconveniences, particularly among financially secure international visitors. Thus, response cost likely functions as a rational, cognitive deterrent rather than an emotional trigger (Milne et al., 2000).

Unexpectedly, the perceived effectiveness of preventive measures did not significantly predict protection motivation. This outcome may be attributed to overconfidence or saturation effects, as tourists might already believe that such measures are effective, leaving little variability in motivation. Additionally, reliance on external control mechanisms (e.g. hotel pest management or local sanitation efforts) might reduce the perceived need for personal action (Rogers, 1983; Babicky & Seebauer, 2019). It is also possible that fear mediates the effect of response efficacy, making emotional activation a stronger predictor of intention than cognitive belief alone.

Similarly, self-efficacy did not significantly predict protection motivation, indicating that confidence in one's ability to protect oneself did not necessarily lead to behavioral intention. This may occur because tourists perceive limited control over environmental conditions (e.g. mosquito abundance), which diminishes the practical relevance of self-efficacy. Moreover, when high self-efficacy reduces fear excessively, it can also lessen the urgency to act (Rogers, 1983; Babicky & Seebauer, 2019). In leisure contexts, emotional rather than cognitive drivers may therefore play a more dominant role in shaping protection behaviors.

7. Conclusion and Discussion

This research employed the PMT framework to examine how cognitive appraisals, specifically threat and coping evaluations, and the emotional response of fear influence tourists' motivation to protect themselves from dengue fever in

Phuket. The application of Structural Equation Modeling (SEM) revealed that most hypothesized relationships were statistically significant, confirming the utility of PMT in explaining health-related behavioral intentions within tourism contexts. The results indicate that perceived vulnerability (H1) has a strong positive effect on fear of dengue fever, while response efficacy (H3) and self-efficacy (H4) are negatively associated with fear. These findings are consistent with prior research on consumer behavioral change in the hospitality industry during the COVID-19 pandemic (Kim et al., 2022).

Furthermore, fear of dengue fever significantly increases protection motivation, supporting its mediating role between cognitive appraisals and behavioral intention. This finding aligns with results from the U.S. sample but contrasts with those from the South Korean sample reported in the study of COVID-19 contact-tracing technology by Hong and Cho (2025). The findings also show that perceived vulnerability (H6) and perceived severity (H7) significantly and positively influence protection motivation, indicating that greater awareness of dengue risk and seriousness increases tourists' willingness to adopt preventive behaviors, consistent with Ezati Rad (2021).

However, four hypotheses (H2, H5, H8, and H9) were not supported, indicating that not all theoretical dimensions of PMT exert an equivalent influence on tourists' emotional and motivational processes. Response cost (H5) was not significantly related to fear, suggesting that perceived inconvenience or expense did not heighten emotional concern, consistent with Kim et al. (2022). Response efficacy (H8) did not significantly predict protection motivation, contrasting with prior studies (Ezati Rad, 2021; Williams, 2015). Self-efficacy (H9) was also not a significant predictor of protection motivation, indicating that confidence in one's ability to take preventive actions did not necessarily translate into behavioral intention, contrary to earlier findings (Ezati Rad, 2021; Williams, 2015).

7.1 Theoretical Implications

The findings strengthen the dual-process conceptualization of PMT, where cognitive evaluations and affective reactions jointly influence protective behavior. Affective elements, particularly fear and perceived vulnerability, emerged in this study as stronger predictors of protection motivation than purely cognitive constructs involving perceived severity, efficacy, or cost. This suggests that in familiar but persistent health risks like dengue fever, tourists rely more on emotional cues than rational assessments when forming intentions to protect themselves.

The results also demonstrate PMT's contextual adaptability. While the theory effectively predicts behavior during acute crises (e.g. pandemics), its mechanisms operate differently in endemic or routine-risk situations, where emotional habituation and perceived environmental control may alter traditional pathways.

7.2 Practical Implications

The significant direct effects and mediating role identified in the study model, as discussed in the previous section, highlight, from both managerial and public health perspectives, the importance of developing communication strategies that effectively integrate emotional appeal with factual accuracy. Rather than focusing solely on the severity of dengue or the effectiveness of preventive measures, health communication should aim to foster a personal connection to the issue among travelers. For example, messages may emphasize that travelers to tropical destinations are commonly exposed to comparable health risks, while also highlighting that adopting simple preventive measures can substantially reduce these risks. Such balanced messaging can generate a sense of manageable concern and encourage proactive behavior without inducing excessive fear, which is identified as a key variable contributing to protection motivation in the study model.

From both managerial and public health perspectives, the results emphasize the importance of developing communication strategies that effectively combine emotional appeal with factual accuracy. Rather than focusing solely on the severity of dengue or the effectiveness of preventive measures, health communication should aim to help travelers develop a personal connection to the issue. For instance, messages could emphasize that travelers to tropical destinations are frequently exposed to comparable health risks. However, adopting simple preventive measures can substantially decrease these risks. Such balanced messaging can evoke a sense of manageable concern and encourage proactive behavior without inducing fear.

For hotel managers, reducing the response costs for guests to take protective actions is key. This can be achieved by offering insect repellents or repellent-infused amenities, ensuring rooms are equipped with screened windows or air conditioning, maintaining visible mosquito-control programs, and designing outdoor spaces to eliminate potential breeding areas. Displaying clear, multilingual health and safety information can also strengthen guests' confidence in the property's preventive measures.

For destination managers, a coordinated approach is needed to maintain a safe and sustainable environment. This includes area-wide mosquito control initiatives, consistent health communication across tourism touchpoints, enhanced drainage and waste management infrastructure, and active collaboration with local communities. Joint efforts between hospitality operators and public authorities can improve traveler trust, reinforce health security, and enhance the overall image of the destination.

7.3 Limitations and Recommendations for Future Research

This study has several limitations that should be considered when interpreting its findings. First, the data were collected during a period when Phuket was not experiencing a dengue fever outbreak. Consequently, tourists' perceived threat levels and protection motivation may have been lower than during periods of heightened disease transmission. Future research could therefore collect data during or immediately following outbreak periods to more accurately capture tourists' real-time risk perceptions and behavioral responses.

Second, the sample consisted exclusively of Chinese tourists. Although this group represents a major market segment in Phuket, it does not reflect the full diversity of international visitors. This limitation may constrain the generalizability of the findings to tourists from other cultural and demographic backgrounds. Future studies are encouraged to include participants from multiple nationalities and cultural contexts to enhance external validity and to provide comparative insights into cross-cultural differences in health risk perception and protection motivation.

References

- Alam, S. S., Masukujjaman, M., Omar, N. A., Mohamed Makhbul, Z. K., & Helmi Ali, M. (2023). Protection motivation and travel intention after the COVID-19 vaccination: Fear and risk perception. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 24(6), 930-956. <https://doi.org/10.1080/1528008X.2022.2089948>
- Babicky, P., & Seebauer, S. (2019). Unpacking protection motivation theory: Evidence for a separate protective and non-protective route in private flood mitigation behavior. *Journal of Risk Research*, 22(12), 1503–1521. <https://doi.org/10.1080/13669877.2018.1485175>

- Bae, S. Y., & Chang, P. J. (2021). The effect of coronavirus disease-19 (COVID-19) risk perception on behavioural intention towards 'untact' tourism in South Korea during the first wave of the pandemic (March 2020). *Current issues in Tourism*, 24(7), 1017-1035. DOI: 10.1080/13683500.2020.1798895
- Balla, J., & Hagger, M. S. (2025). Protection motivation theory and health behaviour: conceptual review, discussion of limitations, and recommendations for best practice and future research. *Health Psychology Review*, 19(1), 145-171. <https://doi.org/10.1080/17437199.2024.2413011>
- Bęben, R., Kuczamer-Kłopotowska, S., Młynkowiak-Stawarz, A., & Półbrat, I. (2021). Tourist behavioral intentions during the covid-19 pandemic. The role of reactance, perceived risk and protection motivation. *Journal of Environmental Management & Tourism*, 12(8), 2129-2147. <https://journals.aserspublishing.eu/jemt/article/view/6657>
- Bi, X., Zhang, Q., Fan, K., Tang, S., Guan, H., & Liu, C. (2021). Risk culture and COVID-19 protective behaviors: A cross-sectional survey of residents in China. *Frontiers in Public Health*, 9, 686705. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.686705>
- Chua, B. L., Al-Ansi, A., Lee, M. J., & Han, H. (2021). Impact of health risk perception on avoidance of international travel in the wake of a pandemic. *Current Issues in Tourism*, 24(7), 985-1002.
- Ezati Rad, R., Mohseni, S., Kamalzadeh Takhti, H., Hassani Azad, M., Shahabi, N., Aghamolaei, T., & Norozian, F. (2021). Application of the protection motivation theory for predicting COVID-19 preventive behaviors in Hormozgan, Iran: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 21(1), 466. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10500-w>
- Farber, R., & Taylor, A. (2023). Global health diplomacy and commodified health care: health tourism in Malaysia and Thailand. *Studies in Comparative International Development*, 58(3), 484-510. <https://doi.org/10.1007/s12116-023-09406-y>
- Floyd, D. L., Prentice-Dunn, S., & Rogers, R. W. (2000). A meta-analysis of research on protection motivation theory. *Journal of Applied Social Psychology*, 30(2), 407-429. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2000.tb02323.x>
- Grobusch, M. P., Díaz-Menéndez, M., Bittencourt de Gomensoro, E., Mächler, C., & Milovanović, B. (2025). The burden of dengue fever in travellers: A systematic literature review. *New Microbes and New Infections*, 67, 101631, <https://doi.org/10.1016/j.nmni.2025.101631>
- Grothmann, T., & Reusswig, F. (2006). People at risk of flooding: Why some residents take precautionary action while others do not. *Natural hazards*, 38(1), 101-120.
- Hong, S. J., & Cho, H. (2025). Extending and testing protection motivation theory in the context of COVID-19 contact-tracing technology: A comparison of South Korea and the United States. *Health Communication*, 40(11), 2240-2253. <https://doi.org/10.1080/10410236.2024.2447107>
- Jarumaneerat, T., Rabiul, M. K., Prideaux, B., & Promsivapallop, P. (2023). Pandemic travel fear, travel intention, and self-protection intention of Chinese residents: An application of protection motivation theory. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 28(9), 1019-1030. <https://doi.org/10.1080/10941665.2023.2282982>
- Kim, J., Yang, K., Min, J., & White, B. (2022). Hope, fear, and consumer behavioral change amid COVID-19: Application of protection motivation theory. *International Journal of Consumer Studies*, 46(2), 558-574. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12700>

- Kock, F., Nørfelt, A., Josiassen, A., Assaf, A. G., & Tsionas, M. G. (2020). Understanding the COVID-19 tourist psyche: The evolutionary tourism paradigm. *Annals of Tourism Research*, 85, 103053. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103053>
- Luo, J. M., & Lam, C. F. (2020). Travel anxiety, risk attitude and travel intentions towards “travel bubble” destinations in Hong Kong: Effect of the fear of COVID-19. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(21), 7859. <https://doi.org/10.3390/ijerph17217859>
- Marczell, K., García, E., Roiz, J., Sachdev, R., Towle, P., Shen, J., Sruamsiri, R., Mendes da Silva, B., & Hanley, R. (2024). The macroeconomic impact of a dengue outbreak: Case studies from Thailand and Brazil. *PLOS Neglected Tropical Diseases*, 18(6), e0012201. <https://doi.org/10.1371/journal.pntd.0012201>
- Milne, S., Sheeran, P., & Orbell, S. (2000). Prediction and intervention in health-related behavior: A meta-analytic review of Protection Motivation Theory. *Journal of Applied Social Psychology*, 30, 106–143. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2000.tb02308.x>
- Ministry of Public Health. (2023). *Annual epidemiological surveillance report 2023*. Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health, Thailand.
- Narimani, S., Mozaffari, N., Soola, A. H., Nasiri, R., Omid, T., Sedri, N., & Tavan, A. (2023). Risk communication and risk perception along with its influencing factors in Covid-19 disease: focusing on the extended parallel process model. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 86, 103547. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2023.103547>
- Ni, H., Cai, X., Ren, J., Dai, T., Zhou, J., Lin, J., Wang, Li., Wang, L., Pei, S., Yao, Y., Xu, T., Xiao, L., Liu, X., & Guo, P. (2024). Epidemiological characteristics and transmission dynamics of dengue fever in China. *Nature Communications*, 15(1). <https://doi.org/10.1038/s41467-024-52460-w>
- Prasetyo, Y. T., Castillo, A. M., Salonga, L. J., Sia, J. A., & Seneta, J. A. (2020). Factors affecting perceived effectiveness of COVID-19 prevention measures among Filipinos during Enhanced Community Quarantine in Luzon, Philippines: Integrating Protection Motivation Theory and extended Theory of Planned Behavior. *International Journal of Infectious Diseases*, 99, 312–323. <https://doi.org/10.1016/j.ijid.2020.07.074>
- Rogers, R. W. (1975). A protection motivation theory of fear appeals and attitude change. *The Journal of Psychology*, 91(1), 93–114. <https://doi.org/10.1080/00223980.1975.9915803>
- Rogers, R. W. (1983). Cognitive and psychological processes in fear appeals and attitude change: A revised theory of protection motivation. In J. T. Cacioppo & R. Petty (Eds.), *Social psychophysiology: A sourcebook* (pp. 153–176). The Guilford Press.
- Ruan, W., Kang, S., & Song, H. (2020). Applying protection motivation theory to understand international tourists' behavioural intentions under the threat of air pollution: A case of Beijing, China. *Current Issues in Tourism*, 23(16), 2027–2041. DOI: 10.1080/13683500.2020.1743242
- Ryu, K., Jarumaneerat, T., Promsivapallop, P., & Kim, M. (2023). What influences restaurant dining out and diners' self-protective intention during the COVID-19 pandemic: Applying the Protection Motivation Theory. *International Journal of Hospitality Management*, 109, 103400. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2022.103400>
- Sahavechaphan, N., Chatrattikorn, A., Rattananen, M., Sadakorn, P., Areechokchai, D., & Iamsirithaworn, S. (2024). Identifying villages and breeding habitats for dengue transmission in Thailand: Insights from long-term larval surveys. *BMC Infectious Diseases*, 24, 523. <https://doi.org/10.1186/s12879-024-09398-7>

- Saita, S., Maeakhian, S., & Silawan, T. (2022). Temporal variations and spatial clusters of dengue in Thailand: Longitudinal study before and during the coronavirus disease (covid-19) pandemic. *Tropical Medicine and Infectious Disease*, 7(8), 171. <https://doi.org/10.3390/tropicalmed7080171>
- Sekaran, U., & Bougie, R. (2016). *Research methods for business: A skill building approach* (7th ed.). John Wiley & Sons.
- Seow, A. N., Choong, Y. O., Choong, C. K., & Moorthy, K. (2022). Health tourism: Behavioural intention and protection motivation theory. *Tourism Review*, 77(2), 376-393. <https://doi.org/10.1108/TR-11-2020-0546>
- Sharifirad, G., Yarmohammadi, P., Sharifabad, M. A. M., & Rahaei, Z. (2014). Determination of preventive behaviors for pandemic influenza A/H1N1 based on protection motivation theory among female high school students in Isfahan, Iran. *Journal of Education and Health Promotion*, 3(1), 7, 36-41. DOI: 10.4103/2277-9531.127556
- Suess, C., Maddock, J. E., Dogru, T., Mody, M., & Lee, S. (2022). Using the Health Belief Model to examine travelers' willingness to vaccinate and support for vaccination requirements prior to travel. *Tourism Management*, 88, 104405. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104405>
- Tan, C. H., & Lee, S. N. (2022). The impact of international tourist arrivals on economic growth under dengue fever risk in Malaysia. *Journal of Economics and Sustainability*, 4(2), 27-39. <http://doi.org/10.32890/jes2022.4.2.3>
- Van Zomeren, M., Spears, R., & Leach, C. W. (2010). Experimental evidence for a dual pathway model analysis of coping with the climate crisis. *Journal of Environmental Psychology*, 30(4), 339-346. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.02.006>
- Wang, J., Liu-Lastres, B., Ritchie, B. W., & Mills, D. J. (2019). Travellers' self-protections against health risks: An application of the full Protection Motivation Theory. *Annals of Tourism Research*, 78, 102743. DOI: 10.1016/j.annals.2019.102743
- Williams, L., Rasmussen, S., Kleczkowski, A., Maharaj, S., & Cairns, N. (2015). Protection motivation theory and social distancing behaviour in response to a simulated infectious disease epidemic. *Psychology, Health & Medicine*, 20(7), 832-837. <https://doi.org/10.1080/13548506.2015.1028946>
- Witte, K., & Allen, M. (2000). A meta-analysis of fear appeals: Implications for effective public health campaigns. *Health Education & Behavior*, 27(5), 591-615. <https://doi.org/10.1177/109019810002700506>
- Xiao, H., Peng, M., Yan, H., Gao, M., Li, J., Yu, B., ... & Li, S. (2016). An instrument based on protection motivation theory to predict Chinese adolescents' intention to engage in protective behaviors against schistosomiasis. *Global health research and policy*, 1(1), 15.
- Yue, Y., Liu, Q., Liu, X., Zhao, N., & Yin, W. (2022). Dengue fever in mainland China, 2005-2020: a descriptive analysis of dengue cases and Aedes data. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(7), 3910. <https://doi.org/10.3390/ijerph19073910>
- Zheng, D., Luo, Q., & Ritchie, B. W. (2021). Afraid to travel after Covid-19? Self-protection, coping and resilience against pandemic 'travel fear'. *Tourism Management*, 83, 104261. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104261>

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับวิวัฒนาการของลัทธิขงจื๊อใหม่: การศึกษาทฤษฎีของ Toynbee ผ่านกรณีของชองโดจองและพระเจ้าเซจง

ยงซู คิม¹ และ เนติมา บุรพาศิริวัฒน์²

¹ คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต อีเมล youngsu.k@phuket.psu.ac.th

² คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต อีเมล netima.b@phuket.psu.ac.th

Creative Leadership and the Evolution of Neo-Confucianism: A Study of Toynbee's Theory with Jeong Do-jeon and King Sejong

Yongsu Kim ^{1*} and Netima Burapasiriwat²

¹ Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus, E-mail: youngsu.k@phuket.psu.ac.th

² Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus, E-mail: netima.b@phuket.psu.ac.th

Article Info

Article Type: Research Article

Article History:

Received May 19, 2025

Revised October 18, 2025

Accepted October 27, 2025

คำสำคัญ

ประวัติศาสตร์เกาหลี, ลัทธิขงจื๊อใหม่, ผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ชองโดจอง, พระเจ้าเซจง

Keywords:

Korean history, Neo-Confucianism, Creative leadership, Jeong Do-jeon, King Sejong

บทคัดย่อ

การศึกษานี้สำรวจการเปลี่ยนผ่านสู่ลัทธิขงจื๊อใหม่ของเกาหลีในช่วงปลายราชวงศ์โครยอ ถึงต้นราชวงศ์โชซอน โดยใช้กรอบแนวคิดจากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมของอาร์โนลด์ ทอยน์บี (Arnold Toynbee) และแนวคิดเรื่อง "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์" (Creative Leadership) โดยอาศัยวิธีการเชิงคุณภาพที่มุ่งวิเคราะห์ "น้ำเสียง" จากเอกสารประวัติศาสตร์ต้นฉบับ การศึกษานี้วิเคราะห์ว่า ชองโดจอง (정도전: Jeong Do-jeon) และพระเจ้าเซจง (King Sejong) ตอบสนองต่อวิกฤตประวัติศาสตร์อย่างไร ไม่ใช่เพียงด้วยการปฏิรูปทางการเมือง แต่ด้วยนวัตกรรมที่ตั้งอยู่บนหลักจริยธรรมซึ่งนำไปสู่การหล่อหลอมปรัชญาแห่งรัฐและบทบาทของรัฐบาลในสังคมใหม่ของโดจองได้ ปรับโครงสร้างสถาบันของรัฐใหม่ตามหลักเหตุผลแบบขงจื๊อและการปฏิรูปที่ยืดความสามารถเป็นหลัก ในขณะที่พระเจ้าเซจงได้ส่งเสริมนโยบายที่ครอบคลุมและเปิดกว้าง เช่นการสร้างฮุนมินเจองึม (훈민정음: Hunminjeongeum) เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงการรู้หนังสือได้ ภาวะผู้นำของทั้งสองสะท้อนให้เห็นวิสัยทัศน์ทางศีลธรรมที่ลึกซึ้งและจิตสำนึกทางพลเมือง โดยแสดงออกผ่านค่านิยมที่ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน เช่น สวัสดิการประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการปกครองที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางค่านิยมเหล่านี้ยังคงสะท้อนอยู่ในประชาธิปไตยร่วมสมัยของเกาหลีใต้ และมีบทบาทสำคัญต่อภาพลักษณ์ของเกาหลีในระดับนานาชาติในปัจจุบัน สำหรับนักเรียนต่างชาติที่สนใจประเทศเกาหลีจากกระแส Korean Wave งานวิจัยนี้นำเสนอแนวทางใหม่ในการทำให้ประวัติศาสตร์เกาหลีน่าสนใจและมีความหมายยิ่งขึ้น โดยการนำเสนอผู้นำทางประวัติศาสตร์ในฐานะผู้แก้ปัญหาที่มีคุณธรรมและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงอดีตเข้ากับคุณค่าร่วมสมัย เช่น ความยืดหยุ่น ความเสมอภาค และความรับผิดชอบต่อสังคม งานวิจัยนี้ไม่เพียงแต่นำเสนอมุมมองใหม่ต่อการตีความพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเกาหลีเท่านั้น แต่ยังเสนอแนวทางการสอนที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เกาหลีในห้องเรียนนานาชาติอีกด้วย

Abstract

This study explores Korea's Neo-Confucian transformation from the late Goryeo to the early Joseon Dynasty through the lens of Arnold Toynbee's theory of civilizational change and the concept of "Creative Leadership." Using a qualitative, voice-centered approach to original historical documents, the study analyzes how Jeong Do-jeon and King Sejong responded to historical crises not only with political reforms but also with ethically grounded innovations that reshaped state philosophy and the role of government in society. Jeong Do-jeon restructured state institutions based on Confucian rationalism and meritocratic reform, while King Sejong advanced inclusive policies such as the creation of *Hunminjeongeum* (the Korean writing system) to empower common people. Their leadership demonstrated a deep moral vision and

civic consciousness, reflecting enduring values such as public welfare, civic participation, and human-centered governance. These values continue to resonate in contemporary South Korean democracy and significantly contribute to Korea's current global image. For international students drawn to Korea by the Korean Wave, this study offers a new approach to make Korean history more interesting and meaningful by presenting historical leaders as moral and creative problem-solvers. This helps learners connect the past with contemporary values such as resilience, equality, and social responsibility. The research not only provides a fresh perspective on interpreting Korea's historical development but also offers a practical pedagogical approach for teaching Korean history in international classrooms

* Corresponding author: Youngsu Kim

E-mail address: youngsu.k@phuket.psu.ac.th

1. Introduction

The transition from the late Goryeo to the early Joseon Dynasty in the 14th and 15th centuries marked one of the most profound transformations in Korean history. This period witnessed the collapse of the Buddhist-influenced aristocracy that had dominated Goryeo politics and society for centuries, and the subsequent rise of a new Neo-Confucian order that redefined the structure and spirit of governance (Deuchler, 1992; Lee, 1984).

By the late Goryeo period, the Buddhist establishment had grown immensely powerful, controlling vast temple lands exempt from taxation and exerting strong political influence through alliances with the ruling elite. Many temples accumulated wealth and privilege, while moral corruption, favoritism, and excessive spending weakened royal authority and deepened social inequality. This combination of economic burden and moral decay eroded public trust and produced an ideological vacuum that called for reform. The collapse of this system opened the way for Neo-Confucian scholars to propose a new, rational, and ethically grounded model of government that emphasized merit, discipline, and moral order over hereditary privilege and spiritual indulgence.

Within this historical context, two key figures—Jeong Do-jeon (1342–1398) and King Sejong the Great (1397–1450)—played crucial roles in shaping Korea's ideological and institutional transformation. Jeong Do-jeon, a scholar and political strategist, led the intellectual and structural reform efforts that established the foundation of the Joseon Dynasty. His writings, including *Joseon Gyeonggukjeon* and *Gyeongje Mundap*, outlined a new political philosophy grounded in Confucian ethics and administrative rationality. In contrast, King Sejong, the fourth ruler of Joseon, governed during a time of peace and stability, expanding Jeong's moral vision through practical reforms. He is remembered for his inclusive leadership and his creation of 훈민정음 (Hunminjeongeum, 1446/1998)—the Korean writing system designed to promote literacy and equality among common people—as well as his initiatives in science, law, and public welfare.

This study adopts Arnold Toynbee's theory of civilizational change as its main analytical framework. In *A Study of History* (1934–1961), Toynbee argues that the growth or decline of civilizations depends on how societies respond to internal and external crises. He identifies three interrelated concepts: *challenge*, referring to social, moral, or environmental pressures; *response*, the creative and ethical solutions to those pressures; and the *creative minority*, the visionary individuals or groups whose leadership guides civilization toward renewal (Toynbee, 1947). When such leadership is strong and innovative, civilizations evolve; when it fails, they stagnate or collapse.

Applying Toynbee's framework, this paper examines how Jeong Do-jeon and King Sejong functioned as members of a creative minority who guided Korea's response to ideological and structural crises during the Goryeo–Joseon transition. To extend Toynbee's model, the study incorporates the concept of Creative Leadership, defined as the capacity to lead change through ethical vision, intellectual innovation, and social responsibility. This approach does not treat historical figures merely as products of their time but as active moral agents who creatively responded to challenges and reshaped their civilization.

The study employs a voice-centered interpretive approach to highlight how the voices of Jeong Do-jeon and King Sejong—found in their writings, policies, and historical legacies—reflect ethical reasoning and creative response to crisis. By integrating Toynbee's global theory of challenge and response with Korea's Neo-Confucian transformation, this research contributes to a deeper understanding of Korean leadership in a comparative civilizational context. It also offers pedagogical value for teaching Korean political thought and cultural heritage to international learners in ways that connect past values with present democratic ideals.

Accordingly, this study pursues three objectives:

1. To apply Toynbee's concepts to analyze Jeong Do-jeon's role in institutionalizing Neo-Confucianism amid the collapse of Goryeo's Buddhist establishment.
2. To examine King Sejong's Creative Leadership in consolidating a stable Neo-Confucian state, with emphasis on his inclusive reforms such as the creation of Hunminjeongeum in 1446.
3. To explore how these cases of creative and ethical leadership can inform modern understandings of Korean political values and support global Korean Studies education.

To address these objectives, the study poses the following research questions:

1. How can Toynbee's concepts of challenge, response, and creative minority be used to interpret Neo-Confucian leadership during the Goryeo–Joseon transition?
2. In what ways did King Sejong demonstrate Creative Leadership through his reforms, and what insights does this offer for leadership studies and pedagogy?
3. What are the implications of this analysis for understanding the connection between historical leadership values and Korea's modern democratic identity?

Through this integrated theoretical and interpretive approach, the study seeks to illuminate how moral vision, ethical reform, and creative leadership shaped the trajectory of Korean civilization and continue to influence its democratic ethos today.

2. Literature Review

The shift from the Goryeo to the Joseon dynasty and the rise of Neo-Confucianism have been widely studied by historians and scholars. Foundational works by Lee (1984) and Deuchler (1992) examine how political instability, elite power struggles, and cultural change led to the decline of Goryeo and the emergence of a new Confucian-based government. These studies focus on large-scale structural and ideological changes, including land reforms and the building of centralized institutions.

More recent scholarship has further examined how Neo-Confucianism shaped governance, social institutions, and education in early Joseon (Deuchler, 1992; Haboush, 2001). These studies demonstrate that Neo-Confucianism functioned not only as a philosophical system but also as a moral and political framework that influenced state institutions and social order throughout the Joseon Dynasty.

However, many of these studies treat figures like Jeong Do-jeon and King Sejong as symbols of broader historical trends rather than as individuals who exercised creative agency in responding to societal challenges. Existing scholarship has extensively examined Jeong Do-jeon's role in establishing the ideological and institutional foundations of the Joseon state. His major works—including *Joseon Gyeonggukjeon* (조선경국전: Administrative Code of the Joseon Dynasty), *Gyeongje Mundap* (경제문답: Dialogues on Statecraft), and *Sambongjip* (삼봉집: Collected Works of Sambong)—demonstrate a consistent commitment to Confucian rationalism, institutional reform, and state-centered governance. Yet these studies rarely focus on his personal motivations or rhetorical voice. Likewise, Sejong's accomplishments in science, language, and administration are well documented (Shin, 2006), particularly in sources such as the *Hunminjeongeum Haerye* (훈민정음 해례: Explanatory Commentary on the Proper Sounds for the Instruction of the People) and the *Joseon Wangjo Sillok* (조선왕조실록: Annals of the Joseon Dynasty), but less attention has been paid to how his actions reflected ethical choices in response to the needs of his time.

Studies on Neo-Confucianism often focus on how Korean scholars adapted ideas from Chinese thinkers such as Zhu Xi to suit Korean political and social conditions. Research has shown that Neo-Confucian ideas were reinterpreted and institutionalized within the political and social context of Joseon (Deuchler, 1992). These studies highlight the intellectual adaptability of Korean scholars but stop short of connecting their innovations to leadership theory or broader models of civilizational transformation.

This gap is especially clear when it comes to applying theoretical models that link ethical leadership with civilizational development. Although Arnold Toynbee's theory of challenge and response has been widely discussed in studies of historical change and civilizational development, it has rarely been applied to Korean historical figures. Toynbee (1947) argues that civilizations grow when a "creative minority"—a small group of visionary leaders—responds to serious challenges with innovative ideas and reforms. Despite its relevance, this theoretical framework has seldom been used to analyze Korean leaders such as Jeong Do-jeon and King Sejong.

Moreover, most historiographical approaches in Korean studies prioritize event chronology, institutional shifts, or ideological codification, leaving room for more nuanced examinations of rhetorical voice and ethical intentionality. This study addresses this by employing a voice-centered interpretive methodology, which views historical texts as rhetorical acts and expressions of individual thought and moral orientation. Rather than treating primary sources solely as evidence of historical events, this approach examines how historical actors articulated their perceptions of challenges, justified their actions, and envisioned social transformation. By focusing on voice, intention, and ethics, this study adds a personal and human perspective to broader historical narratives.

This study builds on previous research by using Toynbee's theory to analyze the leadership of Jeong Do-jeon and King Sejong, presenting them not just as followers of Confucian ideas, but as ethical leaders who made creative choices to solve national problems. This approach complements existing structural and philosophical accounts with an analysis of ethical agency and moral leadership, which is relevant for scholars and educators interested in the intersection of history, values, and leadership. In conclusion, this literature review identifies a need for more research that connects leadership theory and civilizational development with individual historical figures in Korea, highlighting the value of interpretive approaches that uncover how past leaders framed their responsibilities and navigated ethical dilemmas within historical constraints.

3. Theoretical Framework and Methodology

3.1 Theoretical Framework

This study adopts Arnold Toynbee's theory of civilizational change as its primary lens. In his multi-volume work *A Study of History* (1934–1961), Toynbee argues that civilizations progress or decline based on how they respond to existential challenges. Successful responses are often initiated by what he calls a "creative minority"—a group or individual that introduces new ideas and moral frameworks that reshape society (Toynbee, 1947, p. 303). This paper applies Toynbee's concepts to understand how Jeong Do-jeon and King Sejong led civilizational responses through ethically motivated leadership.

The study further refines Toynbee's idea of the creative minority by framing it within the concept of Creative Leadership. Here, Creative Leadership refers to individual agency expressed through ethical conviction, intellectual innovation, and structural reform. By interpreting historical actors not merely as representatives of ideology, but as visionaries responding to crisis, the study foregrounds leadership as a human-centered force for civilizational transformation.

3.2 Methodology

This research employs a qualitative, interpretive approach that integrates Toynbee's theory of civilizational change with a voice-centered analytical framework. Rather than viewing historical texts as neutral records, it interprets them as rhetorical and ethical expressions of leadership—instances in which historical actors construct meaning and respond creatively to social challenges. In this framework, Toynbee's concepts of *challenge*, *response*, and *creative minority* provide the macro-historical lens, while the voice-centered approach offers a micro-level focus on how Jeong Do-jeon and King Sejong articulated their moral and intellectual agency within that historical process. By examining the language, arguments, and ethical reasoning expressed in primary sources, this approach seeks to illuminate how historical actors perceived challenges, justified their actions, and articulated visions of social transformation. Rather than viewing leaders merely as participants in historical events, the voice-centered perspective highlights their role as active agents in shaping ideas, institutions, and historical change.

3.2.1 Primary Sources

Primary materials include *Joseon Gyeonggukjeon* (조선경국전: *Administrative Code of the Joseon Dynasty*), *Gyeongje Mundap* (경제문답: *Dialogues on Statecraft*) (Jeong, 1971), and *Sambongjip* (삼봉집: *Collected Writings of Sambong*) (Jeong, 2002); the *Joseon Wangjo Sillok* (조선왕조실록: *Annals of the Joseon Dynasty*), especially the Taejo

and Sejong volumes (National Institute of Korean History, n.d.-a, n.d.-b, n.d.-c); and royal proclamations such as the preface to the *Hunminjeongeum Haerye* (훈민정음 해례: *Explanations and Examples of the Correct Sounds for the Instruction of the People*) (Hunminjeongeum, 1446/1998). These texts were selected to reveal how Jeong Do-jeon and King Sejong perceived moral and institutional challenges and articulated creative and ethical responses within their historical context.

3.2.2 Analytical Procedure

The analysis proceeded through three stages.

1. **Contextual identification:** Each excerpt was situated within the socio-political circumstances of late Goryeo and early Joseon to clarify the structural pressures shaping each leader's response.
2. **Interpretive analysis:** Passages were then examined for authorial perspective, rhetorical strategy, and ethical reasoning, linking personal "voice" to Toynbee's notions of challenge and response.
3. **Comparative synthesis:** Findings were integrated into thematic patterns highlighting how Jeong Do-jeon and King Sejong functioned as members of a creative minority—leaders who bridged moral vision with pragmatic reform.

This integrated framework thus connects civilizational dynamics with individual moral agency, revealing how ethical voice and creative leadership interacted to drive Korea's Neo-Confucian transformation within its broader historical, social, and political realities.

4. Findings and Discussion

4.1 Creative Leadership in Response to Societal Challenges

Through the lens of Toynbee's civilizational theory, this section analyzes how Jeong Do-jeon and King Sejong responded to institutional and ideological crises with transformative initiatives. Their approaches illustrate distinct models of Creative Leadership that both reshaped Joseon society and continue to resonate in Korea's modern democratic identity.

4.1.1 Jeong Do-jeon: Designing a Meritocratic State "By the People" and "For the People"

Jeong Do-jeon restructured a collapsing regime with a Confucian political philosophy that emphasized public service, meritocracy, and reasoned deliberation. His political thought consistently advocated collective consultation, the moral responsibility of officials, and institutional mechanisms to restrain arbitrary rule (Jeong, 1971; Jeong, 2002). In Toynbee's framework, such ideas may be interpreted as a creative response to the moral and structural challenges of late Goryeo, transforming crisis into reform through intellectual leadership rather than coercive power.

In *Bulseol Japbyeon*, Jeong criticized the prevailing religious establishment:

"When erroneous teachings overflow and destroy human ethics,
the righteous must rise to correct them." (Jeong, 2006)

Here Jeong identified corruption within the Buddhist elite as a civilizational challenge undermining social ethics. His call for moral correction reflects Toynbee's notion of the *creative minority*—leaders who respond to decay not by retreat but by proposing ethical renewal.

He also rejected hereditary privilege, stating:

"The talents of a man cannot be judged by his lineage, only by his conduct." (Jeong, 2002.)

This principle of meritocracy directly addressed the entrenched aristocratic privilege of Goryeo society, representing Jeong's ethical response to systemic inequality. His vision anticipated modern concepts of public accountability and civic virtue.

4.1.2 King Sejong: Serving and Including the People “Of the People” and “For the People”

King Sejong expanded Neo-Confucian principles through practical and inclusive reforms. In the preface to the Hunminjeongeum Haerye, he explained the rationale for creating a new writing system:

“The language of our people is different from Chinese, and Chinese characters do not suit Korean sounds. The people, being unlearned, cannot express their thoughts. Out of compassion, I have created 28 letters that anyone may learn and use with ease” (Korean Language Society, 1998).

In Toynbee's terms, this initiative represents a creative response to a significant social challenge. By providing an accessible writing system for ordinary people, Sejong transformed a structural barrier into an opportunity for cultural and intellectual development.

During periods of natural disaster and economic hardship, Sejong repeatedly emphasized the ruler's responsibility to protect public welfare and maintain moral accountability (National Institute of Korean History, n.d.-b). These records suggest that he viewed royal legitimacy as inseparable from the well-being of the people. From a Toynbeean perspective, such attitudes exemplify Creative Leadership grounded in ethical responsibility and public service.

Together, Jeong Do-jeon and King Sejong illustrate Toynbee's concept of the creative minority: leaders whose moral vision and innovative responses transformed historical challenges into opportunities for institutional and societal renewal.

4.2 Discussion: Creative Leadership and the Roots of Korean Democratic Values

This study examined the Neo-Confucian leadership of Jeong Do-jeon and King Sejong through an integrated Toynbee–voice-centered framework, demonstrating how their moral reasoning, rhetorical expression, and institutional innovations laid enduring foundations for Korea's political culture. Both leaders viewed governance as a moral mission centered on public welfare, meritocratic leadership, and inclusive participation. These values resonate with democratic ideals later expressed in the principle of government “of the people, by the people, for the people” (Lincoln, 1863).

Jeong Do-jeon's political thought emphasized ministerial deliberation, ethical governance, and institutional accountability. In works such as Joseon Gyeonggukjeon and Gyeongje Mundap, he argued that effective statecraft should be grounded in moral cultivation and public responsibility rather than arbitrary personal authority. From a Toynbeean perspective, this vision constituted a creative response to the political and institutional crises of late Goryeo. By placing virtue and collective deliberation at the center of governance, Jeong sought to transform Confucian moral philosophy into a practical framework for state administration.

King Sejong expanded these Neo-Confucian foundations through reforms designed to improve public welfare and broaden social participation. His creation of Hunminjeongeum in 1446 addressed the widespread barriers to literacy faced by ordinary people and reflected his commitment to inclusive governance (Hunminjeongeum, 1446/1998). More broadly, records from his reign consistently demonstrate his concern for the well-being of the people and his belief that royal authority carried moral obligations toward society (National Institute of Korean History, n.d.-b).

Although neither Jeong Do-jeon nor King Sejong advocated democracy in the modern sense, both articulated ethical principles of accountability, public service, and inclusion. Through the lens of Toynbee's theory, their leadership

may be understood as examples of creative responses to historical challenges, helping to shape a political culture that continues to influence Korean society today.

This ethical legacy continues in modern Korean political discourse, as seen in the speeches of President Roh Moo-hyun (2003–2008), who declared:

“A government that is not for the people is not a government. It must be by the people, and it must be of the people. This is the true meaning of democracy.” (*Roh Moo-hyun Foundation*, 2007)

Such reflections illustrate the continuity of moral voice from Neo-Confucian reformers to modern democratic leaders—a phenomenon best understood through a voice-centered interpretation within Toynbee’s broader theory of civilizational response.

Pedagogically, these findings affirm the power of combining moral philosophy with historical analysis. By foregrounding the ethical dimension of leadership, educators can engage international learners more deeply with Korean history, linking the moral creativity of early Joseon leaders to the democratic values that continue to guide Korea’s global identity today. Lastly, there is considerable potential in evaluating the use of digital tools and AI technologies—such as AI-assisted translation, text annotation, and interactive storytelling—to enhance access to Korean historical texts for global learners. These innovations can bridge linguistic barriers while supporting deeper understanding of the ethical and philosophical foundations of Korean leadership.

5. Research Implications

This study presents significant implications for both academic scholarship and pedagogical practice—particularly in the context of international Korean Studies and Korean history education.

First, by applying Arnold Toynbee’s theory of civilizational change and the concept of Creative Leadership, this research contributes a novel interpretive framework to Korean historiography. It demonstrates that the Neo-Confucian transformation of Korea was not merely a philosophical or institutional transition but a moral and civilizational response led by ethically driven individuals. The study thus reinforces the importance of individual agency and ethical vision in historical change, complementing structural and macro-level analyses that dominate conventional Korean historical scholarship.

Second, the voice-centered methodology employed here offers a valuable contribution to historical interpretation. By treating historical texts as rhetorical expressions of moral intention and civic responsibility, rather than as passive records of events, the study reveals deeper insights into how historical actors conceptualized their roles and responsibilities. This approach humanizes figures like Jeong Do-jeon and King Sejong, enabling students and scholars alike to engage with them not as distant icons but as active agents confronting real-world crises with creativity and moral clarity.

Pedagogically, these insights are particularly valuable in international education contexts. Many foreign students initially engage with Korea through the Korean Wave (Hallyu)—drawn by pop culture, entertainment, and media. However, this surface-level engagement often fails to connect learners to Korea’s deeper civilizational history and political values. This study addresses that gap by proposing a values-based approach to teaching Korean history—one that emphasizes civic ethics, creative problem-solving, and inclusive governance. By reframing historical figures as models of ethical leadership, educators can foster critical thinking, historical empathy, and cultural literacy in diverse classrooms.

Furthermore, this approach aligns with broader goals of global citizenship education. Presenting Korea's past as a series of value-driven responses to civilizational challenges encourages learners to reflect on their own societal issues—such as equity, governance, and public responsibility—and see history as a relevant tool for ethical reasoning and social engagement. The cases of Jeong Do-jeon and King Sejong, in particular, can serve as cross-cultural examples of leadership grounded in moral accountability and inclusive vision.

Methodologically, the study also suggests pathways for future research. The voice-centered analysis used here could be extended to other transformative periods in Korean history—such as the modernization efforts of the 19th century, the colonial resistance movements, or the democratization struggles of the late 20th century. Such applications could further illuminate how Korean leaders across time have framed their actions within ethical and civilizational narratives.

Lastly, there is great potential in integrating digital tools—such as AI-supported reading aids, translation engines, and interactive annotations—to make Korean historical texts more accessible to international learners. These tools can bridge linguistic and cultural barriers, enabling students to engage more deeply with primary sources while simultaneously supporting Korean language acquisition and historical literacy.

In summary, this study affirms that Korean history—when interpreted through a values-based, voice-centered lens—offers more than a national narrative; it becomes a global resource for exploring ethical leadership, democratic development, and intercultural understanding.

6. Conclusion and Recommendations for Future Research

6.1 Conclusion

This study offered an interpretive analysis of Korea's Neo-Confucian transformation during the transition from the late Goryeo to the early Joseon Dynasty, guided by Arnold Toynbee's theory of civilizational change and the concept of Creative Leadership. By applying Toynbee's framework of "challenge and response" and the notion of the "creative minority," the research explored how two visionary leaders—Jeong Do-jeon and King Sejong—responded not simply with political solutions but with morally grounded innovations that redefined governance, language, and social inclusion.

The study pursued three primary objectives:

- 1) To examine how Jeong Do-jeon institutionalized Neo-Confucianism as a civilizational response during a period of dynastic upheaval.
- 2) To analyze King Sejong's inclusive policies—especially the creation of Hunminjeongeum—as exemplary cases of creative leadership within a stabilized ideological framework.
- 3) To explore how the leadership philosophies of these figures continue to inform Korea's modern democratic values and offer pedagogical relevance for international learners.

Findings from the voice-centered analysis revealed that both leaders articulated a vision of governance rooted in ethical responsibility, merit-based leadership, and the welfare of the people. Jeong Do-jeon envisioned a meritocratic and deliberative state, grounded in rational Confucian principles, while King Sejong extended that vision through inclusive reforms that democratized knowledge and emphasized moral empathy. Their leadership philosophies reflected a consistent concern for civic participation and human dignity—principles that align closely with democratic ideals such as equity, representation, and public accountability.

Methodologically, the adoption of a voice-centered approach enabled a deeper reading of historical intent and ethical framing. Rather than viewing historical texts as static records, this method allowed for an interpretive understanding of how these leaders made meaning of their actions and responsibilities. Their voices—captured in royal edicts, philosophical treatises, and administrative records—offer enduring guidance for ethical leadership in both historical and contemporary contexts.

While the study contributes a fresh lens to Korean civilizational history, it is not without limitations. Its scope was intentionally narrow, focusing on two figures within a specific transitional period. Moreover, the application of a Western theoretical model to Korean history, while productive, requires careful contextualization to avoid reductionism. These limitations point to the need for further comparative and interdisciplinary studies that broaden the analysis to other figures, periods, and cultural frameworks.

Ultimately, this research reaffirms the relevance of Korea's past for understanding its present. By framing Jeong Do-jeon and King Sejong as creative ethical leaders who responded to historical crises with vision and integrity, the study provides a meaningful bridge between historical scholarship, leadership theory, and global education.

6.2 Recommendations for Future Research

Building on the findings of this study, several avenues for future research are recommended—particularly in the intersecting fields of Korean history, leadership studies, and international education.

First, future research could expand the framework of Creative Leadership to include other pivotal figures in Korean history. While this study focused on Jeong Do-jeon and King Sejong during the Neo-Confucian transition, the model could be applied to later periods such as the reform movements of the late Joseon Dynasty, Korea's colonial resistance leaders, or architects of modern democratic development. Examining how these individuals responded ethically and creatively to historical challenges could yield broader insights into Korea's civilizational continuity and transformation.

Second, further exploration of values-based and voice-centered pedagogies in history education is encouraged. By highlighting the personal voices and ethical perspectives of historical figures, educators can move beyond event-based teaching toward a more reflective, humanistic approach. Future studies might investigate the effectiveness of this method in various educational settings, including Korean language programs, Korean Studies curricula, and international schools.

Third, scholars should explore how to make Korean history more accessible and engaging for international learners. While many students are introduced to Korea through soft power (e.g., K-pop, dramas), they often lack exposure to Korea's intellectual and political traditions. Research could examine how linking ethical leadership in history to contemporary global values—such as social justice, civic responsibility, and innovation—can foster deeper intercultural engagement and historical empathy.

Fourth, there is considerable potential in evaluating the use of digital tools and AI technologies to enhance the teaching of Korean history. Tools such as AI-assisted translation, text annotation, voice narration, and interactive storytelling can help non-native learners engage directly with primary texts, improving both language acquisition and cultural literacy. Empirical studies are needed to assess the impact of such technologies on student comprehension, motivation, and critical thinking.

Lastly, future research should consider the inclusion of diverse perspectives within Korean historical narratives. Incorporating voices across gender, region, and class—alongside the elite male thinkers traditionally emphasized—will

enrich both academic inquiry and classroom practice. This inclusive approach aligns with broader global trends in historical scholarship and supports the cultivation of analytical reasoning and cosmopolitan citizenship.

In sum, future research inspired by this study can advance Korean historiography, refine cross-cultural pedagogy, and deepen the relevance of historical inquiry in addressing contemporary global challenges. By continuing to explore leadership, ethics, and civic values across time and context, scholars and educators can ensure that Korean history remains a vital resource for reflection and transformation.

References

- Deuchler, M. (1992). *The Confucian transformation of Korea: A study of society and ideology*. Harvard University Asia Center.
- Kim, J.-H. (2005, March 2). *Roh promises respect for different opinions*. *The Dong-A Ilbo*.
<https://www.donga.com/en/article/all/20050302/240053/1>
- Haboush, J. K. (2001). *The Confucian Kingship in Korea: Yongjo and the politics of sagacity*. Columbia University Press.
- Jeong, D. J. (1971). *Gyeongje Mundap* [Dialogues on Statecraft] (Reprint ed.). Academy of Korean Studies.
- Jeong, D. J. (2002). *Sambongjip* [Collected writings of Sambong] (Y. G. Kim, Ed.). Institute for the Translation of Korean Classics. (Original work published 14th century)
- Jeong, D. J. (2006). *Bulssi japbyeon* (G.-H. Lee, Trans.). Keimyung University Press.
- Hunminjeongeum*. (1998). Korean Language Society. Haeseongsa. (Original work published 1446)
- Lee, K. (1984). *A new history of Korea*. Harvard University Press.
- Lincoln, A. (1953). *Gettysburg address*. In R. P. Basler (Ed.), *The collected works of Abraham Lincoln* (Vol. 7, pp. 19–21). Rutgers University Press. (Original work published 1863)
- National Institute of Korean History. (n.d.-a). *Joseon Wangjo Sillok [Annals of the Joseon Dynasty]*: Sejong Sillok, Vol. 82 (1438). Retrieved May 18, 2025, from <http://sillok.history.go.kr>
- National Institute of Korean History. (n.d.-b). *Joseon Wangjo Sillok [Annals of the Joseon Dynasty]*: Sejong Sillok, Vol. 103 (1444). Retrieved May 18, 2025, from <http://sillok.history.go.kr>
- National Institute of Korean History. (n.d.-c). *Joseon Wangjo Sillok [Annals of the Joseon Dynasty]*: Sejong Sillok, Vol. 113 (1446). Retrieved May 18, 2025, from <http://sillok.history.go.kr>
- National Institute of Korean History. (n.d.-d). *Joseon Wangjo Sillok [Annals of the Joseon Dynasty]*: Taejo Sillok, Vol. 1 (1392). Retrieved May 18, 2025, from <http://sillok.history.go.kr>
- Roh Moo-hyun Foundation. (2007, June 8). Lecture at Wonkwang University (honorary doctorate ceremony) [Speech transcript]. In *Roh Moo-hyun Archive*. Retrieved May 18, 2025, from <https://www.knowhow.or.kr/>
- Shin, Y. (2006). King Sejong and governance through science. In J. H. Lee (Ed.), *Science and culture in the Joseon Dynasty* (pp. 105–128). Seoul National University Press.
- Toynbee, A. J. (1947). *A study of history* (Vols. 1–6). Oxford University Press.

ความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

เอมีลา แวอีซอ¹ และ นาทกานต์ ดิลท์ส²*

¹ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต อีเมล: emeela.w@phuket.psu.ac.th

² คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต อีเมล: nattakan.c@phuket.psu.ac.th

The Needs of Chinese Language Proficiency Development among Employees in Hospitality and Tourism Industry in Phuket

Emeela Wae-Esor¹ and Nattakan Dilts²*

¹ Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus, E-mail: emeela.w@phuket.psu.ac.th

² Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus, E-mail: nattakan.c@phuket.psu.ac.th

Article Info

Article Type: Research Article

Article History:

Received September 15, 2025

Revised November 6, 2025

Accepted November 10, 2025

คำสำคัญ

สมรรถนะบุคลากร, อุตสาหกรรมการ
บริการและการท่องเที่ยว, ภูเก็ต,
ภาษาจีน

Keywords:

Employee Competency, Hospitality
and Tourism Industry, Phuket,
Chinese Language

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีน และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีน สำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต การวิจัยดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย ประกอบด้วยพนักงานโรงแรม พนักงานขาย พนักงานบริการลูกค้า มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการดำเนินวิจัย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบุคลากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.75 ไม่มีพื้นฐานและความสามารถในการสื่อสารภาษาจีน บุคลากรต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการอธิบายเพื่อแก้ไขปัญหามากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$) สำหรับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนนั้น บุคลากรต้องการการสนับสนุนรูปแบบการเรียนภาษาจีนที่ปรับความยืดหยุ่นได้ เช่น โปรแกรมเรียนภาษาจีนออนไลน์ และต้องการให้องค์กรสนับสนุนโดยการให้ค่าตอบแทนพนักงานตามทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาจีน ($\bar{x} = 4.21$) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการพัฒนาบุคลากรด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาจีนให้แก่พนักงานในอุตสาหกรรมการบริการในจังหวัดภูเก็ต

Abstract

This study aims to examine the needs for developing Chinese language proficiency, as well as to explore approaches to enhance such proficiency among service industry employees in Phuket. This study used a quantitative research methodology, data were collected from a total of 400 respondents, including hotel staff, sales personnel, customer service employees, and tour guides. A structured questionnaire was used in this study. The findings revealed that 43.75% of respondents lacked basic skills and competence in Chinese communication. The highest demand for language development was in the area of problem-solving explanations in Chinese ($\bar{x} = 4.24$). Regarding development strategies, respondents expressed a strong preference for flexible learning models, such as online Chinese language courses. In addition, there was a notable demand for organizational support in the form of incentive systems that reward employees based on their Chinese language skills and proficiency ($\bar{x} = 4.21$). These findings highlight opportunities for strategic investment in human resource development to enhance Chinese language competencies among service industry workers in Phuket.

* Corresponding author: Nattakan Dilts

E-mail address: nattakan.c@phuket.psu.ac.th

1. บทนำ

ปัจจุบัน การเดินทางระหว่างประเทศถือเป็นเรื่องง่ายและสะดวกมากขึ้น อุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวจึงกลายเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และบริการที่หลากหลาย ทำให้เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก หนึ่งในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวไทยคือ นักท่องเที่ยวชาวจีน

นักท่องเที่ยวชาวจีนมีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาเยือนประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทย จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนยังคงครองอันดับประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งมีมากกว่า 3 ล้านคนในปี 2567 โดยก่อนช่วงสถานการณ์โควิดมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากถึง 10.99 ล้านคนในปี 2562 (สำนักข่าวอิศรา, 2563) ภายหลังจากที่ประเทศจีนเปิดประเทศให้ประชากรเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศได้ ประเทศไทยยังเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวชาวจีนชื่นชอบ และต้องการเดินทางท่องเที่ยวเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

ตารางที่ 1

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาประเทศไทย ปี 2023-2024

Nationality	2024 YTD (Jan-Jun)	2023 YTD (Jan-Jun)	% Change
China	3,439,482	1,443,119	138.34%
Malaysia	2,435,960	2,139,854	13.84%
India	1,040,069	761,463	36.59%

หมายเหตุ สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาประเทศไทย. จาก The Vacationer โดย D, Mickelson, 2025, (<https://forevervacation.com/the-vacationer/thailand-tourism-statistics-2024>)

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ให้ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวอย่างมาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศมากเป็นอันดับต้น ๆ มีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และเป็นปัจจัยที่ช่วยขับเคลื่อนและกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่จะนำไปสู่การลงทุน การจ้างงาน การสร้างอาชีพ และการกระจายรายได้

จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลก นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมากเป็นอันดับหนึ่ง ยังคงเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน (สำนักงานประชาสัมพันธ์, 2568) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องนับจากมีมาตรการยกเว้นวีซ่าไทย-จีนอย่างถาวร ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2567 ซึ่งเป็นนโยบายที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวขาเข้าของประเทศไทยและเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีน

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว นักท่องเที่ยวจีนจึงเป็นหนึ่งในตลาดที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเรื่องแรงงาน โดยเฉพาะภาษาจีน ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวจีน ภาษาจีนจึงมีความสำคัญต่อบุคลากรหรือแรงงาน โดยเฉพาะในบริบทของเศรษฐกิจและการทำงานในอุตสาหกรรมการบริการต่าง ๆ ที่มีการติดต่อหรือบริการลูกค้าชาวจีน และการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าชาวจีน และการขยายตัวของธุรกิจที่มีการเชื่อมโยงกับจีน

อย่างไรก็ตาม บุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวของไทยส่วนใหญ่ยังขาดความสามารถในการใช้ภาษาจีนในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการให้บริการ เช่น การเข้าใจผิด การตอบสนองล่าช้า หรือไม่สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนได้ ซึ่งอาจส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านการบริการ บุคลากรในภาคบริการและการท่องเที่ยว เช่น พนักงานโรงแรม พนักงานต้อนรับ ไกด์นำเที่ยวและพนักงานร้านอาหาร จำเป็นต้องมีทักษะภาษาจีนในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูล การตอบคำถาม และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนของบุคลากรในภาคบริการจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและควรได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาจีนจะช่วยให้สามารถออกแบบแนวทางการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับบริบทการทำงานจริง และตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้ว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาภาษาจีนของของบุคลากรในอาชีพต่าง ๆ (Piyasatit, 2021; สมยศ จันทร์บุญ และคณะ, 2567) หากงานวิจัยที่มีอยู่ในประเทศไทยนั้นยังขาดการเจาะลึกถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะในเรื่องของการบริการและการท่องเที่ยวเป็นหลัก เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ธุรกิจท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว สวนน้ำ เป็นต้น ร้านอาหาร/ภัตตาคาร ท่าอากาศยาน เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในการสร้างแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมาจำนวนไม่น้อยชี้ให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาทักษะภาษาจีน แต่ยังคงขาดการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีสำหรับบริบทบุคลากรในภาคบริการและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านแรงจูงใจส่วนบุคคล ทักษะการให้บริการ ซึ่งกรอบทฤษฎีที่ช่วยวางรากฐานและเชื่อมโยงปัญหานี้ได้อย่างชัดเจนคือ ทฤษฎีด้านการพัฒนาตนเองของบุคลากร และแนวคิดความพึงพอใจในคุณภาพการบริการ เป็นต้น

2. การทบทวนวรรณกรรม

ภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม การท่องเที่ยว ร้านอาหาร และธุรกิจบริการลูกค้า เป็นภาคเศรษฐกิจที่พึ่งพาการสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมาก การสื่อสารโดยใช้ภาษาไม่เพียงหมายถึงภาษาพูดหรือเขียนเท่านั้น แต่รวมถึงทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของลูกค้า และความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

อย่างไรก็ดี ภาษาจีนมีบทบาทสำคัญด้านเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มเดินทางเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศไทย หนึ่งในจุดหมายปลายทางยอดนิยมของนักท่องเที่ยวจีน ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารด้วยภาษาจีนจึงกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญสำหรับการสร้างความพึงพอใจด้านการบริการและประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว

งานวิจัยของ รุจิภา บุญเชิด และคณะ (2565) ชี้ให้เห็นว่า ทักษะด้านภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินธุรกิจ ทักษะการพูดและการฟังเป็นทักษะที่มีความต้องการในชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี เพื่อใช้ในการสื่อสาร ทักทาย เบื้องต้นระหว่างผู้บริโภค นอกจากนี้ เพ็ญพรธนา ชัยธีระสุเวท (2564, น. 73) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาจีนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในจังหวัดลำปาง พบว่า กลุ่มผู้ให้บริการในสถานประกอบการนวดชาด

ทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนเบื้องต้น และกลุ่มล่ามภาษาจีนที่ช่วยเหลือผู้ป่วยไม่เพียงพอ ทั้งยังขาดความเชี่ยวชาญในการแปลภาษาจีน เป็นอุปสรรคและมีผลต่อการดำเนินธุรกิจ

ทั้งนี้ ปิยนาด ปิยสาริต (2564, น. 44-45) วิเคราะห์ความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนในตลาดแรงงานไทยผ่านสื่อสารสนเทศออนไลน์ พบว่า ความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนมากที่สุดคือกลุ่มธุรกิจบริการและกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มสายงานล่ามแปล สายงานธุรการหรือประสานงานและสายงานขาย Pattarakittijaroen and Jun (2016) พบว่า ภาษาจีนมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับสูง ทักษะการฟังและการพูดมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาจีนมากกว่าการอ่านและการเขียน และบุคลากรจำเป็นต้องเข้าร่วมฝึกอบรมและเรียนภาษาจีนอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นพบว่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางยอดนิยมของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การเติบโตของตลาดนักท่องเที่ยวจีนจึงส่งผลโดยตรงต่อภาคอุตสาหกรรมบริการและการโรงแรม องค์กรจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับความต้องการด้านภาษาและวัฒนธรรมของลูกค้ากลุ่มดังกล่าว ทั้งนี้ ความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในกลุ่มงานที่ต้องติดต่อและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง การพัฒนาทักษะภาษาจีนจึงควรได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับการศึกษาและการฝึกอบรมในสถานประกอบการ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดภูเก็ตในเวทีนานาชาติ

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีด้านการพัฒนาตนเองของบุคลากร

การพัฒนาตนเองของบุคลากรไม่เพียงส่งผลต่อการเติบโตในเส้นทางอาชีพเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงานและยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ปัจจัยเหล่านี้ช่วยให้องค์กรสามารถรักษาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจอีกด้วย (Bennett, 2017) กรอบความคิดเรื่องความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อองค์กร (Self-Development for Organization) ได้รับการอธิบายผ่านทฤษฎีต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นกระบวนการพัฒนาทักษะและศักยภาพของพนักงาน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการขององค์กรและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีความต้องการของ Murray (1938) ระบุว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่เป็นสากล โดยความแตกต่างของบุคลิกภาพมาจากการจัดลำดับและรูปแบบของความต้องการเหล่านั้น ในมิติทางจิตวิทยา ความต้องการความสำเร็จและการได้รับการยอมรับถือเป็นปัจจัยสำคัญ ผู้ที่มีแรงจูงใจด้านความสำเร็จมักตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจน มุ่งมั่นปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ และใช้ประสบการณ์จากความล้มเหลวเป็นบทเรียนเพื่อปรับปรุงตนเอง จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาทักษะภาษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางอาชีพ อีกทั้งยังเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นจากผู้อื่น

นอกจากนี้ ทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1961) เสริมความเข้าใจในมิติของแรงจูงใจโดยแบ่งเป็นความต้องการหลักสามประการ ได้แก่ ความสำเร็จ (Achievement) อำนาจ (Power) และความสัมพันธ์ในองค์กร (Affiliation) สอดคล้องกับ Murray ในแง่ที่ว่าผู้ที่มีความต้องการประสบความสำเร็จจะตั้งเป้าหมายท้าทายและมีความมุ่งมั่นสูง การเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศจึงต้องการความพยายามและการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การสื่อสาร การอ่าน และการเขียนอย่างคล่องแคล่ว เมื่อบุคลากรสามารถบรรลุเป้าหมายด้านภาษาจะเกิดความรู้สึกถึงความสำเร็จ เปิดโอกาสทางอาชีพใหม่ ๆ และตอบสนองต่อความปรารถนาในการเติบโตและการบรรลุผลในชีวิตการทำงาน

2.1.2 แนวคิดความพึงพอใจในคุณภาพการบริการ

นอกจากทฤษฎีการพัฒนาตนเองของบุคคลากรซึ่งมีการเชื่อมโยงโดยตรงกับงานวิจัยแล้ว แนวคิดด้านความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการ (Service Quality Satisfaction) ของ Parasuraman et al. (1990) ยังมีความเกี่ยวข้องกับบริบทการประเมินคุณภาพการให้บริการ โดยเป็นกรอบในการวัดและวิเคราะห์ว่าผู้มาใช้บริการ รวมทั้งนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคทั่วไป ให้ความสำคัญกับมิติใดของการให้บริการ เครื่องมือนี้จึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบาย การออกแบบบริการ และการปรับปรุงประสบการณ์ผู้รับบริการอย่างเป็นระบบ เครื่องมือดังกล่าวมีองค์ประกอบในการประเมินผล 10 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ (1) ความสะดวก (Access) หมายถึง ความสะดวกในการเข้าถึงและติดต่อใช้บริการจากแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงความง่ายในการเข้าถึงช่องทางการให้บริการและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (2) การติดต่อสื่อสาร (Communication) หมายถึง การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่ายแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนการรับฟังและตอบสนองต่อความคิดเห็นของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ (3) ความสามารถ (Competence) หมายถึง ความสามารถของผู้ให้บริการที่มีทักษะ มีความรู้และความสามารถที่จะให้การบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (4) ความสุภาพ (Courtesy) หมายถึง ความสุภาพของผู้ให้บริการที่มีความสุภาพเรียบร้อย มีความอ่อนโยน (5) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) หมายถึง ความเชื่อถือได้และความซื่อสัตย์ขององค์กรธุรกิจท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว อุทยานธรรมชาติท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยว ที่มีต่อการให้บริการ มีความน่าเชื่อถือ มีภาพลักษณ์ที่ดี (6) ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ความสามารถในการให้บริการตามที่ได้สัญญาไว้อย่างสม่ำเสมอและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (7) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Responsiveness) หมายถึง ความเต็มใจและความเร็วในการให้ความช่วยเหลือ ตอบคำถาม หรือแก้ไขปัญหาแก่ผู้มาใช้บริการ (8) ความปลอดภัย (Security) หมายถึง การจัดให้มีการบริการที่ปลอดภัย ปราศจากความเสี่ยงทั้งต่อทรัพย์สินและความเป็นอยู่ของผู้ใช้บริการ ตลอดจนการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (9) ลักษณะภายนอก (Appearance) หมายถึง สภาพและความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องแต่งกายของบุคลากร และสื่อสารสนเทศที่ใช้ในการให้บริการ ซึ่งมีผลต่อความประทับใจและความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการ (10) ความเข้าใจของผู้มาใช้บริการ (Understanding Customers) หมายถึง ความพยายามในการรับรู้และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของนักท่องเที่ยว รวมถึงการปรับบริการให้สอดคล้องกับความคาดหวังและบริบทของผู้ใช้บริการ

จากแนวคิดความพึงพอใจในคุณภาพการบริการ ต่อมานักวิจัย Felix (2017) ศึกษาในประเด็นดังกล่าว โดยนำหลักวิชาสถิติมาใช้ในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวัดการรับรู้ทางด้านคุณภาพของการให้บริการของนักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภค พบว่าคุณภาพของการให้บริการ (Service Quality) สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ คือ (1) ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) (2) ความเชื่อถือได้ (Reliability) (3) การตอบสนองต่อลูกค้าที่รวดเร็ว (Responsiveness) (4) การประกันคุณภาพหรือการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) และ (5) การเอาใจใส่ลูกค้าเป็นรายบุคคล (Empathy)

แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความสามารถด้านภาษาของบุคลากรมีบทบาทสำคัญในหลายองค์ประกอบ โดยเฉพาะในด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication) ความสามารถ (Competence) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Responsiveness) และลักษณะภายนอก (Appearance) หรือความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) การใช้ภาษาที่ผู้รับบริการเข้าใจได้ดี เช่น ภาษาจีนสำหรับนักท่องเที่ยวจีน ช่วยให้ผู้ลูกค้ารู้สึกมั่นใจในบริการที่ได้รับ และรู้สึกถึงการได้รับการดูแลอย่างใส่ใจ ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจและความภักดีต่อสถานประกอบการ

ทั้งนี้ ความสามารถด้านภาษาในบริบทการให้บริการหมายถึงความรู้เชิงภาษา (Linguistic Knowledge) ทักษะสื่อสารเชิงปฏิบัติ (Pragmatic Skill) และความสามารถข้ามวัฒนธรรม (Intercultural Competence) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันส่งผลต่อประสบการณ์ของผู้รับบริการ ความพึงพอใจ ภาพลักษณ์ขององค์กร และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจอีกด้วย (คมสิทธิ์ สิทธิประการ และคณะ, 2567)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการจังหวัดภูเก็ตในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยรวบรวมวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้

แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form ที่มีโครงสร้างแน่นอน ประกอบด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบ แบบสอบถามผ่านการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผ่าน IOC (Index of Item-Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามมีมากกว่า 0.5 ถือว่ามีความเที่ยงตรงในเนื้อหา

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลตัวอย่างจากบุคลากรภาคอุตสาหกรรมบริการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากทั่วทั้งพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จำนวน 400 ราย ได้แก่ พนักงานโรงแรม พนักงานขาย พนักงานบริการลูกค้า มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว และเก็บข้อมูลในเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม 2568 โดยเลือกการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการเลือกตัวอย่างประชากรโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้มาตรการเชิงสถิติ เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะประชากรตัวอย่างและตัวแปรหลัก

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ที่มีความเชื่อมั่นสูง โดยตัวแปรด้านความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีน มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.876 และตัวแปรด้านแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีน มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.828

4. ผลการวิจัย

ผลสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน แสดงตามตารางที่ 2 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 27.75 มีอายุระหว่าง 21-25 ปี รองลงมา คือร้อยละ 17.25 ได้แก่ กลุ่มอายุ 26-30 ปี และกลุ่มอายุที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือร้อยละ 7.25 ได้แก่ กลุ่มอายุ 41-45 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 69.75 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 34 มีประสบการณ์การทำงานในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว 1 ปี หรือน้อยกว่า และร้อยละ 33 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 2-6 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริการทั่วไป จำนวนร้อยละ 30.75 ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรมมากที่สุดเป็นจำนวนร้อยละ 36

ตารางที่ 2

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 400)

ประเภท		จำนวน	%
อายุ	20 ปี หรือน้อยกว่า	39	9.75
	21-25 ปี	111	27.75
	26-30 ปี	69	17.25
	31-35 ปี	56	14.00
	36-40 ปี	58	14.50
	41-45 ปี	29	7.25
	46 ปีขึ้นไป	38	9.50
	รวม	400	100
เพศ	ชาย	108	27.00
	หญิง	279	69.75
	ไม่ต้องการระบุ	13	3.25
	รวม	400	100
ประสบการณ์การทำงานในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว	1 ปีหรือน้อยกว่า	136	34.00
	2-6 ปี	132	33.00
	7-11 ปี	60	15.00
	12-16 ปี	26	6.50
	17-21 ปี	22	5.50
	22 -26 ปี	6	1.50
	27 ปีขึ้นไป	18	4.50

ประเภท		จำนวน	%
วุฒิการศึกษา	รวม	400	100
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	120	30.00
	ปริญญาตรี	258	64.50
	ปริญญาโท	22	5.50
	รวม	400	100
ลักษณะงาน	พนักงานต้อนรับ	102	25.50
	พนักงานขาย	84	21.00
	ผู้นำเที่ยว (ไกด์)	39	9.75
	พนักงานบริการทั่วไป	123	30.75
	อื่นๆ เช่น ล่าม ครูสอนดำน้ำ	52	13.00
	เทรนเนอร์ออกกำลังกาย เป็นต้น		
	รวม	400	100
ประเภทองค์กร	โรงแรม	144	36.00
	ห้างสรรพสินค้า	95	23.75
	ธุรกิจท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว	92	23.00
	สวนน้ำ เป็นต้น		
	ร้านอาหาร/ภัตตาคาร	37	9.25
	ท่าอากาศยาน	16	4.00
	อื่น ๆ เช่น โรงเรียน บริษัทให้	16	4.00
	คำปรึกษา เป็นต้น		
	รวม	400	100

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูลด้านการใช้ภาษาจีนของบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต พบว่า ร้อยละ 43.75 ไม่มีพื้นฐานและความสามารถในการสื่อสารภาษาจีน รองลงมาคือ ร้อยละ 33.50 มีความสามารถระดับพื้นฐาน (รู้คำศัพท์พื้นฐาน) ร้อยละ 52 แสดงถึงความจำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษาจีนในการทำงานโดยต้องสื่อสารเป็นบางวัน

ตารางที่ 3

ข้อมูลด้านการใช้ภาษาจีน

ประเภท		จำนวน	%
ระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาจีน	ไม่มีพื้นฐาน	175	43.75
	ระดับพื้นฐาน (รู้คำศัพท์พื้นฐาน)	134	33.50
	ระดับพอใช้ (บทสนทนาง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน)	43	10.75
	ระดับดี (เข้าใจและสื่อสารในบริบทสั้นๆ)	33	8.25
	ระดับดีมาก (พูดคุยโต้ตอบ ฟัง อ่าน เขียน ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง)	15	3.75
	รวม	400	100
ความจำเป็นต้องสื่อสารภาษาจีนในการทำงาน	ไม่จำเป็นต้องใช้	121	30.25
	ต้องใช้บางวัน	208	50.00
	ต้องใช้ทุกวัน	71	17.75
	รวม	400	100

ตารางที่ 4 แสดงผลความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการอธิบายเพื่อแก้ไขปัญหามากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, $SD = 1.03$) ซึ่งพนักงานบริการลูกค้าที่ทำงาน ณ ท่าอากาศยาน ต้องการพัฒนาความสามารถด้านดังกล่าวมากที่สุด รองลงมา คือ ต้องการพัฒนาความสามารถด้านการ

สื่อสารภาษาจีนเบื้องต้น เช่น ทักทาย แนะนำตัว แนะนำสินค้าและบริการ ($\bar{x} = 4.17$, $SD = 1.11$) ทั้งนี้ จากการสำรวจพบว่า ร้อยละ 73.25 ของผู้ตอบแบบสอบถามได้จัดโครงการเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนให้แก่บุคลากร และร้อยละ 54.25 ของบุคลากร ต้องการให้องค์กรจัดฝึกอบรมทักษะการใช้ภาษาจีนเป็นเวลา 4 ชั่วโมง หรือน้อยกว่าต่อสัปดาห์

ตารางที่ 4

ความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีน

	($\bar{x}$) = 5	SD
1. ต้องการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาจีนเบื้องต้น เช่น ทักทาย แนะนำตัว แนะนำสินค้าและบริการ	4.17	1.11
2. ต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการต้อนรับและเชื้อเชิญ	4.14	1.09
3. ต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการบรรยายเกี่ยวกับสถานที่	4.04	1.11
4. ต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง	4.14	1.06
5. ต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการประชาสัมพันธ์ เชิญชวน	4.10	1.08
6. ต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการอธิบายเพื่อแก้ไขปัญหา	4.24	1.03

ตารางที่ 5 แสดงแนวทางความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนของบุคลากรในภาคอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จากการศึกษาพบว่า บุคลากรต้องการให้องค์กรสนับสนุนรูปแบบการเรียนภาษาจีนที่ปรับ ความยืดหยุ่นได้ เช่น โปรแกรมเรียนภาษาจีนออนไลน์ตามเวลาที่ตนเองสะดวก ($\bar{x} = 4.21$, $SD = 1.02$) พิจารณาการให้ ค่าตอบแทนพนักงานตามทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาจีน ($\bar{x} = 4.21$, $SD = 1.07$) และรองลงมา คือ ต้องการให้องค์กร จัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีนให้แก่พนักงาน ($\bar{x} = 4.19$, $SD = 1.07$)

ตารางที่ 5

แนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีน

	($\bar{x}$) = 5	SD
1. การจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีนให้แก่พนักงาน	4.19	1.07
2. การสนับสนุนรูปแบบการเรียนภาษาจีนที่ปรับความยืดหยุ่นได้ เช่น โปรแกรมเรียนภาษาจีนออนไลน์ตามเวลาที่ตนเองสะดวก	4.21	1.02
3. การจัดสอบวัดประเมินการใช้ทักษะภาษาจีนเป็นประจำทุกปี	3.90	1.15
4. การคัดเลือกพนักงานไปศึกษาภาษาจีนระยะสั้นที่ต่างประเทศ	3.65	1.35
5. การให้ค่าตอบแทนพนักงานตามทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาจีน	4.21	1.07

5. อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจุบันเศรษฐกิจไทยเชื่อมโยงกับประเทศจีนอย่างใกล้ชิด ภาษาจีนกลายเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในตลาดแรงงานไทย โดยเฉพาะในภาคธุรกิจ การบริการ การท่องเที่ยว และการค้าระหว่างประเทศ ความสามารถในการใช้ภาษาจีนจึงไม่เพียงแต่เป็นข้อได้เปรียบในการสมัครงาน แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้ภาคอุตสาหกรรมบริการและการโรงแรมจะต้องการพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้เป็นจำนวนมาก แต่บุคลากรจำนวนมากยังขาดทักษะภาษาจีนที่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวจีนและอาจลดประสิทธิภาพในการให้บริการ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า การใช้ภาษาจีนของบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตยังขาดความสามารถและทักษะการใช้ภาษาจีนในการทำงานในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ผลสำรวจพบว่า ร้อยละ 43.75 บุคลากรไม่มีพื้นฐานและความสามารถในการสื่อสารภาษาจีน ร้อยละ 33.50 มีเพียงความสามารถอยู่ในระดับพื้นฐาน คือ รู้คำศัพท์พื้นฐานในชีวิตประจำวันเท่านั้น จากผลการสำรวจข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการสื่อสารด้วยภาษาจีนของบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพรสา ชัยธีระสุเวท (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่า บุคลากรที่ให้บริการในสถานประกอบการขาดทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนเบื้องต้น ซึ่งเป็นอุปสรรคและมีผลต่อการดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้ ในปีที่ผ่านมาจังหวัดภูเก็ตมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นจำนวนมาก การดำเนินการบริการและการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ สอดคล้องกับผลการสำรวจร้อยละ 52 แสดงถึงความจำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษาจีนในการทำงานโดยต้องสื่อสารเป็นบางวัน สะท้อนให้เห็นว่าการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารไม่ใช่เป็นเพียงแค่ทักษะเสริมเท่านั้น แต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการใช้สื่อสารเพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ข้อค้นพบการศึกษานี้ ยังสนับสนุนแนวคิดของ รุจิภา บุญเชิด และคณะ (2565, น. 43) พบว่า ทักษะด้านภาษาที่มีความสำคัญในการดำเนินธุรกิจ ทักษะการพูดและการฟังเป็นทักษะที่มีความต้องการที่สำคัญ

นอกจากนี้ การสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว พบว่า บุคลากรต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการอธิบายเพื่อแก้ไขปัญหามากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, $SD = 1.03$) พนักงานบริการลูกค้าที่ทำงาน ณ ท่าอากาศยาน ต้องการพัฒนาความสามารถด้านดังกล่าวมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรต้องเผชิญกับสถานการณ์จริง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างทันท่วงที เช่น การให้ข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลง การจัดการการขึ้นตอนให้บริการ การจัดการกับข้อเรียกร้องของผู้โดยสารที่หลากหลาย ทั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนวทางในการพัฒนาภาษาจีน โดยใช้เทคโนโลยีที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และแอปพลิเคชันในการแปลภาษา เช่น ChatGPT หรือ Google Translate เพื่อช่วยฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับการศึกษาของ Heil et al. (2016) ซึ่งพบว่าการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ภาษาผ่านอุปกรณ์พกพา (Mobile Assisted Language Learning: MALL) สามารถช่วยให้ผู้ใช้พัฒนาทักษะทางภาษาและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และให้ข้อเสนอแนะเพื่ออธิบายข้อผิดพลาดของผู้ใช้ได้ รองลงมา คือ บุคลากรต้องการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาจีนเบื้องต้น ทักทายลูกค้า แนะนำตัวเอง แนะนำสินค้าและบริการต่าง ๆ ($\bar{x} = 4.17$, $SD = 1.11$) แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารเพื่อการบริการลูกค้าเป็นทักษะที่จำเป็น โดยเฉพาะการฟังและการพูดเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการใช้ภาษาที่สามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์เฉพาะหน้า ความต้องการดังกล่าวนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ Murray (1938) ซึ่งกล่าวถึงบุคลากรที่ต้องการประสบความสำเร็จ มีแรงจูงใจในการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น โดยเฉพาะความสามารถในการสื่อสารที่ดีด้วยภาษาที่สามเพื่อสร้างความเข้าใจและความประทับใจในการบริการให้แก่ลูกค้า อีกทั้งยังตอบสนองตลาดแรงงานและเสริมสร้างโอกาสในอาชีพของตนเพื่อความก้าวหน้าในอนาคตให้บรรลุความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

จากการสำรวจพบว่า ร้อยละ 73.25 องค์กรไม่เคยจัดโครงการเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนให้แก่บุคลากร และร้อยละ 54.25 ของบุคลากรต้องการให้องค์กรจัดฝึกอบรมทักษะการใช้ภาษาจีนเป็นเวลา 4 ชั่วโมง หรือน้อยกว่าต่อสัปดาห์ แสดงให้เห็นถึงช่องว่างในการส่งเสริมศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ในขณะที่บุคลากรในองค์กรต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมทักษะการใช้ภาษาจีน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถการสื่อสารในการประกอบอาชีพ

เมื่อพิจารณาถึงแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนของบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต การศึกษาพบว่า บุคลากรต้องการให้องค์กรสนับสนุนรูปแบบการเรียนภาษาจีนที่มีความยืดหยุ่นได้ เช่น โปรแกรมเรียนภาษาจีนออนไลน์ตามเวลาที่ตนเองสะดวก ($\bar{x} = 4.21$, $SD = 1.02$) และพิจารณาการให้ค่าตอบแทนพนักงานตามทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาจีน ($\bar{x} = 4.21$, $SD = 1.07$) และรองลงมา คือต้องการให้องค์กรจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีนให้แก่พนักงาน ($\bar{x} = 4.19$, $SD = 1.07$) สอดคล้องกับทฤษฎีของ McClelland (1961) ที่ขับเคลื่อนความต้องการของคนในองค์กรคือความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถกระตุ้นให้บุคลากร พัฒนาและประสบความสำเร็จในอาชีพ นอกจากนี้การศึกษาของ Bennett (2017) ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาตัวเองเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพทำงาน อีกทั้งยังช่วยให้องค์กรสามารถแข่งขันในระยะยาวต่อไป การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนมีบทบาทสำคัญที่ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาจีนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดความวิตกกังวลเมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องอธิบายเพื่อแก้ไขปัญหา สร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อประกอบอาชีพ

6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนสำหรับบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการใช้ภาษาจีนระดับต่ำ คือ ร้อยละ 43.75 ไม่มีพื้นฐานและความสามารถในการสื่อสารภาษาจีน มีเพียงร้อยละ 3.75 สามารถสื่อสารภาษาจีนได้อย่างคล่องแคล่ว ทักษะการใช้ภาษาจีนมีความจำเป็นสำหรับงานบริการโดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นกลุ่มหลัก ทั้งนี้บุคลากรต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนเพื่ออธิบายและแก้ไขปัญหามากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, $SD = 1.03$) รองลงมาคือ ความต้องการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาจีนเบื้องต้น เช่น ทักทาย แนะนำตัว แนะนำสินค้าและการบริการ ($\bar{x} = 4.17$, $SD = 1.11$) จากผลดังกล่าว บุคลากรต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนที่เน้นการตอบโต้จากลักษณะงานจริง โดยมีแนวทางในการพัฒนาการใช้ภาษา เช่น การฝึกสนทนาในสถานการณ์จริงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การใช้เทคโนโลยีสื่อสารออนไลน์เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการสื่อสารเบื้องต้น การพัฒนาหลักสูตรอบรมภาษาจีนแบบผสมผสาน ที่สามารถบูรณาการเรียนออนไลน์และการฝึกในสถานการณ์จริง เพื่อให้บุคลากรฝึกฝนการใช้ภาษาและทักษะการใช้ภาษาจีนในการทำงานด้วยตนเองในเวลาที่จำกัดและทันทั่วทั้งนี้ ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของบุคลากรในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความพึงพอใจแก่ลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จากการสำรวจยังพบว่า ร้อยละ 73.25 องค์กรไม่เคยจัดโครงการเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาจีนให้แก่บุคลากร และร้อยละ 54.25 ของบุคลากรต้องการให้องค์กรจัดฝึกอบรมทักษะการใช้ภาษาจีนเป็นเวลา 4 ชั่วโมง หรือน้อยกว่าต่อสัปดาห์

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาจีนและความสำคัญในการวางแผนเชิงนโยบายในระดับองค์กร เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาจีนให้กับบุคลากรในรูปแบบการฝึกอบรม การเรียนออนไลน์ และการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาภาษาจีนโดยการให้ค่าตอบแทนตามระดับความสามารถทางภาษา ผลลัพธ์ดังกล่าวทำให้เพิ่มศักยภาพของบุคลากรและเป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับการให้บริการ สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว และตอบสนองความคาดหวังต่าง ๆ ของชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการในจังหวัดภูเก็ต อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความต้องการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาจีนสูง แต่การพัฒนาทักษะภาษาจีนยังเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น บุคลากรมีเวลาจำกัดในการเข้าร่วมอบรม และขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในภาคบริการมักมีภาระงานสูงและไม่สามารถเข้าร่วมอบรมได้อย่างต่อเนื่อง องค์กรควรจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับเวลาทำงาน การให้สิ่งจูงใจ เช่น การให้ค่าตอบแทนสำหรับผู้ที่มีทักษะภาษาจีน รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาจีนในที่ทำงาน เช่น การติดป้ายภาษาจีน หรือการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรม

จากผลวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยเสนอแนวทางพัฒนาทักษะทางด้านภาษาจีนที่เหมาะสมกับเวลาทำงาน อาทิ การจัดหลักสูตรเรียนภาษาจีนระยะสั้น หลักสูตรภาคค่ำ พร้อมกันนี้องค์กรควรจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสาร

และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้ องค์กรควรสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ บุคลากร ผู้สอน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ แอปพลิเคชันที่สามารถเรียนรู้และฝึกฝนภาษาจีนได้ด้วยตัวเอง และองค์กรควรสนับสนุนการเรียนรู้แบบ “On-The-Job Training” หรือการฝึกภาษาจีนในสถานการณ์จริง เช่น การฝึกพูดกับลูกค้าชาวจีน หรือการจำลองสถานการณ์บริการ เพื่อช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ภาครัฐหรือมหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตสามารถสนับสนุนโครงการฝึกอบรมภาษาจีนสำหรับแรงงานในภาคบริการอย่างต่อเนื่อง หรือสนับสนุนการบูรณาการเรียนภาษาจีนในหลักสูตรอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยเน้นภาษาจีนเพื่อการบริการ (Chinese for Hospitality) โดยสรุป ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า บุคลากรในภาคอุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ยังขาดทักษะการสื่อสารด้วยภาษาจีนที่มีความจำเป็นสำหรับการทำงาน แต่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพการใช้ภาษาจีนและแก้ไขปัญหาในการบริการ องค์กรควรสนับสนุนการจัดรูปแบบการเรียนรู้และฝึกฝนภาษาจีนที่ยืดหยุ่น พร้อมส่งเสริมแรงจูงใจเพื่อยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คมสิทธิ์ สิทธิประการ, ภัชญาภา ทองใส, วิกรม ฉันทรางกูร และกฤตพร แซ่แง สายจันทร์. (2567). การพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการบริการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 14(1), 127-146.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humannstru62/article/view/265208>
- ปิยนาด ปิยสาริต. (2564). การวิเคราะห์ความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนในตลาดแรงงานไทยผ่านสื่อสารสนเทศออนไลน์. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 14(2), 35-47.
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU/article/view/250919
- เพ็ญพรพรชา ชัยธีระสุเวท. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาจีนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในจังหวัดลำปาง. *วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*, 11(2), 65-78.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/GRAURU/article/view/249307>
- รุจิภา บุญเชิด, พัชรินทร์ เจนจบธุรกิจ, วีรณัฐ สัจจาสัย, และ ปณิตดา ชาญด้วยกิจ. (2565). การพัฒนานวัตกรรมสื่อสารภาษาจีนสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 9(3), 31-45. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/259786>
- สมยศ จันทรบุญ, นริศน์ ทองขาว, และ สุริยา กิรตินันท์พัฒน์. (2565). การพัฒนาคู่มือภาษาจีนเบื้องต้นสำหรับพนักงานขายรถยนต์มือสองในเขตเทศบาลตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. *วิจิตรวรรณสา*, 8(2), 205-218.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/271325/184667>
- สำนักข่าวอิสรา. (2563). นักท่องเที่ยวต่างชาติปี 62 โต 4.2% จีนเข้าไทยเจียด 11 ล้านคน. <https://www.isranews.org/content-page/item/84811-tourism.html>
- สำนักงานประชาสัมพันธ์. (2568). นายกษ บวมท่องเที่ยวไทยลงพื้นที่ จ.ภูเก็ต สรุปปี 67 ยอด นทท.ทะลุ 35 ล้านคน โกยเม็ดเงิน 1.67 ล้านล้านบาท. <https://ratchaburi.prd.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/353958>
- Bennett, B. (2017). Self Managed Learning in organizations. In *Self Managed Learning in Action* (pp. 19-38). Routledge.
- Felix, R. (2017). Service quality and customer satisfaction in Selected Banks in Rwanda. *Journal of Business & Financial Affairs*, 6(1), 246-256. <https://doi.org/10.4172/2167-0234.1000246>
- Heil, C. R., Wu, J. S., Lee, J. J., & Schmidt, T. (2016). A review of mobile language learning applications: Trends, challenges, and opportunities. *The EuroCALL Review*, 24(2), 32-50. <https://doi.org/10.4995/eurocall.2016.6402>
- McClelland, D. C. (1961). *The achieving society*. Princeton.

- Mickelson, D. (2025). *Thailand Tourism Statistics - Updated For 2025*. The Vacationer. <https://forevervacation.com/the-vacationer/thailand-tourism-statistics-2024>
- Murray, H. A. (1938). *Explorations in personality*. Oxford University Press.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V., & Berry, L.L. (1990). *Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations*. The free press.
- Pattarakittijaroen, S., & Jun, F. (2016). Research of Mandarin Service of Wellness Tourism in Thailand: A Case Study of Anantara Riverside Bangkok Resort & Spa. *Chinese Language and Culture Journal*, 3(2), 57-68. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/clcjin/article/view/194113>
- Piyasatit, P. (2021). An analysis of the needs of persons with Chinese proficiency in Thai Labor Market through Online Information. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 14(2). 35-47. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU/article/view/250919

ผลกระทบของการตลาดสัมพันธ์ต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาดผ่านศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด: บทบาทของความผูกพันของลูกค้าและการยอมรับของตลาดในธุรกิจโรงแรมจังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย

อัจฉรวรรณ รัตนพันธ์*

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อีเมล atcharawan.rat@sru.ac.th

The Impact of Relationship Marketing on Marketing Profitability through Marketing Competitive Capability: The Roles of Customer Commitment and Market Acceptance in Phuket Hotels, Thailand

Atcharawan Rattanaphan ^{1*}

¹ Faculty of Management Science, Surattani Rajabhat University, E-mail: atcharawan.rat@sru.ac.th

Article Info

Article Type: Research Article

Article History:

Received November 9, 2025

Revised January 20, 2026

Accepted January 23, 2026

คำสำคัญ

การตลาดสัมพันธ์, ความผูกพันของลูกค้า, การยอมรับของตลาด, ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด, ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด, อุตสาหกรรมโรงแรม

Keywords

Relationship Marketing, Customer Commitment, Marketing Acceptance, Marketing Competitive Capability, Marketing Profitability, Hotel Industry

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต โดยพิจารณาบทบาทกึ่งกลางของ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาด ของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 357 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และทดสอบตัวแปรกึ่งกลางด้วยวิธีบูตสตรapping (Bootstrapping) ผลการวิจัยพบว่า การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับของตลาด (MA) สูงที่สุด ($\beta = 0.66$, $p < 0.01$) รองลงมา คือ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.61$, $p < 0.01$) ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.58$, $p < 0.01$) และความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\beta = 0.45$, $p < 0.01$) ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรกึ่งกลางบางส่วนระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) โดยอิทธิพลทางอ้อมมีค่า 0.12 (95% CI [0.08, 0.17]) ผลการวิจัย สนับสนุนการบูรณาการทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) และแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) เป็นการอธิบายกลไกการสร้างความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ในอุตสาหกรรมโรงแรม และยืนยันความสำคัญการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน

Abstract

This research aims to examine the influence of relationship marketing on marketing profitability of hotels in Phuket Province, considering the mediating role of marketing competitive capability and facilitating factors including customer commitment and market acceptance. The sample consisted of 357 marketing directors and marketing managers from hotels in Phuket Province. Data were analyzed using multiple regression statistics and mediation testing through bootstrapping method. Results revealed that relationship marketing had the strongest positive influence on market acceptance ($\beta = 0.66$, $p < 0.01$), followed by marketing competitive capability ($\beta = 0.61$, $p < 0.01$), marketing profitability ($\beta = 0.58$, $p < 0.01$), and customer commitment ($\beta = 0.45$, $p < 0.01$). Marketing competitive capability functioned as a partial mediator between relationship marketing and marketing profitability, with an indirect effect of 0.12 (95% CI [0.08, 0.17]). The findings support the integration of Relationship Marketing Theory and Resource-Based View in explaining the mechanism of marketing profitability creation in the hotel industry, and confirm the importance of building long-term relationships with stakeholders in creating sustainable competitive advantage and performance.

* Corresponding author: Atcharawan Rattanaphan

E-mail address: atcharawan.rat@sru.ac.th

1. บทนำ

อุตสาหกรรมโรงแรมของประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายครั้งสำคัญ จากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปในยุคดิจิทัล ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้กว้างขวาง เปรียบเทียบราคาได้ทันที และคาดหวังประสบการณ์ที่เป็นส่วนตัว (Uthaisar et al., 2024) ในขณะเดียวกันช่องทางการจองออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มตัวกลาง (Online Travel Agencies: OTAs) เติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ระดับการแข่งขันในอุตสาหกรรมมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น โรงแรมจึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์เพื่อรักษาส่วนแบ่งการตลาดและความสามารถในการทำกำไร การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้าจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอดของธุรกิจ

จังหวัดภูเก็ตเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวชั้นนำของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยภาคการท่องเที่ยวมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 90 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ข้อมูลปี 2566 พบว่า มีนักท่องเที่ยวเข้าพักรกว่า 10 ล้านคน สร้างรายได้มากกว่า 3 แสนล้านบาท (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต, 2567) พร้อมทั้งมีโรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม (Hotel Business License) ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 จำนวน 1,273 แห่ง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต, 2567)

อย่างไรก็ตาม วิกฤตโควิด-19 ส่งผลกระทบรุนแรงต่ออุตสาหกรรมโรงแรม ทำให้โรงแรมหลายแห่งต้องปิดกิจการชั่วคราว หรือลดขนาดการดำเนินงาน (Thaicharoen et al., 2023) แม้ภาคการท่องเที่ยวเริ่มฟื้นตัว แต่โรงแรมยังเผชิญความท้าทาย อาทิ การใช้จ่ายที่ระมัดระวังของนักท่องเที่ยว ต้นทุนการดำเนินงานที่สูงขึ้น และการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น เป็นต้น (Li & Ma, 2025) โรงแรมจึงต้องพัฒนากลยุทธ์การตลาดสัมพันธ์เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและความอยู่รอดในระยะยาว

การตลาดสัมพันธ์ (Relationship Marketing: RM) มุ่งเน้นการสร้าง พัฒนา และรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า (Palmatier & Steinhoff, 2019) ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นกลยุทธ์สำคัญของอุตสาหกรรมบริการ โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรม งานวิจัยพบว่า การตลาดสัมพันธ์ (RM) ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ ความภักดี และประสิทธิภาพทางการตลาด (Salem, 2021; Ofori & Appiah-Nimo, 2022; Nguyen et al., 2024) ภายหลังโควิด-19 กลยุทธ์นี้ยิ่งมีความสำคัญ เนื่องจากการรักษาลูกค้าเดิมมีต้นทุนต่ำกว่าการหาลูกค้าใหม่ และลูกค้าที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นมีแนวโน้มกลับมาใช้บริการซ้ำและสร้างมูลค่าสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม กลไกที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (Marketing Profitability: MP) ยังไม่ได้รับการอธิบายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะบทบาทตัวแปรคั่นกลางของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (Marketing Competitive Capability: MCC) ในการเชื่อมโยงการตลาดสัมพันธ์ (RM) กับความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ได้แก่ ความผูกพันของลูกค้า (Customer Commitment: CC) และการยอมรับของตลาด (Market Acceptance: MA) ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อซ้ำและความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาด (Rather et al., 2021) นอกจากนี้ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) เป็นศักยภาพหลักในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน (Vorhies & Morgan, 2005; Tajeddini et al., 2023)

อย่างไรก็ดี งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ศึกษาในบริบทของประเทศแถบตะวันตก (Salem, 2021; Demydyuk & Carlback, 2024) หรือตลาดโรงแรมขนาดใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Nguyen et al., 2024) ซึ่งมีโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคแตกต่างจากบริบทของประเทศไทย งานวิจัยในบริบทของประเทศไทยมีจำกัด โดยเฉพาะในจังหวัดภูเก็ตซึ่งมีลักษณะตลาดเฉพาะ ได้แก่ สัดส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติสูง ความหลากหลายของกลุ่มลูกค้า และระดับการแข่งขันสูงมาก ลักษณะเฉพาะเหล่านี้จึงทำให้มีความจำเป็นต้องศึกษากลไกการส่งผ่านอิทธิพลในบริบทดังกล่าว

การศึกษานี้จึงมุ่งตรวจสอบอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) ที่มีต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต โดยศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) กับความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ผลการศึกษาจะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการเกี่ยวกับกลไกการส่งผ่านอิทธิพลในบริบทของตลาดท่องเที่ยวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นอกจากนี้ การศึกษาพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรควบคุมด้านลักษณะองค์กร ได้แก่ ระยะเวลาดำเนินกิจการ (Firm Age: FA) จำนวนพนักงาน (Firm Size: FS) และทุนจดทะเบียน (Firm Capital: FC) ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานทางการตลาด (Tsaur & Hsieh, 2020) การควบคุมตัวแปรเหล่านี้จะช่วยให้ผลการศึกษามีความแม่นยำและสามารถแยกอิทธิพลของตัวแปรหลักได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยนี้ สร้างคุณค่าทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ในมิติทางทฤษฎี การศึกษานี้จะเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการด้วยการอธิบายกลไกการส่งผ่านอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ผ่านบทบาทคั่นกลางของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) พร้อมทั้งขยายความเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ในบริบทของตลาดโรงแรมที่มีการแข่งขันสูงในประเทศไทย ในมิติทางปฏิบัติ ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงแรมในการออกแบบและพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิผล เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและบรรลุความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงให้แก่หน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมโรงแรมให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

1.1 วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย

วัตถุประสงค์เฉพาะของการศึกษา ประกอบด้วย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อความผูกพันของลูกค้า (CC) (H1a)
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อการยอมรับของตลาด (MA) (H1b)
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) (H2)
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) (H3)
5. เพื่อทดสอบบทบาทคั่นกลางของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ในความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) กับความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) (H4)
6. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันของลูกค้า (CC) ที่มีต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) (H5)
7. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการยอมรับของตลาด (MA) ที่มีต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) (H6)
8. เพื่อศึกษาอิทธิพลของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) (H7)
9. เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรควบคุมด้านลักษณะองค์กร ได้แก่ ระยะเวลาดำเนินกิจการ (FA) จำนวนพนักงาน (FS) และทุนจดทะเบียน (FC) ที่มีต่อตัวแปรหลัก

2. การทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐาน

การศึกษานี้พัฒนากรอบแนวคิดโดยบูรณาการทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (Relationship Marketing Theory: RMT) ซึ่งมุ่งอธิบายกลไกการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้าผ่านความผูกพันและความไว้วางใจ (Palmatier & Steinhoff, 2019) เข้ากับแนวคิดฐานทรัพยากร (Resource-Based View: RBV) ที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรและความสามารถเฉพาะขององค์กรในฐานะปัจจัยหลักของความสามารถได้เปรียบเชิงการแข่งขันอย่างยั่งยืน (Barney, 1991).

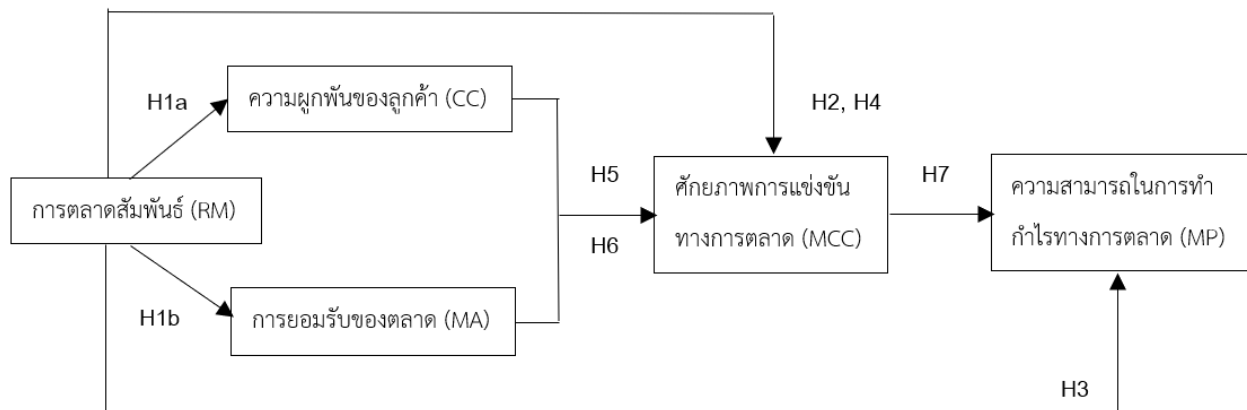
ภายใต้กรอบแนวคิดการตลาดสัมพันธ์ (RM) ทำหน้าที่เป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ซึ่งสะท้อนความสามารถของโรงแรมในการตอบสนองความต้องการของตลาดและปรับตัวเข้ากับสภาพการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การศึกษายังพิจารณาความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) เป็นผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมของการตลาดสัมพันธ์ (RM) และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)

ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าว การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ดังนี้ การตลาดสัมพันธ์ (RM) เสริมสร้างความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับการตลาด (MA) (H1a, H1b) ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้ช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) (H5, H6) ในทางตรง การตลาดสัมพันธ์ (RM) ส่งผลต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) (H2) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) (H3) โดยตรง นอกจากนี้ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงการตลาดสัมพันธ์ (RM) ไปสู่ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) (H4, H7) สะท้อนกลไกการส่งผ่านอิทธิพลจากการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าไปสู่ผลลัพธ์ทางการเงินของโรงแรมผ่านการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน

การศึกษานี้ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรด้านลักษณะองค์กร ได้แก่ ระยะเวลาดำเนินกิจการ (FA) จำนวนพนักงาน (FS) และทุนจดทะเบียน (FC) ซึ่งอาจส่งผลต่อตัวแปรหลักในแบบจำลอง เพื่อให้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลักมีความแม่นยำและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)

ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการแปลงกิจกรรมทางการตลาดให้เป็นผลลัพธ์ทางการเงินอย่างยั่งยืน โดยมีรากฐานจากแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) ที่ให้ความสามารถทางการตลาดเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Barney, 1991; Vorhies & Morgan, 2005) การบูรณาการแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) และทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) สะท้อนว่าความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) เกิดจากการบูรณาการทรัพยากร ความสัมพันธ์กับลูกค้า และขีดความสามารถทางการตลาดขององค์กร ทั้งนี้สะท้อนศักยภาพขององค์กรในการใช้ทรัพยากรทางการตลาดเพื่อสร้างมูลค่าและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

งานวิจัยพบว่าความสามารถทางการตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไร (Homburg & Wielgos, 2022) และเพิ่มผลการดำเนินงานผ่านการบูรณาการทรัพยากร (Duah et al., 2024) รวมทั้งส่งผลต่อรายได้และกำไร โดยเฉพาะเมื่อบูรณาการกับระบบการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า (Nguyen et al., 2025) นอกจากนี้นวัตกรรมการตลาดดิจิทัลยังส่งผลต่อผลการดำเนินงานผ่านความสามารถทางการตลาด (Jung & Shegai, 2023)

สำหรับบริบทของอุตสาหกรรมโรงแรมความพึงพอใจของลูกค้ามีบทบาทสำคัญต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ในระยะยาว โดยเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างพฤติกรรมลูกค้าและผลการดำเนินงานทางการเงิน (Demydyuk & Carlback, 2024) ดังนั้น ในอุตสาหกรรมโรงแรมของจังหวัดภูเก็ตที่มีการแข่งขันสูง การพัฒนาความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความยั่งยืนทางธุรกิจ

2.2 การตลาดสัมพันธ์ (RM)

การตลาดสัมพันธ์ (RM) เป็นกลยุทธ์สำคัญในอุตสาหกรรมบริการที่มุ่งสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า โดยทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) ชี้ว่าความไว้วางใจและความผูกพันเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Palmatier & Steinhoff, 2019) งานวิจัยในอุตสาหกรรมโรงแรมพบว่า องค์ประกอบของการตลาดสัมพันธ์ (RM) เช่น ความไว้วางใจ การจัดการความขัดแย้ง และความมุ่งมั่น เป็นต้น มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการรักษาลูกค้า (Salem, 2021) อีกทั้งการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมการให้บริการ การสื่อสาร และการจัดการข้อร้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า (Boukhaoua et al., 2025)

การบูรณาการทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) และแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) อธิบายว่า การตลาดสัมพันธ์ (RM) เป็นความสามารถเชิงกลยุทธ์ที่สร้างผลการดำเนินงานในระยะยาว ความสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับลูกค้ากลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าหายาก และยากต่อการลอกเลียนแบบ (Barney, 1991; Morgan, 2012) ในอุตสาหกรรมโรงแรมที่เน้นปฏิสัมพันธ์และการบริการเฉพาะบุคคลการตลาดสัมพันธ์ (RM) จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างทรัพยากรเชิงสัมพันธ์และความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของจังหวัดภูเก็ตที่มีการแข่งขันสูง

สมมติฐานการวิจัย

H1a: การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันของลูกค้า (CC)

H1b: การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับของตลาด (MA)

H2: การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)

H3: การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)

2.3 ความผูกพันของลูกค้า (CC)

ความผูกพันของลูกค้า (CC) หมายถึง ความตั้งใจในระยะยาวของลูกค้าที่จะรักษาความสัมพันธ์กับแบรนด์ ซึ่งสะท้อนผ่านการใช้บริการซ้ำและการเลือกแบรนด์เป็นอันดับแรก ประกอบด้วยสามมิติหลัก ได้แก่ ความผูกพันทางอารมณ์ ความผูกพันเชิงบรรทัดฐาน และความผูกพันเชิงต่อเนื่อง (Bansal et al., 2004) งานวิจัยในอุตสาหกรรมโรงแรมชี้ว่าความผูกพันทางอารมณ์มีอิทธิพลสูงสุดต่อความภักดีและการกลับมาใช้บริการซ้ำ (Koo et al., 2020; El-Adly et al., 2024)

คุณภาพการบริการ ความไว้วางใจ การจัดการข้อขัดแย้ง และความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความผูกพันของลูกค้า (CC) (Salem, 2021) นอกจากนี้ การสนับสนุนจากผู้บริหารและวัฒนธรรมองค์กรยังช่วยเสริมสร้างความผูกพันในทุกมิติ (Kyei-Frimpong et al., 2024) ภายใต้แนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) ความผูกพันของลูกค้า (CC) ถือเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่สร้างคุณค่าด้วยการบอกต่อเชิงบวกและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริการ ในบริบทของอุตสาหกรรมโรงแรมจังหวัดภูเก็ต การเสริมสร้างความผูกพันของลูกค้า (CC) ที่แน่นแฟ้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความสามารถทางการแข่งขันที่ยั่งยืน

สมมติฐานการวิจัย

H5: ความผูกพันของลูกค้า (CC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)

2.4 การยอมรับของตลาด (MA)

การยอมรับของตลาด (MA) หมายถึง ระดับที่ลูกค้ายอมรับและตอบสนองเชิงบวกต่อข้อเสนอของโรงแรมซึ่งสะท้อนความสำเร็จในการสร้างคุณค่าและความพึงพอใจในตลาดเป้าหมาย โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมโรงแรมการยอมรับของตลาด (MA) เชื่อมโยงกับการรับรู้แบรนด์และความพึงพอใจของลูกค้า งานวิจัยระบุว่าความพึงพอใจของลูกค้าส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน และทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างพฤติกรรมลูกค้าและผลกำไร (Demydyuk & Carlback, 2024) นอกจากนี้นวัตกรรมที่มุ่งสร้างประสบการณ์ที่ดีช่วยเพิ่มความพึงพอใจและการกลับมาใช้บริการซ้ำ (Lee, 2023) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการยอมรับของตลาด (MA) ครอบคลุมทั้งการยอมรับผลิตภัณฑ์และประสบการณ์บริการ

ความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าช่วยเสริมสร้างการรับรู้เชิงบวกต่อแบรนด์และความไว้วางใจ โดยเฉพาะผ่านการสื่อสารที่โปร่งใสและการให้บริการที่สม่ำเสมอ (Maghembe & Magasi, 2024) ตามแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) และทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) เมื่อโรงแรมได้รับการยอมรับจากตลาด (MA) โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งจะสร้างชื่อเสียงและภาพลักษณ์ซึ่งเป็นทรัพยากรไม่มีตัวตนที่ยากต่อการลอกเลียนแบบ ทรัพยากรดังกล่าวจึงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) (Barney, 1991) ในบริบทของจังหวัดภูเก็ตที่มีการแข่งขันสูง การยอมรับของตลาด (MA) จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)

สมมติฐานการวิจัย

H6: การยอมรับของตลาด (MA) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)

2.5 ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)

ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการบูรณาการความรู้และทักษะทางการตลาดเข้ากับกระบวนการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด และสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน (Alghamdi & Agag, 2024) ในบริบทของอุตสาหกรรมโรงแรม ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) สะท้อนศักยภาพในการรับรู้ตลาด การเรียนรู้ และการปรับตัวอย่างรวดเร็วต่อความต้องการของลูกค้าและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลง (Elsharnouby & Elbanna, 2021)

งานวิจัยชี้ว่าศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดผลกระทบจากทรัพยากรไปสู่ผลการดำเนินงาน โดยทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางที่เสริมประสิทธิภาพของความสามารถในการบูรณาการทรัพยากร (Duah et al., 2024) นอกจากนี้ การศึกษาในโรงแรมระดับนานาชาติยังยืนยันว่านวัตกรรมของแบรนด์และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ (Hariandja & Sartika, 2022)

ภายใต้กรอบแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) และทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ถือเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีคุณค่า หายาก และยากต่อการลอกเลียนแบบ ซึ่งช่วยสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน ในบริบทของจังหวัดภูเก็ตที่มีการแข่งขันสูง ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะตัวแปรคั่นกลางระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) นอกจากนี้ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ยังส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)

สมมติฐานการวิจัย

H4: ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) เป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) กับความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)

H7: ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)

2.6 ตัวแปรควบคุม (Control Variables)

การศึกษานี้ใช้ตัวแปรควบคุมด้านลักษณะองค์กร 3 ตัว ได้แก่ ระยะเวลาดำเนินงาน (FA) จำนวนพนักงาน (FS) และทุนจดทะเบียน (FC) เพื่อควบคุมอิทธิพลที่อาจส่งผลต่อตัวแปรหลักในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอุตสาหกรรมโรงแรมและการบริการ พบว่าลักษณะองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงาน (Tsaur & Hsieh, 2020; Singh et al., 2021)

2.6.1 ระยะเวลาดำเนินงาน (FA)

ระยะเวลาดำเนินกิจการ (FA) หมายถึง จำนวนปีที่โรงแรมดำเนินธุรกิจตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนประสบการณ์ที่สั่งสมมา ความน่าเชื่อถือ และชื่อเสียงในตลาด งานวิจัยพบว่า ระยะเวลาดำเนินงาน (FA) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้า (Zhang & Chen, 2025) โดยโรงแรมที่มีอายุมากกว่าจะมีแนวโน้มฐานลูกค้าประจำที่มั่นคงและมีความสามารถในการจัดการความสัมพันธ์ที่ดีกว่า (Anning-Dorson, 2021) อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ

องค์กรกับผลการดำเนินงานอาจไม่เป็นเชิงเส้นตรง โรงแรมที่มีอายุมากอาจมีข้อได้เปรียบจากประสบการณ์และชื่อเสียง แต่อาจประสบปัญหาจากความเฉื่อยชาและขาดนวัตกรรม ในขณะที่โรงแรมใหม่อาจมีความคล่องตัวและนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ได้ดีกว่า แต่ขาดฐานลูกค้าและชื่อเสียง (Huergo & Jaumandreu, 2004) ในบริบทของจังหวัดภูเก็ต โรงแรมที่ผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆ เช่น สึนามิ โควิด-19 เป็นต้น อาจมีความสามารถในการปรับตัวและความยืดหยุ่นแตกต่างจากโรงแรมที่เปิดใหม่ ดังนั้น การศึกษานี้จึงควบคุมอิทธิพลของระยะเวลาดำเนินการ (FA) เพื่อให้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลักมีความแม่นยำยิ่งขึ้น

2.6.2 จำนวนพนักงาน (FS)

จำนวนพนักงาน (FS) เป็นตัวชี้วัดขนาดขององค์กรที่สะท้อนถึงขีดความสามารถในการให้บริการ ทรัพยากรมนุษย์ และศักยภาพในการแข่งขัน งานวิจัยพบว่าขนาดองค์กร (FS) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางการตลาดและผลการดำเนินงาน (Duah et al., 2024) โดยโรงแรมขนาดใหญ่ส่วนมากมีทรัพยากรในการลงทุนด้านการตลาดสัมพันธ์ (RM) เทคโนโลยีและการฝึกอบรมพนักงาน (Tajeddini et al., 2023) ในอุตสาหกรรมโรงแรม จำนวนพนักงาน (FS) สะท้อนความสามารถในการให้บริการที่หลากหลายและรองรับลูกค้าได้มากขึ้น โรงแรมขนาดใหญ่ส่วนมากมีแผนกต่างๆ ที่ชัดเจน เช่น แผนกการตลาด ฝ่ายบริการลูกค้า และฝ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า (Singh et al., 2023) อย่างไรก็ตาม โรงแรมขนาดเล็กอาจมีความยืดหยุ่นสูงกว่าและสามารถให้บริการเฉพาะบุคคลได้ดีกว่า (Tsaur & Hsieh, 2020) งานวิจัยล่าสุดในบริบทหลังโควิด-19 พบว่า โรงแรมที่มีพนักงานจำนวนมากอาจมีต้นทุนแรงงานสูงแต่มีความสามารถในการฟื้นตัวและปรับตัวได้ดีกว่า เนื่องจากมีทรัพยากรมนุษย์ที่เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดและการให้บริการ (Li & Ma, 2025) ดังนั้น การศึกษานี้จึงควบคุมอิทธิพลของจำนวนพนักงาน (FS) เพื่อแยกอิทธิพลของตัวแปรหลักได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.6.3 ทุนจดทะเบียน (FC)

ทุนจดทะเบียน (FC) สะท้อนถึงทรัพยากรทางการเงินที่องค์กรมีอยู่และความสามารถในการลงทุนในกิจกรรมทางการตลาดและการพัฒนาธุรกิจ งานวิจัยพบว่า ทรัพยากรทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดและนวัตกรรม (Tsaur & Hsieh, 2020) โดยองค์กรที่มีทุนมากมีแนวโน้มสัมพันธ์กับความสามารถในการลงทุนด้านเทคโนโลยี การฝึกอบรม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ในอุตสาหกรรมโรงแรม ทุนจดทะเบียน (FC) มีแนวโน้มสัมพันธ์กับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพการให้บริการและความสามารถในการสร้างความพึงพอใจของลูกค้า (Tajeddini et al., 2023) นอกจากนี้ โรงแรมที่มีทุนสูงมีแนวโน้มในการรับมือกับวิกฤตและความผันผวนของตลาดได้ดีกว่า (Li & Ma, 2025) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทุนกับผลการดำเนินงานอาจไม่เป็นเชิงเส้นตรง โดยโรงแรมที่มีทุนมากเกินไปอาจเกิดปัญหาการใช้ทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพ (Singh et al., 2021) ในขณะที่โรงแรมที่มีทุนน้อยอาจต้องมีความคิดสร้างสรรค์และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า (Anning-Dorson, 2021) ดังนั้น การศึกษานี้จึงควบคุมอิทธิพลของทุนจดทะเบียน (FC) เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2.6.4 บทบาทของตัวแปรควบคุมในการศึกษา

การควบคุมตัวแปรด้านลักษณะองค์กรเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญในงานวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อลดอคติและเพิ่มความแม่นยำในการประมาณค่าอิทธิพลของตัวแปรหลัก (Tsaur & Hsieh, 2020) โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมโรงแรม ซึ่งมีความหลากหลายสูงทั้งในด้านขนาด ประสบการณ์ และทรัพยากร การควบคุมตัวแปรเหล่านี้จะช่วยให้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น (Singh et al., 2021) งานวิจัยที่ผ่านมาในบริบทของอุตสาหกรรมโรงแรมและการบริการ พบว่า ตัวแปรควบคุมเหล่านี้มีอิทธิพลแตกต่างกันไปตามบริบทและตลาด (Duah et al., 2024; Li & Ma, 2025) ดังนั้น การรวมตัวแปรควบคุมในการศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจบทบาทลักษณะองค์กรต่อผลลัพธ์ทางการตลาดในบริบทของจังหวัดภูเก็ตได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นพบว่างานวิจัยที่ผ่านมาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลักในหลากหลายบริบท สามารถสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลัก ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลัก

ผู้วิจัย (ปี)	บริบทการศึกษา	ตัวแปรหลัก	ผลการวิจัยสำคัญ	ช่องว่างงานวิจัย
Palmatier & Steinhoff (2019)	สังเคราะห์ทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT)	Trust, Commitment, Value Creation	ความไว้วางใจและความผูกพันเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ระยะยาวที่ประสบความสำเร็จ โดยการสร้างคุณค่าและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นกลไกสำคัญในการรักษาและพัฒนาความสัมพันธ์	งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นหนังสือสังเคราะห์ทฤษฎี โดยยังไม่ทดสอบกลไกการส่งผ่านไปสู่ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ในบริบทของโรงแรม
Barney (1991)	พัฒนาแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV)	Firm Resources → Sustained Competitive Advantage	ทรัพยากรที่มีคุณค่า หายาก และยากต่อการลอกเลียนแบบสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน	ไม่ได้อธิบายบทบาทของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ในฐานทรัพยากรเชิงกลยุทธ์
Vorhies & Morgan (2005)	สหรัฐอเมริกาอุตสาหกรรมหลากหลาย	Marketing Capabilities → Competitive Advantage → Performance	ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) เป็นทรัพยากรสำคัญที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน	ไม่ได้ศึกษาการตลาดสัมพันธ์ (RM) เป็นปัจจัยนำและไม่ได้แยกวิเคราะห์กลไกการส่งผ่านโดยอาศัยความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) ที่นำไปสู่ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)
Salem (2021)	โรงแรมในมาเลเซีย	Conflict Handling, Trust, Commitment → Customer Engagement → Customer Retention	การจัดการความขัดแย้ง ความไว้วางใจ และความผูกพันส่งผลต่อการรักษาลูกค้าโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของลูกค้า	ไม่ได้วัดผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) และขาดการศึกษากลไกการส่งผ่านสู่ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)
Elsharnouby & Elbanna (2021)	โรงแรมใน 4 ประเทศ GCC	Human Capital → Dynamic Marketing Capabilities → Competitive Advantage	ทุนมนุษย์ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยอาศัยศักยภาพทางการตลาดเชิงพลวัต โดยเฉพาะในสภาวะตลาดที่มีความผันผวนสูง ซึ่งความสามารถในการปรับตัวอย่างรวดเร็วเป็นปัจจัยสำคัญ	ไม่ได้เชื่อมโยงกับการตลาดสัมพันธ์ (RM) และตัวแปรต้นกลางความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) และไม่ได้ทดสอบในบริบทตลาดท่องเที่ยวระดับโลก อย่างเช่นจังหวัดภูเก็ต

ผู้วิจัย (ปี)	บริบทการศึกษา	ตัวแปรหลัก	ผลการวิจัยสำคัญ	ช่องว่างงานวิจัย
Hariandja & Sartika (2022)	โรงแรมระดับนานาชาติ อินโดนีเซีย	Brand Innovation, Marketing Dynamic Capability → Hotel Performance	นวัตกรรมของแบรนด์และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของโรงแรม	ไม่ได้เชื่อมโยงการตลาดสัมพันธ์ (RM) เป็นตัวแปรต้นและไม่ได้ศึกษากลไกที่อาศัยความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA)
Maghembe & Magasi (2024)	โรงแรม 3 ดาว แทนซาเนีย	Brand Trust, Service Personalization → Customer Loyalty	ความไว้วางใจในแบรนด์และการให้บริการเฉพาะบุคคลมีบทบาทสำคัญต่อความภักดีของลูกค้า โดยการสื่อสารที่โปร่งใสและการให้บริการที่สม่ำเสมอเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ	ไม่ได้ศึกษากลไกการส่งผ่านจากการยอมรับของตลาด (MA) สู่ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) และไม่ได้ทดสอบในบริบทตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
Ahmad and Jais (2024)	โรงแรมหรูติดสแกน อีรัก	Service Quality → Sustainable Competitive Advantage	คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยคุณภาพการให้บริการเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างทรัพยากร โลจิสติกส์และความได้เปรียบทางการแข่งขัน	ไม่ได้เชื่อมโยงการตลาดสัมพันธ์ (RM) เป็นตัวแปรต้น และไม่ได้ทดสอบบทบาทของความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) ในบริบทตลาดไทย
Demydyuk & Carlback (2024)	โรงแรมในเครือสหรัฐอเมริกา ปี 2004-2020	Room Price, Customer Satisfaction → Operating & Accounting Profitability	ความพึงพอใจของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรในระยะยาวของโรงแรม	ไม่ได้ศึกษากลไกการส่งผ่านจากการตลาดสัมพันธ์ (RM) ไปสู่การยอมรับของตลาด (MA) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และไม่ได้ทดสอบในบริบทของตลาดเอเชีย
Nguyen et al. (2024)	โรงแรม 3-5 ดาว เวียดนาม	6 CRM Success Factors → CRM Implementation Success → Customer Loyalty	การนำ CRM ไปใช้อย่างประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัย 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า	ไม่ได้ศึกษากลไกการส่งผ่านระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) กับความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) อย่างเป็นระบบ และไม่ได้ทดสอบในบริบทตลาดท่องเที่ยวนานาชาติระดับโลก
Duah et al. (2024)	อุตสาหกรรมหลากหลายกาฬนา	Marketing Capability → Resource Orchestration Capability → Firm Performance	ศักยภาพทางการตลาดช่วยเพิ่มผลการดำเนินงานด้วยความสามารถในการบูรณาการทรัพยากร	ไม่ได้ศึกษาในอุตสาหกรรมโรงแรมและไม่ได้ทดสอบบทบาทของการตลาดสัมพันธ์ (RM) เป็นตัวแปรต้น

ผู้วิจัย (ปี)	บริบทการศึกษา	ตัวแปรหลัก	ผลการวิจัยสำคัญ	ช่องว่างงานวิจัย
อัจฉรารรรณ รัตนพันธ์. (2569)	โรงแรมจังหวัด ภูเก็ต ประเทศ ไทย	Relationship Marketing (RM) → Customer Commitment (CC), Market Acceptance (MA), Marketing Competitive Capability (MCC) → Marketing Profitability (MP)	การศึกษานี้มุ่งตรวจสอบ อิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) ต่อศักยภาพการแข่งขัน ทางการตลาด (MCC) และ ความสามารถในการทำกำไร ทางการตลาด (MP) โดย ศักยภาพการแข่งขันทาง การตลาด (MCC) มีบทบาทเป็น ตัวแปรคั่นกลางในบริบทแหล่ง ท่องเที่ยวนานาชาติ	เติมเต็มช่องว่างด้านกลไก การส่งผ่าน บริบทตลาดไทย และการบูรณาการทฤษฎี การตลาดสัมพันธ์ (RMT) กับ แนวคิดฐานทรัพยากร (RBV)

จากตารางที่ 2.1 แสดงการเติมเต็มช่องว่างของงานวิจัยที่ผ่านมาในสามประเด็นหลัก ได้แก่

1. ช่องว่างด้านกลไก งานวิจัยที่ผ่านมา (Barney, 1991; Vorhies & Morgan, 2005; Palmatier & Steinhoff, 2019; Salem, 2021; Demydyuk & Carlback, 2024) ยืนยันความสำคัญของการตลาดสัมพันธ์ (RM) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) แต่ยังขาดการอธิบายกลไกการส่งผ่านอย่างเป็นระบบว่าการตลาดสัมพันธ์ (RM) ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) โดยอาศัยศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) อย่างไร

2. ช่องว่างด้านบริบท งานวิจัยส่วนใหญ่ดำเนินการในประเทศแถบตะวันตก (Demydyuk & Carlback, 2024) ตะวันออกกลาง (Elsharnouby & Elbanna, 2021) หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Salem, 2021; Nguyen et al., 2024) แต่ยังไม่มีการศึกษาในบริบทของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวนานาชาติที่มีการแข่งขันสูงและลักษณะพฤติกรรมลูกค้าต่างชาติที่แตกต่าง

3. ช่องว่างด้านทฤษฎี งานวิจัยที่ผ่านมาใช้เพียงทฤษฎีเดียว (ทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) หรือแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV)) โดยขาดการบูรณาการทั้งสองทฤษฎี การศึกษานี้พัฒนาแบบจำลองที่เชื่อมโยงทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) และแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) เพื่ออธิบายเส้นทางเชิงสาเหตุจากการตลาดสัมพันธ์ (RM) ไปสู่ความผูกพันของลูกค้า (CC) การยอมรับของตลาด (MA) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) จนนำไปสู่ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ในบริบทของอุตสาหกรรมโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาดของโรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม (Hotel Business License) ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 1,273 แห่ง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต, 2567) ประชากรมีลักษณะเป็นเนื้อเดียวกัน (Homogenous) ทั้งแบรนด์ไทย (Thai brand) และเครือข่ายโรงแรมระดับนานาชาติ (International chain) ที่ดำเนินการในตลาดท่องเที่ยวเดียวกัน มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายคล้ายคลึงกัน และเผชิญสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่คล้ายกัน ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง

เกณฑ์การคัดเลือกประชากร ประกอบด้วย (1) เป็นผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาดที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด (2) มีประสบการณ์การทำงานในธุรกิจโรงแรมไม่น้อยกว่า 1 ปี และ (3) ทำงานในโรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม (Hotel Business License) ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547

ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณตามสูตร Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 305 แห่ง อย่างไรก็ตาม เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและป้องกันปัญหาการตอบกลับที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่ม

ตัวอย่างเป้าหมาย 400 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากรายชื่อโรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม (Hotel Business License) ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ในจังหวัดภูเก็ต โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (1) จัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) จากรายชื่อโรงแรมทั้งหมด 1,273 แห่ง (2) กำหนดหมายเลขลำดับให้กับแต่ละโรงแรมตั้งแต่ 1-1,273 และ (3) ใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล (Microsoft Excel) ฟังก์ชัน RANDBETWEEN สุ่มเลือกโรงแรม 400 แห่ง

3.2 เครื่องมือวิจัย

การวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม จำนวน 10 ข้อ (2) ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจโรงแรม จำนวน 7 ข้อ และ (3) คำถามเกี่ยวกับตัวแปรหลักในการวิจัย จำนวน 29 ข้อ

3.2.1 การวัดตัวแปรหลัก

การวิจัยนี้ใช้มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ (1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง) โดยดัดแปลงจากงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือสูง ครอบคลุม 5 ตัวแปรหลัก ได้แก่ การตลาดสัมพันธ์ (RM) ความผูกพันของลูกค้า (CC) การยอมรับของตลาด (MA) ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) รายละเอียดการวัดแต่ละตัวแปรแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

เครื่องมือวัดตัวแปรหลัก

ตัวแปร	การวัด	จำนวนข้อ	อ้างอิง
การตลาดสัมพันธ์ (RM)	ระดับการใช้กลยุทธ์การตลาดสัมพันธ์ในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า	7	ดัดแปลงจาก Boukhaoua et al. (2025); Palmatier and Steinhoff (2019); Salem (2021)
ความผูกพันของลูกค้า (CC)	ระดับความผูกพันของลูกค้าต่อโรงแรม	6	ดัดแปลงจาก Bansal et al. (2004); Koo et al. (2020); Salem (2021)
การยอมรับของตลาด (MA)	ระดับการยอมรับของตลาดต่อโรงแรม	5	ดัดแปลงจาก Demydyuk and Carlbäck (2024); Lee (2023); Rogers (2003)
ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)	ระดับความสามารถในการสร้างความได้เปรียบทางการตลาด	4	ดัดแปลงจาก Elsharnouby and Elbanna (2021)
ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)	ระดับความสามารถในการสร้างผลกำไรจากกิจกรรมทางการตลาด	7	ดัดแปลงจาก Homburg and Wielgos (2022); Vorhies and Morgan (2005)

จากตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดเครื่องมือวัดตัวแปรหลักที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คำถาม 29 ข้อ โดยแต่ละตัวแปรได้รับการดัดแปลงจากงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือและผ่านการตรวจสอบทางวิชาการ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของอุตสาหกรรมโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต

3.2.2 การวัดตัวแปรควบคุม

การวิจัยใช้ตัวแปรควบคุมด้านลักษณะองค์กร 3 ตัว เพื่อควบคุมอิทธิพลที่อาจส่งผลต่อตัวแปรหลัก ได้แก่ (1) ระยะเวลาดำเนินกิจการ (FA) วัดจากจำนวนปีที่โรงแรมดำเนินธุรกิจ ตั้งแต่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม (Hotel Business License) ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน (Zhang & Chen, 2025) (2) จำนวนพนักงาน (FS) วัดจากจำนวนพนักงาน

ทั้งหมดที่ทำงานประจำในโรงแรม ณ เวลาที่ทำการเก็บข้อมูล (Tsaur & Hsieh, 2020; Tajeddini et al., 2023) และ (3) ทุนจดทะเบียน (FC) วัดจากจำนวนทุนจดทะเบียนของโรงแรมหน่วยเป็นล้านบาท (Singh et al., 2021) ตัวแปรทั้งสามวัดเป็นค่าต่อเนื่องและนำเข้าสู่แบบจำลองการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อควบคุมอิทธิพลที่อาจมีต่อตัวแปรตาม

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนเก็บข้อมูล

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและดำเนินการตามจริยธรรมการวิจัย ดังนี้

3.3.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญในสาขาการตลาดบริการ การวิจัยเชิงปริมาณ และการจัดการธุรกิจโรงแรม เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแต่ละตัวแปร โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (≥ 0.50) แสดงว่า แบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาในระดับดี จากนั้นทดสอบแบบสอบถามกับโรงแรมที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง 30 แห่ง พบว่ามีความเหมาะสมและใช้เวลาตอบโดยเฉลี่ย 15-20 นาที

3.3.2 การขอรับรองจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (SRU-EC 2025/087 16 มิถุนายน 2568) โดยดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้แก่ การแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยชัดเจน การขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย การรักษาความลับของข้อมูล และสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลา

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2568 รวมระยะเวลา 12 สัปดาห์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาดของโรงแรมที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลมีดังนี้

1. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัย และเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมวิจัยไปโรงแรมทั้งหมด 400 แห่ง
2. ติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายและสอบถามช่องทางที่สะดวกในการตอบแบบสอบถาม (กระดาษหรือออนไลน์) โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบเลือกช่องทางที่สะดวก
3. เก็บข้อมูลผ่าน 2 ช่องทาง ได้แก่

3.1 แบบสอบถามกระดาษ 260 ชุด โดยแจกและรับคืนด้วยตนเองภายใน 3-5 วันทำการ พร้อมนัดหมายเวลาและสถานที่ส่งกลับ ได้รับกลับ 253 ชุด (อัตราการตอบกลับร้อยละ 97.31)

3.2 แบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) ส่งลิงก์ 140 ชุด ทางอีเมลพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ และเอกสารการยินยอม ติดตามผลทางโทรศัพท์ทุก 7 วัน สูงสุด 3 ครั้ง ได้รับกลับ 112 ชุด (อัตราการตอบกลับร้อยละ 80.00) โดยแบบสอบถามออนไลน์กำหนดให้ทุกข้อเป็นคำถามบังคับตอบ จึงไม่สามารถส่งข้อมูลได้หากตอบไม่ครบถ้วน

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์และคุณภาพของแบบสอบถาม โดยคัดกรองข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ตอบไม่ครบ หรือตอบในระดับคะแนนเดียวกันทุกข้อ ได้แบบสอบถามกระดาษที่สมบูรณ์ 245 ชุด ส่วนแบบสอบถามออนไลน์ได้รับทั้งหมด 112 ชุด มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกชุด เนื่องจากระบบบังคับให้ตอบครบทุกข้อก่อนส่งข้อมูล

จากแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด 400 ชุด ได้รับกลับ 365 ชุด และผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ 357 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับที่สมบูรณ์ร้อยละ 89.25 ประกอบด้วย แบบสอบถามกระดาษ 245 ชุด (ร้อยละ 68.63) และแบบสอบถามออนไลน์ 112 ชุด (ร้อยละ 31.37) ซึ่งสูงกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่กำหนด (305 ชุด) และสูงกว่าค่าเฉลี่ยอัตราการตอบกลับในงานวิจัยองค์กร (ร้อยละ 35.7) ตามการศึกษาของ Baruch and Holtom (2008)

3.3.4 การทดสอบความเอนเอียงจากการใช้วิธีการวัดร่วมกัน (Common Method Bias: CMB)

เนื่องจากข้อมูลเก็บรวบรวมจากผู้ตอบเพียงคนเดียวต่อหนึ่งโรงแรมอาจเกิดปัญหา Common Method Bias (CMB) ผู้วิจัยจึงทดสอบด้วยวิธี Harman's Single-Factor Test (Podsakoff et al., 2003) โดยโหลดตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 29 ข้อ ลงใน Exploratory Factor Analysis แบบไม่หมุนแกน ผลการทดสอบ พบว่า Factor เดียวอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 38.72 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($< 50\%$) แสดงว่าข้อมูลไม่มีปัญหา Common Method Bias (CMB) อย่างมีนัยสำคัญ

3.4 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย 2 ด้าน ได้แก่

1. ความตรงเชิงโครงสร้าง โดยพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.40
2. ความเชื่อมั่น โดยพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) ซึ่งต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.30 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ของแต่ละตัวแปร ซึ่งต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 (Hair et al., 2010; Nunnally & Bernstein, 1994) แสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ	ความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม	ค่าแอลฟาของครอนบาค
การตลาดสัมพันธ์ (RM)	0.59-0.80	0.61-0.76	0.82
ความผูกพันของลูกค้า (CC)	0.62-0.81	0.65-0.80	0.83
การยอมรับการตลาด (MA)	0.62-0.83	0.69-0.82	0.85
ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)	0.76-0.86	0.76-0.85	0.87
ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)	0.69-0.87	0.69-0.81	0.88

หมายเหตุ: เกณฑ์การประเมินค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ≥ 0.40 , ความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม ≥ 0.30 , ค่าแอลฟาของครอนบาค ≥ 0.70

จากตารางที่ 3.2 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีคุณภาพที่ดีทั้งด้านความตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่น โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.59-0.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≥ 0.40) ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมมีค่าระหว่าง 0.61-0.85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≥ 0.30) และค่าความเชื่อมั่นของครอนบาคอยู่ระหว่าง 0.82-0.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (≥ 0.70) แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีความตรงเชิงโครงสร้าง ความสอดคล้องภายใน และความเชื่อมั่นเพียงพอสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ลักษณะทั่วไปของธุรกิจโรงแรม

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาดของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตจำนวน 357 คน ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของโรงแรม แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

ลักษณะทั่วไปของธุรกิจโรงแรม ($n = 357$)

ลักษณะโรงแรม	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ระยะเวลาดำเนินการ	น้อยกว่า 5 ปี	52	14.60
	5-10 ปี	78	21.80
	11-15 ปี	96	26.90
	มากกว่า 15 ปี	131	36.70
2. จำนวนพนักงาน	น้อยกว่า 100 คน	168	47.10
	100-150 คน	92	25.80
	151-200 คน	61	17.10
	มากกว่า 200 คน	36	10.00
3. ทุนจดทะเบียน	ต่ำกว่า 50 ล้านบาท	148	41.50
	50-100 ล้านบาท	97	27.20
	100-150 ล้านบาท	73	20.40
	มากกว่า 150 ล้านบาท	39	10.90
4. จำนวนห้องพัก	น้อยกว่า 50 ห้อง	93	26.10
	50-100 ห้อง	135	37.80
	100-150 ห้อง	84	23.50
	มากกว่า 150 ห้อง	45	12.60
5. รายได้ต่อปี	ต่ำกว่า 100 ล้านบาท	145	40.60
	100-200 ล้านบาท	108	30.30
	200-500 ล้านบาท	75	21.00
	มากกว่า 500 ล้านบาท	29	8.10
6. ลักษณะการดำเนินงาน	เป็นธุรกิจของคนไทย	254	71.10
	เป็นธุรกิจร่วมลงทุนกับต่างชาติ	103	28.90
7. ระดับดาวโรงแรม	3 ดาว	126	35.30
	4 ดาว	138	38.70
	5 ดาว	61	17.10
	ไม่มีระดับดาว	32	8.90
8. รูปแบบการบริหาร	เครือข่ายระดับสากล (Chain)	89	24.90
	โรงแรมอิสระ (Independent)	268	75.10
9. ทำเลที่ตั้ง	อำเภอเมืองภูเก็ต	82	23.00
	อำเภอกะทู้	196	54.90
	อำเภอถลาง	79	22.10
10. การได้รับรางวัล	เคยได้รับรางวัล	148	41.50
	ไม่เคยได้รับรางวัล	209	58.50
รวม		357	100.00

หมายเหตุ: รางวัลด้านการบริการหรือการบริหารจัดการ เช่น TripAdvisor Award, Thailand Tourism Award, ISO certification, MICHELIN Key

จากตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะทั่วไปของธุรกิจโรงแรม พบว่า โรงแรมที่เข้าร่วมการวิจัยส่วนใหญ่มีระยะเวลาการดำเนินการมากกว่า 15 ปี (ร้อยละ 36.70) พนักงานน้อยกว่า 100 คน (ร้อยละ 47.10) และทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 50 ล้านบาท (ร้อยละ 41.50) ส่วนใหญ่เป็นโรงแรมอิสระ (ร้อยละ 75.10) ระดับ 4 ดาว (ร้อยละ 38.70) ตั้งอยู่ในอำเภอกะทู้ (ร้อยละ 54.90) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นโรงแรมที่มีประสบการณ์การดำเนินงานยาวนานและมีขนาดเล็กจนถึงขนาดกลาง

4.2 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาดของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 357 คน ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2

ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ($n = 357$)

ลักษณะโรงแรม	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	95	26.60
	หญิง	262	73.40
2. อายุ	น้อยกว่า 35 ปี	34	9.50
	35-40 ปี	125	35.00
	41-45 ปี	142	39.80
	มากกว่า 45 ปี	56	15.70
3. สถานภาพ	โสด	131	36.70
	สมรส	195	54.60
	ม่าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	31	8.70
4. ระดับการศึกษา	ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	284	79.60
	สูงกว่าปริญญาตรี	73	20.40
5. ประสบการณ์ในการทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	27	7.60
	5-10 ปี	128	35.90
	11-15 ปี	114	31.90
	มากกว่า 15 ปี	88	24.60
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 50,000 บาท	52	14.60
	50,000-70,000 บาท	124	34.70
	70,001-90,000 บาท	120	33.60
	มากกว่า 90,000 บาท	61	17.10
7. ตำแหน่งงาน	ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด	94	26.30
	ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	190	53.20
	อื่นๆ	73	20.40
รวม		357	100.00

จากตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.40) อายุระหว่าง 41-45 ปี (ร้อยละ 39.80) รองลงมา คือ ช่วงอายุ 35-40 ปี (ร้อยละ 35.00) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 54.60) และระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 79.60) โดยมีประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5-10 ปี (ร้อยละ 35.90) รองลงมาคือ 11-15 ปี (ร้อยละ 31.90) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 50,000-70,000 บาท (ร้อยละ 34.70) รองลงมาคือ 70,001-90,000 บาท (ร้อยละ 33.60) สำหรับตำแหน่งงาน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้จัดการฝ่ายการตลาด (ร้อยละ 53.20) รองลงมา คือ ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด (ร้อยละ 26.30) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเหมาะสมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดและการดำเนินงานของโรงแรม เนื่องจากมีประสบการณ์เพียงพอและดำรงตำแหน่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดและดำเนินงานด้านการตลาดสัมพันธ์ของโรงแรม

4.3 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด แสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

สถิติเชิงพรรณนา ค่าสหสัมพันธ์ และความตรงจำแนก

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	AVE	MP	RM	CC	MA	MCC
ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)	4.49	0.44	0.61	0.78				
การตลาดสัมพันธ์ (RM)	4.67	0.33	0.51	0.41***	0.71			
ความผูกพันของลูกค้า (CC)	4.51	0.40	0.51	0.32***	0.52***	0.71		
การยอมรับของตลาด (MA)	4.52	0.42	0.54	0.59***	0.67***	0.67***	0.73	
ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)	4.61	0.41	0.66	0.26***	0.66***	0.66***	0.63***	0.81

หมายเหตุ: $\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย, S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, AVE = ความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย, ตัวเลขตัวหนาในแนวทแยง = $\sqrt{\text{AVE}}$, ค่าใต้แนวทแยง = ค่าสหสัมพันธ์, ***p < 0.01

จากตารางที่ 4.3 แสดงสถิติเชิงพรรณนา ค่าสหสัมพันธ์ และการตรวจสอบความตรงจำแนก พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$ = 4.49-4.67) โดยการตลาดสัมพันธ์ (RM) ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.67) รองลงมา คือ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\bar{x}$ = 4.61) การยอมรับของตลาด (MA) ($\bar{x}$ = 4.52) ความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\bar{x}$ = 4.51) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\bar{x}$ = 4.49) ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับต่ำ (SD = 0.33-0.44) แสดงถึงความสม่ำเสมอของข้อมูล

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.26-0.67 ซึ่งค่าสูงสุด (r = 0.67) พบระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) กับการยอมรับของตลาด (MA) และระหว่างความผูกพันของลูกค้า (CC) กับการยอมรับของตลาด (MA) ค่าสหสัมพันธ์ทั้งหมดต่ำกว่าเกณฑ์วิกฤติ 0.80 (Hair et al., 2010)

เพื่อยืนยันความตรงจำแนก ผู้วิจัยตรวจสอบด้วย Fornell-Larcker Criterion (Fornell & Larcker, 1981) โดยเปรียบเทียบค่ารากที่สองของความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย ($\sqrt{\text{AVE}}$) กับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย (AVE) อยู่ระหว่าง 0.51-0.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≥ 0.50) และค่ารากที่สองของความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย ($\sqrt{\text{AVE}}$) ของแต่ละตัวแปร (0.71-0.81) สูงกว่าค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นทั้งหมด เช่น ค่ารากที่สองของความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย ($\sqrt{\text{AVE}}$) ของการตลาดสัมพันธ์ (RM) (0.71) มีค่าสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นทั้งหมด ได้แก่ $r(\text{RM-MP}) = 0.41$, $r(\text{RM-CC}) = 0.52$, $r(\text{RM-MA}) = 0.67$ และ $r(\text{RM-MCC}) = 0.66$ ยืนยันว่า การตลาดสัมพันธ์ (RM) เป็นตัวแปรที่แตกต่างจากตัวแปรอื่นอย่างชัดเจน ตัวแปรอื่นทั้งหมดแสดงผลเช่นเดียวกัน แสดงว่าตัวแปรแต่ละตัวมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนและไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุคูณ ข้อมูลจึงมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อไป

เพื่อทดสอบสมมติฐานทั้งหมด ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยควบคุมตัวแปรระยะเวลาดำเนินการ (FA) จำนวนพนักงาน (FS) และทุนจดทะเบียน (FC) ผลการวิเคราะห์ แสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	CC	MA	MCC	MP Model 1	MP Model 2
การตลาดสัมพันธ์ (RM)	0.45*** (0.04) H1a: ยอมรับ t-value = 9.41 VIF = 1.09	0.66*** (0.04) H1b: ยอมรับ t-value = 15.89 VIF = 1.09	0.61*** (0.04) H2: ยอมรับ t-value = 15.19 VIF = 1.09	0.58*** (0.04) H3: ยอมรับ t-value = 13.76 VIF = 1.09	0.46*** (0.05) t-value = 8.63 VIF = 1.82
ความผูกพันของลูกค้า (CC)	-	-	0.45*** (0.04) H5: ยอมรับ t-value = 9.60 VIF = 1.71	-	-
การยอมรับของตลาด (MA)	-	-	0.28* (0.04) H6: ยอมรับ t-value = 6.19 VIF = 1.67	-	-
ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)	-	-	-	0.49*** (0.04) H7: ยอมรับ t-value = 10.39 VIF = 1.15	0.19** (0.05) H4: ยอมรับ t-value = 3.44 VIF = 1.91
ตัวแปรควบคุม					
ระยะเวลาดำเนินกิจการ (FA)	0.11* (0.06)	-0.10* (0.05)	0.23*** (0.05)	-0.27*** (0.05)	-0.31*** (0.05)
จำนวนพนักงาน (FS)	-0.09 (0.06)	-0.03 (0.05)	-0.05 (0.05)	0.40*** (0.05)	0.41*** (0.05)
ทุนจดทะเบียน (FC)	-0.04 (0.05)	-0.01 (0.04)	-0.16*** (0.04)	-0.23*** (0.04)	-0.20*** (0.04)
สถิติแบบจำลอง					
Adjusted R ²	0.24	0.43	0.47	0.40	0.42
ΔR^2	-	-	-	-	0.02**

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บ = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, Model 1 = แบบจำลองอิทธิพลทางตรง, Model 2 = แบบจำลองอิทธิพลอ้อม, ***p < 0.01, **p < 0.05, *p < 0.10

จากตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า VIF ของทุกตัวแปร อยู่ระหว่าง 1.09-1.91 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 10 (Hair et al., 2010) แสดงว่าไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุคูณ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สมมติฐานทั้งหมดได้รับการยอมรับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับของตลาด (MA) สูงสุด ($\beta = 0.66$, $p < 0.01$) รองลงมา คือ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.61$, $p < 0.01$) ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.58$, $p < 0.01$) และความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\beta = 0.45$, $p < 0.01$) ตามลำดับ

สำหรับการทดสอบบทบาทกึ่งกลางของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบบูตสตรapping (Bootstrapping) (Preacher & Hayes, 2008) ด้วยการสุ่มตัวอย่างซ้ำ 5,000 ครั้ง ผลการวิเคราะห์ พบว่า อิทธิพลทางอ้อมของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ผ่านศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีค่า 0.12 (95% CI [0.08, 0.17]) โดยช่วงความเชื่อมั่นไม่ครอบคลุมศูนย์ แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่อิทธิพลทางตรงของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ยังคงมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.46, p < 0.01$) สรุปว่า ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) เป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วน จึงยอมรับสมมติฐาน H4

ในส่วนของผู้แปรควบคุม ระยะเวลาดำเนินงาน (FA) ส่งผลเชิงบวกต่อความผูกพันของลูกค้า (CC) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) แต่ส่งผลเชิงลบต่อการยอมรับของตลาด (MA) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) จำนวนพนักงาน (FS) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.40-0.41, p < 0.01$) ขณะที่ทุนจดทะเบียน (FC) ส่งผลเชิงลบต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ค่า Adjusted R^2 แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีอำนาจอธิบายสูงสุด (0.47) รองลงมา คือ การยอมรับของตลาด (MA) (0.43) ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) Model 2 (0.42) ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) Model 1 (0.40) และความผูกพันของลูกค้า (CC) (0.24)

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต โดยพิจารณาบทบาทกึ่งกลางของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาดของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตจำนวน 357 คน จากประชากร 1,273 แห่ง โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ (Cronbach's Alpha = 0.82-0.88) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการถดถอยเชิงพหุคูณและทดสอบการคั่นกลางด้วยวิธีบูตสตรapping (Bootstrapping) จำนวน 5,000 ครั้ง

ผลการวิจัย พบว่า สมมติฐานทั้งหมดได้รับการยอมรับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย (1) การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับของตลาด (MA) สูงที่สุด ($\beta = 0.66, p < 0.01, t = 15.89$) รองลงมา คือ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.61, p < 0.01, t = 15.19$) ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.58, p < 0.01, t = 13.76$) และความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\beta = 0.45, p < 0.01, t = 9.41$) (2) ความผูกพันของลูกค้า (CC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.45, p < 0.01, t = 9.60$) (3) การยอมรับของตลาด (MA) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.28, p < 0.01, t = 6.19$) (4) ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.49, p < 0.01, t = 10.39$) และ (5) ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วนระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) โดยอิทธิพลทางอ้อมมีค่า 0.12 (95% CI [0.08, 0.17]) และอิทธิพลทางตรงยังคงมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.46, p < 0.01, t = 8.63$)

สำหรับตัวแปรควบคุม พบว่า ระยะเวลาดำเนินงาน (FA) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\beta = 0.11, p < 0.10$) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.23, p < 0.01$) แต่มีอิทธิพลเชิงลบต่อการยอมรับของตลาด (MA) ($\beta = -0.10, p < 0.10$) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = -0.27$ ถึง $-0.31, p < 0.01$) จำนวนพนักงาน (FS) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.40-0.41, p < 0.01$) และทุนจดทะเบียน (FC) มีอิทธิพลเชิงลบต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = -0.27$ ถึง $-0.31, p < 0.01$)

ทะเบียน (FC) มีอิทธิพลเชิงลบต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = -0.16, p < 0.01$) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = -0.20$ ถึง $-0.23, p < 0.01$)

ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีอำนาจอธิบายสูงสุด (0.47) รองลงมา คือ การยอมรับของตลาด (MA) (0.43) ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) Model 2 (0.42) ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) Model 1 (0.40) และความผูกพันของลูกค้า (CC) (0.24) นอกจากนี้ ไม่พบปัญหาความเอนเอียงจากการใช้วิธีการวัดร่วมกัน (CMB) (variance = 38.72%) ผลการวิจัยสนับสนุนการบูรณาการทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) และแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) ในการอธิบายกลไกการสร้างความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ในอุตสาหกรรมโรงแรม

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานี้ตรวจสอบอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต โดยพิจารณาบทบาทคั่นกลางของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) ผลการวิจัยพบว่า สมมติฐานทั้งหมดได้รับการยอมรับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนความสำคัญของการบูรณาการทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) และแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) ในการอธิบายกลไกการสร้างความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ในอุตสาหกรรมโรงแรม

5.2.1 การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลสูงสุดต่อการยอมรับของตลาด (MA) (H1b)

ผลการวิจัย พบว่าการตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับของตลาด (MA) สูงที่สุดในความสัมพันธ์ทั้งหมด ($\beta = 0.66, p < 0.01, t = 15.89$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่ยืนยันว่าองค์กรที่มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับผู้มีส่วนได้เสียจะได้รับการยอมรับจากตลาดในระดับสูง (Salem, 2021; Lee, 2023; Demydyuk & Carlback, 2024; Boukhaoua et al., 2025) โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมบริการซึ่งความไว้วางใจและความสัมพันธ์เป็นรากฐานสำคัญของความสำเร็จทางธุรกิจ

การที่การตลาดสัมพันธ์ (RM) ส่งผลต่อการยอมรับของตลาด (MA) สูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการลงทุนในความสัมพันธ์กับลูกค้า พันธมิตรทางธุรกิจ และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างชื่อเสียงภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือในตลาด โรงแรมที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งจะได้รับการยอมรับในรูปแบบของรีวิวเชิงบวก การแนะนำต่อ การจองซ้ำ และความไว้วางใจจากตลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nguyen et al. (2024) ในโรงแรมระดับ 3-5 ดาวในเวียดนาม และ Maghembe and Magasi (2024) พบว่า ความไว้วางใจในแบรนด์และการให้บริการเฉพาะบุคคลมีบทบาทสำคัญต่อความภักดีของลูกค้า

ในบริบทของจังหวัดภูเก็ตที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติสัดส่วนสูงและการแข่งขันที่มีความเข้มข้นสูง (Thaicharoen et al., 2023; Uthaisar et al., 2024) การได้รับการยอมรับของตลาด (MA) จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดลูกค้าใหม่และรักษฐานลูกค้าเดิม โดยการสื่อสารที่โปร่งใสและการให้บริการที่สม่ำเสมอเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและการยอมรับจากตลาดนานาชาติ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต

5.2.2 การตลาดสัมพันธ์ (RM) ส่งผลต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความผูกพันของลูกค้า (CC) (H1a, H2)

การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.61, p < 0.01, t = 15.19$) และความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\beta = 0.45, p < 0.01, t = 9.41$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) ที่อธิบายว่าความสัมพันธ์ระยะยาวเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีคุณค่า หายาก และยากต่อการลอกเลียนแบบ (Barney, 1991)

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทที่การรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความผูกพันของลูกค้า (CC)

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่ยืนยันว่าความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขัน (Elsharnouby & Elbanna, 2021; Hariandja & Sartika, 2022; Tajeddini et al., 2023; Duah et al., 2024; Li & Ma, 2025) โดยโรงแรมที่มุ่งเน้นการตลาดสัมพันธ์ (RM) สามารถพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า สร้างนวัตกรรมบริการที่ตรงใจ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้เร็วกว่าคู่แข่ง ความสามารถเหล่านี้ประกอบขึ้นเป็นศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ช่วยให้โรงแรมสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืน

การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.61$, $p < 0.01$, $t = 15.19$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) ที่อธิบายว่า ความสัมพันธ์ระยะยาวเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีคุณค่า หายาก และยากต่อการลอกเลียนแบบ (Barney, 1991) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่ยืนยันว่าความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขัน (Elsharnouby & Elbanna, 2021; Hariandja & Sartika, 2022; Tajeddini et al., 2023; Duah et al., 2024; Li & Ma, 2025) โดยโรงแรมที่มุ่งเน้นการตลาดสัมพันธ์ (RM) สามารถพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า สร้างนวัตกรรมบริการที่ตรงใจและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้เร็วกว่าคู่แข่ง ความสามารถเหล่านี้ประกอบขึ้นเป็นศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ที่ช่วยให้โรงแรมสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) และความผูกพันของลูกค้า (CC) สะท้อนความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์เชิงอารมณ์และการมีส่วนร่วมของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Koo et al. (2020), Rather et al. (2021) และ Jung and Shegai (2023) พบว่า ลูกค้าที่มีความผูกพันสูงจะมีความภักดี ชื้อซ้ำ และเป็นผู้สนับสนุนแบรนด์

5.2.3 ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) เป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วน (H4)

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วน (partial mediation) ในความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) โดยอิทธิพลทางอ้อมมีค่า 0.12 (95% CI [0.08, 0.17]) ซึ่งช่วงความเชื่อมั่นไม่ครอบคลุมศูนย์ แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่อิทธิพลทางตรงยังคงมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.46$, $p < 0.01$, $t = 8.63$)

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาที่ยืนยันบทบาทคั่นกลางของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) รวมถึงงานวิจัยของ Vorhies and Morgan (2005) ที่เป็นรากฐานสำคัญ Hariandja and Sartika (2022) พบว่า ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) แบบไดนามิกเป็นกลไกสำคัญในการแปลงนวัตกรรมแบรนด์เป็นผลการดำเนินงานของโรงแรมระดับนานาชาติ Duah et al. (2024) พบว่า ความสามารถในการจัดการทรัพยากรทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) กับผลการดำเนินงาน และ Alghamdi and Agag (2024) ยืนยันว่าศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) โดยเฉพาะความคล่องตัวทางการตลาดและความสามารถในการใช้ข้อมูลเป็นกลไกสำคัญในการแปลงทรัพยากรองค์กรเป็นความได้เปรียบทางการแข่งขันในสภาวะตลาดที่มีความผันผวนสูง

ผลการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ ในบริบทของจังหวัดภูเก็ตที่มีการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว โดยศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ช่วยให้โรงแรมสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การมีศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) เป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วน แสดงว่าการตลาดสัมพันธ์ (RM) ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ได้สองทาง ได้แก่ ทางตรงผ่านความภักดีและการซื้อซ้ำของลูกค้า และทางอ้อมผ่านการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ที่นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่ม ผลการศึกษานี้สนับสนุนแนวคิดของ Elsharnouby and Elbanna (2021) และ Tajeddini et al. (2023) ที่เห็นว่าในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โรงแรมจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) เพื่อรักษาความสามารถในการทำกำไรอย่างยั่งยืน

5.2.4 ความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA) เสริมศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) (H5, H6)

ความผูกพันของลูกค้า (CC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.45$, $p < 0.01$, $t = 9.60$) สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ลูกค้าที่มีความผูกพันสูงจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริการ ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่า และเป็นผู้สนับสนุนแบรนด์ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของโรงแรม (Koo et al., 2020; Rather et al., 2021; Salem, 2021; El-Adly et al., 2024)

การยอมรับของตลาด (MA) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.28$, $p < 0.01$, $t = 6.19$) แสดงให้เห็นว่าโรงแรมที่ได้รับการยอมรับจากตลาดจะมีความเชื่อมั่นและทรัพยากรในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันต่อไป การยอมรับจากตลาด (MA) สร้างวงจรเชิงบวกที่ทำให้โรงแรมสามารถลงทุนในนวัตกรรม พัฒนาบุคลากร และปรับปรุงกระบวนการทางการตลาดได้อย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานของ Lee (2023) และ Demydyuk and Carlback (2024) พบว่า การยอมรับของตลาด (MA) เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จระยะยาวของธุรกิจโรงแรม นอกจากนี้ Maghembe and Magasi (2024) พบว่าความไว้วางใจในแบรนด์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการยอมรับของตลาด (MA) มีบทบาทสำคัญในการสร้างความภักดีของลูกค้าและความได้เปรียบทางการแข่งขันของโรงแรม โดยการสื่อสารที่โปร่งใสและการให้บริการที่สม่ำเสมอช่วยเสริมศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ในระยะยาว

5.2.5 ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และการตลาดสัมพันธ์ (RM) ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) (H3, H7)

การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.58$, $p < 0.01$, $t = 13.76$) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.49$, $p < 0.01$, $t = 10.39$) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างศักยภาพทางการตลาดและผลการดำเนินงานทางการเงิน (Hariandja & Sartika, 2022; Ofori & Appiah-Nimo, 2022; Tajeddini et al., 2023; Duah et al., 2024; Li & Ma, 2025)

โรงแรมที่มีศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) สูงสามารถสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้าได้ดีกว่า ทำให้ได้รับการตอบแทนในรูปของอัตราการครองห้องที่สูงขึ้น รายได้ต่อห้องเพิ่มขึ้น และส่วนแบ่งการตลาดที่ขยายตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alghamdi and Agag (2024) ยืนยันว่าศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และความคล่องตัวทางการตลาดมีอิทธิพลโดยตรงต่อความสามารถในการทำกำไรและความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน

อิทธิพลทางตรงของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) สะท้อนความสำคัญของความภักดีของลูกค้าและการซื้อซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Salem (2021), Nguyen et al. (2024) และ Boukhaoua et al. (2025) นอกจากนี้ Nguyen et al. (2025) พบว่า การจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้าและศักยภาพการตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของโรงแรมในเวียดนาม โดยเฉพาะผ่านกลไกการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวและการตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นพิเศษในบริบทของจังหวัดภูเก็ตที่สภาวะตลาดมีความผันผวนสูงและภาวะการแข่งขันที่สูง โดยศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และการตลาดสัมพันธ์ (RM) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้โรงแรมสามารถรักษาความสามารถในการทำกำไรอย่างยั่งยืนในสภาพแวดล้อมที่ท้าทายดังกล่าว

5.2.6 การอภิปรายเกี่ยวกับตัวแปรควบคุม

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าตัวแปรควบคุมด้านลักษณะองค์กรมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ทางการตลาดในรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อน ซึ่งสะท้อนความสำคัญของการพิจารณาบริบทองค์กรในการออกแบบและดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดสัมพันธ์ (RM)

ระยะเวลาดำเนินงานกิจการ (FA) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\beta = 0.11$, $p < 0.10$) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.23$, $p < 0.01$) แต่มีอิทธิพลเชิงลบต่อการยอมรับของตลาด (MA) ($\beta = -0.10$, $p < 0.10$)

และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = -0.27$ ถึง -0.31 , $p < 0.01$) โรงแรมที่มีอายุมากกว่าจะมีฐานลูกค้าประจำที่มั่นคงและประสบการณ์ด้านการตลาดสูง จึงสร้างความผูกพันของลูกค้า (CC) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ Anning-Dorson (2021) และ Zhang and Chen (2025) อย่างไรก็ตาม อิทธิพลเชิงลบต่อการยอมรับของตลาด (MA) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) อาจเกิดจากปัญหาความเดือดร้อนขององค์กร (Huerger & Jaumandreu, 2004) ความล้าสมัยของอาคารและอุปกรณ์ และความยืดหยุ่นในการปรับตัวที่จำกัด (Homburg & Wielgos, 2022; Jung & Shegai, 2023; Thaicharoen et al., 2023; Li & Ma, 2025)

จำนวนพนักงาน (FS) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.40-0.41$, $p < 0.01$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tsaur and Hsieh (2020), Tajeddini et al. (2023) และ Duah et al. (2024) พบว่า ขนาดองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางการเงิน โรงแรมที่มีพนักงานจำนวนมากส่วนใหญ่มีความสามารถในการให้บริการที่หลากหลายและครอบคลุมมากกว่า สามารถรองรับลูกค้าได้มากขึ้นเพราะมีทีมงานเฉพาะทางที่มีทักษะในแต่ละด้าน (Singh et al., 2021; Li & Ma, 2025)

ทุนจดทะเบียน (FC) มีอิทธิพลเชิงลบต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = -0.16$, $p < 0.01$) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = -0.20$ ถึง -0.23 , $p < 0.01$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Anning-Dorson (2021) และ Singh et al. (2023) พบว่า องค์กรที่มีทุนมากเกินไปอาจเกิดปัญหาการใช้ทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความระมัดระวังในการลงทุน และมีการตัดสินใจล่าช้า ในช่วงก่อนการระบาดโควิด-19 โรงแรมในบริบทของจังหวัดภูเก็ตที่มีทุนจดทะเบียนสูงอาจเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ที่มีโครงสร้างองค์กรซับซ้อนและขาดความคล่องตัว มีต้นทุนคงที่สูงและได้รับผลกระทบมากกว่าจากการลงทุนขนาดใหญ่ (Tajeddini et al., 2023; Thaicharoen et al., 2023; Li & Ma, 2025)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าลักษณะองค์กรมีบทบาทสำคัญและซับซ้อนต่อผลลัพธ์ทางการตลาดของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต การควบคุมตัวแปรเหล่านี้ช่วยให้การศึกษามีความแม่นยำมากขึ้น และสามารถแยกอิทธิพลของตัวแปรหลักได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Tsaur & Hsieh, 2020; Duah et al., 2024) สำหรับผู้บริหารโรงแรม ผลการศึกษานี้แสดงว่า ความสำเร็จทางการตลาดไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดหรือทรัพยากรเพียงอย่างเดียว โรงแรมควรมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม ความคล่องตัว และประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร (Elsharnouby & Elbanna, 2021; Hariandja & Sartika, 2022; Tajeddini et al., 2023)

6 สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดสัมพันธ์ (RM) ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต โดยพิจารณาบทบาทคั่นกลางของศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ความผูกพันของลูกค้า (CC) และการยอมรับของตลาด (MA)

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาดของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 357 คน จากประชากร 1,273 แห่ง โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ (Cronbach's Alpha = 0.82-0.88) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบการคั่นกลางด้วยวิธีบูตสตรapping (Bootstrapping) จำนวน 5,000 ครั้ง

ผลการวิจัยพบว่า สมมติฐานทั้งหมดได้รับการยอมรับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับของตลาด (MA) สูงที่สุด ($\beta = 0.66$, $p < 0.01$) รองลงมา คือ ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.61$, $p < 0.01$) ความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ($\beta = 0.58$, $p < 0.01$) และความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\beta = 0.45$, $p < 0.01$)

ศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วนระหว่างการตลาดสัมพันธ์ (RM) และความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) โดยอิทธิพลทางอ้อมมีค่า 0.12 (95% CI [0.08, 0.17]) และอิทธิพลทางตรงมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.46$, $p < 0.01$) นอกจากนี้ ความผูกพันของลูกค้า (CC) ($\beta = 0.45$, $p < 0.01$) และการยอมรับของตลาด (MA)

($\beta = 0.28, p < 0.01$) ส่งผลเชิงบวกต่อศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) และศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC) ($\beta = 0.49, p < 0.01$) ส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP)

ผลการวิจัยสนับสนุนการบูรณาการทฤษฎีการตลาดสัมพันธ์ (RMT) และแนวคิดฐานทรัพยากร (RBV) ในการอธิบายกลไกการสร้างความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ในอุตสาหกรรมโรงแรม และยืนยันความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับผู้บริหารโรงแรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดและเสริมสร้างความสามารถในการทำกำไรทางการตลาดอย่างยั่งยืน

6.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงแรม

1. เสริมสร้างการยอมรับของตลาด (MA)

ผลการวิจัย พบว่า การตลาดสัมพันธ์ (RM) มีอิทธิพลต่อการยอมรับของตลาด (MA) สูงที่สุด ($\beta = 0.66$) ผู้บริหารควร (1) พัฒนาระบบการตอบรับรีวิวออนไลน์ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (2) สร้างเครือข่ายกับผู้มีอิทธิพล (influencers) และสื่อมวลชน (3) พัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจกับบริษัททัวร์และสายการบิน และ (4) จัดกิจกรรมให้แก่สังคมอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว

2. พัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางการตลาด (MCC)

โรงแรมควร (1) ลงทุนในระบบการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM) ที่เหมาะสมกับขนาดธุรกิจ (2) พัฒนาทักษะบุคลากรด้านการบริการที่เป็นเลิศและการตลาดดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ (3) สร้างระบบติดตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญ เช่น อัตราการกลับมาพักซ้ำ มูลค่าลูกค้าตลอดอายุการใช้บริการ และคะแนนการแนะนำสุทธิ เป็นต้น และ (4) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันข้ามสายงานเพื่อพัฒนานวัตกรรมบริการใหม่

3. สร้างความผูกพันของลูกค้า (CC)

โรงแรมควร (1) พัฒนาโปรแกรมสมาชิกที่มีสิทธิประโยชน์ชัดเจนและสร้างแรงจูงใจให้ลูกค้ากลับมาพักซ้ำ (2) จัดกิจกรรมพิเศษสำหรับสมาชิกระดับสูง (3) ใช้ระบบการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM) ส่งข้อความอัตโนมัติในโอกาสพิเศษให้แก่ลูกค้า และ (4) สร้างชุมชนออนไลน์และโต้ตอบกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอผ่านโซเชียลมีเดียเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน

4. สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความสัมพันธ์กับลูกค้า

ผู้บริหารควร (1) พัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ทุกคนเข้าใจว่า การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน (2) กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และผูกโยงกับผลตอบแทนของพนักงาน และ (3) สร้างระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างลูกค้ากับแผนกต่างๆ เพื่อให้การบริการมีความสอดคล้องและเป็นส่วนตัวมากขึ้น

6.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐและสมาคมโรงแรม

หน่วยงานภาครัฐและสมาคมโรงแรมควร (1) จัดอบรมและสัมมนาด้านการตลาดสัมพันธ์ (RM) อย่างสม่ำเสมอ (2) พัฒนาแพลตฟอร์มกลางสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลตลาดและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (3) ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่โรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลางในการลงทุนด้านเทคโนโลยี และ (4) จัดรางวัลเพื่อยกย่องโรงแรมที่มีผลงานดีเด่นด้านการบริการและการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า

6.3 ข้อจำกัดการวิจัย

การวิจัยนี้มีข้อจำกัดบางประการที่ควรพิจารณาและนำไปประยุกต์ใช้

1. การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงภาคตัดขวางที่เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลาหนึ่ง จึงไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้อย่างสมบูรณ์ การศึกษาระยะยาวจะช่วยให้เข้าใจพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ดีขึ้น (Elsharnouby & Elbanna, 2021; Hariandja & Sartika, 2022)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการฝ่ายการตลาดและผู้จัดการฝ่ายการตลาดเพียงแหล่งเดียวอาจมีอคติจากแหล่งข้อมูลร่วม (CMB) แม้ว่าการศึกษาจะตรวจสอบด้วย Harman's Single Factor Test และพบว่า ไม่พบปัญหาอย่างมีนัยสำคัญ แต่จากการเก็บข้อมูลหลายแหล่ง เช่น ผู้บริหาร พนักงาน ลูกค้า และข้อมูลทางการเงินจะช่วยลดอคติและเพิ่มความน่าเชื่อถือ (Tajeddini et al., 2023; Duah et al., 2024)

3. การศึกษาเจาะจงในจังหวัดภูเก็ตซึ่งมีลักษณะตลาดเฉพาะ การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นควรคำนึงถึงความแตกต่างของตลาดและวัฒนธรรม การศึกษาเปรียบเทียบข้ามบริบทจึงมีความจำเป็นเพื่อทดสอบความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยสู่บริบทที่กว้างขึ้น (Maghembe & Magasi, 2024; Nguyen et al., 2025)

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตเพื่อขยายความเข้าใจและเติมเต็มช่องว่างของการศึกษานี้

1. การศึกษาระยะยาว (longitudinal study) เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามกาลเวลาและอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการตรวจสอบว่า การลงทุนในการตลาดสัมพันธ์ (RM) ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรทางการตลาด (MP) ในระยะยาวอย่างไร (Demydyuk & Carlback, 2024)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น ลูกค้า พนักงาน ผู้บริหาร และข้อมูลทางการเงิน เป็นต้น เพื่อลดอคติและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย (Duah et al., 2024; Nguyen et al., 2025)

3. การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตลาดท่องเที่ยวที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น จุดหมายปลายทางระดับนานาชาติกับระดับภายในประเทศ หรือเปรียบเทียบระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อทดสอบการนำไปใช้ได้ทั่วไปและเข้าใจปัจจัยบริบทที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกลยุทธ์การตลาดสัมพันธ์ (RM) (Maghembe & Magasi, 2024; Nguyen et al., 2025)

4. การศึกษาการปรับตัวแปร เช่น ขนาดโรงแรม ประเภทโรงแรม เทคโนโลยีที่ใช้หรือลักษณะผู้นำ เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจเงื่อนไขที่ทำให้กลยุทธ์การตลาดสัมพันธ์ (RM) ประสบความสำเร็จ (Elsharnouby & Elbanna, 2021; Tajeddini et al., 2023)

5. การศึกษากรณีเฉพาะการตลาดสัมพันธ์ (RM) ในยุคดิจิทัล เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) โซเชียลมีเดีย เทคโนโลยีการปรับแต่งเนื้อหาเฉพาะบุคคล และอิทธิพลของรีวิวออนไลน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์และผลลัพธ์ทางธุรกิจ (Alghamdi & Agag, 2024)

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต. (2567). สถิตินักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต ปี 2566. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2568, จาก <https://province.mots.go.th/phuket>
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต. (2567). รายชื่อโรงแรมที่ให้ความร่วมมือนำเสนอส่งเสริมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. https://phuketpao.go.th/center_hotel/detail/19/data.html
- Ahmad, M. A.-A., & Jais, J. (2024). The mediating effect of service quality on the relationship between logistics resources and sustainable competitive advantage in Iraqi Kurdistan hotels. *Cogent Business & Management*, 11(1), Article 2360597. <https://doi.org/10.1080/23311975.2024.2360597>
- Alghamdi, O., & Agag, G. (2024). Competitive advantage: A longitudinal analysis of the roles of data-driven innovation capabilities, marketing agility, and market turbulence. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 76, 103547. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2023.103547>
- Anning-Dorson, T. (2021). Organizational culture and leadership as antecedents to organizational flexibility: Implications for SME competitiveness. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 13(5), 1309–1325. <https://doi.org/10.1108/JEEE-08-2020-0288>

- Bansal, H. S., Irving, P. G., & Taylor, S. F. (2004). A three-component model of customer commitment to service providers. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 32(3), 234–250. <https://doi.org/10.1177/0092070304263332>
- Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120. <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>
- Baruch, Y., & Holtom, B. C. (2008). Survey response rate levels and trends in organizational research. *Human Relations*, 61(8), 1139–1160. <https://doi.org/10.1177/0018726708094863>
- Boukhaoua, A., Habbache, F., & Zerouati, M. (2025). The adoption of relationship marketing in rated hotels: An importance–performance analysis in Setif, Algeria. *Marketing Science & Inspirations*, 20(1), 33–53. <https://doi.org/10.46286/msi.2025.20.1.4>
- Demydyuk, G. V., & Carlback, M. (2024). Balancing short-term gains and long-term success in lodging: The role of customer satisfaction and price in hotel profitability model. *Tourism Economics*, 30(4), 844–875. <https://doi.org/10.1177/13548166231199156>
- Duah, F. A., Bamfo, B. A., & Marfo, J. S. (2024). Marketing capability and firm performance: The mediating role of resource orchestration capability. *Cogent Social Sciences*, 10(1), Article 2318880. <https://doi.org/10.1080/23311886.2024.2318880>
- El-Adly, M. I., Souiden, N., & Khalid, A. (2024). The impact of emotional perceived value on hotel guests' satisfaction, affective commitment and loyalty. *Consumer Behavior in Tourism and Hospitality*, 19(4), 551–567. <https://doi.org/10.1108/CBTH-11-2023-0207>
- Elsharnouby, T. H., & Elbanna, S. (2021). Change or perish: Examining the role of human capital and dynamic marketing capabilities in the hospitality sector. *Tourism Management*, 82, 104184. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104184>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39–50. <https://doi.org/10.1177/002224378101800104>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson.
- Hariandja, E. S., & Sartika, L. (2022). Effects of brand innovation and marketing dynamic capability on the performance of international hotels. *Innovative Marketing*, 18(1), 63–78. [https://doi.org/10.21511/im.18\(1\).2022.06](https://doi.org/10.21511/im.18(1).2022.06)
- Homburg, C., & Wielgos, D. M. (2022). The value relevance of digital marketing capabilities to firm performance. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 50, 666–688. <https://doi.org/10.1007/s11747-022-00858-7>
- Huergo, E., & Jaumandreu, J. (2004). How does probability of innovation change with firm age? *Small Business Economics*, 22(3–4), 193–207. <https://doi.org/10.1023/B:SBEJ.0000022220.07366.b5>
- Jung, S.-U., & Shegai, V. (2023). The impact of digital marketing innovation on firm performance: Mediation by marketing capability and moderation by firm size. *Sustainability*, 15(7), 5711. <https://doi.org/10.3390/su15075711>
- Koo, B., Yu, J., & Han, H. (2020). The role of loyalty programs in boosting hotel guest loyalty: Impact of switching barriers. *International Journal of Hospitality Management*, 84, 102328. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.102328>
- Kyei-Frimpong, M., Amoako, E. K., Akwetey-Siaw, B., Boakye, K. O., Adu, I. N., Suleman, A.-R., & Bawa, A. A. (2024). Employee empowerment and organizational commitment among employees of star-rated hotels in Ghana: Does perceived supervisor support matter? *Journal of Work-Applied Management*, 16(1), 65–83. <https://doi.org/10.1108/JWAM-05-2023-0038>
- Lee, S. (2023). Enhancing customer experience design through hotel innovativeness. *Journal of Hospitality & Tourism*

- Research*, 48(8), 1541–1553. <https://doi.org/10.1177/10963480231211744>
- Li, M.-Y., & Ma, Y.-M. (2025). Insights into your advantages: Hotel competitiveness evaluation considering competitor identification. *Tourism Management*, 109, 105152. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2025.105152>
- Maghembe, M., & Magasi, C. (2024). The role of customer perceived value, brand trust and service personalization in shaping customer loyalty. *International Journal of Management, Accounting and Economics*, 11(9), 1197–1219. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13761101>
- Morgan, N. A. (2012). Marketing and business performance. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 40, 102–119. <https://doi.org/10.1007/s11747-011-0279-9>
- Nguyen, V. T., Bui, T. Q. T., Nguyen, L. D. Q., Nguyen, T. Q. H., & Vu, T. T. H. (2024). Factors affecting the successful implementation of customer relationship management in 3-to-5-star hotels in Viet Nam. *Cogent Social Sciences*, 10(1), Article 2316062. <https://doi.org/10.1080/23311886.2024.2316062>
- Nguyen, D. H., Tan, K.-L., Nguyen, L. N. V., Nguyen, A. P., & Ting, H. (2025). The influence of customer relationship management in enhancing hospitality business performance: The conditional mediation of digital marketing capabilities. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 26(3), 520–546. <https://doi.org/10.1080/15256480.2024.2346142>
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Ofori, D., & Appiah-Nimo, C. (2022). Relationship management, competitive advantage and performance of hotels: A resource-based view. *Journal of African Business*, 23(3), 712–730. <https://doi.org/10.1080/15228916.2021.1924573>
- Palmatier, R. W., & Steinhoff, L. (2019). *Relationship marketing in the digital age* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315143583>
- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Lee, J.-Y., & Podsakoff, N. P. (2003). Common method biases in behavioral research: A critical review of the literature and recommended remedies. *Journal of Applied Psychology*, 88(5), 879–903. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.88.5.879>
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior Research Methods*, 40(3), 879–891. <https://doi.org/10.3758/BRM.40.3.879>
- Rather, R. A., Hollebeek, L. D., & Rasoolimanesh, S. M. (2021). First-time versus repeat tourism customer engagement, experience, and value cocreation: An empirical investigation. *Journal of Travel Research*, 61(3), 549–564. <https://doi.org/10.1177/00472875219975>
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.
- Salem, S. F. (2021). Do relationship marketing constructs enhance consumer retention? An empirical study within the hotel industry. *SAGE Open*, 11(2), 1–12. <https://doi.org/10.1177/21582440211009224>
- Singh, S. K., Gupta, S., Busso, D., & Kamboj, S. (2021). Top management knowledge value, knowledge sharing practices, open innovation and organizational performance. *Journal of Business Research*, 128, 788–798. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.04.040>
- Tajeddini, K., Gamage, T. C., Tajeddini, O., & Kallmuenzer, A. (2023). How entrepreneurial bricolage drives sustained competitive advantage of tourism and hospitality SMEs: The mediating role of differentiation and risk management. *International Journal of Hospitality Management*, 111, 103480. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2023.103480>

- Thaicharoen, S., Meunrat, S., Leng-ee, W., Koyadun, S., Ronnasiri, N., Iamsirithaworn, S., Chaifoo, W., Tulalamba, W., & Viprakasit, V. (2023). How Thailand's tourism industry coped with COVID-19 pandemics: A lesson from the pilot Phuket Tourism Sandbox project. *Journal of Travel Medicine*, 30(5), taac151.
<https://doi.org/10.1093/jtm/taac151>
- Tsaur, S.-H., & Hsieh, H.-Y. (2020). The influence of aesthetic labor burden on work engagement in the hospitality industry: The moderating roles of employee attributes. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 45, 90–98. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.07.010>
- Uthaisar, S., Eves, A., & Wang, X. L. (2024). Tourists' online information search behavior: Combined user-generated and marketer-generated content in restaurant decision making. *Journal of Travel Research*, 63(2), 412–429. <https://doi.org/10.1177/00472875231195314>
- Vorhies, D. W., & Morgan, N. A. (2005). Benchmarking marketing capabilities for sustainable competitive advantage. *Journal of Marketing*, 69(1), 80–94. <https://doi.org/10.1509/jmkg.69.1.80.55505>
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.
- Zhang, T., & Chen, J. (2025). A contingency model of CEO gender and corporate innovation: The moderating effects of firm age and firm size. *SAGE Open*. <https://doi.org/10.1177/21582440251369275>

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการเลือกโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต

ณัฐตฤณ ราชโสม¹และ ปุณชิดา แสนพิทักษ์²*

¹คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

²คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต punchida.s@phuket.psu.ac.th

Factors Influencing the Decision of South Korean Families in Choosing International Schools in Phuket

Nattatinna Ratchasom¹ and Punchida Saenphithak²*

¹Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus,

²Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus, E-mail: punchida.s@phuket.psu.ac.th

Article Info

Article Type: *Research Articles*

Article History:

Received December 2, 2025

Revised March 24, 2026

Accepted April 7, 2026

คำสำคัญ

ภูเก็ต, โรงเรียนนานาชาติ,
การตัดสินใจ,
ครอบครัวชาวเกาหลีใต้

Keywords:

Phuket, International School,
Decision, South Korean families

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case Study) เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ มุมมอง และการรับรู้ของผู้ปกครองอย่างลึกซึ้งภายใต้บริบททางสังคมและการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ครอบครัวชาวเกาหลีใต้ที่มีบุตรหลานศึกษาอยู่ในโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 4 ครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสามารถอธิบายภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญกับความปลอดภัยทางสังคมและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการด้านความปลอดภัย ควบคู่กับความต้องการด้านคุณภาพหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา ขณะเดียวกัน การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและการเตรียมความพร้อมเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในบริบทนานาชาติสะท้อนความต้องการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งด้านการยอมรับคุณค่าในตนเองและการบรรลุศักยภาพของตนเองของบุตรหลาน แสดงให้เห็นว่าการเลือกโรงเรียนนานาชาติเป็นกระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงความต้องการในหลายระดับอย่างเป็นระบบ

Abstract

This study aims to analyze the factors influencing the decision-making process of South Korean families in sending their children to study at international schools in Phuket Province. The research employs a qualitative research methodology using a case study approach to gain an in-depth understanding of parents' experiences, perspectives, and perceptions within the social and educational context. The participants were selected through purposive sampling and consisted of four South Korean families whose children had been enrolled in international schools in Phuket for at least one year. The findings reveal that the decision-making factors can be explained through Maslow's Hierarchy of Needs. Parents placed significant emphasis on social safety and a secure learning environment, corresponding to safety needs, along with the quality of curricula and educational standards. Furthermore, the development of English language proficiency and preparation for higher education in an international context reflect higher-level needs, including esteem and self-actualization. These findings indicate that choosing an international school represents a strategic decision-making process that integrates multiple levels of human needs in a systematic manner.

* Corresponding author: Punchida Saenphithak

E-mail address: punchida.s@phuket.psu.ac.th

1. บทนำ

ประเทศเกาหลีใต้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา โดยวัฒนธรรมการแข่งขันทางการศึกษามีรากฐานมาจากแนวคิดปรัชญาขงจื๊อที่สืบทอดและฝังรากลึกอยู่ในโครงสร้างทางสังคมมาอย่างยาวนาน แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า “จุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศคือการให้การศึกษาแก่ประชาชน เยาวชนของชาติต้องได้รับการศึกษาอย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเมื่อเติบโตเข้าสู่วัยแรงงานก็ต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ” (Tudor, 2017, p. 148) ค่านิยมทางสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิขงจื๊อส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาอย่างเข้มข้น เพื่อผลักดันให้บุคคลมุ่งสู่ความสำเร็จตามบรรทัดฐานที่สังคมยึดถือและปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง จอง ยูมิน นักเรียนชั้นปีที่ 2 จากโรงเรียนมัธยมปลาย Shinseong Girl's High School ใต้ให้สัมภาษณ์ผ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ Jemin Ilbo เกี่ยวกับระบบการศึกษาของเกาหลีใต้ โดยชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าการศึกษาของประเทศจะได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ แต่ความสำเร็จดังกล่าวกลับแฝงมาด้วยปัญหาเชิงโครงสร้างหลายประการ ซึ่งสะท้อนถึงแรงกดดันและข้อจำกัดที่ผู้เรียนต้องเผชิญ กล่าวคือ นักเรียนต้องเผชิญกับความเครียดจากการแข่งขันทางการศึกษาที่มีความเข้มข้นสูง รวมถึงข้อจำกัดของระบบการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางคะแนนเป็นหลัก ทั้งนี้ การศึกษาภาคบังคับยังคงยึดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เน้นการท่องจำและการฝึกทำข้อสอบ ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความถนัดและความสนใจที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะหรือมีความสนใจในสาขาที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ มักไม่ได้รับโอกาสในการแสดงออกหรือพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ภายใต้ข้อจำกัดของระบบดังกล่าว (Jeong, 2024) จากแรงกดดันทางการศึกษาและลักษณะของระบบการศึกษาภาคบังคับที่ยังคงยึดโยงกับรูปแบบดั้งเดิม สามารถกล่าวได้ว่าโรงเรียนนานาชาติในประเทศเกาหลีใต้เป็นทางเลือกหนึ่งของระบบการศึกษาทางเลือกที่ตอบสนองต่อความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้ ครอบครัวชาวเกาหลีใต้นิยมส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันทางการศึกษาที่มีความเข้มข้นภายในประเทศ นอกจากนี้ ยังมีแรงจูงใจสำคัญด้านการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะชีวิต ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในบริบทโลกาภิวัตน์ รวมถึงการเพิ่มโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ และการได้รับโอกาสทางอาชีพที่ดียิ่งขึ้นในอนาคต

โรงเรียนนานาชาติมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องในระดับโลก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการด้านการศึกษานานาชาติที่ขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญในบริบทสากล จากรายงานเรื่อง “Why more international schools keep opening” ซึ่งจัดทำโดย ISC (International School Consultancy Research) และเผยแพร่เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีโรงเรียนนานาชาติทั่วโลกจำนวนทั้งสิ้น 9,402 แห่ง รองรับนักเรียนประมาณ 4.5 ล้านคน อย่างไรก็ตาม ภายในระยะเวลา 10 ปีต่อมา ในปี พ.ศ. 2567 จำนวนโรงเรียนนานาชาติได้เพิ่มขึ้นเป็น 14,101 แห่ง และมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นประมาณ 6.9 ล้านคน ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวของภาคการศึกษานานาชาติในระดับโลกอย่างชัดเจน ทั้งในเชิงปริมาณของสถานศึกษาและจำนวนผู้เรียน (Choi, 2024)

ธุรกิจโรงเรียนนานาชาติในประเทศเกาหลีใต้มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของ POI Data Platform ในปี พ.ศ. 2568 ระบุว่า ประเทศเกาหลีใต้มีโรงเรียนนานาชาติประมาณ 71 แห่ง กระจายตัวอยู่ในหลายภูมิภาค โดยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงโซลและจังหวัดคยอกกี (Gyeonggi-do) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรชาวต่างชาติพำนักอยู่อย่างหนาแน่น อย่างไรก็ตาม แม้โรงเรียนนานาชาติในเกาหลีใต้จะมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบการกำกับดูแลของกฎหมายภายในประเทศ โดยถูกจัดประเภทเป็น “โรงเรียนสำหรับชาวต่างชาติ” เพื่อรองรับบุตรหลานของชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศ ทั้งนี้ ตามรายงานของ AsiaNews Network ซึ่งอ้างถึงบทความของ Lee Seung Ku (2025) ระบุว่า กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน เช่น ผู้เรียนต้องเป็นชาวต่างชาติ หรือเป็นชาวเกาหลีที่มีประสบการณ์การศึกษาในต่างประเทศไม่น้อยกว่า 6 ภาคการศึกษา หรือมีผู้ปกครองอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นชาวต่างชาติ ข้อกำหนดเหล่านี้ส่งผลให้โอกาสในการเข้าถึงโรงเรียนนานาชาติของนักเรียนชาวเกาหลีถูกจำกัดในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ ค่าเล่าเรียนของโรงเรียนนานาชาติใน

ประเทศเกาหลีใต้ยังอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าใช้จ่ายประมาณ 20–60 ล้านบาทต่อปี ซึ่งถือเป็นภาระทางเศรษฐกิจที่สำคัญสำหรับครอบครัว ด้วยเหตุนี้ ผู้ปกครองชาวเกาหลีบางส่วนจึงเริ่มพิจารณาทางเลือกด้านการศึกษาในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศที่มีคุณภาพทางการศึกษาที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต และมีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ในปัจจุบัน ธุรกิจโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่องและชัดเจน สอดคล้องกับการขยายตัวของศึกษานานาชาติในระดับโลก ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานคร รวมถึงเมืองเศรษฐกิจและเมืองท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เชียงใหม่ พัทยา และภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชาวต่างชาติและครัวเรือนที่มีกำลังซื้อสูงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ความต้องการด้านศึกษานานาชาติในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อันเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ คือ การเพิ่มจำนวนของนักเรียนต่างชาติซึ่งสอดคล้องกับการขยายตัวของกลุ่มชาวต่างชาติที่เข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ ความนิยมของหลักสูตรการศึกษาต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างต่อเนื่อง จึงได้รับการมองว่ามีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดีกว่าหลักสูตรการศึกษาแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของศักยภาพทางเศรษฐกิจและความสามารถในการลงทุนด้านการศึกษาของผู้ปกครองยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการเข้าถึงศึกษานานาชาติ ส่งผลให้ธุรกิจโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมีโอกาสเติบโตและขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต (Kasikorn Research Center, 2024)

ภาพที่ 1

แสดงจำนวนนักเรียนไทยในระบบการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2564-2568

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (Kasikorn Research Center, 2024)

จากกราฟแสดงจำนวนผู้เรียนในระบบการศึกษาของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2564–2568 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนของรัฐบาล โรงเรียนเอกชนหลักสูตรไทย และโรงเรียนนานาชาติ พบว่า กราฟแท่งด้านซ้าย (Left-hand side: LHS) แสดงจำนวนผู้เรียนในโรงเรียนของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนหลักสูตรไทย ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนหลายล้านคนในขณะที่โรงเรียนนานาชาติมีจำนวนผู้เรียนในสัดส่วนที่ต่ำกว่าสองกลุ่มดังกล่าว จึงไม่ได้แสดงในรูปแบบกราฟแท่ง แต่ใช้กราฟเส้นสีแดงโดยอ้างอิงแกนด้านขวา (Right-hand side: RHS) ซึ่งมีหน่วยเป็นจำนวนคน เพื่อทราบถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้เรียนในโรงเรียนนานาชาติได้อย่างชัดเจน แม้จำนวนผู้เรียนในโรงเรียนนานาชาติจะมีสัดส่วนต่ำเมื่อเทียบกับโรงเรียนของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนหลักสูตรไทย แต่แนวโน้มจากกราฟเส้นของผู้เรียนในโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา สะท้อนให้

เห็นถึงการขยายตัวของศึกษานานาชาติในประเทศไทย ตลอดจนความสนใจที่เพิ่มขึ้นจากทั้งผู้ปกครองชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อทางเลือกทางการศึกษาดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ

จังหวัดภูเก็ตถือเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางสำคัญของชาวต่างชาติที่ต้องการพำนักในประเทศไทยและเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนนานาชาติที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง เช่น HeadStart International School เปิดสอนหลักสูตรแห่งชาติอังกฤษ (British National Curriculum) และหลักสูตรนานาชาติเคมบริดจ์ (Cambridge), United World Colleges (UWC) เปิดสอนหลักสูตร International Baccalaureate (IB) ตลอดทั้งระบบ และ HEI Schools Phuket เปิดสอนในหลักสูตรฟินแลนด์ (Finnish National Core Curriculum) (อัญชนา อี, 2568) อีกทั้ง ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะของนักเรียนในระดับสากล ทั้งนี้ ความต้องการด้านการศึกษาต่างชาติในจังหวัดภูเก็ตมีความสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนชาวต่างชาติที่พำนักอาศัยในพื้นที่อย่างถาวร โดยเฉพาะครอบครัวที่มีบุตรหลานอยู่ในวัยเรียน จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญในระดับนานาชาติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการอยู่อาศัยของชาวต่างชาติ ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลโครงสร้างประชากรที่ประกอบด้วยประชากรท้องถิ่น ประชากรจากจังหวัดอื่น และแรงงานต่างชาติ (Thai PBS News, 2024) แม้ว่าจำนวนชาวต่างชาติแต่ละสัญชาติในพื้นที่อาจมีขนาดแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาวต่างชาติบางกลุ่มมีลักษณะเฉพาะด้านพฤติกรรมทางสังคมและการศึกษา ส่งผลต่อความต้องการในการเข้าถึงการศึกษานานาชาติ โดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบสากลและการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของบุตรหลาน หนึ่งในกลุ่มที่น่าสนใจคือชาวเกาหลีใต้ ซึ่งแม้จะมีจำนวนผู้พำนักถาวรในจังหวัดภูเก็ต 517 คน (กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ, 2567) แต่เป็นกลุ่มประชากรที่มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับนานาชาติ และมักเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะเอื้อต่อการทำความเข้าใจบริบททางสังคมและการศึกษาเฉพาะของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาและการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต

2.2 ศึกษาค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเรียนโรงเรียนนานาชาติใน

จังหวัดภูเก็ต

3. ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครอบครัวชาวเกาหลีใต้ที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 4 ครอบครัว โดยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ เป็นครอบครัวชาวเกาหลีใต้ที่พำนักอาศัยในจังหวัดภูเก็ตและมีบุตรศึกษาอยู่โรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

4. แนวคิดในการศึกษา

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการอธิบายแรงจูงใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต โดยทฤษฎีดังกล่าวอธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจของมนุษย์มักเกิดจากความต้องการหลายระดับ ทั้งความต้องการพื้นฐานด้านความปลอดภัยและความมั่นคง ไปจนถึงความต้องการด้านสถานะทางสังคมและการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ แนวคิดของมาสโลว์ถูกนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสองประการ ได้แก่ (1) การศึกษาปัจจัยของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติ และ (2) การศึกษาค่านิยมที่มี

อิทธิพลต่อการตัดสินใจของครอบครัวดังกล่าว โดยความต้องการในระดับล่างของทฤษฎี เช่น ความต้องการด้านความปลอดภัยและความมั่นคง สามารถอธิบายปัจจัยพื้นฐานที่ครอบครัวใช้พิจารณาในการเลือกสถานภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีคุณภาพและปลอดภัย ขณะที่ความต้องการในระดับที่สูงขึ้น เช่น ความต้องการด้านการยอมรับนับถือและการบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเองสามารถสะท้อนค่านิยมของครอบครัวที่ต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานสากล มีโอกาสทางการศึกษาในระดับนานาชาติ และมีสถานะทางสังคมที่ดีขึ้นในอนาคต ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์อธิบายว่าความต้องการของมนุษย์แบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น โดยเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการครบทุกระดับ และเมื่อความต้องการในระดับพื้นฐานได้รับการตอบสนองจนเกิดความพึงพอใจแล้ว ความต้องการในระดับที่สูงขึ้นจะกลายเป็นแรงจูงใจในการกระทำต่อไป

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ประกอบด้วยความต้องการ 5 ระดับ ได้แก่

(1) ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เมื่อความต้องการในระดับนี้ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการดังกล่าวจะหยุดทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจหลัก (Prime Motivation)

(2) ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการด้านความมั่นคงและความปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม รวมถึงความมั่นคงในการดำรงชีวิตและการทำงาน

(3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) หมายถึงความต้องการในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การได้รับการยอมรับการมีมิตรภาพ การคบค้าสมาคมและการมีครอบครัว

(4) ความต้องการด้านการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) คือความต้องการได้รับความเคารพนับถือจากตนเองและผู้อื่น ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การได้รับการยอมรับ สถานภาพ และเกียรติยศในสังคม

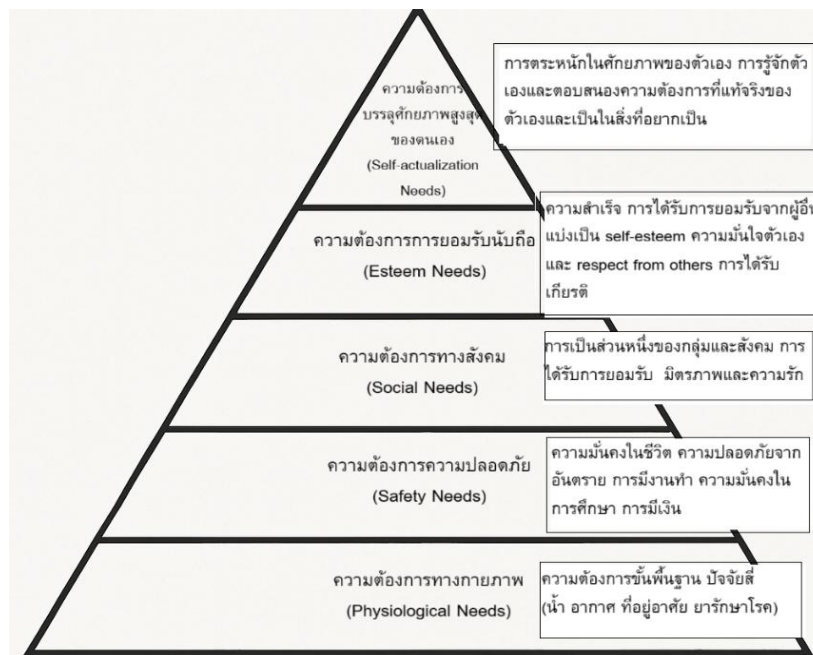
(5) ความต้องการในการบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง (Self-Actualization Needs) ซึ่งเป็นความต้องการในระดับสูงสุด หมายถึงการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และการเติมเต็มความสามารถที่แท้จริงของบุคคล (Maslow, 1943)

จากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีลำดับขั้นตามความต้องการของมาสโลว์ เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ 2 ข้อ ข้างต้นพบว่า ปัจจัยที่ครอบครัวชาวเกาหลีใต้ใช้พิจารณาในการตัดสินใจอาจสอดคล้องกับความต้องการในระดับพื้นฐานของทฤษฎี ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพและความต้องการด้านความปลอดภัย ซึ่งสะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต ความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมและมาตรฐานของสถานศึกษา อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมสำหรับบุตรหลาน ในขณะเดียวกัน การตัดสินใจดังกล่าวยังสัมพันธ์กับค่านิยมของครอบครัวที่มุ่งหวังความสำเร็จทางการศึกษาและโอกาสในอนาคตของบุตรหลาน ซึ่งสามารถอธิบายได้ผ่านความต้องการในระดับที่สูงขึ้นของทฤษฎีมาสโลว์ ได้แก่ ความต้องการทางสังคม ความต้องการด้านการยอมรับนับถือและความต้องการในการบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง โดยครอบครัวอาจมองว่าโรงเรียนนานาชาติเป็นสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะในระดับสากล การสร้างเครือข่ายทางสังคมระหว่างประเทศและการเพิ่มโอกาสในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพในอนาคต

ดังนั้น การนำทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์จึงช่วยอธิบายทั้งปัจจัยพื้นฐานในการเลือกสถานศึกษาและค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการศึกษาของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ ทำให้เข้าใจแรงจูงใจและการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตได้อย่างเป็นระบบ

ภาพที่ 2

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

ที่มา: Thai Developer (2568) ดัดแปลงจาก Maslow, 1943

5. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ต่อการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในภูเก็ตนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่มีเนื้อหาสอดคล้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

Levent และ Pehlivan (2017) ศึกษาอิทธิพลของลัทธิขงจื้อต่อการศึกษจริยธรรมในเกาหลีใต้ โดยสรุปผลการศึกษาลัทธิขงจื้อ (Confucianism) มีอิทธิพลต่อการศึกษาด้านจริยธรรม (Ethics Education) แม้เกาหลีใต้จะเป็นสังคมสมัยใหม่ที่ยึดหลักการศึกษาแบบตะวันตกมากขึ้น แต่ค่านิยมขงจื้อยังคงฝังรากลึกอยู่ในโครงสร้างทางการศึกษาและสังคม ครูไม่ได้มีหน้าที่เพียงถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังถูกคาดหวังให้เป็น แบบอย่างทางจริยธรรม (Moral Role Model) ครูต้องปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัยและความรับผิดชอบให้แก่นักเรียน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับลัทธิขงจื้ออย่างชัดเจน ระบบการศึกษาของเกาหลีใต้บูรณาการการเรียนรู้ด้านจริยธรรมไว้ในหลักสูตรอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงมัธยมศึกษา โดยเน้นการหล่อหลอม “คนดี” ควบคู่กับ “คนเก่ง” ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของคตินิยมขงจื้อที่ให้ความสำคัญกับศีลธรรมควบคู่ปัญญา

Choe และ Son (2017) ศึกษาสาเหตุที่พ่อแม่ชาวเกาหลีใต้ส่งลูกไปเรียนภาษาอังกฤษในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ เป็นจุดหมายปลายทางในการส่งบุตรไปเรียนต่อต่างประเทศ มีพ่อแม่ชาวเกาหลีใต้ จำนวน 10 คน ที่มีบุตรเรียนหรือเคยเรียนในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข้อมูลได้เก็บรวบรวมผ่านการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างแบบรายบุคคล การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความน่าสนใจเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการครองชีพและการศึกษาไม่สูง โอกาสในการเรียนหลายภาษา มีโปรแกรมการศึกษาที่หลากหลาย มีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และระบบของการศึกษา นอกจากนี้ ประเทศดังกล่าวยังมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวในฐานะจุดหมายปลายทางสำหรับการเรียนต่อ ข้อดีสำคัญของมาเลเซียคือค่าใช้จ่ายในการครองชีพและการศึกษาที่ต่ำและโอกาสในการเรียนหลายภาษา เช่น จีนและมลายู พ่อแม่ที่

เลือกสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาของรัฐที่มีคุณภาพสูง ฟิลิปปินส์ได้รับการพิจารณาจากพ่อแม่ชาวเกาหลีใต้ว่าเป็นสถานที่ที่ดีที่สุดสำหรับการปรับตัวทั้งด้านอารมณ์และด้านการศึกษา

Lim และ Kim (2017) ศึกษาโรงเรียนนานาชาติ: ทางเลือกการศึกษาแบบสากลของครอบครัวชนชั้นสูงในเกาหลีใต้ ผลการศึกษาพบว่า การเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติเป็นทางเลือกหนึ่งที่ครอบครัวชนชั้นสูงนิยมใช้ในการจัดการศึกษาของบุตรหลาน เนื่องจากผู้ปกครองต้องมีความรู้ทางเศรษฐกิจสูงและสร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับบุตรหลานและสะท้อนให้เห็นถึงสถานะทางสังคมของตนเอง อีกทั้งโรงเรียนนานาชาติแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปในการสร้าง “โอกาสระดับนานาชาติ” ให้กับนักเรียน โรงเรียนเหล่านี้ช่วยให้เด็กหลุดพ้นจากระบบการเรียนที่เน้นการแข่งขันสูง เช่น การสอบเข้าและการเรียนพิเศษและเปิดโอกาสในการเรียนต่อในมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยในประเทศ แต่การเรียนในโรงเรียนนานาชาติก็ทำให้ผู้ปกครองและเด็กต้องเผชิญกับความกดดันและความสับสนระหว่างการศึกษาในระดับโลกกับการศึกษาแบบท้องถิ่น คือ การต้องปรับตัวในความแตกต่างของสองระบบการศึกษา

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า การตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตอาจได้รับทั้งปัจจัยจากประเทศต้นทางและปัจจัยจากประเทศปลายทาง โดยปัจจัยจากเกาหลีใต้ประกอบด้วย ความกดดันและความคาดหวังของระบบการแข่งขันทางการศึกษา ความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและการสร้างประสบการณ์ในระดับนานาชาติ ขณะเดียวกัน ปัจจัยจากต่างประเทศ ได้แก่ โอกาสในการเรียนรู้ภาษา คุณภาพและชื่อเสียงของสถานศึกษา ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาและค่าครองชีพที่เหมาะสม สภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัย นอกจากนี้ ผู้ปกครองมีอิทธิพลอย่างมากในการตัดสินใจ โดยผู้ปกครองมองว่าการศึกษาในโรงเรียนนานาชาติเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและสามารถประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน ในส่วนอิทธิพลเชิงวัฒนธรรม เช่น ค่านิยมขงจื้อ ยังคงสะท้อนให้เห็นผ่านการให้ความสำคัญกับคุณธรรม วินัย และความรับผิดชอบ ดังนั้น ปัจจัยด้านโครงสร้างทางการศึกษา โอกาสทางภาษาและนานาชาติ รวมถึงค่านิยมทางวัฒนธรรมของครอบครัว จึงล้วนมีบทบาทร่วมกันในการกำหนดกระบวนการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการเลือกส่งบุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตอย่างมีนัยสำคัญ

6. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case Study) เนื่องจากมุ่งศึกษาปัจจัย ความคาดหวังของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์มุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ การใช้การวิจัยเชิงคุณภาพจึงมีความเหมาะสมในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าวภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของครอบครัวชาวเกาหลีใต้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่เป็นทางการ โดยดำเนินการผ่านการสนทนาออนไลน์ ซึ่งเป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่มีความเป็นไปได้ (Feasible) ภายใต้บริบทของผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แอปพลิเคชัน LINE เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเริ่มต้นทำความรู้จักและแนะนำตนเองกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ และดำเนินการสื่อสารด้วยภาษาเกาหลีตามความสะดวกและความประสงค์ของผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่สะดวกในการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หรือการพูดคุยโดยตรง แต่มีความสะดวกในการสื่อสารผ่านการส่งข้อความออนไลน์มากกว่า บทสนทนาที่ได้ถูกแปลจากภาษาเกาหลีจากผู้เชี่ยวชาญเป็นภาษาไทยโดยผู้วิจัยเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกใช้การสนทนาออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลมีเหตุผลเชิงระเบียบวิธีวิจัย (justification) กล่าวคือ วิธีการดังกล่าวช่วยลดความกดดันในการให้ข้อมูลและให้โอกาสผู้ให้ข้อมูลสามารถไตร่ตรองคำตอบได้อย่างอิสระ (Hewson et al., 2016) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพที่ให้ความสำคัญกับความสมัครใจและความสบายใจของผู้ให้ข้อมูลและเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครอบครัวชาวต่างชาติที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและภาษา

ระยะเวลาของการเก็บข้อมูลคือ ตั้งแต่วันที่ 25 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2568 เนื่องจากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต เป็นการสัมภาษณ์ครอบครัวชาวเกาหลีใต้ จำนวน 4 ครอบครัว โดยมีคำถามประเด็นที่อาจส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้

นำเสนอตัวอย่างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามและลดความเสี่ยงต่อผลกระทบทางจิตใจของผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามที่ไม่สะดวกใจได้ ซึ่งสะท้อนถึงการเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ให้ข้อมูล (American Psychological Association, 2017)

7. ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัย รวมถึงค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ทั้งนี้ ผลการศึกษานำเสนอเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ และ (2) ค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยการศึกษาโรงเรียนนานาชาติในภูเก็ต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเกาหลีใต้ทั้ง 4 ครอบครัว พบว่า การตัดสินใจเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในหลายมิติ โดยเฉพาะคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในบริบทนานาชาติ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับหลักสูตรนานาชาติตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้เชิงกระบวนการผ่านการสืบค้นและการลงมือปฏิบัติจริง (Inquiry-based learning) ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถลดแรงกดดันจากการแข่งขันทางการศึกษาที่เข้มข้นในระบบการศึกษาของประเทศเกาหลีใต้ และช่วยพัฒนาวิชาการและพัฒนาด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก

ด้านบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองสะท้อนให้เห็นว่าครูผู้สอนในโรงเรียนนานาชาติมีคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับนานาชาติ มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก ให้คำปรึกษาและดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดชั้นเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่อห้องในระดับที่เหมาะสม ทำให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนผ่านการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง

ด้านกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนนานาชาติจัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรอย่างหลากหลาย อาทิ กิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะ กีฬา และกิจกรรม STEM/STEAM ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะรอบด้านของผู้เรียน ควบคู่ไปกับการปลูกฝังความกล้าแสดงออก การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเปิดรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวยังสนับสนุนการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ในบริบทพหุวัฒนธรรมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาบริบทนานาชาติ

ด้านค่าใช้จ่าย ผู้ปกครองพิจารณาว่าค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับที่เหมาะสมและคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของหลักสูตรนานาชาติในประเทศเกาหลีใต้หรือประเทศอื่น ๆ แม้ว่าค่าครองชีพในภูเก็ตจะอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นในประเทศไทย แต่ยังคงสอดคล้องกับคุณภาพของหลักสูตร ทรัพยากรทางการศึกษา และโอกาสในการพัฒนาทักษะของบุตรหลานในระยะยาว

มิติด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ จังหวัดภูเก็ตถูกมองว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นนานาชาติ มีความปลอดภัยและเปิดกว้างทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน การปรับตัวทางสังคม และการสร้างเครือข่ายทางสังคมกับเพื่อนจากหลากหลายประเทศ ซึ่งช่วยลดช่องว่างทางวัฒนธรรมและส่งเสริมการพัฒนาทักษะพหุวัฒนธรรมของผู้เรียน

โดยสรุปปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ ได้แก่ คุณภาพและมาตรฐานของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คุณภาพของครูผู้สอน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่เหมาะสม ตลอดจนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในบริบทพหุวัฒนธรรม ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ร่วมกันสะท้อนศักยภาพของจังหวัดภูเก็ตในฐานะแหล่งศึกษานานาชาติสำหรับครอบครัวชาวเกาหลีใต้

2) ค่านิยมด้านการศึกษาของสังคมเกาหลีใต้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้ปกครองชาวเกาหลีใต้ทั้ง 4 ครอบครัว พบว่า สังคมเกาหลีใต้มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับสูง โดยเฉพาะการสอบแข่งขันตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งถูกมองว่าเป็นเส้นทางสำคัญในการเข้าสู่โรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง อันนำไปสู่ความสำเร็จในอาชีพการงานและสถานะทางสังคมในอนาคต ระบบการศึกษาดังกล่าวส่งผลให้ครอบครัวจำนวนมากสนับสนุนให้บุตรหลานเข้ารับการเรียนพิเศษในหลายรายวิชานอกเวลาเรียนปกติ เนื่องจากมองว่าการเรียนในห้องเรียนไม่เพียงพอสำหรับการแข่งขันทางการศึกษา ความเชื่อนี้ได้รับการถ่ายทอดจากระดับสังคมสู่ระดับครอบครัว และส่งต่อไปยังเด็กในรูปแบบของความคาดหวังของการประสบความสำเร็จทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กจำนวนมากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเรียนทั้งในโรงเรียนและสถาบันกวดวิชา

ผู้วิจัยพบว่า ผู้ปกครองทั้ง 4 ครอบครัวตระหนักถึงผลกระทบของแรงกดดันทางการศึกษาในสังคมเกาหลีใต้ โดยเฉพาะความเครียด ความเหนื่อยล้าจากการศึกษาและความไม่สมดุลระหว่างการเรียนกับการพัฒนาทักษะด้านอื่น อย่างไรก็ตาม ครอบครัวเหล่านี้มองว่าการหลีกเลี่ยงระบบการแข่งขันดังกล่าวในบริบทสังคมเกาหลีใต้เป็นเรื่องยาก เนื่องจากเป็นค่านิยมของสังคมที่มีมาอย่างยาวนาน ด้วยเหตุนี้ การเลือกส่งบุตรเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตจึงถูกมองว่าเป็นทางเลือกของการศึกษาที่ช่วยลดแรงกดดันจากระบบการแข่งขันแบบเดิม ขณะเดียวกันยังเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการศึกษาที่มีความเหมาะสมระหว่างองค์ความรู้ทางวิชาการและกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านอื่น เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

นอกจากนี้ ผู้ปกครองทั้ง 4 ครอบครัวยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของสภาพแวดล้อมนานาชาติ ซึ่งถูกมองว่าเป็นต้นทุนทางการศึกษาที่สำคัญต่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต โรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตจึงถูกมองว่าเอื้อต่อการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นหาความถนัด ความสนใจ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ มากกว่าการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลสอบเพียงอย่างเดียว

ด้านเป้าหมายทางการศึกษา ผู้ปกครองทั้ง 4 ครอบครัวมีความคาดหวังร่วมกัน คือ การสนับสนุนให้บุตรหลานสามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ประเทศในแถบตะวันตก อาทิ อังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ การมีทักษะภาษาอังกฤษที่เข้มแข็งและประสบการณ์การเรียนรู้ในระบบนานาชาติถูกมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการศึกษาต่อ การทำงานในองค์กรข้ามชาติและความสำเร็จในเส้นทางอาชีพในระยะยาว

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยทางสังคมและค่านิยมด้านการศึกษาของสังคมเกาหลีใต้ ซึ่งมีลักษณะการแข่งขันสูงและเน้นความสำเร็จทางวิชาการ เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ครอบครัวชาวเกาหลีใต้ทั้ง 4 ครอบครัวตัดสินใจเลือกโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตเป็นทางเลือกทางการศึกษา โดยมุ่งหวังให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับสากล ควบคู่กับการลดแรงกดดันทางสังคมและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคมปัจจุบัน

8. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต สามารถสรุปการเล่าเชิงประสบการณ์และการตัดสินใจของผู้ปกครองชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต ดังนี้

1) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ตที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวเกาหลีใต้ ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณวุฒิและประสบการณ์ของครูผู้สอน ค่าใช้จ่าย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ ตลอดจนความเป็นพหุวัฒนธรรมของสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในสภาพแวดล้อมนานาชาติ เป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ Choe และ Son (2017) ซึ่งศึกษาการตัดสินใจของพ่อแม่ชาวเกาหลีใต้ในการส่งบุตรไปศึกษาภาษาอังกฤษในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยพบว่าปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม โอกาสในการเรียนภาษาอังกฤษในบริบทการใช้จริงและความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกประเทศปลายทาง การที่

จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองนานาชาติ มีโรงเรียนนานาชาติที่ใช้หลักสูตรสากล และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จึงสะท้อนลักษณะเดียวกันกับประเทศปลายทางที่ Choe และ Son (2017) ระบุไว้ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่ลดความกดดันจากการแข่งขันทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Lim และ Kim (2017) ที่ระบุว่า โรงเรียนนานาชาติสร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับบุตรหลาน ช่วยให้เด็กหลุดพ้นจากระบบการศึกษาที่เน้นการแข่งขันสูงและเปิดโอกาสในการพัฒนาทักษะรอบด้าน ทั้งด้านวิชาการ ภาษา และการปรับตัวในสังคมโลก

2) ผลการวิจัยสะท้อนอย่างชัดเจนว่า สังคมเกาหลีมีโครงสร้างทางการศึกษาที่แข่งขันสูง โดยการศึกษาไม่เพียงเป็นกระบวนการเรียนรู้ แต่ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสำเร็จในชีวิตและยกระดับสถานะทางสังคมของครอบครัว ความเชื่อนี้ส่งผลให้ผู้ปกครองลงทุนด้านการศึกษาของบุตรหลาน ทั้งในระบบโรงเรียนและการเรียนพิเศษนอกเวลาเรียน ผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Levent และ Pehlivan (2017) ซึ่งอธิบายว่า ลัทธิขงจื้อยังคงมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของเกาหลีใต้ แม้จะอยู่ในบริบทสังคมสมัยใหม่ โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องความขยัน ความรับผิดชอบ วินัย และการเคารพครู ซึ่งถูกปลูกฝังผ่านระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ปกครองยังคงยึดถือค่านิยมดังกล่าว และมองว่าการศึกษาที่ดีเป็นหนทางหลักในการสร้างอนาคตที่มั่นคงให้แก่บุตรหลาน อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับระบบการศึกษา แต่ก็สะท้อนความกังวลเกี่ยวกับการแข่งขันที่รุนแรง เช่น ความเครียด ความกดดัน และการขาดสมดุลในชีวิตของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Lim และ Kim (2017) ที่ระบุว่า ครอบครัวชาวเกาหลีใต้ โดยเฉพาะชนชั้นกลางและชนชั้นสูง เริ่มแสวงหาทางเลือกทางการศึกษาที่แตกต่างจากระบบเดิม เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันทางการศึกษาภายในประเทศ

เมื่อพิจารณาปัจจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ของมาสโลว์ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองชาวเกาหลีใต้เลือกส่งบุตรเรียนโรงเรียนนานาชาติจังหวัดภูเก็ต โดยมองว่าพื้นที่ดังกล่าวมีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ค่าครองชีพที่เหมาะสม มีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานความเป็นนานาชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้ปกครองเกาหลีใต้พิจารณาในการตัดสินใจส่งบุตรมาศึกษา

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หากพิจารณาปัจจัยดังกล่าว เช่น ระบบความปลอดภัยในการดูแลบุตรหลานของโรงเรียนที่เข้มงวดแล้ว ยังมีปัจจัยทางสังคมเกาหลีที่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานออกจากระบบการศึกษาที่แข่งขันสูง ผู้ปกครองชาวเกาหลีใต้ต้องการให้บุตรมีความสุขในการเรียนรู้และหลีกเลี่ยงหนีออกจากสังคมที่กดดัน จึงเป็นเหตุผลที่ผู้ปกครองเลือกเรียนโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดภูเก็ต

3. ความต้องการด้านสังคม (Social Needs) ความต้องการด้านความรัก ความผูกพันและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น การมีเพื่อน ความสัมพันธ์ในครอบครัวและการได้รับการยอมรับจากกลุ่มคนอื่น ผู้ปกครองชาวเกาหลีใต้มองว่าการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนนานาชาติจะทำให้บุตรเป็นที่ยอมรับในสังคมโรงเรียนนานาชาติ เนื่องจากโรงเรียนนานาชาติเป็นพื้นที่ที่คนจากหลากหลายประเทศมาเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และยอมรับความแตกต่างของกันและกัน และส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในโรงเรียน

4. ความต้องการการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) การศึกษาในโรงเรียนนานาชาติมีสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพทั้งด้านวิชาการ ภาษาและทักษะชีวิต ซึ่งช่วยตอบสนองความต้องการด้าน "ชื่อเสียงและความสำเร็จ" ได้หลายด้าน เช่น การใช้ภาษาอังกฤษและเรียนรู้กับเพื่อนต่างชาติช่วยเสริมภาพลักษณ์และความมั่นใจในตนเอง (Self-Esteem) โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนตั้งเป้าหมายและพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จ นักเรียนที่มีความสามารถโดดเด่นไม่ว่าจะด้านวิชาการ กีฬา ดนตรี หรือศิลปะ จะได้รับคำชมและการยอมรับ ซึ่งผู้ปกครองชาวเกาหลีใต้คาดหวังว่าการได้รับการศึกษาจากสถานที่ดังกล่าวเป็นการต่อยอดสู่ความสำเร็จในอนาคตให้แก่บุตร เช่น มีโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาระดับโลกและประสบความสำเร็จในอาชีพและสร้างชื่อเสียงให้แก่บุตร

5. ความต้องการบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือ การรู้จักตัวเองและตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคน การเรียนในโรงเรียนนานาชาติช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพสูงสุด เพราะโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาความสามารถและความถนัดของตนเองผ่านการเรียนรู้หลายวิชาและกิจกรรมนอกหลักสูตร ผูกทักษะสากล เช่น ภาษา การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และสร้างผลงานและประสบการณ์ที่มีคุณค่า ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและสามารถบรรลุศักยภาพสูงสุด

จึงกล่าวได้ว่า ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) อธิบายว่ามนุษย์มีความต้องการ 5 ขั้น ตั้งแต่ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ไปจนถึงความต้องการบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดการเรียนการสอนในโรงเรียนนานาชาติได้อย่างชัดเจน โดยโรงเรียนนานาชาติมุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ (ตอบสนองความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัย) ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่างวัฒนธรรม (ตอบสนองความต้องการทางสังคม) ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองผ่านการยอมรับและการประสบความสำเร็จ (ตอบสนองความต้องการโดยได้รับการยกย่อง) และเปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพสูงสุดของตนเองผ่านการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์ (ตอบสนองความต้องการบรรลุศักยภาพสูงสุด) ทำให้การเรียนในโรงเรียนนานาชาติสอดคล้องกับหลักการของมาสโลว์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความคิดและจิตใจอย่างสมบูรณ์

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 งานวิจัยในอนาคตควรศึกษาความคิดเห็นจากผู้ให้บริการที่แท้จริง เช่น นักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์สำหรับข้อมูลของการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน

9.2 งานวิจัยในอนาคตควรศึกษาค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษาระหว่างโรงเรียนนานาชาติในประเทศและโรงเรียนนานาชาติในต่างประเทศ ให้ทราบถึงข้อแตกต่างของการจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาและวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ. (2567, 15 พฤศจิกายน). เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย เข้าพบหารือกับผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต. สืบค้น 10 เมษายน 2568, จาก <https://consular.mfa.go.th/th/content/15-11-67-1>
- อัญญา อี. (2568, 30 เมษายน). โรงเรียนนานาชาติที่ดีที่สุดในภูเก็ต. Keller Henson. สืบค้น 10 เมษายน 2568, จาก <https://kellerhenson.com/th/best-international-school-in-phuket-and-property/>
- American Psychological Association. (2017). *Ethical principles of psychologists and code of conduct*. Retrieved Month 5, 2025, from <https://www.apa.org/ethics/code/>
- Choi, B. (2024, June 4). *경제성장 발맞춰 전 세계는 국제학교 증가세 동남아시아 집중* [Global International School Growth in Line with Economic Growth, 'Concentrated' in Southeast Asia]. Jejumaeil. Retrieved June 15, 2025, from <https://www.jejumaeil.net/news/articleView.html?idxno=337587>
- Choe, H., & Son, E. (2017). Why did they choose there? Korean parents' reasons for sending their children to Southeast Asian ESL countries. *The New Societies of English Language & Literature*, 66, 33–54. DOI: 10.21087/nsell.2017.02.66.33
- Hewson, C., Vogel, C., & Laurent, D. (2016). *Internet Research Methods (Second Edition)*. SAGE Publications.
- Jeong, Y.-M. (2024, December 23). [Reader Contribution] *The Reality of South Korean Education: What Is the Problem?* Jemin. Retrieved June 25, 2025, from <https://www.jemin.com/news/articleView.html?idxno=783115>
- Kasikorn Research Center. (2024, September 4). *Despite a nationwide decline in student and school numbers due to a falling birth rate, international schools in Thailand continue to expand*. Retrieved June 25, 2025, from

- <https://www.kasikornresearch.com/en/analysis/k-social-media/Pages/IAO-No-02-International-School.aspx>
- Levent, F., & Pehlivan, M. (2017). Confucianism's influence on ethics education in South Korea. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 321–330. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4372/2108>
- Lee Seung Ku. (2025, December 23). *Global education, gated access: Who gets into Korea's international schools*. Asia News Network. Retrieved June 27, 2025, from <https://asianews.network/global-education-gated-access-who-gets-into-koreas-international-schools/>
- Lim, J., & Kim, J. (2017). International school as a transnational leverage: Upper-class families' cosmopolitan education in Korea. *The Korean Journal of Cultural Sociology*, 25, 211–254.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- POI Data Platform. (2568). *List of international schools in South Korea*. Retrieved May 28, 2025, from <https://www.poidata.io/report/international-school/south-korea>
- Thai Developer. (2025, July 13). *Maslow's hierarchy of needs* [Infographic]. Retrieved July 5, 2025, from <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1266828955237495&set=a.574235754496822>
- Thai PBS News. (2024, March 20). *Phuket Tourist Association is confident that incidents of foreigners attacking Thais will not impact Phuket tourism* [ส.ท.ภ.มั่นใจเหตุต่างชาติทำร้ายคนไทย ไม่กระทบการท่องเที่ยว “ภูเก็ต”]. Thai PBS. Retrieved June 12, 2025, from <https://www.thaipbs.or.th/news/content/338215>
- Tudor, D. (2017). *Korea: The impossible country* (T. Lueang-aroonlert, Trans.). Bookscape. (Original work published 2012)

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัล แบบมีปฏิสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

ริมธาร พันธุพงศ์¹ และสิรินธร สินจินดาวงศ์²

¹สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนรู้และการสอน มหาวิทยาลัยศรีปทุม, Email: rimtarn.pun@spumail.net

²สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนรู้และการสอน มหาวิทยาลัยศรีปทุม, Email: Sirinthorn.si@spu.ac.th

English Language Learning through Collaborative Interactive Digital Storytelling to Enhance Analytical Thinking Skills of Grade 3 Students

Rimtarn Punthuchong¹, and Sirinthorn Sinjindawong²

¹M.Ed. Innovations in Learning and Teaching, Sripatum University, Email: rimtarn.pun@spumail.net

²M.Ed. Innovations in Learning and Teaching, Sripatum University, Email: Sirinthorn.si@spu.ac.th

Article Info

Article Type: Research Article

Article History:

Received January 15, 2026

Revised March 26, 2026

Accepted April 7, 2026

คำสำคัญ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ, การเล่าเรื่อง
ดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์, ทักษะการคิด
วิเคราะห์, การจัดการเรียนรู้วิชา
ภาษาอังกฤษ, นักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3

Keywords :

Collaborative Learning, Interactive
Digital Storytelling, Analytical
Thinking Skills, English Language
Instructional Management, Grade 3
Students

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ (2) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และ (3) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีปกติ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 81 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 42 คน และกลุ่มควบคุม 39 คน โดยใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลองแบบ Pretest–Posttest Control Group Design เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจำนวน 5 แผน รวมเวลา 13 ชั่วโมง และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์แบบอัตนัยเชิงสถานการณ์ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล การประเมินสถานการณ์ และการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งใช้ทั้งแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า แบบแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 25.03, p < .001$, Cohen's $d = 3.86$) และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีขนาดอิทธิพลระดับสูงมาก ($t = 9.85, p < .001$, Cohen's $d = 2.24$) ผลการวิจัยสะท้อนว่า รูปแบบจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์สามารถส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Abstract

This study aimed to (1) develop an English learning model integrating collaborative learning with interactive digital storytelling (2) compare Grade 3 students' analytical thinking skills before and after the intervention, and (3) compare analytical thinking skills between students in the experimental group and those receiving conventional instruction. Eighty-one third-graders participated in the study; forty-two were in the experimental group and thirty-nine were in the control group. A quasi-experimental pretest–posttest control group design was employed. The research instruments included five English lesson plans totaling 13 instructional hours and a scenario-based analytical thinking test covering three dimensions: cause-and-effect analysis, situational evaluation, and information synthesis for decision-making. The test was administered as a pretest and a posttest. Data were analyzed using mean scores, standard deviations, and t-tests. The developed lesson plans were rated by experts as having the highest level of appropriateness. Students in the experimental group

achieved significantly higher analytical thinking skills after the intervention ($t = 25.03$, $p < .001$, Cohen's $d = 3.86$), and significantly outperformed the control group with a very large effect size ($t = 9.85$, $p < .001$, Cohen's $d = 2.24$). These findings indicate that integrating collaborative learning with interactive digital storytelling effectively enhances students' analytical thinking skills.

* Corresponding author: Rimtarn Punthuchong

E-mail address: rimtarn.pun@spumail.net

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบริบทของสังคมศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร ผู้เรียนจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูงเพื่อใช้วิเคราะห์สถานการณ์ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และปรับตัวต่อความไม่แน่นอนของสังคมร่วมสมัย ทักษะการคิดวิเคราะห์จึงเป็นสมรรถนะสำคัญที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการดำรงชีวิตในโลกดิจิทัล (Restad & Mølsted, 2020) อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนระดับนานาชาติ PISA 2022 สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียน ไทยยังมีสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการใช้เหตุผลเชิงปริมาณและการตีความข้อความเชิงซับซ้อน (ศูนย์ดำเนินการ PISA แห่งชาติ, 2568) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนไทยที่เน้นการถ่ายทอดความรู้และการท่องจำ มากกว่าการออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และใช้เหตุผลอย่างเป็นระบบในบริบทที่มีความหมาย (British Council, 2025)

เมื่อพิจารณาในระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งอยู่ในช่วงพัฒนาการทางสติปัญญาที่สามารถคิดเชิงเหตุผลและเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยจึงสำคัญต่อการวางรากฐานทักษะการคิดวิเคราะห์ในระยะยาว ตามแนวคิดของ Piaget (1970) เด็กวัยนี้อยู่ในขั้นการคิดเชิงรูปธรรม (Concrete Operational Stage) สามารถใช้ตรรกะกับสถานการณ์ที่จับต้องได้ แต่มีข้อจำกัดในการคิดเชิงนามธรรม หากไม่ได้รับการกระตุ้นที่เหมาะสม อาจส่งผลให้การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเป็นไปอย่างจำกัด ขณะเดียวกัน Vygotsky (1978) ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง โดยเฉพาะภายใต้กรอบแนวคิดพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) ซึ่งหมายถึงช่องว่างระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนทำได้ด้วยตนเอง กับสิ่งที่ทำได้เมื่อได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญหรือเพื่อนที่มีศักยภาพสูงกว่า การทำงานร่วมกันจึงช่วยดึงศักยภาพของผู้เรียนออกมาได้อย่างเต็มที่ นอกจากแนวคิดของ Piaget (1970) และ Vygotsky (1978) แล้ว ทฤษฎีภาระทางปัญญา (Cognitive Load Theory) ของ Sweller et al. (2019) ยังมีนัยสำคัญต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในช่วงวัยนี้ ทฤษฎีดังกล่าวอธิบายว่าหน่วยความจำในการทำงาน (Working Memory) ของผู้เรียนมีขีดจำกัด หากกิจกรรมการเรียนรู้มีความซับซ้อนเกินไป โดยไม่มีโครงสร้างรองรับ อาจส่งผลให้เกิดภาระทางปัญญาที่เกินพอดี (Cognitive Overload) และขัดขวางการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (Sweller et al., 2019) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างชัดเจน ค่อย ๆ เพิ่มระดับความซับซ้อน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประมวลผลข้อมูลผ่านสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมและมีบริบทที่มีความหมาย จึงเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทดังกล่าว การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงเป็นพื้นที่สำคัญในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาไม่เพียงมุ่งเน้นการจดจำคำศัพท์หรือโครงสร้างทางภาษา แต่ยังเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจ ตีความ และประเมินสารสนเทศในสถานการณ์หลากหลาย การออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ภาษาอภิปราย ให้เหตุผล และตัดสินใจ จึงช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ควบคู่ไปกับทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภักธสุดา ยะบุญวัน และศิวินิต อรรถวุฒิกุล, 2565) การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา เนื่องจากการนำเสนอเนื้อหาผ่านเรื่องราว ภาพ

และสถานการณ์ที่มีจุดตัดสินใจ ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกคิดเชิงเหตุและผล การคาดการณ์ผลลัพธ์ และการสะท้อนผลจากการตัดสินใจของตนเอง (Bus et al., 2025) เมื่อบูรณาการร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายเหตุผล และความรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม จะช่วยเสริมสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ (Poonsawad et al., 2022; อุดม มะลาลัย และคณะ, 2568)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศพบว่า การบูรณาการการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลเชิงบวกต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาอย่างชัดเจน ในบริบทนานาชาติ การศึกษาในไต้หวันและออสเตรเลียพบว่า การให้นักเรียนประถมศึกษาทำงานกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์และโต้ตอบกับเรื่องราวทางดิจิทัลช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดขั้นสูง ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Hung, Hwang & Huang, 2012; Smeda, Dakich, & Sharda, 2014) ในบริบทของประเทศไทย งานวิจัยที่พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลและการเล่าเรื่องในระดับประถมศึกษาพบว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหา ทำความเข้าใจความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (Kwangmuang et al., 2024) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเจาะจงที่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ในบริบทการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษค่อนข้างจำกัด (ศศิวิมล มหาเทียน, 2565) ช่องว่างดังกล่าวสะท้อนความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนและบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงมีความสำคัญทั้งเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ สามารถใช้เป็นแนวทางออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูงของผู้เรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 2.2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์
- 2.3. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีปกติ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์

ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) เป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการพิจารณาแยกแยะ และเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจเชิงลึกและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ตามการจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom (1956) ซึ่งต่อมาได้รับการปรับปรุงโดย Anderson & Krathwohl (2001) อธิบายว่า "การวิเคราะห์" (Analyzing) เป็นกระบวนการทางพุทธิพิสัยระดับสูงที่ผู้เรียนต้องจำแนกข้อมูลหรือเนื้อหาที่ซับซ้อนออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้าง ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล และระบุรูปแบบหรือความเชื่อมโยงที่ซ่อนอยู่ การคิดวิเคราะห์จึงไม่ใช่เพียงการท่องจำหรือทำความเข้าใจผิวเผิน แต่เป็นการประมวลผลเชิงลึกที่ต้องอาศัยการเปรียบเทียบ การแยกแยะความแตกต่าง และการจัดหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการคิดที่สูงขึ้น เช่น การประเมินค่า

(Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) นักวิชาการร่วมสมัยเสนอว่า การคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยการวิเคราะห์เหตุและผล การประเมินสถานการณ์ และการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ สะท้อนว่า การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการคิดเชิงระบบที่ต้องอาศัยการบูรณาการทักษะย่อยหลายด้าน (Van Laar et al., 2020)

สำหรับการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์นั้น การใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบเพื่อวัดความจำหรือความเข้าใจเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสะท้อนกระบวนการคิดเชิงลึกได้ งานวิจัยในปัจจุบันจึงเสนอให้ใช้เครื่องมือที่สามารถสะท้อนกระบวนการคิด และการให้เหตุผลของผู้เรียนอย่างแท้จริง เช่น แบบทดสอบอัตนัยเชิงสถานการณ์ (Scenario-based test) และการใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริก (Rubrics) ที่ครอบคลุมการตรวจวัดร่องรอยการคิด การให้เหตุผล ความสอดคล้องของการประเมินสถานการณ์ และความสมเหตุสมผลของการตัดสินใจ ซึ่งช่วยให้ครูผู้สอนสามารถสังเกตและวัดพัฒนาการกระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมและแม่นยำยิ่งขึ้น (Rachevski & Vaknin-Nusbaum, 2025)

โดยสรุปงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นความสอดคล้องกันว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยหลากหลายและต้องได้รับการประเมินผ่านเครื่องมือที่สะท้อนกระบวนการคิดอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ขณะที่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะผ่านบริบทการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ยังได้รับการศึกษาค่อนข้างจำกัด ซึ่งชี้ให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนในช่วงวัยดังกล่าว

3.2 การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษามุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาในบริบทที่มีความหมายและใกล้เคียงกับการใช้ภาษาตามธรรมชาติมากกว่าการท่องจำคำศัพท์หรือโครงสร้างทางภาษา แนวคิดการเรียนรู้ภาษาสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้ฟัง พูด อ่าน และเขียนควบคู่กับการคิดและการสื่อสารอย่างมีความหมาย (กุญชพิลลฐ กงนุรัตน์ และสุภาพ ไชยทอง, 2568) ทั้งนี้ การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาอังกฤษสามารถทำได้ผ่านคำถามปลายเปิด การอภิปราย และสถานการณ์ปัญหา ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ภาษาพิจารณา วิเคราะห์ และแสดงเหตุผล (ภัทรสุดา ยะบุญวัน และศินิต ธรรมฤทธิกุล, 2565)

อย่างไรก็ตาม แม้งานวิจัยจะยืนยันประสิทธิภาพของแนวทางดังกล่าว แต่กิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปแบบดั้งเดิม และขาดการออกแบบที่ผสมสื่อดิจิทัลหรือบริบทการเรียนรู้ที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้เรียนอยู่ในขั้นการคิดเชิงรูปธรรมและต้องการประสบการณ์การเรียนรู้ที่จับต้องได้และมีปฏิสัมพันธ์สูง การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งตอบข้อว่างดังกล่าวด้วยการบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อสร้างบริบทการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่พัฒนาทั้งทักษะทางภาษาและทักษะการคิดวิเคราะห์ควบคู่กันอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วม โดยมีรากฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคม (Social Constructivism) ซึ่งมองว่าความรู้เกิดจากการสร้างความหมายร่วมกันผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มากกว่าการถ่ายทอดความรู้จากครูเพียงฝ่ายเดียว Johnson & Johnson (2009) อธิบายว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การพึ่งพาอาศัยกันทางบวก การปฏิสัมพันธ์โดยตรง ความรับผิดชอบรายบุคคล ทักษะด้านสังคม และกระบวนการกลุ่ม องค์ประกอบเหล่านี้ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากผู้เรียนต้องอธิบายเหตุผล สนับสนุนความคิดเห็นด้วยข้อมูล และรับฟังมุมมองที่แตกต่างจากสมาชิกในกลุ่ม กระบวนการแลกเปลี่ยนดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบและปรับปรุงการคิดของตนเองให้สมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น

ในมิติของทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา Vygotsky (1978) อธิบายว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยขยายพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) ซึ่งหมายถึงระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่แท้จริง (Actual developmental

level) อันพิจารณาจากความสามารถที่ผู้เรียนแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง กับระดับพัฒนาการที่อาจเป็นไปได้ (Level of potential development) อันพิจารณาจากความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อได้รับการชี้แนะจากผู้ใหญ่หรือเมื่อทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีศักยภาพสูงกว่า กระบวนการนี้ชี้ให้เห็นว่าทักษะทางสติปัญญาบางอย่างที่ยังอยู่ในระหว่างการก่อตัวสามารถพัฒนาได้เร็วขึ้นผ่านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เมื่อถูกซึมซับเข้าสู่ภายใน (Internalized) สิ่งที่คุณเคยต้องพึ่งพาผู้อื่นในวันนี้จะกลายเป็นความสามารถที่คุณเรียนทำได้ด้วยตนเองในที่สุด กลไกดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ

แม้งานวิจัยจะยืนยันประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบร่วมมือในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังมีข้อจำกัดสำคัญ คือ งานวิจัยส่วนใหญ่มีได้ระบุอย่างชัดเจนว่าองค์ประกอบใดของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์โดยตรง นอกจากนี้ การนำการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ในบริบทการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาในเขตการปกครองที่เปราะบาง การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งตอบข้อสงสัยดังกล่าวด้วยการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ประกอบทั้ง 5 ของ Johnson & Johnson (2009) เข้ากับสื่อดิจิทัลอย่างมีโครงสร้างชัดเจน

3.4 การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์

การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Digital Storytelling) เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานการเล่าเรื่องเข้ากับสื่อดิจิทัล โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของเรื่องราวผ่านโครงเรื่องแบบแตกแขนงและจุดตัดสินใจ ซึ่งส่งผลต่อผลลัพธ์ของเนื้อเรื่อง การออกแบบในลักษณะนี้ช่วยเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากการเป็นผู้รับสารไปสู่การเป็นผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเนื้อหาอย่างแท้จริง (Mayer & Fiorella, 2021) การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ มีศักยภาพในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากผู้เรียนต้องพิจารณาข้อมูล สถานการณ์ และผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นก่อนการตัดสินใจในแต่ละช่วงของเรื่อง กระบวนการดังกล่าวกระตุ้นการคิดเชิงเหตุและผล การคาดการณ์ผลลัพธ์ และการสะท้อนผลจากการตัดสินใจของตนเองอย่างเป็นระบบ (Petousi et al., 2022) สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา การนำเสนอเนื้อหาผ่านเรื่องราว ภาพ เสียง และผลลัพธ์ที่จับต้องได้ช่วยทำให้กระบวนการคิดที่ค่อนข้างเป็นนามธรรมกลายเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับพัฒนาการคิดเชิงรูปธรรมของเด็กวัยนี้ (Bus et al., 2025) นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบว่า การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนรับรู้ว่าตนเองมีอำนาจในการเลือกและกำหนดผลลัพธ์ของเรื่องราว ส่งผลให้ผู้เรียนตั้งใจคิด วิเคราะห์ และติดตามผลของการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง เอื้อต่อการพัฒนาการคิดเชิงลึกและการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Robin, 2008, as cited in Poonsawad et al., 2022)

งานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นศักยภาพของการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมและการคิดเชิงเหตุผล อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาผลต่อทักษะภาษาหรือแรงจูงใจเป็นหลัก มีงานวิจัยที่ศึกษาผลโดยตรงของการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ต่อทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในระดับศึกษาค้นคว้าขั้นน้อย อีกทั้งการวัดผลที่มักเป็นแบบปรนัย ซึ่งอาจไม่สะท้อนกระบวนการคิดอย่างลึกซึ้ง การวิจัยครั้งนี้จึงพัฒนาแบบทดสอบอัตนัยเชิงสถานการณ์เพื่อวัดการคิดวิเคราะห์ที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับลักษณะของการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น

3.5 การบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์

การบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีรากฐานทางทฤษฎีอย่างชัดเจน โดยอาศัยจุดแข็งของทั้งสองแนวคิดมาส่งเสริมซึ่งกันและกัน การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ทำหน้าที่เป็นบริบทการเรียนรู้ที่ท้าทายทางปัญญา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์และทางเลือกที่หลากหลาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ความรู้ที่เน้นบทบาทเชิงรุกของผู้เรียน (Mayer & Fiorella, 2021; Petousi et al., 2022) ขณะเดียวกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนกระบวนการคิดผ่านการแลกเปลี่ยนเหตุผล การอภิปราย และการตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงสังคมของ Vygotsky (1978) ที่เน้นบทบาทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง (Wibowo et al.,

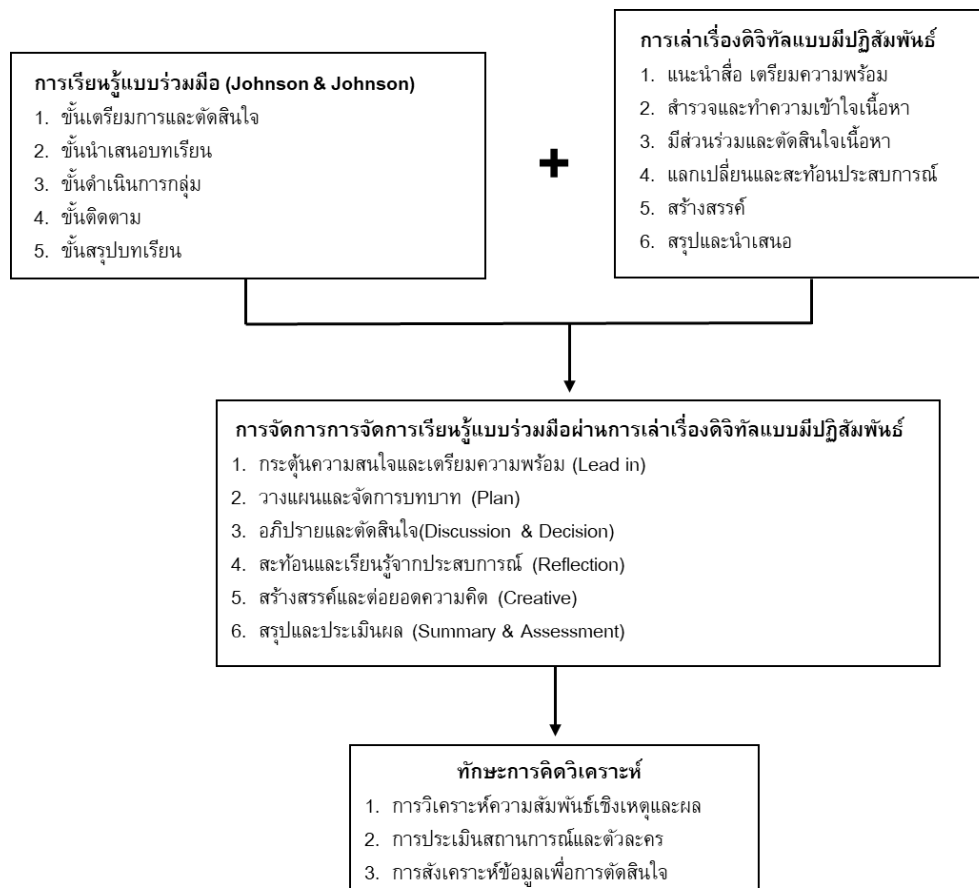
2025) ในบริบทของการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนไม่ได้ตัดสินใจเพียงลำพัง แต่ต้องร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผลลัพธ์จากทางเลือกต่าง ๆ ภายในกลุ่ม กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์สถานการณ์ การเปรียบเทียบทางเลือก การคาดการณ์ผลลัพธ์ ไปจนถึงการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุด (Agbi & Yuangsoi, 2022)

การตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่มยังช่วยลดการคิดแบบผิวเผินและส่งเสริมให้ผู้เรียนพิจารณาประเด็นจากหลากหลายมุมมอง เป็นลักษณะสำคัญของการคิดวิเคราะห์ในศตวรรษที่ 21 (OECD, 2019) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรายงานว่า การบูรณาการการเล่าเรื่องดิจิทัลกับการอภิปรายกลุ่มสามารถส่งเสริมทั้งทักษะการคิดขั้นสูงและทักษะทางสังคมของผู้เรียน โดย Zarifsanaiey et al. (2022) พบว่า การใช้การเล่าเรื่องดิจิทัลร่วมกับการทำงานกลุ่มช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ขณะที่ Tabieh et al. (2021) ระบุว่า การเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและส่งเสริมการคิดเชิงลึกได้อย่างมีนัยสำคัญ

การทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อนี้สะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ มีรากฐานทางทฤษฎีที่แข็งแกร่งและมีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ยังขาดการออกแบบที่บูรณาการทั้งสองแนวคิดอย่างเป็นระบบในบริบทภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา และมีเพียงไม่กี่งานที่วัดผลทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีคุณูปการสำคัญในการเติมช่องว่างดังกล่าว โดยนำเสนอกรอบการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานจุดแข็งของทั้งสองแนวคิดเข้าด้วยกันอย่างมีโครงสร้าง และประเมินผลด้วยเครื่องมือที่สะท้อนกระบวนการคิดอย่างแท้จริง

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัยการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนบ้านดู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ปีการศึกษา 2568 (ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ปีการศึกษา 2568, Data Management Center: DMC)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 81 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 42 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 39 คน กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ ขณะที่กลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติ

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์
2. วิธีการเรียนรู้แบบปกติ

ตัวแปรตาม

ทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล
- การประเมินสถานการณ์และตัวละคร
- การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

4.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ และ (2) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

4.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยบูรณาการแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Johnson & Johnson (2009) เข้ากับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้นี้ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และบริบทการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

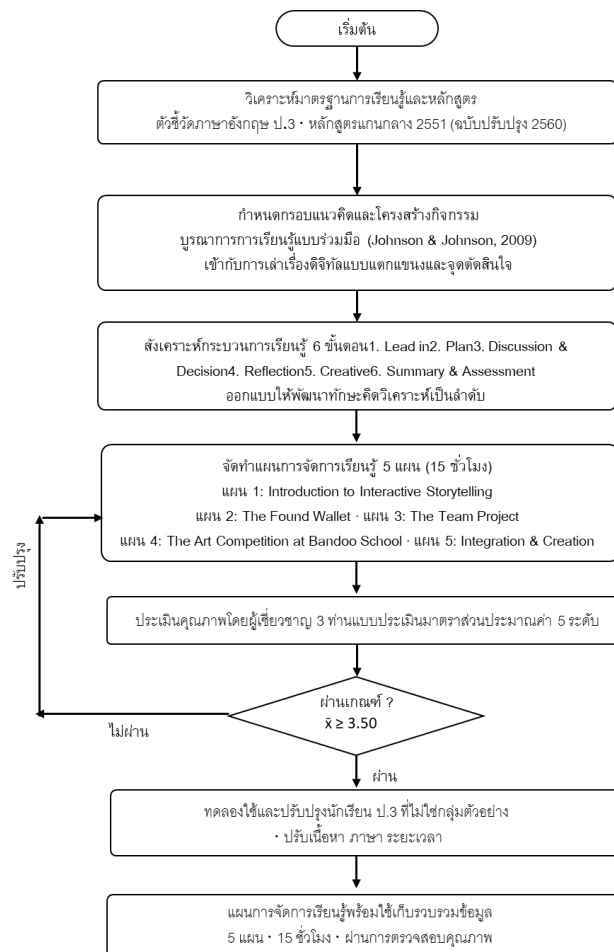
กระบวนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เริ่มจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากนั้นกำหนดกรอบแนวคิดและโครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่ การฟังพาดูอย่างตั้งใจ การตั้งคำถาม การอภิปราย การปฏิบัติจริง การประเมินผล การสะท้อนคิด ทักษะทางสังคม และกระบวนการกลุ่ม เข้ากับการเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่มีโครง

รูปแบบแผนผังและจุดตัดสินใจ ผู้วิจัยสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) กระตุ้นความสนใจและเตรียมความพร้อม (Lead in) (2) วางแผนและจัดการบทบาท (Plan) (3) อภิปรายและตัดสินใจ (Discussion & Decision) (4) สะท้อนและเรียนรู้จากประสบการณ์ (Reflection) (5) สร้างสรรค์และต่อยอดความคิด (Creative Thinking) และ (6) สรุปและประเมินผล (Summary & Assessment) ซึ่งออกแบบให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นลำดับ ตั้งแต่การทำความเข้าใจสถานการณ์ การวิเคราะห์เหตุและผล การประเมินทางเลือก ไปจนถึงการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีจำนวนทั้งสิ้น 5 แผน รวมระยะเวลา 15 ชั่วโมง ประกอบด้วย (1) Introduction to Interactive Storytelling (2) The Found Wallet (3) The Team Project (4) The Art Competition at Bando School และ (5) Integration & Creation โดยแต่ละแผนเน้นการทำงานกลุ่มแบบคล่องความสามารถ ใช้สื่อการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์เป็นบริบทของการอภิปรายและการตัดสินใจร่วมกัน ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ และสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดกิจกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้และสื่อประกอบที่พัฒนาขึ้นได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินคุณภาพโดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการประเมินพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมและพร้อมนำไปใช้จริง ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงเนื้อหา ภาษา และระยะเวลาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2

แผนภาพกระบวนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

4.3.2 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบทดสอบอัตนัยเชิงสถานการณ์ (Scenario-based Test) มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใน 3 ด้าน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (2) การประเมินสถานการณ์และตัวละคร และ (3) การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ทั้งนี้แบบทดสอบฉบับดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นทั้งแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest)

การพัฒนาแบบทดสอบเริ่มจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินทักษะการคิดขั้นสูง จากนั้นสร้างข้อคำถามอัตนัยเชิงสถานการณ์จำนวน 30 ข้อ พร้อมกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Rubrics) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบการประเมิน 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบละ 4 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 60 คะแนน

แบบทดสอบและเกณฑ์การให้คะแนนได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์พบว่าข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.33–1.00 ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 เพื่อให้แบบทดสอบมีความตรงเชิงเนื้อหาในระดับสูง ส่งผลให้เหลือข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 22 ข้อ

จากนั้น นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมของสถานการณ์ และระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ ก่อนตรวจสอบความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) โดยให้ผู้ประเมินจำนวน 3 คน ให้คะแนนคำตอบของนักเรียนตามเกณฑ์เดียวกัน และวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยสถิติ Fleiss' Kappa ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความสอดคล้องของผู้ประเมินเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับสูง ภายหลังการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีความชัดเจนและเหมาะสมที่สุดจำนวน 15 ข้อ เพื่อนำไปใช้เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป โดยใช้ทดสอบผู้เรียนทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โดยใช้ระยะเวลาทดลองรวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 13 ชั่วโมง และการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัยกึ่งทดลองแบบ Pretest-Posttest Control Group Design มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 การเตรียมการและการทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

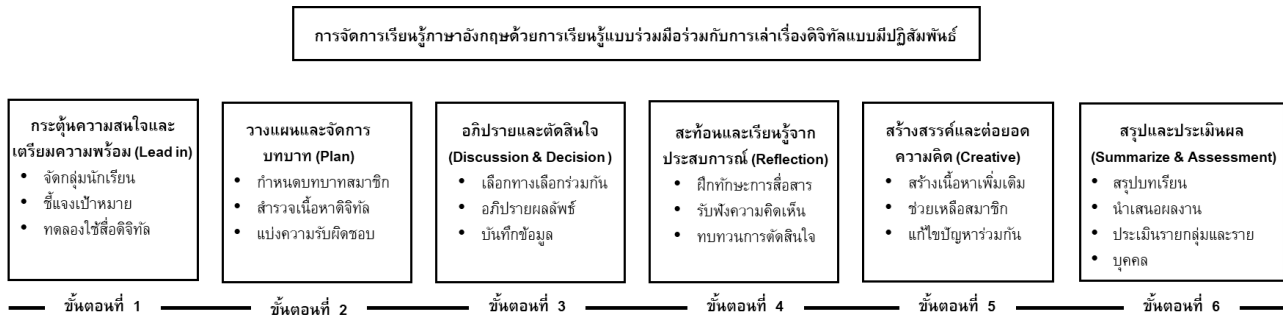
ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จากนั้นสุ่มกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง ก่อนเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้รับการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกัน จำนวน 15 ข้อ รวมคะแนนเต็ม 60 คะแนน ใช้เวลาทำแบบทดสอบ 60 นาที เพื่อวัดระดับทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลอง

4.4.2 การดำเนินการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ จำนวน 5 แผน รวมระยะเวลา 13 ชั่วโมง กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) กระตุ้นความสนใจและเตรียมความพร้อม (Lead in) (2) วางแผนและจัดการบทบาท (Plan) (3) อภิปรายและตัดสินใจ (Discussion & Decision) (4) สะท้อนและเรียนรู้จากประสบการณ์ (Reflection) (5) สร้างสรรค์และต่อยอดความคิด (Creative Thinking) และ (6) สรุปและประเมินผล (Summary & Assessment)

ภาพที่ 3

แผนภาพการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์

ในระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มแบบคละความสามารถ ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์จากการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ อภิปรายเหตุและผลของทางเลือก ประเมินสถานการณ์และตัวละคร และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจร่วมกัน ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ให้คำแนะนำ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนตลอดกระบวนการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยใช้เนื้อหาและระยะเวลาในการเรียนรู้ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง เพื่อควบคุมตัวแปรด้านเวลาและเนื้อหา

4.4.3 การทดสอบหลังเรียน (Posttest)

ภายหลังการดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบตามแผนที่กำหนด นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้รับการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) จำนวน 15 ข้อ รวมคะแนนเต็ม 60 คะแนน ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 60 นาที เพื่อวัดผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง

4.5 การรวบรวมและจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์

ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปจัดเตรียมเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ ข้อมูลที่ได้ถูกจัดระบบและบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยกำหนดรหัสข้อมูลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม รวมถึงตัวแปรก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนในการจัดการข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปและระดับคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน จากนั้นใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระ (Dependent Samples t-test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน และใช้การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างอิสระ (Independent Samples t-test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม การทดสอบสมมติฐานทั้งหมดกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ถูกนำเสนอในรูปแบบตารางและคำอธิบายเชิงพรรณนา เพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของทักษะการคิดวิเคราะห์ภายในกลุ่ม และความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การวิเคราะห์คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ ดำเนินการกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจำนวน 5 แผน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินความเหมาะสมในด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง ผลการประเมินแสดงให้เห็นระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมและรายแผน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์

แผนการจัดการเรียนรู้	M	SD	แปลความหมาย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Introduction to Interactive Storytelling	4.57	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง The Found Wallet	4.57	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง The Team Project	4.63	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง The Art Competition at Bando School	4.53	0.51	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Integration & Creation	4.63	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.59	0.50	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.59$, $S.D. = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายแผน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง The Team Project และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Integration & Creation มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ขณะที่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่ม อย่างไรก็ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนยังคงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพและมีความพร้อมสำหรับนำไปใช้จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

5.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์

การวิเคราะห์ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ ดำเนินการโดยการเปรียบเทียบคะแนน ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของทักษะการคิดวิเคราะห์ ภายหลังจากการจัดการเรียน ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยและการทดสอบความแตกต่างของคะแนนด้วยสถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระ (Dependent Samples t-test) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ *t-test* แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระ (*Dependent Samples t-test*)

องค์ประกอบ	ก่อนเรียน (M)	SD	หลังเรียน (M)	SD	t	df	p	Cohen's d
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล	10.63	3.90	13.04	3.66	9.18	41	< .001	1.42
การประเมินสถานการณ์	10.37	3.34	12.20	3.14	8.74	41	< .001	1.44
การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ	9.77	3.42	11.27	3.07	6.09	41	< .001	1.06
รวม	39.26	3.83	45.00	3.66	25.03	41	< .001	3.86

** <.001

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลมีค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนสูงที่สุด ($t = 9.18$, $df = 41$, $p < .001$, Cohen's $d = 1.42$) รองลงมาคือด้านการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ($t = 8.74$, $df = 41$, $p < .001$, Cohen's $d = 1.35$) และด้านการประเมินสถานการณ์ ($t = 6.09$, $df = 41$, $p < .001$, Cohen's $d = 0.94$) ขนาดอิทธิพลของทุกด้านอยู่ในระดับสูงมาก (Cohen's $d = 0.94$ -1.42) คะแนนรวมหลังเรียน ($M = 45.00$, $SD = 3.66$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M = 39.26$, $SD = 3.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 25.03$, $df = 41$, $p < .001$, Cohen's $d = 3.86$) ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์สามารถส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในรายด้านและในภาพรวม

5.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดำเนินการโดยจำแนกตาม 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล การประเมินสถานการณ์ และการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ *t-test* แบบกลุ่มตัวอย่างอิสระ (*Independent Samples t-test*) ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ *t-test* แบบกลุ่มตัวอย่างอิสระ (*Independent Samples t-test*)

องค์ประกอบ	กลุ่มทดลอง (M)	SD	กลุ่มควบคุม (M)	SD	t	df	p	Cohen's d
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล	16.17	1.53	11.05	3.42	8.58	51.78	< .001	1.96
การประเมินสถานการณ์	14.90	1.91	10.56	2.61	8.58	79	< .001	1.91
การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ	13.93	1.46	10.41	3.31	6.12	51.35	< .001	1.40
รวม	45.00	3.66	32.03	7.44	9.85	54.43	< .001	2.24

* <.05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกองค์ประกอบ โดยด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลมีความแตกต่างมากที่สุด (กลุ่มทดลอง $M = 16.17$, $SD = 1.53$; กลุ่มควบคุม $M = 11.05$, $SD = 3.42$; $t = 8.58$, $df = 51.78$, $p < .001$, Cohen's $d = 1.96$)

รองลงมาคือด้านการประเมินสถานการณ์ (กลุ่มทดลอง $M = 14.90$, $SD = 1.91$; กลุ่มควบคุม $M = 10.56$, $SD = 2.61$; $t = 8.58$, $df = 79$, $p < .001$, Cohen's $d = 1.91$) และด้านการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (กลุ่มทดลอง $M = 13.93$, $SD = 1.46$; กลุ่มควบคุม $M = 10.41$, $SD = 3.31$; $t = 6.12$, $df = 51.35$, $p < .001$, Cohen's $d = 1.40$) ตามลำดับ ทั้งนี้ ขนาดอิทธิพลของทุกด้านอยู่ในระดับสูงมาก (Cohen's $d = 1.40-1.96$) สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์มีประสิทธิผลสูงกว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีปกติในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในทุกองค์ประกอบ

6. สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1.1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ พบว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 5 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 แสดงให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีคุณภาพ เหมาะสมกับระดับความสามารถและบริบทของนักเรียน และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ มีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .001$) และมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบย่อย พบว่า นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน โดยด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลมีการพัฒนาเด่นชัดที่สุด รองลงมาคือด้านการประเมินสถานการณ์ และด้านการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ทุกองค์ประกอบมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ

6.1.3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ มีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์โดยรวมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .001$) และมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลเหนือกว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลมีความแตกต่างมากที่สุด รองลงมาคือด้านการประเมินสถานการณ์ และด้านการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ทุกด้านมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้สามารถส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนครอบคลุมทุกมิติ

6.2. อภิปรายผลการวิจัย

6.2.1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ จำนวน 5 แผน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.59$, $SD = 0.50$) และมีค่าเฉลี่ยรายแผนอยู่ในช่วง 4.53–4.63 สะท้อนถึงความสม่ำเสมอและความเหมาะสมของการออกแบบแผน ผลดังกล่าวเกิดจากการออกแบบที่สอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์ กิจกรรม และการประเมินผล ซึ่งมุ่งพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (OECD, 2019; Van Laar et al., 2020) อีกทั้งโครงสร้างกิจกรรม 6 ขั้นตอน ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดอย่างเป็นลำดับ ตั้งแต่การเข้าใจสถานการณ์ การวิเคราะห์ การตัดสินใจ ไปจนถึงการสะท้อนคิด สอดคล้องกับแนวคิด Active Learning และช่วยลดภาระทางปัญญา (Sweller et al., 2019) นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมแบบร่วมมือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและใช้เหตุผลร่วมกัน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Poonsawad et al., 2022; Wibowo et al., 2025) ขณะเดียวกัน การใช้การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่มีจุดตัดสินใจ ช่วยกระตุ้นการคิดเชิงเหตุและผล และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Tabieh et al., 2021; Bus et al., 2025) โดยสรุป แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสูงทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ เนื่องจากการบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเล่าเรื่องดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการประเมินคุณภาพที่อยู่ในระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ สะท้อนว่าการออกแบบแผนที่เชื่อมโยงวัตถุประสงค์ กิจกรรม และการประเมินผลอย่างเป็นระบบช่วยให้การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นไปอย่างตรงเป้าหมายและเหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา อีกทั้งยังสนับสนุนแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการคิด การตัดสินใจ และการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 การบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพของแผน เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ผ่านการอธิบาย เหตุผลและการตรวจสอบความคิด (Poonsawad et al., 2022) สอดคล้องกับแนวคิดเขตพัฒนาที่ใกล้เคียงซึ่งชี้ว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมช่วยยกระดับความสามารถทางความคิดได้ดีกว่าการเรียนรู้แบบเดี่ยว (Wibowo et al., 2025) นอกจากนี้ การใช้การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่มีสถานการณ์เป็นรูปธรรมและจุดตัดสินใจ ยังช่วยกระตุ้นการคิดเชิงเหตุและผล การคาดการณ์ผลลัพธ์ และการสะท้อนการตัดสินใจของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยที่ระบุว่าสื่อดังกล่าวส่งเสริมการคิดเชิงลึกและการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ (Tabieh et al., 2021; Bus et al., 2025)

6.2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน สามารถอภิปรายผลร่วมกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1) ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล: นักเรียนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการใช้การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ มีโครงสร้างแบบแตกแขนงและจุดตัดสินใจ ที่บังคับให้ผู้เรียนต้องพิจารณาข้อมูลและคาดการณ์ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น การให้ผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์จำลองและเห็นผลลัพธ์จากการกระทำของตนเอง ช่วยกระตุ้นการคิดเชิงเหตุและผลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Poonsawad et al. (2022) ซึ่งระบุว่า การใช้การเล่าเรื่องดิจิทัลในกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยสนับสนุนกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bilici (2024) ที่พบว่า การใช้การเล่าเรื่องดิจิทัลช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและยกระดับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญรวมไปถึงงานวิจัยของ Kwangmuang et al. (2024) ซึ่งสนับสนุนว่า สื่อแอนิเมชันเชิงเล่าเรื่องมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) ด้านการประเมินสถานการณ์: การพัฒนาด้านนี้เกิดจากการบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังมุมมองที่แตกต่าง และตรวจสอบความคิดระหว่างกันในกลุ่ม เมื่อผู้เรียนต้องอภิปรายสถานการณ์ร่วมกัน ช่วยให้ประเมินสถานการณ์ได้รอบด้านและเข้าใจบริบทลึกซึ้งขึ้น ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมและการขยายพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) ของ Vygotsky (1978) ที่เน้นย้ำว่าการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีศักยภาพสูงกว่าช่วยยกระดับกระบวนการคิดขั้นสูงได้ และสอดคล้องกับ

Gillies (2020) ซึ่งระบุว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนบทสนทนาที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความขัดแย้งทางความคิดและประเมินประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ด้านการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ: ผลลัพธ์นี้เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องสร้างข้อสรุปร่วมกันภายในกลุ่ม การต้องหาความเห็นพ้องต้องกันบังคับให้ผู้เรียนสังเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียและยอมรับทางเลือกที่ดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Xu et al. (2023) และ Tedla & Chen (2024) ที่ยืนยันว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนากระบวนการคิดเชิงวิพากษ์และการตัดสินใจของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งสอดคล้องกับการจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom (1956) และ Anderson & Krathwohl (2001) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยในปัจจุบัน (Kwangmuang et al., 2024; Van Laar et al., 2020) ที่อธิบายเพิ่มเติมว่า การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เป็นกระบวนการทางพุทธิพิสัยระดับสูงที่ผู้เรียนต้องอาศัยการจำแนกข้อมูล การใช้เหตุผลเชิงตรรกะ และการรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ

6.2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีปกติ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน สามารถอภิปรายผลความแตกต่างแยกตามรายด้านได้ดังนี้

1) ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ความแตกต่างดังกล่าวสามารถอธิบายได้จากลักษณะสำคัญของการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็น “ผู้ตัดสินใจ” ในสถานการณ์จำลองผ่านโครงเรื่องแบบมีทางเลือก (Branching storyline) ส่งผลให้ผู้เรียนต้องพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ และคาดการณ์ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้เรียนได้ฝึก “การเชื่อมโยงเหตุและผล” ซ้ำ ๆ ในบริบทที่มีความหมายให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก และการสร้างความเข้าใจเชิงโครงสร้างมากกว่าการเรียนรู้แบบปกติที่มักเน้นการรับข้อมูลเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tamimi (2024) และ Tabieh et al. (2021) ที่ระบุว่า การเล่าเรื่องดิจิทัลสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมและการคิดเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Poonsawad et al. (2022) รวมถึง Talan (2021) ที่ชี้ว่า การเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิม

2) ด้านการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถด้านการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจสูงกว่ากลุ่มควบคุม อธิบายได้จากกลไกของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นการพึ่งพาอาศัยกันทางบวกและความรับผิดชอบตามแนวคิดของ Johnson & Johnson (2009) ในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนเหตุผล และตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุด กระบวนการดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งเสริมการรวบรวมข้อมูลจากหลายมุมมอง แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนต้อง “ประมวลผลข้อมูล” และ “ตรวจสอบความสมเหตุสมผลของเหตุผล” อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การที่ผู้เรียนต้องอธิบายเหตุผลของตนต่อเพื่อนในกลุ่ม ยังเป็นการกระตุ้นกระบวนการคิดระดับสูงตามกรอบของ Bloom (1956) ส่งผลให้การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจมีความลึกซึ้ง เป็นระบบ และมีคุณภาพสูงกว่าการเรียนรู้แบบรายบุคคลในกลุ่มควบคุม

3) ด้านการประเมินสถานการณ์ ความแตกต่างด้านการประเมินสถานการณ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สามารถอธิบายได้จากบทบาทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ Vygotsky (1978) ซึ่งเสนอว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีที่สุดผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นภายใน “พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ” (Zone of Proximal Development: ZPD) ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ ผู้เรียนในกลุ่มทดลองได้รับการสนับสนุน (Scaffolding) จากเพื่อนร่วมกลุ่มและครู ผ่านการอภิปราย การตั้งคำถาม และการให้ข้อเสนอแนะ ทำให้สามารถขยายขีดความสามารถในการคิดและการประเมินสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้มากกว่าการทำงานเพียงลำพัง ประกอบกับการใช้สถานการณ์จำลองในรูปแบบเรื่องราวดิจิทัล ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ในบริบทที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ส่งผลให้สามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) และการตัดสินใจเชิงเหตุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่าการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีขนาดอิทธิพลระดับสูงมาก ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

- 1) ครูผู้สอนควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา โดยออกแบบกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การคิดเชิงเหตุและผล การตัดสินใจ และการให้เหตุผลอย่างเป็นระบบ
- 2) การจัดกิจกรรมควรบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีโครงสร้างชัดเจนเข้ากับการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่มีจุดตัดสินใจและผลลัพธ์หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
- 3) สถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมที่มุ่งพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกันและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อขยายองค์ความรู้และต่อยอดผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

- 1) ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการเล่าเรื่องดิจิทัลแบบมีปฏิสัมพันธ์ในระดับชั้นและบริบทสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และตรวจสอบความทั่วไปของผลการวิจัย
- 2) ควรศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวต่อทักษะอื่น ๆ ควบคู่กับทักษะการคิดวิเคราะห์ เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ หรือทักษะการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เห็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น
- 3) ควรใช้แนวทางการวิจัยที่หลากหลาย ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการศึกษาผลในระยะยาว เพื่อทำความเข้าใจกลไกการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินความคงทนของทักษะที่ผู้เรียนได้รับจากการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษพิลลัฐ กงนุรัตน์ และสุภาพ ไชยทอง. (2568). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านการเรียนรู้แบบโครงงานในศตวรรษที่ 21. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุมชลบุรี*, 11(2), 12–26. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ISCJ/article/view/278880>
- ภัทรสุดา ยะบุญวัน และศิวินิต อรรถวุฒิกุล. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนด้วยสื่ออินโฟกราฟิกที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 20(2), 256–275.
- วีระยุทธ พรพจน์นิมาก. (2565). การศึกษาเปรียบเทียบการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยด้วยเทคนิค IOC, CVR และ CVI. *วารสารรังสิตสารสนเทศ*, 28(1), 169–192. <https://doi.org/10.14456/rilj.2022.8>
- ศศิวิมล มหาเทียน. (2565). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Sasiwimon.Maha.pdf>
- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2568). ผลการประเมิน PISA 2022 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- อุดม มะลาลัย, ดร.ธนาภา นาชัยฤทธิ์, และทัศนีย์ นาคคุณทรง. (2568). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 5(1), 11–21.

- Agbi, A., & Yuangsoi, P. (2022). Enhancement of critical thinking skills in students using mobile-blended learning with a collaborative inquiry-based approach. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 22(1), 9–20.
<https://doi.org/10.14456/hasss.2022.2>
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives: Complete Edition*. New York: Longman.
- Bilici, S., & Yilmaz, R. M. (2024). The effects of using collaborative digital storytelling on academic achievement and skill development in biology education. *Education and Information Technologies*, 29, 20243–20266.
<https://doi.org/10.1007/s10639-024-12638-7>
- Bloom, B.S. (1956) *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook: The Cognitive Domain*. David McKay, New York.
- British Council. (2025). *Teaching English in primary: Workbook*. British Council.
- Bus, A., Kucirkova, N., Ten Braak, D., & Ciesielska, M. (2025). Which Interactive Features in Children's Digital Picture Books Promote Reading Comprehension? A Meta-Analysis. *Early Education and Development*, 1–20.
<https://doi.org/10.1080/10409289.2025.2571978>
- Gillies, R. M. (2020). Dialogic teaching during cooperative inquiry-based science: A case study of a Year 6 classroom. *Education Sciences*, 10(11), 328. <https://doi.org/10.3390/educsci10110328>
- Hung, C. M., Hwang, G. J., & Huang, I. (2012). A project-based digital storytelling approach for improving students' learning motivation, problem-solving competence and learning achievement. *Educational Technology & Society*, 15(4), 368–379
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2009). An Educational Psychology Success Story: Social Interdependence Theory and Cooperative Learning. *Educational Researcher*, 38, 365-379. <https://doi.org/10.3102/0013189X09339057>
- Kwangmuang, P., Jarutkamolpong, S., Duangngern, P., Gessala, N., & Sarakan, P. (2024). Promoting analytical thinking skills development in elementary school students through animated cartoons. *Computers in Human Behavior Reports*, 15, 100467. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2024.100467>
- OECD. (2019). *OECD learning compass 2030: A series of concept notes*. OECD Publishing.
<https://www.oecd.org/education/2030-project/>
- Mayer, R. E., & Fiorella, L. (2021). Introduction to multimedia learning. In R. E. Mayer & L. Fiorella (Eds.), *The Cambridge handbook of multimedia learning* (3rd ed., pp. 3–16). Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781108894333.003>
- Petousi, D., Katifori, A., Servi, K., Roussou, M., & Ioannidis, Y. (2022). History education done different: A collaborative Digital Interactive Storytelling approach for remote learners. *Frontiers in Education*, 7, 942834.
<https://doi.org/10.3389/feduc.2022.942834>
- Piaget, J. (1970). *Science of education and the psychology of the child*. Trans. D. Coltman. Orion.
- Poonsawad, A., Srisomphan, J., & Sanrach, C. (2022). Synthesis of problem-based Digital Interactive Storytelling learning model under gamification environment promotes students' problem-solving skills. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 17(05), 118-132.
<https://doi.org/10.3991/ijet.v17i05.28181>

- Rachevski, I., & Vaknin-Nusbaum, V. (2025). 21st-century skills in Israeli post- secondary education: Predictors among students with and without learning disabilities. *Education Sciences*, 15(12),1-21.
<https://doi.org/10.3390/educsci15121584>
- Restad, F., & Mølsted, C. E. (2020). Social and emotional skills in curriculum reform: A red line for measurability? *Journal of Curriculum Studies*, 53(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/00220272.2020.1716391>
- Smeda, N., Dakich, E., & Sharda, N. (2014). The effectiveness of digital storytelling in the classrooms: A comprehensive study. *Smart Learning Environments*, 1, 1-21. <https://doi.org/10.1186/s40561-014-0006-3>
- Sweller, J., van Merriënboer, J. J. G., & Paas, F. (2019). Cognitive architecture and instructional design: 20 years later. *Educational Psychology Review*, 31(2), 261–292. <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09465-5>
- Tabieh, A. A., Al-Hileh, M. M., Afifa, H. M. J. A., & Abuzagha, H. Y. (2021). The effect of using digital storytelling on developing active listening and creative thinking skills. *European Journal of Educational Research*, 10(1), 13-21. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.10.1.13>
- Talan, T. (2021). Meta-analytic and meta-thematic analysis of digital storytelling methods. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 10(1), 18–38
- Tamimi, M. A. M. (2024). Effects of digital story-telling on motivation, critical thinking, and academic achievement in secondary school English learners. *Research in Social Sciences and Technology*, 9(1), 305–328.
<https://doi.org/10.46303/ressat.2024.18>
- Tedla, Y. G., & Chen, H. L. (2024). The impacts of computer-supported collaborative learning on students' critical thinking: a meta-analysis. *Education and Information Technologies*, 1–30.
<https://doi.org/10.1007/s10639-024-12857-y>
- Van Laar, E., van Deursen, A. J. A. M., van Dijk, J. A. G. M., & de Haan, J. (2020). Determinants of 21st-century skills and 21st-century digital skills for workers: A systematic literature review. *SAGE Open*, 10(1), 1-14.
<https://doi.org/10.1177/2158244019900176>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wibowo, S., Wangid, M. N., & Firdaus, F. M. (2025). The relevance of Vygotsky's constructivist learning theory to differentiated learning in primary schools. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, 19(1), 431–440.
<https://doi.org/10.11591/edulearn.v19i1.21197>
- Xu, E., Wang, W., & Wang, Q. (2023). The effectiveness of collaborative problem solving in promoting students' critical thinking: A meta-analysis based on empirical literature. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 1–11. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01508-1>
- Zarifsanaiey, N., Mehrabi, Z., Kashefian-Naeeni, S., & Mustapha, R. (2022). The effects of digital storytelling with group discussion on social and emotional intelligence among female elementary school students. *Cogent Psychology*, 9(1), Article 2004872. <https://doi.org/10.1080/23311908.2021.2004872>

การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาเภสัชกรรมยาและเครื่องสำอาง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

พรรณมนตร์ พาลี¹

¹สำนักวิชาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ อีเมล patsamon.pa@wu.ac.th

An evaluation of the Master of Science Program and the Doctor of Philosophy Program in Drug and Cosmetic Innovation, Walailak University

Patsamon Palee^{1*}

¹School of Pharmacy, Walailak University, Email: patsamon.pa@wu.ac.th

Article Info

Article Type: Research Article

Article History:

Received January 10, 2026

Revised April 16, 2026

Accepted May 7, 2026

คำสำคัญ

การประเมินหลักสูตร, CIPP Model,
สาขาเภสัชกรรมยาและเครื่องสำอาง

Keywords:

Curriculum evaluation, CIPP Model,
Program in Drug and Cosmetic
Innovation

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเภสัชกรรมยาและเครื่องสำอาง (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาเภสัชกรรมยาและเครื่องสำอาง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) และ 2) วิเคราะห์แนวโน้มสำคัญและทิศทางการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบ่งกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักศึกษาปัจจุบัน 8 คน 2) ศิษย์เก่า 4 คน 3) ผู้บริหาร 2 คน 4) อาจารย์ประจำหลักสูตร 11 คน 5) อาจารย์ผู้สอน 13 คน และ 6) ผู้ใช้บัณฑิต 8 คน เพื่อนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยใช้กรอบแนวคิดการประเมินแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ของ Stufflebeam and Shinkfield โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท หลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนของประเทศ ปณิธานของสถาบันและความต้องการของสังคมปรัชญา จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาสาระรายวิชาของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีคุณลักษณะที่คาดหวังในระดับมากที่สุดและมากกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง และ 4) ด้านผลผลิต นักศึกษาทุกคนมีผลการเรียนเป็น S และรายวิชาวิทยานิพนธ์เป็นไปตามแผนของหลักสูตร ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการปฏิบัติงาน ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับดีมาก

Abstract

This research aims to: 1) evaluate the Master of Science Program in Drug and Cosmetic Innovation (New Curriculum, 2020) and the Doctor of Philosophy Program in Drug and Cosmetic Innovation (Revised Curriculum, 2021); and 2) analyze key trends and directions in instructional management based on the perspectives of experts and stakeholders. The target participants comprised six groups: current students (n=8), alumni (n=4), administrators (n=2), faculty members (n=11), instructors (n=13), and employers (n=8). The study employed Stufflebeam and Shinkfield's CIPP Model as the evaluation framework to facilitate curriculum enhancement. Data was collected through questionnaires and focus

group interviews, then analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that: 1) Context: The curricula were highly appropriate and aligned with national strategies, human resource development policies, the university's mission, and societal needs, including the programs' philosophy, objectives, structure, and course content. 2) Input: The inputs were rated at the highest level of appropriateness. 3) Process: Regarding instructional management, the expected attributes were at the highest level and exceeded the actual attributes. 4) Product: All students achieved an "S" grade, with thesis progress aligning with the curriculum plan. Furthermore, employers expressed the highest level of satisfaction regarding the graduates' ethics and professional performance.

* Corresponding author: Patsamon Palee

E-mail address: patsamon.pa@wu.ac.th

1. บทนำ

สำนักวิชาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) ซึ่งได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรจากไตรภาคเป็นแบบทวิภาค เป็นหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้ความต้องการด้านนวัตกรรมทางการแพทย์และสุขภาพเพิ่มสูงขึ้น (เนนุช จินดารัตนาภรณ์ และศุทธิดา ชวนวัน, 2563; วิชัย โกลสุวรรณจินดา, 2566) และมีการพัฒนาเนื้อหารายวิชาให้ทันสมัยตามความก้าวหน้าของศาสตร์ด้านนี้ ซึ่งเน้นการทำวิทยานิพนธ์เพื่อให้นักศึกษามีทักษะการวิจัยที่ดี และสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย หลักสูตรระดับปริญญาโทจึงได้รับการออกแบบให้มีมาตรฐานสากลและมีความต่อเนื่องกับหลักสูตรระดับปริญญาเอก เพื่อสร้างเส้นทางการศึกษา (Academic Pathway) ที่รองรับนักศึกษาที่มีศักยภาพและต้องการศึกษาต่อในเชิงลึก รวมถึงบุคลากรในสถานประกอบการที่สนใจพัฒนาความรู้ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวิทยาการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 ข้อ 17 ระบุว่า ให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือในรอบ 5 ปี ซึ่งการประเมินหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การเรียนรู้และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (มารุต พัฒนาผล, 2567) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2567 เพื่อเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา สำนักวิชาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จึงจัดให้มีการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) ให้มีความทันสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างประชากรของประเทศพบว่า อุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอางมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง (คมสัน สมคง และคณะ, 2565) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรเป็นสังคมผู้สูงอายุ ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมด้านยาและเครื่องสำอางจึงมีส่วนช่วยในการเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชากร รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (มาลี มีแสงพันธ์ และคณะ, 2564) นอกจากนี้นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาของหลักสูตร พบว่า มี

แนวโน้มที่ลดลง โดยเฉพาะนักศึกษาชาวไทย การพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้ำที่เป็นชาวต่างชาติ อาจมีส่วนเพิ่มจำนวนนักศึกษาได้ จากการสำรวจแนวโน้มการเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของหลักสูตร พบว่า จำนวนนักศึกษาไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสถานการณ์ภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตประชากร (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566) ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรเพื่อรองรับกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาชาวต่างชาติ จึงเป็นกลยุทธ์เชิงรุกสำคัญที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและรักษาความยั่งยืนของหลักสูตรในระดับสากล (Knight, 2021; UNESCO, 2020)

การประเมินหลักสูตรจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลการประเมินและการวิเคราะห์แนวโน้ม ทิศทางการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน โดยวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงานและจากผู้ใช้บัณฑิต เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของหลักสูตร และเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร โดยการประเมินหลักสูตรได้ประยุกต์ใช้ตามกรอบแนวคิดแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ของ Stufflebeam & Shinkfield ซึ่งเป็นการประเมินความเหมาะสมของปรัชญา วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คุณลักษณะอาจารย์ คุณลักษณะบัณฑิต และวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตร (Stufflebeam & Shinkfield, 2007) ที่มีความเหมาะสมและเที่ยงตรงเกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบายในระดับบริหาร คณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรในหน่วยงานต่าง ๆ (Tokmak et al., 2013) นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาการประเมินหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 โดยพัฒนามาจากรูปแบบการประเมิน CIPP Model เช่น CIPPI Model, CIPPO Model, CIPPIEST Model, CIPPE Model เป็นต้น (สมทรง สุภาพ, 2565) อย่างไรก็ตาม หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตมีการปรับปรุงระบบการศึกษาจากไตรภาคเป็นทวิภาค และหลักสูตรมหาบัณฑิตเป็นหลักสูตรใหม่ การใช้ CIPP Model มุ่งเน้นการประเมินเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับบริบทของทั้ง 2 หลักสูตรที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาให้ทันสมัยและเป็นสากลมากขึ้น โดยแบ่งการประเมินเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินความสอดคล้องจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตรกับสภาพแวดล้อม ปัญหา และความต้องการของสังคมที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระบวนการรับนักศึกษา คุณภาพของนักศึกษาและอาจารย์ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และระบบการบริหารจัดการหลักสูตร 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การให้คำปรึกษา การวัดและประเมินผล รวมถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้บรรลุตามแผนที่วางไว้ และ 4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาและคุณภาพของบัณฑิต เพื่อตรวจสอบคุณลักษณะและความสามารถในการปฏิบัติงานจริงว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพียงใด (Stufflebeam & Shinkfield, 2007) เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย รวมถึงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสะท้อนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศตาม ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 (2561) โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ อีกทั้งยังตอบสนองต่อเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) และยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในเชิงพาณิชย์และสังคม (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ และส่งเสริมการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพสูง อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างเป็นรูปธรรม (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2567) การประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ของ Stufflebeam and Shinkfield (2007) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบความสอดคล้องและประสิทธิภาพของหลักสูตรภายใต้กรอบนโยบายดังกล่าว เพื่อมุ่งผลิตมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางทฤษฎีและการวิจัย บนพื้นฐานของจริยธรรมในการวิจัย สามารถสร้างสรรค์งานที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ สามารถนำ

งานวิจัยมาแก้ไขปัญหาหรือประยุกต์ในการพัฒนางานและประเทศชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้งานวิชาการและการวิจัยมีความเข้มแข็ง ตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยต่อไป

2. จุดประสงค์

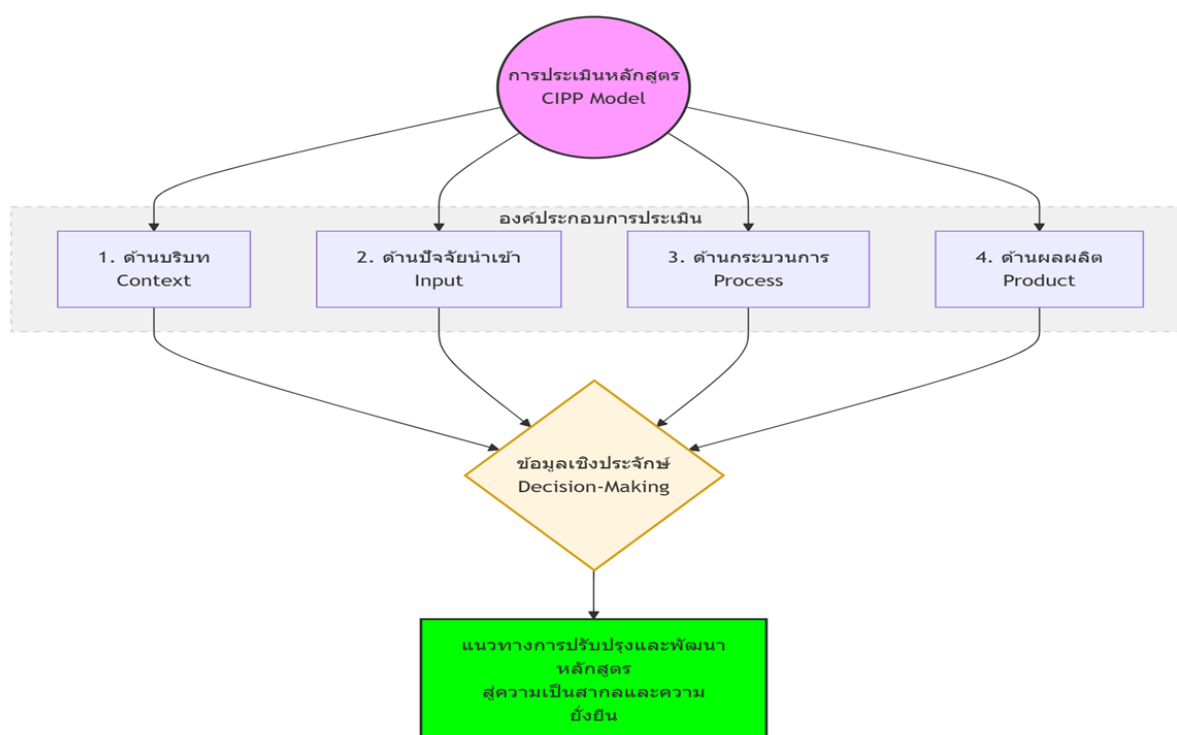
- 1) ประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมยาและเครื่องสำอาง (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิศวกรรมยาและเครื่องสำอาง (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564)
- 2) วิเคราะห์แนวโน้มสำคัญและทิศทางการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิศวกรรมยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) ตามกรอบแนวคิด CIPP Model ประกอบด้วยการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research) ประเมินหลักสูตรตามกรอบแนวคิด CIPP Model ประกอบด้วยการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

4.1 ผู้เข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มคนที่เข้าร่วมการวิจัยเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 6 กลุ่ม มีความเกี่ยวข้องในหลักสูตร ทั้งหมดจำนวน 46 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย 1) นักศึกษาปัจจุบัน ปริญญาโทจำนวน 6 คน ปริญญาเอกจำนวน 2 คน 2) ศิษย์เก่า ปริญญาโทจำนวน 3 คน ปริญญาเอกจำนวน 1 คน 3) อาจารย์ประจำหลักสูตรจำนวน 11 คน 4) อาจารย์ผู้สอน (อาจารย์ในสาขาเกษตรกรรมอุตสาหกรรม) จำนวน 13 คน 5) ผู้บริหาร (ระดับหลักสูตร สำนักวิชา และมหาวิทยาลัย) จำนวน 2 คน และ 6) ผู้ใช้บัณฑิต (ภาคอุตสาหกรรม สถาบันวิจัย และสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา) จำนวน 8 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและเสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำเพื่อให้ครอบคลุมการประเมินตามกรอบแนวคิด CIPP Model โดยใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์ การอภิปรายกลุ่ม และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 = มากที่สุด ถึง 1 = น้อยที่สุด) จากนั้นนำข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในของข้อ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- แบบประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นภาพรวมเท่ากับ 0.82
- แบบประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ คุณลักษณะที่คาดหวังมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และคุณลักษณะที่เป็นจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84
- แบบประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า เครื่องมือวิจัยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) สูงกว่า 0.70 ซึ่งมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้จนถึงระดับดีมาก ตามเกณฑ์มาตรฐานของการวิจัยทางสังคมศาสตร์และการประเมินทางการศึกษา (Stufflebeam, 2003; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554) มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท ใช้แบบสัมภาษณ์และการอภิปรายกลุ่มย่อย ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรใน 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความสอดคล้องกับนโยบายประเทศและยุทธศาสตร์สถาบัน (2) ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (3) แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ใช้แบบสอบถามประเมินความพร้อมองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร ครอบคลุม 5 ด้าน รวมทั้ง 48 ข้อ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการรับนักศึกษา คุณภาพนักศึกษา คุณลักษณะของอาจารย์ (ด้านบุคลิกภาพ และด้านการสอนและการวิจัย) โครงสร้างหลักสูตร และทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน (อาจารย์ บุคลากร สนับสนุน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ)

3. การประเมินด้านกระบวนการ ใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะที่คาดหวังและคุณลักษณะที่เป็นจริงของการจัดการเรียนการสอน ครอบคลุม 4 ด้าน รวมทั้ง 14 ข้อ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมและการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล 3 โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินออกเป็น 2 มิติ คือ ระดับที่คาดหวังและระดับที่เป็นจริง เพื่อมุ่งเน้นการวิเคราะห์ช่องว่างความสอดคล้อง ซึ่งช่วยให้เห็นภาพรวมของประสิทธิภาพหลักสูตรได้อย่างรอบด้านมากกว่าการประเมินเพียงมิติเดียว

คุณลักษณะที่คาดหวัง หมายถึง ระดับคุณภาพหรือสมรรถนะที่หลักสูตรมุ่งหวังให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

คุณลักษณะที่เป็นจริง หมายถึง ระดับคุณภาพหรือสมรรถนะที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานของหลักสูตร

4. การประเมินด้านผลผลิต ใช้แบบสอบถามผู้ใช้นักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 ข้อ เพื่อประเมินปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาปรับบัณฑิตเข้าทำงาน และประเมินคุณลักษณะที่คาดหวังของบัณฑิตในด้านต่าง ๆ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ภาวะผู้นำ ความสามารถด้านการวิจัย การใช้เทคโนโลยีและสถิติ การสื่อสารทางวิชาการ และการพัฒนาตนเอง

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมด ในช่วงเดือนกรกฎาคม – กันยายน พ.ศ. 2567 ดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการ วัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความยินยอมในการเข้าร่วมโครงการก่อนการส่งแบบประเมินทางออนไลน์ให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัยทางอีเมล และส่งแบบสอบถามกลับคืนภายใน 2 สัปดาห์
2. แบบสอบถาม ได้ดำเนินการสำรวจนักศึกษาปัจจุบัน นักศึกษาศิษย์เก่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้บริหาร และผู้ใช้นักศึกษา โดยส่งแบบสอบถามทั้งแบบออนไลน์และหนังสือบันทึกข้อความ
3. แบบสอบถามได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามชาวต่างชาติ (ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน นักศึกษาศิษย์เก่า และอาจารย์ประจำหลักสูตร) สามารถตอบได้สะดวกและเพื่อให้ผลการประเมินมีความถูกต้องที่สุด
4. เก็บรวบรวมรายงานการประชุมจากการสนทนากลุ่มย่อย และผลจากการถอดความจากบันทึกเสียงในระหว่างการประชุมกลุ่มย่อย และข้อมูลประกอบจากการประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษา

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดย

1. ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บรวบรวม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, S.D.) โดยแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสมน้อยที่สุด
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากรายงานการประชุม การประชุมกลุ่มย่อย และแบบสอบถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นประเด็นสำคัญ

5. ผลการวิจัย

1) ผลการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานวัตกรรมการศึกษาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานวัตกรรมการศึกษาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) ตามกรอบแนวคิด CIPP Model รายละเอียด ดังนี้

1.1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้อง ดังนี้

1.1.1) ยุทธศาสตร์ชาติ คือ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร โดยสอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศและการสร้างคุณค่าในด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนานวัตกรรม และปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด เพื่อยกระดับรายได้ และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคน

ดี เก่ง มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ

1.1.2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญด้านยาและเครื่องสำอาง สามารถสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม ทั้งด้านวิชาการ และเชิงพาณิชย์ สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือต่อยอดสู่ผู้ประกอบการได้ สามารถยกระดับคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในรูปแบบการจัดการศึกษาและการทำวิจัยร่วมกัน ตอบสนองนโยบายการดึงดูดและสนับสนุนผู้เรียน ผู้สอน และผู้ให้บริการด้านการศึกษาจากนานาชาติ

1.1.3) ปณิธานของสถาบันและความต้องการของสังคม หลักสูตรมีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษและนักศึกษาปัจจุบันร้อยละ 78 เป็นนักศึกษาต่างชาติ สอดคล้องกับพันธกิจยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ผลงานวิจัยของนักศึกษาทุกคนได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ที่มีคุณภาพสูง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และสำนักวิชาเภสัชศาสตร์ ในเรื่องความเป็นเลิศสู่สากล

1.1.4) ปรัชญา จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาสาระรายวิชาของหลักสูตร มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม วัตถุประสงค์มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ หลักสูตรมีการเตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้สิ่งใหม่ สนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งทางวิชาการ การวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อตอบสนองต่อปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาสาระรายวิชาของหลักสูตร มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเพียงพอต่อการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหรือการทำวิจัยเมื่อสำเร็จการศึกษา

1.2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย 5 กลุ่ม คือ นักศึกษาปัจจุบันปริญญาโท (ร้อยละ 26.09) นักศึกษาปัจจุบันปริญญาเอก (ร้อยละ 8.70) ศิษย์เก่าปริญญาโท (ร้อยละ 13.04) ศิษย์เก่าปริญญาเอก (ร้อยละ 4.35) และอาจารย์ประจำหลักสูตร (ร้อยละ 47.83) ผลประเมินพบว่า ด้านที่ 1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการรับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาปัจจุบันปริญญาเอก และศิษย์เก่าปริญญาโท มีความคิดเห็นว่า กระบวนการประชาสัมพันธ์และการรับนักศึกษาของหลักสูตรเหมาะสมในระดับมากที่สุด (5.00 ± 0.00 และ 4.73 ± 0.46 ตามลำดับ) นักศึกษาปัจจุบันปริญญาโท ศิษย์เก่าปริญญาเอก และอาจารย์ประจำหลักสูตร มีความคิดเห็นว่า การประชาสัมพันธ์และการรับนักศึกษาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.49 ± 0.16 , 4.00 ± 0.00 และ 4.50 ± 0.61 ตามลำดับ) ด้านที่ 2 คุณภาพนักศึกษา นักศึกษาปัจจุบันปริญญาเอก และศิษย์เก่าปริญญาเอก มีความคิดเห็นว่า นักศึกษาของหลักสูตรมีคุณภาพในระดับมากที่สุด (5.00 ± 0.00 และ 4.85 ± 0.38 ตามลำดับ) นักศึกษาปัจจุบันปริญญาโท ศิษย์เก่าปริญญาโท และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีความคิดเห็นว่า มีคุณภาพในระดับมาก (3.95 ± 0.08 , 4.44 ± 0.53 และ 4.42 ± 0.11 ตามลำดับ) ด้านที่ 3 คุณลักษณะของอาจารย์ นักศึกษาปัจจุบันปริญญาโท นักศึกษาปัจจุบันปริญญาเอก ศิษย์เก่าปริญญาโท และศิษย์เก่าปริญญาเอก มีความคิดเห็นว่า อาจารย์ในหลักสูตรมีคุณภาพในระดับมากที่สุด (4.77 ± 0.08 , 5.00 ± 0.00 , 4.94 ± 0.23 และ 5.00 ± 0.00 ตามลำดับ) อาจารย์ประจำหลักสูตร มีความคิดเห็นว่าอาจารย์ในหลักสูตรมีคุณภาพในระดับมาก (4.45 ± 0.31) ด้านที่ 4 โครงสร้างหลักสูตร นักศึกษาปัจจุบันปริญญาเอก ศิษย์เก่าปริญญาโท และศิษย์เก่าปริญญาเอก และอาจารย์ประจำหลักสูตร มีความคิดเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.93 ± 0.19 , 4.83 ± 0.38 , 5.00 ± 0.00 และ 4.58 ± 0.58 ตามลำดับ) นักศึกษาปัจจุบันปริญญาโท มีความคิดเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.47 ± 0.09) ด้านที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน นักศึกษาปัจจุบันปริญญาเอก และศิษย์เก่าปริญญาโท มีความคิดเห็นว่า ทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนในการเรียนรู้ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.79 ± 0.47 และ 4.67 ± 0.57 ตามลำดับ) นักศึกษาปัจจุบันปริญญาโท ศิษย์เก่าปริญญาเอก และอาจารย์ประจำหลักสูตร มีความคิดเห็นว่าทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนในการเรียนรู้ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก (4.38 ± 0.36 , 3.65 ± 0.88 และ 4.48 ± 0.16 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

การประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า	นักศึกษาปัจจุบัน				ศิษย์เก่า				อาจารย์ประจำ หลักสูตร	แปล ผล
	ปริญญา โท	แปล ผล	ปริญญา เอก	แปล ผล	ปริญญา โท	แปล ผล	ปริญญา เอก	แปล ผล		
ด้านที่ 1 การประชาสัมพันธ์	4.49 ± 0.16	มาก	5.00 ± 0.00	มากที่สุด	4.73 ± 0.46	มากที่สุด	4.00 ± 0.00	มาก	4.50 ± 0.61	มากที่สุด
ด้านที่ 2 คุณภาพนักศึกษา	3.95 ± 0.08	มาก	5.00 ± 0.00	มากที่สุด	4.44 ± 0.53	มากที่สุด	4.85 ± 0.38	มากที่สุด	4.42 ± 0.11	มาก
ด้านที่ 3 คุณภาพอาจารย์	4.77 ± 0.08	มากที่สุด	5.00 ± 0.00	มากที่สุด	4.94 ± 0.23	มากที่สุด	5.00 ± 0.00	มากที่สุด	4.45 ± 0.31	มาก
ด้านที่ 4 โครงสร้างหลักสูตร	4.47 ± 0.09	มาก	4.93 ± 0.19	มากที่สุด	4.83 ± 0.38	มากที่สุด	5.00 ± 0.00	มากที่สุด	4.58 ± 0.58	มากที่สุด
ด้านที่ 5 สภาพแวดล้อม การเรียนรู้	4.38 ± 0.36	มาก	4.79 ± 0.47	มากที่สุด	4.67 ± 0.57	มากที่สุด	3.65 ± 0.88	มาก	4.48 ± 0.16	มาก

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม พบว่า หลักสูตรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนพร้อมทุนการศึกษา ทำให้นักศึกษามีความสนใจเข้าเรียนหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์กำหนดของคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยคณาจารย์ผู้สอนทุกคนมีการพัฒนาวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ปฏิบัติงานวิจัยให้เป็นไปตามจริยธรรมการวิจัย ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมและเป็นยอมรับ และมีสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาที่เพียงพอ ผลการอภิปรายกลุ่มพบว่า ปัญหาสำคัญของหลักสูตร คือ จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาเอกของหลักสูตรมีจำนวนน้อย อาจเกิดจากการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเท่าที่ควร จึงควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ไปประเทศที่มีระดับเศรษฐกิจ หรือรายได้ที่ต่ำกว่าประเทศไทย เนื่องจากมีอัตราในการสมัครเข้าเรียนค่อนข้างมาก

1.3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5 กลุ่ม ครอบคลุม 4 ด้าน ดังนี้

1.3.1) ด้านผู้เรียน นักศึกษาปัจจุบันระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ศิษย์เก่าปริญญาโท และอาจารย์ประจำหลักสูตร ประเมินว่าคุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.71 ± 0.13 , 5.00 ± 0.00 , 4.75 ± 0.45 และ 4.67 ± 0.08 ตามลำดับ) ขณะที่ศิษย์เก่าปริญญาเอกประเมินว่าคุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก และต่ำกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.00 ± 0.00)

1.3.2) ด้านผู้สอน ศิษย์เก่าปริญญาโทและอาจารย์ประจำหลักสูตรประเมินว่า คุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.92 ± 0.29 และ 4.75 ± 0.06 ตามลำดับ) ส่วนศิษย์เก่าปริญญาเอกประเมินว่าคุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก และต่ำกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.00 ± 0.00)

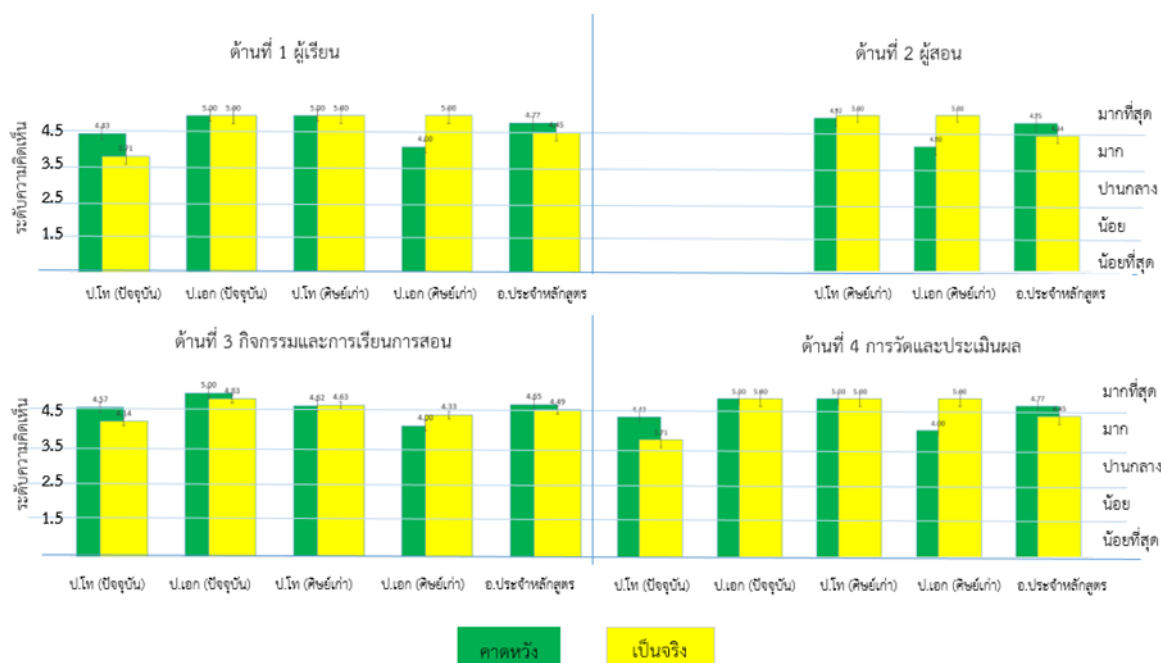
1.3.3) ด้านกิจกรรมและการเรียนการสอน นักศึกษาปัจจุบันทั้งสองระดับและอาจารย์ประจำหลักสูตรประเมินว่า คุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.57 ± 0.00 , 5.00 ± 0.00 และ 4.65 ± 0.09 ตามลำดับ) ขณะที่ศิษย์เก่าปริญญาโทและปริญญาเอกประเมินว่า คุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก และต่ำกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.62 ± 0.52 และ 4.00 ± 0.00 ตามลำดับ)

1.3.4) ด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาปริญญาโทและอาจารย์ประจำหลักสูตรประเมินว่า คุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.43 ± 0.00 และ 4.77 ± 0.05 ตามลำดับ) ขณะที่นักศึกษาปริญญาเอกและศิษย์เก่าปริญญาโทประเมินว่า คุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และเท่ากับคุณลักษณะที่เป็นจริง (5.00 ± 0.00) ส่วนศิษย์เก่าปริญญาเอกประเมินว่า คุณลักษณะที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดและต่ำกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.00 ± 0.00)

โดยภาพรวม ศิษย์เก่าปริญญาเอกมีแนวโน้มประเมินคุณลักษณะที่เป็นจริงสูงกว่าคุณลักษณะที่คาดหวังในทุกด้าน สะท้อนว่า การดำเนินงานของหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้บรรลุหรือสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2

ผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (Process Evaluation)

1.4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาปัจจุบัน หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอาง มีนักศึกษาจำนวน 9 คน และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอาง มีนักศึกษาจำนวน 2 คน หลักสูตรเปิดสอนในรายวิชาสัมมนาทางยาและเครื่องสำอาง 1 และสัมมนาทางยาและเครื่องสำอาง 2 ซึ่งเป็นรายวิชาที่ไม่คิดหน่วยกิต นักศึกษาทุกคนมีผลการเรียนเป็น S (ระดับคะแนนมากกว่า ร้อยละ 70) และรายวิชาวิทยานิพนธ์เป็นการลงทะเลเบียนทุกภาคการศึกษาและเก็บหน่วยกิตให้ครบเมื่อสิ้นสุดการศึกษา จึงจะสามารถออกผลการศึกษได้ นักศึกษาปัจจุบันมีผลการเก็บหน่วยกิตวิทยานิพนธ์เป็นไปตามแผนของหลักสูตร

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่จบการศึกษา ผู้ตอบแบบประเมินเป็นผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 8 คน สังกัดภาคเอกชน 5 แห่ง (ร้อยละ 62.50) ภาครัฐบาล 2 แห่ง (ร้อยละ 25.00) และภาครัฐวิสาหกิจ 1 แห่ง (ร้อยละ 12.50) พบว่า มีความพึงพอใจในระดับดีมากในด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการพัฒนาตนเอง (4.81 ± 0.40 , 4.78 ± 0.49 และ 4.75 ± 0.46 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 2 ในส่วนของปัจจัยการพิจารณาเข้ารับทำงานพบว่า 3 อันดับแรกที่พิจารณา คือ วุฒิการศึกษา หลักสูตร สาขาที่สำเร็จการศึกษา สถาบันการศึกษาที่นักศึกษาจบ และประวัติฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (4.38 ± 0.52 , 4.00 ± 1.07 และ 3.88 ± 0.83 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รายการประเมิน	ผลการประเมินความพึงพอใจ	แปลผล
1. คุณธรรมจริยธรรม	4.78 ± 0.49	มากที่สุด
2. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.81 ± 0.40	มากที่สุด
3. ความสามารถในการวิจัย	4.29 ± 1.04	มาก
4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสถิติ	4.63 ± 0.49	มากที่สุด
5. การพัฒนาตนเอง	4.75 ± 0.46	มากที่สุด
ภาพรวม	4.65 ± 0.65	มากที่สุด

ตารางที่ 3

ผลการประเมินปัจจัยการพิจารณาเข้ารับทำงาน

ลำดับ	ปัจจัยที่พิจารณาเข้ารับทำงาน	ผลการประเมิน	แปลผล
1	วุฒิการศึกษา หลักสูตร สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	4.38	มากที่สุด
2	สถาบันการศึกษาที่จบ	4.00	มาก
3	ประวัติฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	3.88	มาก
4	บุคลิกภาพ	3.63	มาก
5	ประสบการณ์ในการทำกิจกรรม	3.50	มาก
6	ผู้แนะนำ / ญาติผู้ใหญ่ / บิดามารดา / รุ่นพี่	2.63	ปานกลาง

ทั้งนี้ผู้ใช้บัณฑิตเสนอแนะเพิ่มเติมด้านทักษะที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้บัณฑิตที่จบจากหลักสูตรมีความโดดเด่น คือ ความสามารถเฉพาะด้าน ซึ่งตรงกับ PLO ของหลักสูตรในด้านองค์ความรู้ด้านยาและเครื่องสำอาง มีปฏิภาณไหวพริบ เพื่อใช้ในการทำงานและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรมีความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำการวิจัย พัฒนานวัตกรรม หรือแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องในระหว่างการผลิต วิจัย และพัฒนา มีประเด็นที่อาจเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการรับเข้าทำงาน ได้แก่ ไม่มีการแพ้ยา (เนื่องจากต้องทำงานในอุตสาหกรรมหรือสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาและเครื่องสำอาง หากบุคลากรมีประวัติแพ้ยารุนแรง จะส่งผลกระทบต่อการทำงานและตัวบุคลากรเอง ผู้ประกอบการอาจหลีกเลี่ยงการรับสมัครเข้าทำงาน) นอกจากนี้ ผู้ใช้บัณฑิตยังให้ความสำคัญหรือต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถด้านโปรแกรมทางสถิติ ได้แก่ Minitab

2) ผลการวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการจัดการเรียนการสอน

จากผลการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ WUQA-P ที่มุ่งเน้น Program Learning Outcome (PLOs) พบว่า หลักสูตรมีคุณภาพ ทั้งการจัดการเรียนการสอน บุคลากร นักศึกษา และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีจุดเด่นด้านการสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศและสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถในการวิจัย และคณาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่หลากหลายและสอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตรและมีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม หลักสูตรและ

สำนักวิชาควรมีกิจกรรมหรือแผนงานเพื่อให้สามารถรับนักศึกษาได้ตามแผน และสร้างผลงานวิจัยร่วมกับบัณฑิตศึกษาโดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมตามเป้าหมายของหลักสูตรและเพิ่มศักยภาพด้านวิชาการและการวิจัย และเสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการประเมินหลักสูตร และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 6 กลุ่ม ได้นำความคิดเห็นมาจัดกลุ่ม สามารถสังเคราะห์แนวโน้มและทิศทางสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร โดยแนวโน้มความต้องการในอุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอางมุ่งเน้นนวัตกรรมที่ตอบโจทย์เฉพาะบุคคล (Personalization) และความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติและมีความปลอดภัยสูง บัณฑิตจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการวิจัยขั้นสูงและการใช้สถิติเพื่อการวิจัยนวัตกรรม (ได้แก่ โปรแกรม Minitab) เพื่อรองรับการผลิตในระดับอุตสาหกรรม และหลักสูตรควรปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติงานจริงร่วมกับภาคอุตสาหกรรม และการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของหลักสูตรเพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับภูมิภาค ผู้ใช้บัณฑิตได้ให้ความเห็นว่าควรต้องมีการพัฒนาทักษะที่สำคัญของบัณฑิตให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต นอกจากนี้ มีความเห็นที่สำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับชื่อหลักสูตรนวัตกรรมการยาและเครื่องสำอางที่เฉพาะเจาะจงเกินไป อาจส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งหลักสูตรมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนทางด้านเภสัชศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยา รวมทั้งเครื่องสำอาง ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวิชาชีพเภสัชศาสตร์ จึงทำให้สาขาบริหารทางเภสัชกรรม หรือผู้ที่ทำงานในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นผู้เรียนอีกกลุ่มเป้าหมายไม่สามารถเข้ามาเรียนในหลักสูตรได้ หากทางหลักสูตรมีการพัฒนาให้สามารถรับนักศึกษาในกลุ่มดังกล่าว ก็จะมีส่วนช่วยเพิ่มจำนวนนักศึกษาของหลักสูตรได้

6. สรุปและอภิปรายผล

1) ด้านบริบท (Context Evaluation) พบว่า 1) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมทรง สุภาพ (2565) ที่เสนอว่าการประเมินหลักสูตรในยุคใหม่ต้องมุ่งเน้นความสามารถในการปรับตัวตามบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจรนั้น เน้นสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ การผลิตสมุนไพร การผลิตยา การผลิตเครื่องมือแพทย์ (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2566) ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตรให้มีความโดดเด่นด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านยาและเครื่องสำอางเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชากร รวมทั้งสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รองรับอุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอางที่กำลังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มีเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนักคิด นักคิด ผู้ประกอบการ 2) มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คือ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญด้านยาและเครื่องสำอางเพิ่มศักยภาพด้านการวิจัยและผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพในระดับชาติหรือสากล นอกจากนี้หลักสูตรเน้นการเตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้สิ่งใหม่และการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมในระดับชุมชน ระดับชาติและนานาชาติร่วมกับผู้อื่น เพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้การพึ่งตนเองและลดการแข่งขันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นวลล่อ ทวีศรี และคณะ, 2563) พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรควรสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและประเทศชาติ 3) มีความสอดคล้องกับปณิธานและพันธกิจของมหาวิทยาลัยในการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ การวิจัย และการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยหลักสูตรจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษและมีนักศึกษาต่างชาติร้อยละ 78 สะท้อนถึงความเป็นนานาชาติของหลักสูตร และเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการทำงาน ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญของกำลังคนในศตวรรษที่ 21 (Huang & Chen, 2024) นอกจากนี้ ผลงานวิจัยของนักศึกษาทุกคนได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศระดับสากล ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงจะช่วยให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อังคณา อ่อนธานี, 2563; มาร์ุต พัฒนาผล, 2567)

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ในทุกด้านกลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ ด้านที่ 1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการรับนักศึกษา ด้านที่ 2 คุณภาพนักศึกษา ด้านที่ 3 คุณลักษณะของอาจารย์ มีการพิจารณาการรับอาจารย์ผู้สอน ด้านที่ 4 โครงสร้างหลักสูตร และด้านที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554) กล่าวว่า การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร และความพร้อมปัจจัยสนับสนุนจะได้ผลการประเมินที่นำไปสู่การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างเนื้อหา และการวางแผนการดำเนินงานของหลักสูตร รวมทั้งคุณสมบัติและประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยชี้ขาดต่อคุณภาพของหลักสูตรบัณฑิตศึกษา (วรวรรณ วาณิชยเจริญชัย และคณะ, 2566) รวมทั้งบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษายังมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพและความสำเร็จของนักศึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม (Toh et al., 2022) นอกจากนี้ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าหลักสูตรมีจุดแข็ง คือ 1) หลักสูตรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนพร้อมทุนการศึกษา 2) หลักสูตรมีการกำหนดคุณลักษณะของนักศึกษาให้สอดคล้องกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา 3) หลักสูตรมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์กำหนดของคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรวรรณ วาณิชยเจริญชัย และคณะ, 2566) พบว่าอาจารย์ผู้สอนมีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน และมีความเชี่ยวชาญสอดคล้องกับหลักสูตร 4) หลักสูตรมีจำนวนหน่วยกิตและชั่วโมงของรายวิชาวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสม และ 5) หลักสูตรมีอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ รวมทั้งมีสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาที่เพียงพอ

3) ด้านกระบวนการ กลุ่มเป้าหมายมีคุณลักษณะที่คาดหวังในระดับมากถึงมากที่สุดและมากกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงในทุกด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ผู้เรียน ด้านที่ 2 ผู้สอน ด้านที่ 3 กิจกรรมและการเรียนการสอน และด้านที่ 4 การวัดและประเมินผล แสดงถึงศักยภาพของหลักสูตรในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามเป้าหมาย สามารถยกระดับคุณภาพการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ดียิ่งขึ้น การประเมินกระบวนการช่วยให้ระบุจุดที่ต้องปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งผลจากความคาดหวังต่อการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ที่เพิ่มสูงขึ้นในยุคดิจิทัล หลักสูตรจึงควรพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์เชิงรุก เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพให้สอดคล้องกับเกณฑ์สากล (Kaufman & Watkins, 2023) นอกจากนี้จุดแข็งที่สำคัญของหลักสูตร ได้แก่ ผลการประเมินการประกันคุณภาพในระดับ 4 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนและการให้คำปรึกษาทางวิชาการ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีความพึงพอใจต่อระบบการบริหารจัดการ การควบคุมคุณภาพ และการดูแลนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนรูปแบบการวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสม โปร่งใส สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา และสอดคล้องกับแนวคิดของศิริชัย กาญจนวาสี (2554) ที่ชี้ว่า การประเมินกระบวนการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ช่องว่างระหว่างความคาดหวังและคุณลักษณะที่เป็นจริงในบางประเด็นยังชี้ให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ การสนับสนุนเชิงรุก และการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอนาคต

4) ด้านผลผลิต ในรายวิชาที่หลักสูตรเปิดสอน ได้แก่ วิชาสัมมนาทางยาและเครื่องสำอาง 1 และสัมมนาทางยาและเครื่องสำอาง 2 ซึ่งเป็นรายวิชาที่ไม่เน้นหน่วยกิต นักศึกษาปัจจุบันทุกคน มีผลการเรียนเป็น S (ระดับคะแนนมากกว่า 70%) และวิทยานิพนธ์นักศึกษาทุกคนมีผลการสะสมหน่วยกิตวิทยานิพนธ์เป็นไปตามแผนของหลักสูตร เนื่องจากมีการติดตามความก้าวหน้าจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิธิตา อติภทรนันท์, 2560) ที่ว่า ในการพัฒนาหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับด้านทรัพยากรดำเนินการ การส่งเสริม ติดตามและการเร่งรัดการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเพื่อให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้ว ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับดีมากในด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการปฏิบัติงาน ซึ่งการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ มีศักยภาพตามคุณลักษณะของบุคคลในศตวรรษที่ 21 และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จะเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนาตามยุทธศาสตร์ชาติที่ 3 ด้านความสามารถในการแข่งขัน และ ยุทธศาสตร์ชาติที่ 4 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (อังคณา อ่อนธานี, 2563)

จากการวิเคราะห์แนวโน้มสำคัญและทิศทางการจัดการเรียนการสอน ทางหลักสูตรสามารถพัฒนาทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรเพื่อให้ได้บัณฑิตในอนาคตเป็นไปตามที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวัง งานวิจัยของสุนันทา มาวัน และคณะ ได้วิเคราะห์ถึงทักษะที่สำคัญของบัณฑิตในอนาคต อาทิ เช่น ทักษะดิจิทัล (Digital Skills) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking Skills) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation Skills) ทักษะทางสังคม (Social Skills) ทักษะการร่วมมือทำงานเป็นทีม (Collaboration Skills) ทักษะภาวะผู้นำและภาวะผู้ตาม (Leadership and Followership Skills) ทักษะการยืดหยุ่นและปรับตัว (Flexibility and Adaptability Skills) ทักษะทางอารมณ์ (Emotional Skills) และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Skills) (สุนันทา มาวัน และคณะ, 2565) นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่ยืนยันถึงความแตกต่างของการรับรู้เกี่ยวกับทักษะด้านอารมณ์และสังคมระหว่างนายจ้างและบัณฑิต (Yong & Ling, 2023) โดยนายจ้างมักคาดหวังให้บัณฑิตมีทักษะด้านการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การปรับตัว และการจัดการอารมณ์ในระดับที่สูงกว่าที่บัณฑิตรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรควรมุ่งเสริมสร้างทักษะดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เพื่อลดช่องว่างระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้กับความต้องการของตลาดแรงงาน และเพิ่มความพร้อมในการทำงานของบัณฑิตในบริบทการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต

ในปัจจุบันมีหลักสูตรบัณฑิตศึกษาบางหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนในประเทศไทย มีชื่อหลักสูตรค่อนข้างกว้าง หรือมีการจัดการเรียนการสอนรวมหลากหลายสาขาเข้าด้วยกัน เช่น หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เกษตรกรรมและสุขภาพ ที่แยกไปหลายแขนงวิชา ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการเพิ่มจำนวนผู้เข้าเรียนในหลักสูตรได้ จากการศึกษาวิจัยที่บ่งชี้ว่า นักศึกษาที่ได้เรียนรู้หลากหลายสาขา (interdisciplinary training) สามารถเพิ่มความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ดีขึ้น (McChesney et al., 2026) สามารถแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ดีกว่า และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน (Rana et al., 2025)

7. บทสรุปจากการวิจัย

จากผลการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานวัตกรรมและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) สาขานวัตกรรมและเครื่องสำอาง โดยใช้กรอบแนวคิด CIPP Model จากความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่า อาจารย์ ผู้บริหาร และผู้ใช้นิตบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ด้านบริบทและปัจจัยนำเข้า พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายสถาบัน และความต้องการของสังคม มีอาจารย์ผู้สอนและทรัพยากรสนับสนุนที่มีคุณภาพ ด้านกระบวนการ พบว่า ระดับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูงกว่าการรับรู้สภาพจริงในบางประเด็น สะท้อนโอกาสในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านผลผลิตพบว่า นักศึกษาทุกคนมีผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามเกณฑ์และมีผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ โดยสรุปหลักสูตรมีคุณภาพและศักยภาพสูงในการผลิตบัณฑิตด้านยาและเครื่องสำอางที่มีสมรรถนะทางวิชาการและการวิจัย และควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความต้องการในอนาคต และพบว่า แม้ผลการประเมินภาพรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่ในด้านการบริหารยังมีช่องว่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam (2003) ระบุว่า การประเมินด้านกระบวนการมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อระบุข้อบกพร่องและนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขในทันที นอกจากนี้ จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าทิศทางการบริหารและเครื่องสำอางมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้บัณฑิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังสูงต่อการเข้าถึงเครื่องมือวิจัยที่ทันสมัย และการสร้างนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริงเชิงพาณิชย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมทรง สุภาพ (2565) ที่เสนอแนะว่า การประเมินหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับตัวตามบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของบัณฑิตให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ผลการวิจัยนี้สะท้อนว่า หลักสูตรจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเชิงรุก โดยการบูรณาการงานวิจัยเข้ากับโจทย์ของภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมที่มีทักษะดิจิทัล โดยวิจัยควบคู่ไปกับการเชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์ยา เพื่อลดช่องว่างความคาดหวังและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันหลักสูตรในระดับสากล

จากผลการศึกษาด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่คาดหวังสูงกว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงในบางด้าน ประเด็นนี้สะท้อนว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีระดับความคาดหวังที่สูงต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในหลักสูตรนวัตกรรมและเครื่องสำอาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีร์ศักดิ์ อุปไมยอริชัย (2564) กล่าวว่า ในปัจจุบันการประเมินหลักสูตรไม่ได้เป็นเพียงการตรวจสอบผลผลิต แต่ต้องมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เพื่อลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังของผู้เรียนและสิ่งที่หลักสูตรมอบให้จริง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจและความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ (2566) ระบุว่า การประเมินผลในมิติกระบวนการ (Process Evaluation) ตามรูปแบบ CIPP Model ยุคใหม่ ควรนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงการดำเนินงานเชิงรุก (Proactive Improvement) โดยเฉพาะในหลักสูตรที่มีความเป็นพลวัตสูงอย่างนวัตกรรมฯ จำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-based Education) เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาฉบับใหม่ที่มุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียนเป็นสำคัญ (ทศนา แคมมณี, 2567)

นอกจากนี้ จากการรวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยและคณะกรรมการประเมินหลักสูตรได้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของหลักสูตร และแนวทางแก้ไขเพื่อหลักสูตรปรับปรุง พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

8. จุดแข็งของหลักสูตร

ด้านบริบท

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) มีความสอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัย และพันธกิจของมหาวิทยาลัย สนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งทางวิชาการ การวิจัย และการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อมุ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยสามารถช่วยส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้เกิดศักยภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ภาคใต้และนำความรู้ไปใช้พัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับการยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศต่อไป และเน้นการเตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้สิ่งใหม่รวมทั้งการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมทั้งในระดับชุมชน ระดับชาติ และระดับนานาชาติร่วมกับผู้อื่น เพื่อการร่วมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การพึ่งตนเองตลอดจนลดการแข่งขันในสังคม

ด้านปัจจัยนำเข้า

1) ประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนพร้อมทุนการศึกษาการกำหนดคุณลักษณะของนักศึกษาเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการและเครื่องสำอาง (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2563) และสอดคล้องกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีจำนวนคุณวุฒิ และคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์กำหนดของคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยคณาจารย์ผู้สอนทุกคนมีการพัฒนาวิชาการตามที่หลักสูตรกำหนด

3) หลักสูตรมีจำนวนหน่วยกิตและชั่วโมงของรายวิชาวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสม

4) หลักสูตรมีอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ รวมทั้งมีสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาที่เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีการปฏิบัติตัวเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม อีกทั้งยังสามารถปฏิบัติงานวิจัยให้เป็นไปตามจริยธรรมการวิจัย

ด้านกระบวนการ

1) ผลการประเมินการประกันคุณภาพของหลักสูตรได้คะแนน 4 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

2) ผลการประเมินความพึงพอใจ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการให้คำปรึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลประเมินดังกล่าวรวบรวมมาจากนักศึกษาปัจจุบันและศิษย์เก่าทั้งหมดในหลักสูตร แต่เนื่องจากนักศึกษาปัจจุบันของหลักสูตรปริญญาโทมีจำนวน 6 คน และหลักสูตรปริญญาเอกมีจำนวน 2 คน ส่วนศิษย์เก่าของหลักสูตรปริญญาโทมีจำนวน 3 คน และหลักสูตรปริญญาเอกมีเพียง 1 คน จึงมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อย

3) ผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวม อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตรในระดับมาก และอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรมีความพึงพอใจต่อการควบคุม ดูแล การให้คำปรึกษาวิชาการ ทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาในด้านการวัดและประเมินผลของแต่ละรายวิชามีความเหมาะสม

5) หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามประมวลรายวิชาที่ได้แจ้งไว้รวมทั้งมีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมและโปร่งใส

ด้านผลผลิต

1) ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อบัณฑิตในระดับสูงในทุกหัวข้อ

2) ผลการประเมินจากบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรมีความพึงพอใจสูง

9. จุดอ่อนของหลักสูตร

1) จากการศึกษาพบว่าการประชาสัมพันธ์หลักสูตรพร้อมรายละเอียดของหลักสูตรยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักศึกษาเภสัชศาสตร์ทั้งจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ รวมถึงมหาวิทยาลัยอื่นในประเทศไทย มาเรียนในหลักสูตรจำนวนน้อย (ปริญญาเอกมีเพียง 1 คน ส่วนปริญญาโทมี 3 คน)

2) จากจำนวนนักศึกษาต่ำกว่าเป้าหมายของหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรปริญญาเอก อาจเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์หลักสูตรยังไม่ทั่วถึง ขาดการประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานใหญ่ๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัย นักวิจัยในสถาบันวิจัยต่างๆ นักวิจัยในโรงงานอุตสาหกรรมชั้นนำ หรือจากนักศึกษาทางสายวิทยาศาสตร์ในภาคอื่นๆ ของประเทศ รวมทั้งนักศึกษาจากต่างชาติที่สมัครเรียนในหลักสูตร โดยเฉพาะผู้ที่แสดงความสนใจในการเข้าเรียนต่อในหลักสูตรปริญญาเอก แต่สุดท้ายแล้วไม่ได้สมัครเข้าเรียน เมื่อทางหลักสูตรได้สอบถามรายละเอียดพบว่าผู้สนใจต้องการทุนการศึกษาเต็มจำนวน ได้แก่ การยกเว้นค่าเล่าเรียน และสนับสนุนค่าครองชีพ รวมถึงทุนวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์ แต่ทุนดังกล่าวนักศึกษาต้องมีการเรียนเป็นไปตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) > 3.50) จึงจะรับทุนได้ ซึ่งผู้สมัครบางส่วนไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด

3) จากผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ พบว่า มีผลการประเมินในระดับพึงพอใจปานกลาง ซึ่งสามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้มีผลการประเมินในระดับพึงพอใจมากได้ จึงเป็นข้อมูลให้แก่ทางหลักสูตรและผู้บริหารของมหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุนในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาของบัณฑิตศึกษา

4) จากผลการประเมินสิ่งสนับสนุนการทำงานวิจัย เช่น เครื่องมือสำหรับการวิจัยขั้นสูงรวมถึงการเข้าถึงฐานข้อมูลของวารสารที่จำเป็นยังมีจำนวนน้อย เช่น ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ScienceDirect ซึ่งหลักสูตรอาจต้องของบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมในการจัดหาเครื่องมือวิจัย หรือแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันอื่นที่มีความพร้อมในเครื่องมือวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ เพื่อให้บัณฑิตศึกษาสามารถทำวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งทางหลักสูตรและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องมีส่วนช่วยในการสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยกับสถาบันอื่น หรือร่วมเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อส่งเสริมการวิจัยหรือสามารถไปขอใช้เครื่องมือวิจัยขั้นสูงในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาได้

5) มีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษายังน้อย ทางหลักสูตรอาจต้องจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาต่างชาติที่มีสภาพแวดล้อมและบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

6) เนื่องจากนักศึกษาแรกเข้ามีพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญาตรีจากหลากหลายสาขาและสถาบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างด้านหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งผลให้มีพื้นฐานความรู้ ทักษะการวิจัย และความสามารถในการใช้เครื่องมือวิจัยแตกต่างกัน หลักสูตรจึงให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร การปรับพื้นฐานความรู้ของ

นักศึกษารวมถึงการสอนปฏิบัติการในการทำวิจัยและใช้เครื่องมือเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะในการทำงานวิจัยและทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด

7) เพื่อส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศในการวิจัย และส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากทางหลักสูตรมีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวนน้อย อาจส่งเสริมสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศในการวิจัย เช่น การนำเสนอและอภิปรายบทความวิจัย (Journal Club) โดยให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้งานวิจัย รวมทั้งเป็นผู้ช่วยสอนงานวิจัยให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรีเพิ่มเติม

8) ผลผลิตของหลักสูตรปริญญาโท สาขานวัตกรรมยาและเครื่องสำอางในระยะ 5 ปีของการดำเนินการหลักสูตรที่ผ่านมา มีผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด 6 คน ส่วนหลักสูตรปริญญาเอก มีผู้สำเร็จการศึกษาเพียง 1 คน ดังนั้น ผลผลิตของบัณฑิตในหลักสูตรที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องทางด้านยาและเครื่องสำอางยังมีน้อย ทำให้กำลังคนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวยังมีความขาดแคลนอยู่มาก ส่วนใหญ่บัณฑิตที่จบในหลักสูตร (คิดเป็น 85.71%) ทำงานทางด้านวิชาการ เช่น นักวิจัยในสถาบันวิจัยหรือมหาวิทยาลัย และเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

10. แนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร

1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และผู้บริหาร ควรกำหนดมาตรการเชิงนโยบายอย่างเร่งด่วนเป็นรูปธรรมในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของหลักสูตร โดยเฉพาะระดับปริญญาเอก

2) การพัฒนารูปแบบ กระบวนการ และวิธีการจัดการเรียนรายวิชาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถทำวิทยานิพนธ์เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างบรรยากาศเชิงวิชาการ บรรยากาศเชิงสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ลดความกดดันและความเครียด พร้อมทั้งเสริมสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั้งด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดต่อสื่อสารและการสืบค้น นอกจากนี้ การส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาต่างชาติ จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานวิจัยที่ดี และมีส่วนช่วยในการแนะนำประชาสัมพันธ์หลักสูตรไปกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3) สำนักวิชาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ซึ่งเป็นเจ้าของหลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานวัตกรรมยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563) และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานวัตกรรมยาและเครื่องสำอาง หลักสูตรนานาชาติ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) ประสบปัญหามีนักศึกษาไม่ได้ตามแผนการรับนักศึกษาจากผลวิเคราะห์การดำเนินงานของหลักสูตรกับมหาวิทยาลัยคู่เทียบ พบว่า หลักสูตรอื่นสามารถรับนักศึกษาได้ตามแผนการรับนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาเภสัชศาสตร์ การปรับปรุงหลักสูตรใหม่ควรพิจารณาเปลี่ยนชื่อหลักสูตรและปริญญาเพื่อให้สามารถเพิ่มจำนวนรับนักศึกษาและสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน รวมถึงการขยายอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ครอบคลุมสาขาบริหารทางเภสัชกรรมที่มีผู้เรียนเป็นอีกกลุ่มเป้าหมายในการรับเข้ามาเรียนในหลักสูตร (สำนักวิชาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มี 2 สาขา คือ เภสัชกรรมอุตสาหกรรม และการบริหารทางเภสัชกรรม)

4) สืบเนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง (นางนุช จินดารัตนาภรณ์ และ ศุทธิดา ชวนวัน, 2563) ทำให้ผู้ที่สนใจการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีแนวโน้มลดลงตามลำดับ จากการเก็บข้อมูลของหลักสูตรพบว่า มีนักศึกษาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนามีแนวโน้มสมัครเรียนกับทางหลักสูตรเพิ่มขึ้น ดังนั้น ควรมีการวางแผนประชาสัมพันธ์หลักสูตรเชิงรุกไปยังนักศึกษาต่างชาติ เพราะนักศึกษาต่างชาติยังมีความสนใจเข้าศึกษาในประเทศไทย เนื่องจากมีค่าครองชีพที่เหมาะสม และหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการด้านองค์ความรู้และทักษะเฉพาะทางได้

5) หลักสูตรควรกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยระบุสาขาวิชาหรือรายวิชาพื้นฐานที่ต้องเคยศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อให้ผู้เข้าศึกษามีพื้นฐานความรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และลดความจำเป็นในการจัดการเรียนปรับพื้นฐาน

11. ข้อเสนอแนะ

1) ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางและแนวโน้มของอุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอางที่ได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาบูรณาการในกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

2) ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการแปลเครื่องมือวิจัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาต่างชาติ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา เพื่อให้เนื้อหามีความถูกต้องและสอดคล้องกับต้นฉบับภาษาไทย รวมทั้งควรตรวจสอบความเที่ยงตรงของภาษาที่ใช้ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารและการตีความข้อมูล

3) ควรดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับบัณฑิตและคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพและอุปสรรคในการทำงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในระยะยาว

4) ควรดำเนินการวิจัยเปรียบเทียบหลักสูตรสาขาวัตกรรมการยาและเครื่องสำอางกับหลักสูตรในระดับสากล หรือหลักสูตรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในมหาวิทยาลัยอื่น เพื่อระบุจุดแข็งและประเด็นที่ควรพัฒนา อันจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในระดับนานาชาติ

12. กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนสำนักวิชาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และงบประมาณในการปรับปรุงหลักสูตรจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สวัสดิ์ ผู้ให้คำปรึกษาด้านการทำวิจัย และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตามหนังสือรับรองเลขที่ WUEC-24-215-01 รหัสโครงการ WU-EC-PH-1-203-67 ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการฯ ที่ให้ข้อเสนอแนะในการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- คมสัน สมคง, ลักรินทร์ อยู่ผ่อง, และสุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจใอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง เพื่อนำไปสู่การสร้างตราสินค้า. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(2), 202–221. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/255707>
- ทศนา แคมมณี. (2567). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 27). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2564). การประเมินโครงการและหลักสูตร: แนวคิดและการประยุกต์ใช้. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงนุช จินดารัตนาภรณ์, และศุทธิดา ชวนวัน. (2563). กภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดลงในประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 46(2), 48–85. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socku/article/view/248135>
- นวลลออ ทวีขศรี, เขมิกา ปาหา, และปราณี เสนีย์. (2563). ผลการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 12(2), 438–446. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/policenurse/article/view/241314>

- นริตา อภิภัทรนันท์. (2560). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้
แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal, Silpakorn University* (ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ),
10(1), 709–720. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/veridian-e-journal/article/view/87435>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2567). นโยบายและพันธกิจยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2567.
- มารุต พัฒนา. (2567). การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา. จรลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- มาลี มีแสงพันธ์, ชัชวาล แสงทองล้วน, ฐิติมา ให้อย่าง, และสุพัตรา ยอดสุรางค์. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การจัดการคุณภาพ
ของบริษัทอุตสาหกรรมเวชสำอาง. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 8(2), 607–630.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/appm/article/view/258498>
- ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. 135(82 ก). 1-71.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2566). วิจัยประเมินโครงการ: วิทยาการแห่งการตัดสินใจ (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณ วาณิชยเจริญชัย, เชิดศักดิ์ไธรมณีนรัตน์, และรัตนสุตา โสภพัฒน์กุล. (2566). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาวิทยาศาสตรสุขภาพ (หลักสูตรภาคพิเศษ) พ.ศ. 2559. *วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 46(4), 96–110. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/253979>
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2566). การกำหนดนโยบายสาธารณะการส่งเสริมอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจรในประเทศไทย. *วารสาร
เกษมบัณฑิต*, 24(2), 52–70. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu/article/view/269403>
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันtha มาวัน, กิตติพงษ์ น้อยนวล, จิรายุ บัวด้วง, ธนพล อินทรสกุล, ประสพโชค สุวรรณโณ, ศิริชัย โยมกระโทก, และธนัสสา
โรจนตระกูล. (2565). ทักษะที่สำคัญของบัณฑิตในอนาคต. *วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม*, 2(2), 1–15. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jclmd_psru/article/view/259553
- สมทรง สุภาพ. (2565). รูปแบบเพื่อประเมินหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ซึ่งพัฒนาจากรูปแบบการประเมิน CIPP Model. *วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 33(1), 1–14. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/view/256064>
- สุนทรไทย, ว. (2551). เหตุผลเบื้องหลังการพัฒนาเกณฑ์การตัดสินใจ 5 ระดับ. *Executive Journal*, 28(3), 97–101.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)*.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-
2570)*.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2566). *รายงานสถิติการอุดมศึกษา ประจำปี 2565*.
- อังคณา อ่อนธานี. (2563). มุมมองในการพัฒนาหลักสูตรผ่านแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. *วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(1), 366–380. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/149817
- Huang, F., & Chen, L. (2024). Adapting to transformative global contexts: A new era for internationalization in higher
education and research. *ECNU Review of Education*, 7(4), 835–841.
<https://doi.org/10.1177/20965311241276539>

- Knight, J. (2021). The internationalization of higher education: Concepts and strategies. In D. K. Deardorff, H. de Wit, B. Leask, & H. Charles (Eds.), *The SAGE handbook of international higher education* (2nd ed., pp. 15–32). SAGE Publications.
- McChesney, E. T., Weng, Y.-H., Winkler, C. E., Selznick, B., & Mayhew, M. J. (2026). The effect of interdisciplinary training on cultivating graduate student innovation capacities. *Innovative Higher Education*, 51, 925–950. <https://doi.org/10.1007/s10755-025-09848-3>
- Rana, K., Aitken, S. J., & Chimoriya, R. (2025). Interdisciplinary approaches in doctoral and higher research education: An integrative scoping review. *Education Sciences*, 15(1), 72. <https://doi.org/10.3390/educsci15010072>
- Stufflebeam, D. L. (2003, October 3). *The CIPP model for evaluation: An update, a review of the model's development, a checklist to guide implementation* [Paper presentation]. *Annual Conference of the Oregon Program Evaluators Network (OPEN)*, Portland, OR, United States.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, and applications*. Jossey-Bass. <https://scholarworks.wmich.edu/books/198>
- Tokmak, H. S., Baturay, H. M., & Fadde, P. (2013). Applying the context, input, process, product evaluation model for evaluation, research, and redesign of an online master's program. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 14(3), 273–293. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v14i3.1485>
- UNESCO. (2020). *Global education monitoring report 2020: Inclusion and education - All means all*. UNESCO Publishing.
- Yong, B. P. P., & Ling, Y.-L. (2023). Skills gap: The importance of soft skills in graduate employability as perceived by employers and graduates. *Online Journal for TVET Practitioners*, 8(1), 25–42. <https://doi.org/10.30880/ojtp.2023.08.01.003>
- Zhang, Q., & Cao, Y. (2024). The evolution and discourse of higher education internationalization since the 21st century: Controversies, criticisms and current trends. *Cogent Education*, 11(1), Article 2400443. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2400443>

**ประกาศเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต้นฉบับบทความ
วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2569)**

ด้วยวารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม – ธันวาคม 2569) ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันการศึกษาในการพิจารณาต้นฉบับบทความและประเมินคุณภาพที่ส่งเข้ามารับการคัดเลือกตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ โดยให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เขียนบทความ ก่อให้เกิดคุณภาพการต่อวงการวิชาการ เป็นผลให้วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดำเนินการบรรลุดีความประสงค์ที่ตั้งไว้ในการรักษามาตรฐานทางวิชาการได้โดยสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ขอขอบพระคุณและประกาศเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ดังรายนามต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนายศ ธนธิติ

คณะศิลปศาสตร์

ดร.เขมธิดา เพ็ชรแท้

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวารี นามวงศ์

คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชคชัย สุขเวศวินกุล

คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยว

ดร.สิญาธร นาคพิน

คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร บุญรุ่ง

คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิศา สืบอนุสรณ์ คล้ายจำแลง

คณะศึกษาศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มินท์ธิตา ธนพิบูลโรจน์

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธิดา โง่นคำ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ดร.ชวินทร์ ศรีสวัสดิ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธำพรณ์ กำเนิดศิริ

คณะศิลปศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมิตา สุภากรณ์

วิทยาลัยสหวิทยาการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนนท์

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เคารพไทย์

สำนักวิชาศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณารัตนา วีระกิจ

คณะกรรมการบริการและการท่องเที่ยว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรลักษณ์ ปัญญา

คณะวิทยาศาสตร์

ดร.สาลาม๊ะ หลงสะเตียะ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวัฒน์ สุขใจรุ่งวัฒนา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก อนันตมงคลกุล

คณะวิทยาการจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงเยาว์ ประสมทอง

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ วีระโสภณ

วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ดร.จุฑามณี สามัคคีนิษฐ์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร.จิรัญญา บุรีมาศ

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.ทวิกา ตั้งประภา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ดร.พนิตพิมพ์ ไชยศิริกุล

คณะศิลปศาสตร์

ประกาศ ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2569

(รองศาสตราจารย์ ดร.พนธ์ ทองชุมนุญ)

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

การส่งต้นฉบับบทความ

1. เป้าหมายและขอบเขต

วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นวารสารวิชาการระดับชาติ 2 ภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ราย 6 เดือน (2 ฉบับต่อปี) บทความที่ได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 คน โดยใช้วิธีการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อของแต่ฝ่าย (Double-Blind Peer Review) จัดทำและเผยแพร่โดยคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และนักศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ หนังสือ และบทความปริทัศน์ในสาขาวิทยาศาสตร์การเกษตรและสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ

2. กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่: 2 ฉบับต่อปี ได้แก่ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

3. การรับต้นฉบับบทความ: ตลอดทั้งปี

4. การส่งต้นฉบับบทความ

4.1 การเตรียมต้นฉบับ

4.1.1 การเขียนบทความ

- 1) เป็นบทความที่สอดคล้องกับเป้าหมายและขอบเขต (aim and scope) ของวารสาร
- 2) เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในสาขาวิทยาศาสตร์การเกษตรและสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน (กรณีเป็นบทความภาษาอังกฤษ ควรมีการตรวจสอบถูกต้องทางภาษาโดยผู้เป็นเจ้าของภาษาก่อนการส่งบทความ)
- 3) พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word โดยภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร Browallia New
- 4) ต้นฉบับบทความมีความยาวระหว่าง 10-15 หน้ากระดาษ A4
- 5) บทความย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีความยาวไม่เกิน 250 คำ โดยระบุชื่อบทความ ชื่อ - นามสกุลผู้เขียนทุกคน และคำสำคัญไม่เกิน 5 คำ
- 6) ในส่วนชื่อ - นามสกุลผู้เขียน ให้อ้างอิงวุฒิการศึกษาขั้นสูงสุดตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) สถานที่ทำงาน/หน่วยงาน และ E-mail

4.1.2 การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- 1) ขนาดกระดาษ A4
- 2) ระยะบรรทัด 1 เท่า (Single space)
- 3) ระยะขอบกระดาษ บนและล่าง 2.54 เซนติเมตร หรือ 1.0 นิ้ว ซ้ายและขวา 1.78 เซนติเมตร หรือ 0.7 นิ้ว

4.1.3 รูปแบบตัวอักษร

ภาษาอังกฤษและภาษาไทยใช้รูปแบบอักษร Browallia New ดังนี้

ส่วนประกอบบทความ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบ	ขนาดตัวอักษร
ชื่อบทความ	เน้น	ชิดซ้าย	18
ชื่อผู้แต่ง	เอียง	ชิดซ้าย	12
หน่วยงานสังกัด	ปกติ	ชิดซ้าย	12

ส่วนประกอบบทความ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบ	ขนาดตัวอักษร
บทคัดย่อ	ปกติ	ชิดซ้าย	12
คำสำคัญ	ปกติ	ชิดซ้าย	12
หัวข้อแบ่งตอน	เน้น	ชิดซ้าย	14
หัวข้อย่อย	เน้น	ใช้หมายเลข	14
เนื้อหาบทความ	ปกติ	-	14
การเน้นความในบทความ	เน้น	-	14
ตารางที่ แผนภูมิที่ ภาพที่	เน้น	ชิดซ้ายด้านบน	14
ที่มา	เน้น	ชิดซ้าย	12
ข้อความในตาราง	ปกติ	-	12
ชื่อบทความ	เน้น	ชิดซ้าย	18

4.1.4 การเขียนอ้างอิง

1) การอ้างอิงในเนื้อหาใช้แบบนาม-ปี (Author-date in-text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ ส่วนหน้าข้อความที่ต้องการอ้างอิง และอาจะระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างอิงด้วยก็ได้ หากต้องการ อาทิ

... ปรานี ประเสริฐสิน (2555, น. 147) ...

... ปรานี ประเสริฐสิน (2555, หน้า 147-148) ...

2) การอ้างอิงท้ายบทความ ใช้แบบ APA Style (7th edition) และเรียงตามลำดับตัวอักษร โดยบทความภาษาไทยใช้คำว่า "เอกสารอ้างอิง" และบทความภาษาอังกฤษใช้คำว่า "References" ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก) หนังสือหรือตำรา

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์). สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ธำรงค์ศักดิ์ อายุวัฒน์. (2547). ไทยในมาเลเซีย. บรรณกิจ.

ไพรัช รัชยพงษ์ และกฤษณะ ช่างกล่อม. (2541). งานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ แห่งชาติเพื่อการศึกษา. แพร่พิทยา.

ข) วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้า-หน้า. ฐานข้อมูลหรือ URL

ตัวอย่าง

โกวิทย์ พิมพ์พวง และเมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา. (2018). ภาษาและความคิดเชิงอุดมคติในปรัชญาคำสอนเรื่องสุภาษิตพระร่วง. วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 7(2), 147-182.

<https://doi.org/10.14456/jis.2017.17>

ค) วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อวิทยานิพนธ์. [ระดับวิทยานิพนธ์]. ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

พรพิมล เณิมพลานุภาพ. (2535). พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารและการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของบริษัทธุรกิจเอกชนที่มียอดขายสูงสุดของประเทศไทย [วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ง) ข้อมูลออนไลน์

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, วัน เดือนที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องหรือชื่อบทความ. ชื่อเว็บไซต์. URL

ตัวอย่าง

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2552). การลงรายการบรรณานุกรมตามกฎ APA Style. <http://www.human.cmu.ac.th/~lib/documents/Bibliography.pdf>

จ) รายงานการประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปี). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณานุกรม (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม. ชื่อการประชุม (เลขหน้า). ฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

พัชรภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาลิ (บ.ก.), การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4.2 การส่งบทความ

ผู้เขียนสามารถส่งบทความเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ผ่านระบบวารสารออนไลน์ได้ตลอดเวลาทาง <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jis/index> โดยแนบเอกสารประกอบดังนี้

- 1) ต้นฉบับบทความ จำนวน 1 ชุด ทั้งไฟล์ word และ pdf
- 2) แบบเสนอส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงในวารสาร
- 3) หลักฐานแสดงว่าบทความได้ผ่านการตรวจพิสูจน์อักษรจากเจ้าของภาษา (กรณีบทความภาษาอังกฤษ) ภายหลังบทความผ่านการพิจารณาเบื้องต้น ก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3 ค่าธรรมเนียมการส่งบทความ

4.3.1 อัตราค่าธรรมเนียมในการส่งบทความ ดังต่อไปนี้

4.3.1.1 บุคลากรภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ส่งบทความเสนอเข้ารับการตีพิมพ์ไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียม หากมีสถานะเป็นผู้ประพันธ์อันดับแรก (First author) หรือผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding author)

4.3.1.2 บุคคลภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และภายนอกมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ส่งบทความเสนอเข้ารับการตีพิมพ์ ต้องชำระค่าธรรมเนียม 3,500 บาท/บทความ (กรณีเป็นภาษาไทย) หรือ 6,000 บาท/บทความ (กรณีบทความเป็นภาษาอังกฤษ)

4.3.2 ชำระด้วยการโอนเงินค่าธรรมเนียม เมื่อผ่านกองบรรณาธิการรับบทความและตรวจสอบบทความเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว ผ่านทางบัญชีธนาคารได้ที่

เลขที่บัญชี **795-268500-5**

ชื่อบัญชี **กองทุนวิจัยคณะวิทยาศาสตร์**

ประเภทบัญชี **ออมทรัพย์**

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

หมายเหตุ: การชำระค่าธรรมเนียมในการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์นั้น มิได้ถือว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารวิทยาศาสตร์ ทุกบทความต้องผ่านกระบวนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการก่อน จึงจะสามารถแจ้งผลการพิจารณาไปยังผู้เขียนได้ ว่าบทความผ่านการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารต่อไปหรือไม่

4.4 การพิจารณาต้นฉบับ

4.4.1 กองบรรณาธิการพิจารณาเบื้องต้น

4.4.2 ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน โดยใช้วิธีการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อของแต่ละฝ่าย (Double-Blind Peer Review)

Manuscript Submission

1. Aim and Scope:

Journal of International Studies, Prince of Songkla University (E-ISSN: 2730-4167) is a national bilingual-pattern (Thai and English) double-blind peer-reviewed semiannual journal published by the Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus, Thailand. Its aim is to provide a platform for domestic and international specialists, scholars, and students to publish their research works, academic articles, book reviews, and review articles under the interdisciplinary of humanities and social sciences, education, economics, business administration and management.

2. Publication: Semiannual

Issue No. 1 January – June and Issue No. 2 July – December

3. Submission: Throughout the year

4. Manuscript Submission

4.1 Preparation of Manuscript

4.1.1 Article specifications

- 1) An article must conform to the aim and scope of the Journal.
- 2) The article must be written either in Thai or English. It must not have been previously published and must fall under one of the following disciplines: humanities and social sciences, education, economics, or business administration and management. If written in English, it should be proof-read by a native speaker before submission.
- 3) It must be written in Microsoft Word using a defined font of Browallia New.
- 4) It may be between 10 and 15 pages, using A4 paper size.
- 5) It must provide an abstract of no longer than 250 words, and be written in both Thai and English. It must include the title of the article, name, and surname of the author, and 3-5 keywords
- 6) Name and surname, a highest degree, an academic title (if applicable), an institution, and an email-address of the author must also be included.

4.1.2 Page Layout Setting

- 1) A4 paper size must be corresponded.
- 2) Single space must be used.
- 3) Upper, lower margins must be 2.54 centimeters or 1 inch. Left and right margins must be 1.78 centimeters or 0.7 inch.

4.1.3 Font Style

The article must be written in Microsoft Word using a defined font of Browallia New.

Article Components in order of arrangement	Letter characteristics	Printing style	Letter size
Title	Bold	Left	18
Author's name	Italic	Left	12
Institution	Normal	Left	12
Abstract	Normal	Left	12
Keywords	Normal	Left	12
Chapter headings	Bold	Left	14
Secondary headings	Bold	Numbered	14
Text body	Normal	-	14
Emphasis article	Bold	-	14
Figure, Chart heading	Bold	Left	14
Sources	Bold	Left	12
Information in tables	Normal	-	12
Title	Bold	Left	18

4.1.4 Citation

1.4.1 Author-date in-text citation must be placed after the sentence thereof that the citation supports, which includes the author's name, year of publication, and page number (s). For example:

... (Newman & Cullen, 2012, p. 12) ...

... (Newman & Cullen, 2012, pp. 12-15) ...

1.4.2 APA (American Psychological Association, 7th Edition) must be applied, which is accompanied by a full, alphabetized list of citation in an end section, usually titled "References" in English. For example:

Book/ Textbook

Template: Author. (Year of Publication). *Title*. Publisher.

For example:

Kidder, T. (1981). *The soul of a new machine*. Little, Brown & Company.

Livermore, J. B., Quigley, E., & Bernanke, B. (2002). *Field assessment in crisis counseling* (2nd ed.). Sage.

B) Journal article/ Magazine/ News

Template: Author. (Year of Publication). Title of article with first word capped. *Journal Name*, Vol.(Issue No.), page range.

For example:

Gambrill, E. D. (2001). The tide is turning: Corporeal punishment in our schools. *Quarterly of Social Work Teaching and Education*, 27(2), 14-19.

C) Thesis/ Dissertation

Template: Author. (Year of Publication). Title (Dissertation degree). University, State.

For example:

Caprette, C. L. (2005). *Conquering the cold shudder: The origin and evolution of snake eyes* [Doctoral dissertation]. Ohio State University.

D) Internet/ Website

Template: Author. (Year). *Title*. URL

For example:

Renewable Energy Laboratory. (2008). *Biofuels*. http://www.nrel.gov/learning/re_biofuels.html

จริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ

จากการที่ วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ ดังนั้นเพื่อให้การเผยแพร่เป็นไปอย่างถูกต้อง มีคุณภาพ โปร่งใสและสอดคล้องกับมาตรฐานการตีพิมพ์เป็นที่ยอมรับกันในระดับสากล วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติและจริยธรรมการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ โดยได้กำหนดบทบาทสำหรับผู้พิมพ์ (Author) บรรณาธิการวารสาร (Editor) และผู้ประเมินบทความ (Reviewer) โดยทางกองบรรณาธิการจะเผยแพร่ให้คนทั้ง 3 กลุ่ม ทราบและถือเป็นแนวทางการปฏิบัติ

บทบาทและหน้าที่ของผู้พิมพ์

1. ผู้พิมพ์ต้องซื่อสัตย์ มีคุณธรรม โดยเฉพาะการไม่ขโมย หรือคัดลอกข้อความ หรือความคิดของคนอื่นมาเป็นของตนเอง ทั้งการเขียนบทความวิจัยและบทความวิชาการ
2. ผู้พิมพ์ต้องรับรองว่าผลงานที่เขียนขึ้นได้มาจากข้อเท็จจริงจากการศึกษา ไม่บิดเบือนข้อมูลและไม่มีข้อมูลที่เป็นเท็จ
3. ผู้พิมพ์ต้องมีความรับผิดชอบต่อผลงานของตนเองและรับรองว่าผลงานไม่เคยถูกตีพิมพ์ หรือกำลังอยู่ในระหว่างขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์ใด
4. ในกรณีที่ผู้พิมพ์ทำผิดข้อตกลงวารสารจะตัดสิทธิ์การตีพิมพ์เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี และวารสารจะแจ้งหน่วยงานที่ผู้พิมพ์สังกัดหรือผู้พิมพ์แล้วแต่กรณี

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกบทความเพื่อเข้าสู่กระบวนการประเมินคุณภาพเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารโดยพิจารณาจากความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
2. ระหว่างการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
3. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผู้อื่น (Plagiarism) และการนำบทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นแล้วมาเสนอเพื่อขอรับการตีพิมพ์ซ้ำ เพื่อให้บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่นและไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
4. หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นหรือการนำบทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นแล้ว มาเสนอเพื่อขอรับการตีพิมพ์ซ้ำ บรรณาธิการจะหยุดกระบวนการประเมินบทความและหากบทความได้รับการเผยแพร่ไปแล้ว บรรณาธิการจะใช้สิทธิในการถอดถอนบทความและแจ้งหน่วยงานที่ผู้พิมพ์สังกัดหรือผู้พิมพ์แล้วแต่กรณี

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับของบทความที่ส่งมาเพื่อขอรับการประเมิน
2. ผู้ประเมินบทความต้องไม่มีผลประโยชน์ร่วมกับผู้พิมพ์หรือเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น
3. ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากคุณภาพของบทความเป็นสำคัญ ไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. หากผู้ประเมินบทความพบว่า บทความที่ประเมินมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่มีความเหมือนหรือความซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วย

Publication Ethics

The Journal of International Studies, Prince of Songkla University was created as a space for publishing research articles and academic articles. Therefore, in order to ensure that the dissemination is accurate, quality, transparent, and in line with internationally accepted standards of publication the Journal of International Studies, prescribes guidelines and ethics for publication, publishing research articles and academic articles by assigning the role for the author, editor, and reviewer, which the editorial team will inform to all three parties.

Roles of Authors

1. The author must be honest, moral, and especially not steal or copy other people's ideas or messages into their own research articles and academic articles.
2. The author must certify that the written work is derived from the facts from the study and does not distort information and does not contain false information.
3. The author must be responsible for his/her work and certify that the work has never been published or is not currently in the process of being considered published.
4. In the case that the author makes a mistake, the journal will disqualify the publication for a period of at least two years and the journal will inform the organization that the author work for or studies.

Roles of Editors

1. Editors are responsible for considering the selection of articles to enter the quality assessment process for publication in the journals based on content consistency and the policy of the journal.
2. During the evaluation of the article, editors must not disclose the information of the author and the person evaluating the article to other unrelated persons.
3. Editors are responsible for reviewing articles for plagiarism and applying other published articles for re-publication so that articles published in the journals do not copy the works of others and do not publish articles that have been published elsewhere.
4. If detecting the copying of another person's work or bringing another article that was previously published for re-publication, the editor will cancel the article evaluation process, and if the article has been previously published, the editor will use the right to withdraw the article and notify the organization that the author work for or studies.

Roles of Reviewers

1. The reviewer evaluating the article must maintain the confidentiality of the article submitted for evaluation.
2. The reviewer must not have any interest with the author or any other reason that makes it impossible to give comments freely. If so, the article reviewer must notify the editor of the journal about the result of the evaluation to decide to accept or refuse the article.
3. The reviewer of the article should evaluate articles in the field of study to consider the quality of the article and not use personal opinions that do not have support information as criteria for judging articles.
4. If the reviewer finds that the evaluated article has any part that has similarities or duplication from other works, the reviewer must also inform the editor.

วารสารวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Journal of International Studies
Prince of Songkla University

'ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง
ลากทรัพย์และเกียรติยศจะตกมาแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์'

**สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร
อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก**

ISSN: 2730-4167 (Online)
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jis>
Email: jis@phuket.psu.ac.th

